

VESZPRÉM

SZÍVE-JAVA

ÉRTÉKEK, SZÉPSÉGEK, ÉLMÉNYEK A
MEGYE TELEPÜLÉSEIRŐL



VESZPRÉM SZÍVE-JAVA



A kiadvány létrejöttéért köszönet illeti a benne szereplő települések polgármestereit, akik fontosnak érezték, hogy készüljön egy képes-szöveges kordokumentum-gyűjtemény.

Köszönet a Veszprém Megyei Közgyűlés elnökének, Polgárdy Imrének az előkészítő munkában nyújtott támogatásért.

*Sári Andrea
szerző-szerkesztő*

VESZPRÉM SZÍVE-JAVA



VESZPRÉM

SZÍVE-JAVA

ÉRTÉKEK, SZÉPSÉGEK, ÉLMÉNYEK A
MEGYE TELEPÜLÉSEIRŐL



SZERKESZTETTE:
SÁRI ANDREA



VESZPRÉM SZÍVE-JAVA



KEDVES OLVASÓ!



Polgárdy Imre
a Veszprém Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének
elnöke

„Megálltam, mintha lábam gyökeret vert volna... Lelkemet bámulás, gyönyör, ihlet, kimondhatatlan érzés ragadta el. Sohase álmodtam ilyen szépséget. Sohase láttam, sohase hallottam, sohase olvastam ehhez hasonló tüneményt. Kúpok fénylő orommal, szőlőhegyek zölden ragyogva, erdők fekete foltjai, zöld mezők, arany vetések, száz falu, ezer hegyi hajlék, csárdák, malmok, útszéli sorfák, patakok, csatornák, magas bércek, fehér házak, korhadt és mégis fényes várromok, Szent Györgynek és Badacsonynak komoly fensége, s az a Balaton mintha rám nevetne, s az a nádas mintha nekem súgna-búgna...”- írta Eötvös Károly Utazás a Balaton körül című elbeszélésfüzérében.

Kedves Olvasó!

Veszprém megye valóban ilyen, ahogy Eötvös is leírja. Gyökeret ver a lábam – csodálva szépségeit –, bármerre is vigyen az utam megyeszerte.

Az őskortól a közelmúltig örzünk történelmi emlékeket, kincsként becsüljük a művészetek, hagyományok világából ránk maradt értékeket. Műemléki épületek, várak, kastélyok, templomok, képzőművészeti alkotások hordozzák a múlt üzenetét. A magyarság több mint 1100 éve telepedett meg itt, a Kárpátok fenséges hegyvonulataitól övezett medencében.

Azóta is barátságos, vendégszerető, dolgozó, a természetet és kultúrát kedvelő emberek vesznek minket itt körül. A Veszprém megye Szíve-Java, csodálatos fotókkal illusztrálva most ezen a vidéken vezeti végig a kedves Olvasót.

A megye városaiban számos, nagy hagyományokkal rendelkező, patinás oktatási intézmény található, ahol a magyar történelem nagyjai „koptatták az iskolapadot.” Az itt élők elhivatottságának, szorgalmának és lokálpatriotizmusának köszönhetően a turizmus mellett dinamikusan fejlődik Veszprém megye ipara, gazdasága és a mezőgazdasága is.

Veszprém megye természeti adottságaival, évezredek történelmi, egyházi és kulturális értékeivel hazánk páratlan szépségű vidéke, a Bakony és a Balaton ölelésében.

4493 négyzetkilométernyi területén 217 településen mintegy 360 ezer lakos él. A bakonyi erdők patakokkal, barlangokkal tarkított vadregényes tája, a Balaton hús habjai, a több mint ezer műemlék, mind-mind megannyi felejthetetlen élményt ígér, maradásra vagy visszatérésre csábítva az ide látogatót.

Bármerről és az év bármely időszakában érkezik hozzánk a látogató, barangolásai közben pazar bőségben találkozhat mind a természet, mind az itt élő emberek alkotásaival. Lenyűgözi az építészet, a népi kézművességet vagy épp a helyi gasztronómiát, a borászat remekeit, valamint a sok-sok színvonalas kulturális és zenei programot. Mi fesztiválokkal ünnepeljük a táncot, művészetünket és hagyományainkat, az utcazenét, a pajkos gyermekeket, a vidámságot és szerelmet hozó nyarat.

Játszani márpedig kell, hiszen Shakespeare óta tudjuk, hogy „színház az egész világ; és színész benne minden férfi és nő”. Veszprém megye büszke arra, hogy tehetséges művészeink a megye több önálló teátrumában állhatnak hétről hétre a világot jelentő deszkákra.

Ismerjék meg ezerarcú megyénket, büszkén vállalt örökségünket; járják be a folyamatosan szépülő városainkat, falvainkat, hiszen nálunk ezer élmény várja!

Arra bízatom most Önöket, hogy fedezzék fel Veszprém megye csodáit és kincseit most e gyönyörű kötetet lapozva, aztán győződjenek meg róla személyesen is, hogy igaz mindaz, amit Eötvös Károly is tapasztalt utazásai során.

Szeretettel várjuk Veszprém megyében!

DEAR READER!

"I stopped as if my feet had taken root. ... My soul was seized with wonder, delight, inspiration, an inexpressible feeling. I had never dreamed of such beauty. I'd never seen, heard, or read of such a phenomenon. Cones with shining tops, vineyards gleaming green, black patches of forest, green fields, golden crops, a hundred villages, a thousand mountain dwellings, taverns, mills, roadside trees, streams, canals, high ridge-tops, white houses, castle ruins that are rotten and yet bright, the solemn majesty of the hills of St. George and Badacsony, and that Lake Balaton as if laughing at me, and the reeds as if whispering to me..." - wrote Károly Eötvös in his book of stories entitled *Journeys around Lake Balaton*.

Dear Reader,

Veszprém County is indeed like that, just as described by Eötvös. My feet take root – admiring its beauties – wherever my journey takes me in the county.

From prehistoric times to the recent past, we preserve historical memories and treasure the values left to us from the world of art and tradition. Historic monuments, castles, palaces, churches, works of art, all carry the message of the past. The Hungarians settled here more than 1,100 years ago, in a basin embraced by the majestic mountain ranges of the Carpathians.

Ever since, we have been surrounded by friendly, hospitable, hard-working people who love nature and culture. *"Veszprém megye Szíve-Java"* (The Very Best of Veszprém County), illustrated with wonderful photos, now takes the reader through this region.

In the towns of the county, there are many prestigious educational institutions with a long tradition, where the greatest figures of Hungarian history "wore out the desks." Thanks to the dedication, diligence and local patriotism of the people living here, Veszprém County's industry, economy and agriculture are developing dynamically alongside tourism.

Veszprém County, with its natural beauty, millennia of history and religious and cultural values, is a region of unparalleled beauty in Hungary, surrounded by the Bakony Hills and Lake Balaton.

Its 4,493 square kilometres are home to some 360,000 inhabitants in 217 settlements. The wild landscape of the Bakony forests with streams and caves, the refreshing waves of Lake Balaton and more than a thousand monuments promise unforgettable experiences, tempting visitors to stay or return.

Wherever you come from, whatever the time of year, you will find a wealth of natural and human treasures to discover. You'll be fascinated by the architecture, the crafts, the local gastronomy, the wineries and the abundance of high-quality cultural and musical events. We celebrate dance, our arts and traditions, street music, naughty children, and summer that brings love with festivals.

And to play is a must, as since Shakespeare we have known that "All the world's a stage, and all the men and women merely players". Veszprém County is proud of the fact that our talented artists perform in a number of independent theatres in the county week by week.

Come and discover our county of a thousand faces, our proud heritage; visit our constantly developing towns and villages, and we'll offer you a thousand experiences!

I am now inviting you to discover the wonders and treasures of Veszprém County through this beautiful volume, and then to see for yourselves that what Károly Eötvös experienced on his travels is true.

Veszprém County welcomes you!

Imre Polgárdy

*President of the General Assembly
of the Veszprém County
Local Government Office*



ELŐSZÓ

Egy sokszínű, ezer természeti és ember alkotta értékkel rendelkező megye településeinek sokrát tartja kezében a Kedves Olvasó.

Veszprém megye Szíve-Javát, olyan varázslatos városokat, községeket – a kisebbektől a nagyobbakig – jelenít meg ez az album, melyek történelmi gyökerekkel, gazdag látnivalóval és a hamisítatlan magyar vendégszeretettel várják mindazokat, akik szeretnék megismerni őket.

A kötet létrejöttét az a gondolat vezette, hogy az elmúlt 10-15 évben sokat fejlődtek, épültek, változtak a települések. A kor, a jelen alkotó emberre most rakja oda keze nyomát a helyre, ahol él, ezt pedig érdemes megörökíteni, és dacolva a változó világ trendjével: papíron, nyomtatott, maradó formában.

60 település kért helyet ebben a magyar-angol nyelvű ismertetővel és fotókkal tarkított kiadványban.

Velük találkozhat az olvasó 4-4 oldalon, kordokumentum jelleggel. Minden településről, a saját maga által megfogalmazott ismertető olvasható – ki, hogyan értelmezte és szerette volna megmutatni magát –, ezért a

kötet nem egysíkú, és nincs benne a stílust, a mondanivalót illető uniformizáltság.

2021 lenyomata, de értékét talán nem is a jelen, hanem a jövő adja majd.

Kívánom, hogy lapozzák ezt a kiadványt érdeklődéssel, és ragadja el olvasóként Önöket az érzés: Veszprém megye igazi gyöngyszeme Magyarországnak, ahol találkozik a történelem, a természeti sokszínűség, és olyan kellemes elegyet alkot, amit érdemes egy esszenciává gyúrni és tovább adni.

Veszprém Szíve-Java, Értékek, Szépségek és Élmények a Megye Településeiről – ahogy a cím is szól.

Mi így szeretjük, ehhez ragaszkodunk, és ezt tudjuk megmutatni az ide látogatóknak és persze azoknak, akik majd utánunk következnek.

Sári Andrea
szerkesztő

FOREWORD

Dear Reader, what we are about to present you is a collection of villages in a diverse county that offers thousands of natural and man-made wonders.

This album presents the very best of Veszprém County: charming towns and villages both small and large, with historical roots, rich sights and genuine Hungarian hospitality, waiting for those who are eager to discover them.

The inspiration behind this book was the idea that villages have undergone significant development, growth and change in the last 10-15 years. It is in this day and age that the creative minds of our time are leaving their mark on the place where they live. This mark is worth preserving, and – defying the trend of a changing world – preserving it on paper, in print, in a permanent form.

60 towns and villages have requested to be included in this publication, which contains photos and a Hungarian-English guide.

A representation of the times we live in, this album dedicates 4 pages to each of them. Each village was asked to write its own introduction. These

introductions reflect how the villages see and want to present themselves, so the book is never one-dimensional and has no uniformity of style or message.

The book is representative of the year 2021, but its value lies not so much in the present as in the future.

I hope that you will read this publication with interest, and the book will convey the message that Veszprém is a real gem of a county in Hungary, where history and natural diversity meet and form a pleasant blend, the essence of which is worth capturing and sharing.

The Very Best of Veszprém; Values, Attractions and Experiences in the Villages of the County, as the title suggests.

That's how we like it, that's what we live by, and that's what we can show to visitors and, of course, to the generations that come after us.

Andrea Sári
editor

TELEPÜLÉSEK





ADÁSZTEVEL

Adásztevel település Veszprém megyében található, a Pápa kistérségéhez tartozik, a Bakony északi lábánál fekszik. A múlt század húszas éveiben épültek szép, tornácos parasztházai. Csodálatos látványt nyújt a műemléki református templom, melynek előkertjében emlékmű áll az első és második világháborúban hősi halált halt hősök emlékére. A katolikus imaház előtt a harangláb áll. Titulusa Szűz Mária. Adásztevel – miközben megőrizte falusias, barátságos jellegét – évről évre dinamikusan fejlődik. Az aktív kulturális élethez változatos szabadidős programok kapcsolódnak, melyek fő helyszínei a művelődési ház és a sporttelep. Az idelátogatók a közeli Pápán és Bakonyalján található szomszédos településeken is szebbnél szebb természetföldrajzi látnivalókat tekinthetnek meg. A természetet kedvelők kedvükre túrázhatnak: sétálhatnak a csodálatos panorámát nyújtó domb- és hegytetőkre, vagy kerékpározhatnak a gyér forgalmú aszfaltozott utakon a környék látnivalóit is megismerni.

Tevel ősrégi magyar személynév, 950 előtt hívtak így egy Árpád-házi herceget. A név előtagja – az Adász – eredetileg falucsúfoló jelző volt, ma már nem tartják annak. Egészen a rendi társadalom megszűnéséig a falu tiszta nemesi. Ezért gyakran nemes jelzővel emlegették, ez különböztette meg a XVIII. században a német lakosságú Nagytevelről.

Már a korai középkorban a falu népessége kettévált nemesekre és jobbágyokra. A nemesek által lakott helyet nevezték Adász- vagy Kistevelnek, a jobbágyi Tevel pedig Nagytevelnek. A falu első írásos emléke 1378-ból való, Adastewyl néven. 1594-ben a török hódítások idején pusztává vált a falu. 1647-ben a magukat végváriaknak nevelő latrok mindenéből kifosztják. 1720-ban a község nagyobb része agilis. A XVIII. században a jobbágyok zselléreként élnek az udvarházakban. A faluba került jobbágyok többen összeházasodtak a nemesek lányával.

1753 és 1783 között kapott menedéket a Pápáról kitelepített református főiskola.

1828-ban már jóval több a zsellér, mint a nemes. Agrárfalu, piacra Pápara járnak.

1895-ben az összeírások szerint egy száz holdas birtok van a községben. 1945 előtt a lakosság szinte csak a mezőgazdaságból élt. A nincstelenek aránya 1910 és 1941 között felére csökkent.

Népessége 1869 óta állandóan fogy. Az okok között említik a határösszeszűkülését és az alacsony természetes szaporodást. Az első világháborúban 57 adászteveli katona vesztette életét. 1930-ban az Amerikába való kivándorlás és a városba költözés az oka a lakosság csökkenésének.

Magyar lakosságú település 1698-ban és később is református anyagyház, prédikátorral és tanítóval. A katolikusok Ugodhoz tartoznak.

Az 1950-es években fokozatosan fejlődik, 1959-ben művelődési házat majd iskolát, postahivatalt építenek. Adásztevelen háziiparral is foglalkoztak, külön említést érdemel a kosárfonás és a gyékénylábtorló készítés. 1985-ben adják át az óvodát. 1994-ben elkészült az új iskola, korszerű tornateremmel.

A község híres szülőtte Dorosmai János költő, meseíró. Diákkorában Erdélybe került, majd később Sopronban vasúti tisztviselő lett. Versesköteket, aforizmagyűjteményeket, meséket adott ki. „Akinék nem inge, ne vegye magára” című mesegyűjteményhez Benedek Marcell írt utószót. A községben született Sulyok Dezső (1897-1965), akit a Kisgazdapárt 1935-ben országgyűlési képviselővé választott. Komár László táncdalénekes is ebben a kis bakonyaljai községben látta meg a napvilágot.

A művelődési ház ad otthont a településen megtartott kulturális rendezvényeknek. A fiatalok által szervezett, alakított ifjúsági klub is ezen intézményben működik. A művelődési házban Magyarország pont is működik, valamint itt került kialakításra a községi könyvtár, amely több mint 6000 kötet könyvvel várja az idelátogatókat.

A település polgármestere: Fodor Béla

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

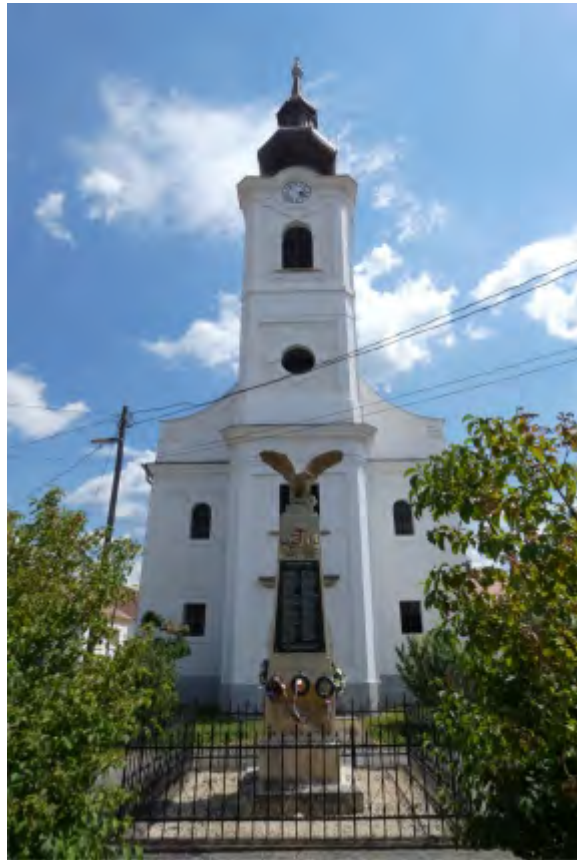
Hivatal átadó; 2014. szoboravatás (Komár László emlékmű); Régi képeslap; Régi parasztház; 1933. szoboravatás; Emléktábla; Pecsét 1909-ből; Harangláb; Református templom; Siremlék; Orvosi rendelő; Iskola; Hivatal és művelődési ház; Sportpálya; Ravatalozó



ADÁSZTEVEL



ADÁSZTEVEL



ADÁSZTEVEL



Adásztevel is a village in Veszprém County, belonging to the Pápa sub-region, located at the northern foot of the Bakony Hills. Its beautiful, porched farmhouses were built in the 1920s. The listed Reformed church is a wonderful sight, with a monument in the front yard, commemorating the fallen heroes of World Wars I and II. In front of it stands the belfry, dedicated to the Virgin Mary. Adásztevel, while retaining its rural, friendly character, is developing dynamically year by year. Its active cultural life is accompanied by a wide range of leisure activities, the main venues of which being the community centre and the sports centre. Visitors can also explore beautiful natural and geographical attractions in the neighbouring settlements of Pápa and Bakonyalja. Nature lovers can go hiking: they can take a walk to the hilltops and mountain tops offering wonderful panoramic views, or cycle on the sparsely used asphalt roads to discover the sights of the area. Tevel is an ancient Hungarian personal name, that of an Árpád prince before 950. The prefix of the name – Adász – was originally a pejorative village adjective, but is no longer considered as such.

The village was purely noble until the disappearance of feudal society. It was therefore often referred to by the adjective noble to distinguish it from Nagytevel, which had a German population in the 18th century.

Already in the early Middle Ages, the population of the village was divided into nobles and serfs. The place inhabited by nobles was called Adász- or Kistevel, and Tevel inhabited by serfs was called Nagytevel. The first written record of the village dates from 1378, under the name Adastewyl. In 1594, during the Turkish conquests, the village became a wasteland. In 1647, rogues who called themselves frontier warriors, plundered it of everything. In 1720, most of the village was agile. In the 18th century, serfs lived as servants in the manor houses. Many of the serfs who came to the village married the daughters of the nobles.

The Reformed college, which had been moved from Pápa, was given shelter here between 1753 and 1783.

By 1828, there were many more serfs than nobles. It was an agricultural village, the locals went to the market in Pápa.

According to the census in 1895, there was one hundred-acre estate in the village. Before 1945, the population lived almost exclusively from agriculture. Between 1910 and 1941, the proportion of poor people in the village decreased by half.

The population of the village has been steadily decreasing since 1869. The reasons cited include the shrinking of the border and low natural reproduction. In World War I, 57 soldiers from Adásztevel lost their lives. In 1930, emigration to America and migration to the city were the reasons for the decline in population.

It was a village of Hungarian population in 1698 and also later a Reformed mother church with a preacher and teacher. The Catholics belonged to Ugod.

In the 1950s, the village gradually developed, with a community centre and then a school and a post office built in 1959. Cottage industries were also practised in Adásztevel, with basket weaving and making reed door-mats being particularly noteworthy. The kindergarten was opened in 1985. In 1994, a new school with a modern gymnasium was completed.

A famous native of the village is János Dorosmai, poet and fairy tale writer. As a student, he went to Transylvania, and later became a railway officer in Sopron. He published books of poems, collections of aphorisms and fairy tales. The afterword to his collection of stories entitled "If the cap fits, wear it" was written by Marcell Benedek. Dezső Sulyok (1897-1965) was born in the village and was elected a member of parliament in 1935 by the Smallholders' Party. The singer László Komár was also born in this small village in Bakonyalja.

The community centre is the home of the cultural events held in the village. The youth club, organised and run by young people, also operates in the building. The community centre also hosts an eHungary point and the municipal library offering more than 6,000 volumes of books.

The mayor of the settlement: Béla Fodor





ALSÓÖRS

Fényben elforgó évszakok. Virágpompás tavasz, fénygazdag nyár, aranylő ősz, egészséges tél. Szőlőérlelő lankák, gyümölcsösök, partokra néző szelíd dombhátak. Évmilliók emléke, gazdag múlt. Ez a Balatoni Riviéra csodálatos tavunk északi oldalán. Pannon derű, történelmi hangulat lengi be e szépcarcú tájat. Fő csábítóereje a fejlett fürdőkultúra.

E kelet-balatoni partszakasz gyöngyszeme Alsóörs, a Somlyó-hegy oldalára épült ősi település, mára kiterjedt fürdőteleppel. Vendégváros üdülőhely hatalmas fővenystranddal, selymes vízzel, kényelemmel.

Élményszerű látványt kínál az ősközség vörösköből rakott patinás parasztportáival, régi házaival. A határban számos szőlőbeli borház, barátságos pince római kori alapfalakra épült.

Már a középkorban kiváló, kedvderítő borok termettek itt. Azóta bányászták, faragták a faluhátban a jellegzetes permi vörös homokkővet, s halászták szakértelemmel a halban gazdag balatoni vizeket.

A lakosság tisztelettel őrzi múltjának emlékeit. Az 1848-as magyar szabadságharc alsóörsi hőseinek dicsőségét, Endrődi Sándor (1850-1920) híres költőnk kultuszát. Nagy becsben tartja XIII. századi gótikus és barokk stílusjegyekkel ékes, messze látszó műemlék templomát. Az Európa szerte ismert, XV-XVI. század fordulóján épült középkori gótikus udvarházát, ismertebb nevén a Törökházat.

Nyaranta gazdag szórakoztató és kulturális programok. Zenei események, képzőművészeti kiállítások, táncház. A sportcsarnokban és szabadterén különféle sportrendezvények. Szezon végén nagyszabású nyárbúcsúztató, vendégmarasztaló ünnepség.

A vendégsokaság ellátásáról, kényelméről kempingek, hotelok, panziók, magán szálláshelyek, éttermek gondoskodnak. Magyaros konyhával és hagyományos magyar vendéglátással. A környék vonzó turistaparadicsom, ahol szintén élmény az idő múlása.

/ Albrecht Sándor írásai nyomán /

A 750 éves község mára elérte 2000 fős lakosságát, nyaranta tízezresé válik, jó itt élni, jó itt üdülni!

Komfortja, infrastruktúrája, intézményhálózata fejlett (bölcsőde, óvoda, iskola – kézilabda utánpótlás központtal, művelődési ház könyvtárral, községkönyvtárral, sportcsarnok és pályák, íjászpálya, kilátók, strandfürdő, kemping, turinform iroda, parkok, vitorlás kikötők), civil és alkotó közösségei erősek, az alsóörsiek hagyománytisztelőek, kincseiket féltve őrzik. Létrehozták a Helyi Értéktárat, s Veszprém Megye Értéktárába is bekerült a PERMI VÖRÖS HOMOKKŐ (a korábbi bánya helyén jelenleg a világ legfiatalabb amfiteátruma, a Varázserdő – interaktív szabadidő- és rendezvényközpont került kialakításra) és a Balaton-felvidéki vert csipke (az Alsóörsi Csipkeműhely révén).

A település jelmondata: „Alsóörs vár, marasztal, visszavár”, amelyet komolyan is gondolnak az itt élők!

A település polgármestere: Hebling Zsolt József

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Török-ház; Református műemléktemplom; Alsóörs madártávlatból; Somlyó-hegyi kilátó; Csere-hegyi kilátó; Faluközpont; Strandfürdő; Merse park; Alsóörs télen; Varázserdő; Sirály park; Felirat a parton



ALSÓÖRS



ALSÓÖRS



ALSÓÖRS



Seasons rotating in the light. Gorgeous spring, summer rich in brightness, golden autumn, healthy winter. Grape ripening slopes, orchards, gentle ridges overlooking the shores. Memories of millions of years, rich past.

This is the Balaton Riviera on the northern side of our wonderful lake. Pannonian serenity and historical atmosphere shimmer in this beautiful landscape. Its main temptation is the advanced bathing culture.

The pearl of this eastern Balaton shoreline is Alsóörs, an ancient settlement built on the side of Somlyó Hill, with an extensive spa today. A welcoming resort with a huge pebble beach, silky water and comfort.

It offers an experiential view of the ancient village with its old-timey peasant gates and old houses. Many wine houses and friendly cellars in the vineyard were built on Roman foundation walls on its border.

Already in the Middle Ages, excellent, refreshing wines were produced here. Since then, the typical Permian red sandstone has been mined and carved outside the village, and the fish-rich waters of Lake Balaton have been fished with great expertise.

The population guards the memories of its past with respect. The glory of the heroes of the Hungarian War of Independence of 1848 in Alsóörs, the cult of our famous poet Sándor Endrődi (1850-1920). It holds in high esteem monument church adorned with 13th-century Gothic and Baroque style features which can be seen from far away. Known throughout Europe, and built on the turn of the 15th-16th centuries a medieval Gothic manor house, better known as the Turkish House.

In summer there are rich entertainment and cultural programs. Musi-

cal events, fine art exhibitions, dance house. Various sports events are available in the sports hall and outdoors. At the end of the season, a large-scale summer farewell ceremony.

Campsites, hotels, guest houses, private accommodation and restaurants provide the care and comfort of the guests with Hungarian cuisine and traditional Hungarian hospitality. The area is an attractive tourist paradise, where the passing of time is also an experience.

/Based on the writings of Sándor Albrecht/

The 750-year-old village has now reached a population of 2,000, it becomes ten thousand in the summer, it's good to live here, it's good to have a holiday here!

Its comfort, infrastructure, institutional network are developed (nursery, kindergarten, school - handball youth center, house of culture with a library, town hall, sports hall and courses, archery range, lookouts, beach bath, camping, tourinform office, parks, marinas) the civil and creative communities are strong. The people of Alsóörs respect traditions, their treasures are preserved. The Local Value Register was established, and the Permian red sandstone (on the location of the former mine the world's youngest amphitheater, the Magic Forest – an interactive leisure and event center was created) and the Balaton Uplands LACE.

The slogan of the settlement is: "Alsóörs is waiting, it will keep you there, and wait for you back", which the people living here take seriously!

The mayor of the settlement: Zsolt József Hebling





BADACSONYTOMAJ

Badacsonytomaj városa a Balaton északi partján, a Tapolcai-medence szívében helyezkedik el. A települést a Badacsony-hegy öleli körbe, melynek lankás lejtőin szőlők, présházak, borászatok, csodálatos természeti értékek bújnak meg. 1987 óta a Szőlő és Bor Nemzetközi városa. Sajátos elhelyezkedése miatt a város három településrészből áll: Badacsonytomaj, Badacsony, Badacsonyörs.

A Badacsony név hallatán elsősorban a borvidék jut eszünkbe, hiszen itt a szőlőtermesztés a kelták és a rómaiak idejére vezethető vissza. A vulkáni eredetű talaj, a napos idő, a paradís balatoni levegő zamatos, kiemelkedő minőségű borokat eredményez. Nem véletlenül nevezik a badacsonyi borokat az istenek nektárjának. „Kötelező” megkóstolni – mondják a helyiek, és azt vallják, hogy boraikban a vulkánok tüze ég tovább. A borvidék ma jellemzően fehér borokat termelő terület. Legelterjedtebb, hagyományos fajtája az Olaszrizling, mely a vidék összes szőlőhegyén és településén megtalálható. Másik kiemelkedő fajtája a badacsonyi Szürkebarát, mely francia szerzetesek révén került a területre. Badacsony híressége a markáns karakterű Kéknyelű, mely az országban egyedül itt termesztett Hungaricum. A Kéknyelű különösen fűszeres, minerális jellegéről, bazaltköre emlékeztető



bukéjáról ismerhető fel. További meghatározó fajtái: Ottonel Muskotály, Rajnai Rizling, Rizlingszilváni, Tramini, Zeus, Rózsakő, Budai Zöld, Vulcanusz.

Badacsony településrész nagy forgalmú üdülő- és kirándulóhely. Legérdekesebb látványossága a 438 m magas Badacsony-hegy, mely a vulkáni tanúhegyek legszebb, legismertebb példája. A hegy kiváló úticél az aktív turizmus kedvelőinek, számos természeti értékkel, tanösvénnyel, látótornyakkal. Tetején a Balaton-felvidék egyik legszebb panorámájú, 18 méter magas tornya, a Kisfaludy-kilátó remek úticél a kirándulóknak. Legfelső szintjéről csaknem teljes körpanorámát ad a Tapolcai-medencére és a tanúhegyekre.

A Badacsonytomaj központjában álló kéttornyú templom, a Szent Imre-bazalttemplom a város ékessége, hiszen Európában csak két ilyen vulkáni kőzetből készült templomról van tudomásunk. Neoromán stílusban épült 1930 és 1932 között. Oltárképeit az egykor itt élő, Kossuth-díjas Udvardy Erzsébet festőművész készítette. A hegy badacsonytomaji oldalán, a Klostrom-kút közelében található a felszentelt II. János Pál pápa emlékhely. Itt a pápa egészalakos festménye csodálható meg, melyet Udvardy Erzsébet festőművész alkotott.

Badacsonyörs egyik legforgalmasabb nevezetessége a Balaton édenkertjeként ismert Folly Arborétum és Borászat, mely több mint öt hektáron terül el. Százéves fenyők és cédrusok, balatoni panoráma, gyalogösvény, játszópark, étterem és borterasz is várja a természet szerelmeseit. Az arborétum kiváló úti cél kicsiknek és nagyoknak egyaránt.

A badacsonyi Szent Antal-kápolna tornyát egy hegyülési jegyzőkönyv szerint feltehetőleg 1886-1887-ben építették, a harangot azonban csak 1921-ben helyezték el.

Badacsony és környéke egy igazi kincsesbánya az aktív kikapcsolódás kedvelői számára. Földön és vízen egyaránt kínál szabadidős lehetőségeket. A Balaton időjárása, a gyakori jó szél, a parti hegyek, mint festői háttér ideális körülményeket biztosítanak az itt élőknek és az ide utazóknak. Nagy népszerűségnek örvend a horgászat, hiszen a tó mélye olyan fajtákat rejt, mint például a ponty, a süllő, a harcsa és a keszeg.

Badacsony egész évben színes programokkal, bortúrákkal, borhetekkel, szüreti multságokkal, borvacsorákkal várja a látogatókat. Az őszi Balaton olyan, mint egy jóságos nagyszülő, aki csodás ajándékokkal és kalandokkal hálálja meg, hogy ilyenkor sem feledkeznek meg róla. A téli Balaton mintha egy elvarázsolt birodalom lenne, a végtelen csend, a pöre fák és a hó birodalma. A nyár életteli vibrálása és az őszi aranyló, tüzes színei után az ezüstös fehér dominál, és a derűs téli napokon mintha az egész környék ragyogna a napfényben. Ilyenkor a Balaton és a Vulkánok Völgye jégvirágos csodavilággá változik, ahol gyönyörű környezetben pihenheti ki magát az ember.

A település polgármestere: Krisztin-Németh László Illés

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szőlő; Badacsony-hegy; Vitorlás verseny; Kisfaludy-kilátó; Szegedy Róza Emlékház; Badacsonyi szüret; Szent Imre-bazalttemplom; Strand; Szőlőharang megáldása; Óvodai karácsony; Badacsonyi szüret; Egry szobor–Vízre néző Badacsony

BADACSONYTOMAJ



BADACSONYTOMAJ



BADACSONYTOMAJ



Badacsonytomaj is a town located on the northern shore of Lake Balaton, in the heart of the Tapolca Basin. The settlement is surrounded by the Badacsony Hills with gentle slopes scattered with vineyards, press houses, wineries and wonderful natural values. It has been an International Town of Grapes and Wine since 1987. Due to its special location, the town consists of three parts: Badacsonytomaj, Badacsony and Badacsonyörs. When we hear the name Badacsony, we first remind the wine region, as local viticulture can be traced back to the time of the Celts and the Romans. The volcanic soil, the sunny weather and the humid air of Lake Balaton produce mellow-tasted, high-quality wines. It is no coincidence that Badacsony wines are called the nectars of the gods. It's "mandatory" to taste them, say the locals, and they believe the volcanic fire continues to burn in their wines. This wine region today is typically an area producing white wines. The most common, traditional variety is *Olaszrizling* (Welschriesling), which can be found in all the vineyards and settlements of the region. Another outstanding variety is *Badacsonyi Szürkebarát* (Pinot gris of Badacsony), which was brought here by French monks. However, the most famous wine of Badacsony is the distinctive *Kéknyelű*, which is a *Hungarikum* [asset included in the Hungarian heritage list] only grown here in the entire country. *Kéknyelű* is especially recognizable for its spicy, mineral



nature and a bouquet that reminds of basalt rock. Other defining varieties: Muscat Ottonel, Rajnai Rizling (Rheinriesling), Rizlingszilváni (Müller-Thurgau), Tramini (Gewürztraminer), Zeus, Rózsakő, Budai zöld, Vulcanus.

The Badacsony residential district is a high-traffic resort and excursion destination. Its most interesting attraction is the 438 m high Badacsony Hill, which is the most beautiful and well-known example of volcanic monadnock (isolated rock hill). The area is an excellent destination for lovers of active tourism, with many natural assets, educational trails and sights. The Kisfaludy Lookout Tower located on the hilltop offers one of the most beautiful panoramas of the Balaton Uplands and is a great destination for hikers. It gives an almost complete panoramic view of the Tapolca Basin and surrounding monadnocks.

Szent Imre-bazalttemplom (St. Imre Basalt Church), a two-tower church in the center of Badacsonytomaj is the jewel of the town, as we only know of two such volcanic rock churches in Europe. It was built in Neo-Romanesque style between 1930 and 1932. His altarpieces were made by painteress Erzsébet Udvardy, who once lived here and was awarded the Kossuth Prize. On the Badacsonytomaj side of the mountain, near the Klastrom well, is the consecrated Pope John Paul II memorial site. Here you can admire the pope's full-length portrait made by painteress Erzsébet Udvardy.

One of the most frequented sights of Badacsonyörs is the Folly Arboretum and Winery, known as the Garden of Eden of Balaton region, which covers more than five hectares. Hundred year old pines and cedars, a panoramic view of the Balaton region, a hiking trail, a playground, a restaurant and a wine terrace await nature lovers. The arboretum is an excellent destination for young and old alike. According to vineyard association records, the tower of *Szent Antal-kápolna* (St. Anthony's Chapel) in Badacsonyörs was probably built in 1886-1887, but the bell was placed only in 1921.

Badacsony and its surroundings are a real treasure-mine for lovers of active recreation. It offers leisure opportunities on both land and water. The weather of Balaton region, the frequent friendly winds, the coastal hills and mountains as a picturesque background provide ideal conditions for those living here and those traveling here. Line-fishing is very popular, as the depths of the lake hide species such as carp and minnow family of fishes, zander and catfish.

Badacsony awaits visitors with colorful programs, wine tours, wine weeks, vintage festivals and wine dinners all year round. Autumn Lake Balaton is like a kind grandparent awaiting you with wonderful gifts and adventures as a thank you for not being forgotten. Winter Lake Balaton seems to be an enchanted empire with endless silence, leafless trees and snow. After the vibration of summer and the golden, red-hot colors of autumn, the silvery white dominates, and on bright winter days it seems as if the whole neighborhood is shining in the sunlight. At this time, Lake Balaton and the Valley of the Volcanoes turn into a frosty wonderland and you can relax in this beautiful environment.

The mayor of the settlement: László Illés Krisztin-Németh



BADACSONYTÖRDEMIC

Badacsonytördemic a Badacsony hegy északi lábánál és lejtőjén elhelyezkedő barátságos, tiszta levegőjű, nyugodt pihenést nyújtó 940 lelket számláló község. A följe tornyosuló hegy kitűnő kiránduló és túrázó hely. A település karnyújtásnyira van a nyüzsgő Balatontól, de az idelátogató vendégek a községben csendre, nyugalomra és hamisítatlan falusi környezetre találnak. Különleges geológiai, botanikai és zoológiai értékei, valamint egyedülállóan szép táji adottságai miatt a Balaton-felvidéki Nemzeti Park része. Kedvező éghajlata miatt sok mediterrán vidékre jellemző növény megtalálható itt.

Badacsonylábdihegy, a hegy nyugati lejtőjén található egykori hegyközség ma közigazgatásilag Badacsonytördemичhez tartozik. Zegzugos utcáival egyrészt a Balaton felé igyekszik, másrészt a szőlők és ódon borospincék között a hegyre kapaszkodik, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a környékre.

Mindkét településen keresztülvezet a Római út, amely már az ókorban is fontos kereskedelmi és szállítási útvonal volt. Napjainkban pedig az öt szegélyező pincékbe betérhet az arra járó vendég megkóstolni a méltán híres boros gazdák finom nedűit. Ezen az úton található Badacsonylábdihegynél a Szent Ignácra elnevezett 1847-50 között klasszicista stílusban épült római katolikus kápolna is. Szintén Badacsonylábdihegyen található az ökoturisztikai látogatóközpont, két kiállítóteremmel, a Badacsony- és a Balaton-termekkel.

A Rodostó turistaútvonalon látható II. Rákóczi Ferenc fejedelem halálának 200. évfordulójára a Magyar Turista Egyesület által emelt Rodostó Turistaház, ahonnan a „Bujdosók lépcsője” 464 lépcsőfokkal vezet a hegy tetejére. A település további nevezetességei az 1904-1905-ben újjáépített Szent Mihály római katolikus templom és plébánia épülete, a bazaltköves Szent István utca több mint száz esztendő Balaton-felvidéki stílusban épült nádtetes parasztházai s az 1930-ban – Debreczeni Gyula plébános által – építtetett iskola, ahol az egykori igazgatói lakásban jelenleg a polgármesteri hivatal működik, a volt tantermekben a SZÍN-VONAL AMI művészeti iskola keretén belül néptáncoktatás, a volt pedagógus lakásban pedig Herczeg Ferenc írófejedelem személyes tárgyaiból, eszközeiből állandó kiállítás látható. Az udvaron gazdag szőlőprésgyűjtemény található az ország szinte minden borvidékéről, a XIX. század végétől napjainkig.

A tradícióvá vált rendezvények elsődleges célja Badacsonytördemic arculatának formálása a hagyományosan megrendezett falunapi rendezvények és helyi vonatkozású gasztronómiai programok összekapcsolásával. Alapvető célkitűzés a minőségi, hagyományos, népi kultúrán alapuló szemlélet megteremtése a szórakoztató programok és a kiállító vásárok tekintetében. A fő hangsúlyt a helyi gasztronómiai és borkultúra bemutatására

fektetik. Szeretnék a betérő vendégeknek megmutatni, bemutatni a helyi ételeket, borokat, szokásokat, de ezen felül teret adni számukra saját kultúrájuk bemutatására. A rendezvényeken fontos szempont, hogy a vásárolók csak magyar kézműves árukat árulhassanak, és amennyiben lehet, helyben be is tudják mutatni, hogyan készülnek a termékeik.

A 2021-ben, immár XVII. alkalommal megrendezésre került Badacsonyi Szürkebarát és Magyar Szürkemarka Ünnepe a pénteki napon a hangsúly a szürkebarát borversenyre helyeződik, amely az országban egyedülálló, s melynek sikerét többek között az 50 nevezés is meghaladó résztvevői szám is jelzi.

A 2013-as évet Badacsonytördemic Község Önkormányzata Herczeg Ferenc Emlékévé nyilvánította születésének 150. évfordulója alkalmából, melynek keretein belül rendezvénysorozattal tisztelgett az írófejedelem emléke előtt. Az írófejedelemnek Lábdihegyen volt több mint 20 évig szőlőbirtoka, ahol számos korabeli prominens személyt látott vendégül, politikusoktól művészekig. A kiállításon, ahol használati tárgyaiból és fotókból élete, pályája követhető, sor került szoboravatásra a róla elnevezett strand parkolójában, s emlékének megőrzését irodalmi estekkel, koncertekkel tovább szeretnék folytatni.

Egész évben várják a településre érkezőket új és hagyományos rendezvényekkel egyaránt. Komolyzenei koncertek, Kocsonya Szépségverseny, Badacsonyi Szürkebarát és Magyar Szürkemarka Ünnepe, Márton-napi libavacsora, forralt bor főzőverseny, karácsonyi programok, időszakos kiállítások, irodalmi estek stb.

A település polgármestere: Horváth Zoltán



A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

A régi iskola épület előtti Hősök parkja, ahol az 1848/49-es, 1956-os, I. és II. világháborús emlékművek, Tördemic jelentős polgárai és díszpolgárainak emlékműve található; Légi felvétel a Badacsony hegyről, melynek lábánál fekszik Badacsonytördemic – Badacsonylábdihegy; Forralt bor főzőverseny; Vastag Gábor és Vastag Gáborné keramikus házaspár kiállítása a faluház nagytermében; Herczeg Ferenc írófejedelem kiállítása a volt tanári szolgálati lakásban, a képen a néhai polgármester Vollmuth Péter és Jókai Anna; Badacsonylábdihegyi Herczeg Ferenc strand és a parkjában található Herczeg Ferenc szobor; Badacsonytördemic látképe a hegyről;

Az 1930-ban épült iskola, előtte emlékmű; Rodostó Turistaház; Szent I. u. háttérben a Szent Mihály római katolikus templom;

Hortobágyi csikósok vendégként főznek a Badacsonyi Szürkebarát és Magyar Szürkemarka Ünnepeknél;

Badacsonylábdihegyi strandon a Balaton megáldása Vízkeresztkor. A képen Horváth Zoltán polgármester és Szakács Péter atya látható

BADACSONYTÖRDEMIC



BADACSONYTÖRDEMIC



BADACSONYTÖRDEMIC



Badacsonytördemic is a village with 940 inhabitants, located on the slopes of Badacsony Mountains. Its clean air and beautiful surroundings are perfect for relaxation. The mountain next to the village is an excellent place for hiking and trekking. The settlement is a stone's throw away from the busy Lake Balaton area, but visitors who come here will find peace, tranquility and an untamed rural environment. Due to its special geological, botanical and zoological values, as well as its uniquely beautiful landscape, the area is part of the Balaton Uplands National Park. The climate is moderate; therefore many typical Mediterranean plants can be found here.

Badacsonylábdihegy, a former vineyards association area lying on the western slopes of the mountain, now belongs to Badacsonytördemic. The vineyards area has old wine cellars scattered along sinuous streets directed toward Lake Balaton and offers a beautiful view of the surroundings.

The Roman Road, which has been an important trade and transport route since ancient times, passes through both the village and the vineyards association area. Nowadays, the tourists can visit the local wine-cellars and taste some delicious nectars produced by famous vine-dressers of the village. Next to the road toward Badacsonylábdihegy (shortly Lábdihegy) there is also a Classicist style Roman Catholic chapel built between 1847-50, named after St. Ignatius. The Ecotourism Visitors Center is also located in Badacsonylábdihegy, with two exhibition halls (Badacsony and Balaton).

On the Rodostó tourist route you will find Rodostó Turistaház (Rodostó Tourist Hostel) built by the Hungarian Tourist Association (Magyar Turista Egyesület) for the 200th anniversary of the death of Great Prince Francis II Rákóczi. The 464-steps „Bujdosók lépcsője” (“Stairway of the Exiled”) starts here and leads to the top of the mountain. Another sight of the village is a Roman Catholic church of St. Michael and a parish building, which were renovated between 1904 and 1905. Szent István utca (Szent István Street) paved with basalt stones features more than a hundred years old farmhouses with thatched-roofs built in the folk architecture style of the Balaton Uplands region. The school was built by the parish priest Gyula Debreczenyi. The former principal's apartment now hosts the Mayor's Office, the former schoolrooms host the SZÍN-VONAL AMI arts school offering folk dance courses. The former teacher's apartment currently is a permanent exhibition space showing the personal objects and tools of the famous Hungarian writer Ferenc Herczeg. In the courtyard there is a rich collection of grape presses from almost all wine regions of the country, from the end of the 19th century to the present.

The primary goal of now regular events is to shape the image of Badacsonytördemic by combining traditional village day events with local gastronomic programs. A fundamental goal is to organize high quality, traditional, folk culture-based entertainment programs, including fairs where local craftsmen and farmers can show and sell their products. The main emphasis is on presenting the local gastronomy and wine culture. The village would like to show the guests the local foods, wines and customs, but also to give them space to present their own culture. An important aspect of these events is that shoppers can only sell Hungarian handicrafts and, if possible, show on the spot how their products are made.

The Badacsonyi Szürkebarát and Hungarian Gray Cattle Festival (Ba-

dacsonyi Szürkebarát és Magyar Szürkemarha Ünnepe) was organized in 2021 for the 17th time. During the festival, Friday was dedicated to the Szürkebarát wine. This program included a contest which is unique in the country and whose success is indicated, among other things, by the number of participants exceeding 50.

The Council of Badacsonytördemic declared 2013 Year of the 150th anniversary of the birth of Ferenc Herczeg. In this framework, the village paid tribute to the memory of the famous writer with a series of events. The writer had a vineyard in Lábdihegy for more than 20 years, where he hosted many distinguished figures of the time, from politicians to artists. The exhibition presents his life and career with personal objects and photographs. A sculpture of the writer was unveiled in the parking lot of the local beach named after him. The village would like to cherish his memory also with literary evenings and concerts.

Tourists are welcome all year round with both new and traditional events: classical music concerts, Kocsonya Beauty Competition, Badacsonyi Szürkebarát and Hungarian Gray Cattle Festival, St. Martin's Day goose dinner, mulled wine competition, Christmas programs, periodical exhibitions, literary evenings, etc.

The mayor of the settlement: Zoltán Horváth





BAKONYJÁKÓ

Bakonyjákó különleges fekvésű, csendes, gondozott település Veszprém megyében, a Bakony nyugati részén.

Jákó nevű településsel először 1351-ben találkozunk az okmányokban. A település neve a Jákob, Jakab keresztnévből származik.

A török hódoltság alatt elnéptelenedett faluba az 1750-es években római katolikus vallású, német ajkú lakosokat telepítettek, majd a II. világháború után összesen 243 német családot telepítettek ki.

A településre érkezve a késő barokk stílusban épült római katolikus templom tárul szemünk elé. Gróf Medgyesi-Somogyi János pápakovácsi földesúr megbízásából, a korábbi – 1796-ban lebontott – kis fatemplom helyére 1806-ban kezdték építeni a jelenlegi templomot, mely 1810-ben készült el. A templom eredeti formájában maradt fenn. Védőszentje a Szentháromság.

Az önkormányzat épülete előtt a világháború hőseinek, illetve a kiűzött családoknak állítottak méltó emléket a helyiek. Az 1848/49-es forradalomra és szabadságharcra egy tölgyfából faragott kopjafa emlékeztet.

Az idetelepített református vallású családok 1949-ben egy korábban asztalos műhelynek helyet adó épületből alakították ki imaházukat. 2001-ben szentelték fel azt az új, fából készült harangtornyot, amelyben a nagydobronyi református gyülekezet ajándékként érkezett harang kapott helyet.

A bakonyi népi építészet egyik jellegzetes épületében található a falumúzeum. A Gádoros-házban egy „tisztaszoba” és egy konyha került berendezésre.

A Bakonyjákóval határos egykori Árpád-kori település, Jár templomának helyén egy faragott kettős kereszt állításával „Templomszűrűnek” elnevezett emlékhelyet alakítottak ki.

A völgyet kettészelő Bitva-patak vízhozama malmok létesítését tette lehetővé.

Biztató, hogy az elmúlt években több kisgyermekes család talált otthonra a napjainkban mintegy 730 lakost számláló településen. A német nemzetiségi óvoda felújított épületében, családi környezetben két csoportban várják a gyermekeket.

A település lakosai hiszik, hogy sikerül megőrizni azokat a jellemzőket, amiktől ez a különleges fekvésű kis település egyszeri és megismételhetetlen, ami eddig is vonzóvá és szerethetővé tette Bakonyjákót. Szeretettel várják az idelátogatókat és letelepedni vágyókat!

A falu megbecsüli minden új, itt született kis lakóját, a születés örömhírét egy „gólyás zászló” adja a lakók tudomására, a gyermekek tiszteletére pedig fát ültethetnek a szülők a településen található Újszülöttek Ligetében, hogy bármerre sodorja a sors őket a nagyvilágban, ide hazatérhessenek, a gyökereikhez.

Ifj. Heizer Antal e sorokban érzékelteti, mit jelent bakonyjákóinak lenni: „Mert, ha kimondod, hogy „jákói vagyok”, az azt jelenti, hogy tartozol valahová, van hová hazajönnöd, van sír, melyre tehetsz egy szál virágot, s mindig lesz itt valaki, aki tudja, hogy te ki vagy.”

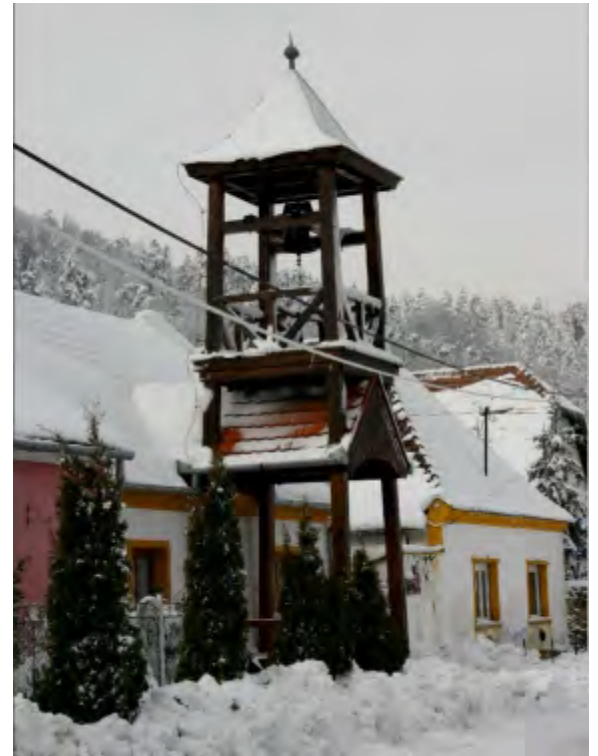
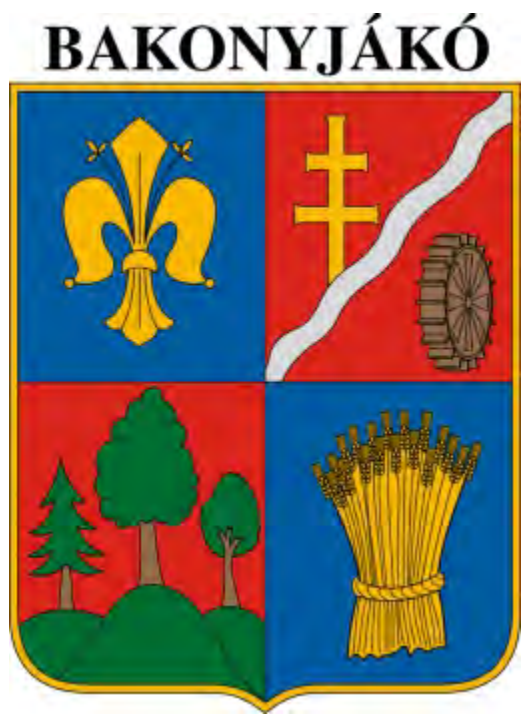
A település polgármestere: Szilvási Zoltán

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Üdvözlő tábla; Újszülöttek Ligete; Lourdes-i emlékhely; Bakonyjákó címere; Református harangláb; Katolikus templom; Gólyás zászló; Faültetés az újszülötteknek; Helytörténeti gyűjtemény; Önkormányzat épület; Bakonyjákó nyári-téli látkép



BAKONYJÁKÓ





BAKONYJÁKÓ



Bakonyjákó (shortly Jákó) is a special, quiet and well-kept village in Veszprém county, in the western part of the Bakony region.

The settlement first appears in written records under the name Jákó in 1351. This name comes from the first name Jacob (Hungarian: Jakab).

The village was depopulated during the Ottoman occupation, then, after the reconquest of the former Ottoman Hungary, German-speaking Roman Catholic settlers arrived here in the 1750s. A few centuries later, after World War II, 243 German families were deported abroad.

Visitors arriving in the settlement will immediately notice the Roman Catholic church built in late Baroque style. The old and small wooden church was demolished in 1796. Count János Medgyesi-Somogyi, the seigneur from Pápakovács, decided to erect a new church and the building operations were carried out from 1806 to 1810. The current church is the result of that project. The building has survived in its original form. Its patron is the Trinity.

A worthy memorial to the heroes of World War II and deported families was erected by the locals in front of the village hall. The memory of the 1848/49 revolution and war of independence is perpetuated by a commemoration column made of oak.

In 1949, Reformed Church families previously settled here established their house of prayer by transforming a former carpentry workshop. In 2001, a new bell-tower with wooden structure was consecrated. The bell is a donation from the Reformed Church in Nagydobrony.

The village museum is located in a building with typical folk architecture features of the Bakony region. The Gádoros House has a “clean room” and a kitchen.

The “Templomsűrű” memorial site with a wooden double cross was created on the empty plot that remained after the church of Jár, a former Árpáadian settlement bordering Bakonyjákó.

The water output of the Bitva stream, which cuts the valley in two, allowed the establishing of several mills.

It is encouraging that in recent years, several families with small children have moved to the settlement, which today has a population of about 730. The children are welcome in two groups, in a family-like environment, in the renovated building of the ethnic German kindergarten.

The inhabitants of the settlement have trust that they can preserve the characteristics that made the attractive and lovable small village of Bakonyjákó a special, unique and unrepeatable place. They welcome the visitors and those who want to move there!

The village appreciates all the new little residents born there and the news about births are signaled by a “freshman flag” (showing a stork). Parents can plant a tree in honor of their baby in the Újszülöttek Ligete (Newborn's Park), which will always remind those born here of their roots. Those who eventually leave the village are welcome to return home at any time.

Antal Heizer Jr. explains in the below quotation what it means to be a resident of Bakonyjákó:

“When you say 'I'm from Jákó', that means you belong somewhere, there's a place to come home, there's a grave you can put a flower on, and there's always someone here who knows who you are.”

The mayor of the settlement: Zoltán Szilvási





BAKONYPÖLÖSKE

Bakonypölöske az Északi-Bakony nyugati lábánál fekvő kistelepülés, félúton található Pápa és Ajka között.

A település nevének kialakulására több változat is létezik. A legvalószínűbb szerint a szláv plešbka szóból ered, amely a „kopaszság” származéka. Ezek szerint kopár, fátlan helyet jelentett. Előbb Perechke, Peleske, majd Pölöske alakban fordult elő. 1908-tól kezdve hívják Bakonypölöskének. A település nevének első ismert említése Perechke néven egy 1314. november 17-én kelt oklevélben történt, amelyben „István veszprémi püspök, (...) Ector mesternek a kérésére megengedi, hogy Perechke nevű falujában fából való kápolnát építtessen”.

A középkorban a török dúlása nyomán a település 1545-ben átmenetileg lakatlan, visszatért népét 1552-ben összefogták és elhurcolták, a falut pedig teljesen elpusztították. Ettől kezdve prédiium (puszta), a határában álló malomnak is 1618-ban csak a helye maradt meg.

A kétszáz éve csak néhány család által lakott hely újratelepítése 1825-ben kezdődött német ajkú, sváb lakossággal a szomszédos és a távolabbi német falvakból, lakossága dinamikus fejlődésnek indult.

A növekvő népességet a föld már nem volt képes eltartani az 1800 évek vége felé. A probléma megoldására az Amerikába történő kivándorlás látszott a legalkalmasabbnak.

A 20. században a háborúk Bakonypölöskét is megtizedelték, valamint a II. világháború után megkezdődött a sváb lakosság kitelepítése is. A legtöbb embert – 384 főt, mintegy 80 családot – 1946. június 5-én telepítettek ki Bakonypölöskéről.

A világháború után a régi grófi birtokokból és a tagok „önként beadott” földjeiből alakult meg a termelészövetkezet, mely meghatározza a település jellegét azóta is: állattenyésztéssel, földműveléssel és élelmiszer-feldolgozással foglalkozó vállalkozások működnek a faluban.

Bakonypölöske két fő részből áll: északi része Pölöske, déli része Pityó és a volt Öreg Pityó.

Pölöske a legnagyobb településrész, közepén a templommal, mögötte a volt tanítólakás, utána pedig a volt iskolaépület. A déli határon az út keleti oldalán a „focipálya”, jobb oldalán az úgynevezett „egyes ház” található.

Öreg Pityó a Hajagos patak medrében fekvő kis terület, körülbelül 500 méterre, délre Pölöskétől. Valószínűleg régebbi, mint Pölöske. 1968-ban csupán két romos ház állt a területen, mára azonban semmi sem maradt.

Pityó egyutcás házsor, 1920-ban 22 házból alakult, melyek Öreg Pityó szélén épültek.

Bakonypölöske lakosság száma napjainkban 430 fő körüli, lassú emelkedést mutat.

A település folyamatosan fejlődik, az utóbbi években megújultak a középületek (orvosi rendelő, művelődési ház, közterek), kialakításra került a korábban bezárt óvoda épületében egy többfunkciós közösségi ház – itt kapott helyet a könyvtár, a német nemzetiségi terem, valamint a helyi civil szervezetek is itt tartják összejöveteleiket. A régi iskola épületében kiállítótér és ifjúsági klub található.

A település polgármestere: Ulaki Béla

Fotó: Virág Lajos, Baló Árpád, Reizer Kornél

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Látkép a községről; Szent Márton katolikus templom képeiben; Temetői emlékkereszt; Amerikás kereszt; Művelődési ház; Községi ház; Közterületi játszótér; Községi kemence



BAKONYPÖLÖSKE



BAKONYPÖLÖSKE



BAKONYPÖLÖSKE



Bakonypölöske is a small village at the western foot of the northern Bakony Mountains, halfway between Pápa and Ajka.

There are several theories as to how the village got its name. The most likely theory is that the name comes from the Slavic word *plešbka*, which derives from “baldness”, referring to a barren, treeless place. It first appeared as *Perechke*, then *Peleske*, and finally *Pölöske*. The village has been called *Bakonypölöske* since 1908.

The first known mention of the village by the name *Perechke* is in a charter dated 17 November 1314, which reads *"At the request of Master Ector, Bishop István of Veszprém (...) allows the Master to build a wooden chapel in his village of Perechke"*.

In the Middle Ages, the village was temporarily deserted at the time of the Turkish invasion in 1545. When the villagers returned, the Turks rounded them up and deported them, and completely destroyed the village. From then on, the village was a *praedium* (wilderness), and only the site of the former mill on its border was preserved by 1618.

Two hundred years ago, the village was inhabited by only a few families. In 1825, its repopulation with German-speaking Swabian inhabitants from neighbouring and more distant German villages began, and its population began to grow dynamically.

By the late 1800s, the land was no longer able to support the growing population. Emigration to America seemed the best way to solve the problem.

In the 20th century, the wars decimated the population of *Bakonypölöske*, and to make things worse, the expulsion of the Swabian inhabitants began after World War II. The most people – 384 villagers, about 80 families – were resettled from *Bakonypölöske* on 5 June 1946.

After the World War, the former count's estates and land donated

'voluntarily' by individual landowning farmers were consolidated into an agricultural co-operative, which has defined the character of the village ever since: there are livestock, farming and food processing enterprises in the village.

Bakonypölöske consists of two main parts, with the northern part being called *Pölöske*, while the southern part is called *Pityó* and the former *Öreg* ('Old') *Pityó*.

Pölöske is the largest part of the settlement. The church stands in the centre, with the former teacher's house and the former school building behind it. On the southern border of the village, you'll find the "football field" on the east side of the road, while on the right side stands what locals call "house one".

Öreg Pityó is a small piece of land in the bed of the *Hajagos* stream, about 500 metres south of *Pölöske*. This place is probably older than *Pölöske*. In 1968, there were only two ruined houses on the site, but there is nothing there today.

Pityó is a single line of houses, formed in 1920 from 22 houses built on the edge of *Öreg Pityó*.

Today, the population of *Bakonypölöske* is around 430 and slowly increasing.

In the context of the continuous development of the village, public buildings (doctor's office, community centre, and public squares) have been renewed in recent years. The formerly closed kindergarten building has been converted into a multifunctional community centre, housing a library, a German ethnic minority hall and a meeting room for local NGOs. The old school building houses an exhibition space and a youth club.

The mayor of the settlement: Béla Ulaki

Photos by: Lajos Virág, Árpád Baló, Kornél Reizer





BALATONFÜRED

Az idén 50 éve várossá nyilvánított Balatonfüredet a Balaton északi partjának kulturális fővárosaként tartják számon. Az elnevezés nem véletlen, hiszen a település az 1800-as évektől kedvelt találkozóhelyévé vált a haladó szellemű művészeknek, politikusoknak és költőknek. Itt írta például Jókai Mór híres művét, Az arany embert. De itt töltötte legszívesebben szabadidejét a „nemzet csalogánya”, Blaha Lujza, és itt gyógyult többek között Rabindranath Tagore, hindu költő, akiről az egyik sétány a nevét kapta. A tó csodálatos látványa, az itt fakadó savanyúvizek ma is testet-lelket gyönyörködtetnek. A Gyógy téren található Kossuth-forrás vagy a sétányon, a Schneider-forrás a mai napig páratlan népszerűségű savanyúvíz kutak.

A 18. század építészeti remekei ma is meghatározzák a város hangulatát, akárcsak a reformkori városrész, amely ma már számtalan kulturális rendezvénynek ad otthont. A hagyományosan szeptemberben, korhű öltözetekben megrendezett „Romantikus reformkor fesztivál” e kor előtt tiszteleg.

Az elegáns Yacht Club, az 1825 óta évről évre megrendezett Anna-bál, a part menti éttermek és az ínycsiklandó házi süteményeket és fagyaltokat kínáló cukrászdák, a wellness és gyermekbarát hotelek, a város ötcsillagos strandjai, valamint a pezsgő kulturális élet igazán idilli hangulatot teremt Balatonfüreden.

A város földrajzi fekvésének és klímájának köszönhetően számos aktív programlehetőséget kínál vendégeinek. Ám Füreden nemcsak a vízisportok rajongói, de a kerékpározni, túrázni vágyók is megtalálhatják a számukra legkedvesebb elfoglaltságot.

A város természeti és kulturális öröksége mellett a gasztronómiai élet is virágkorát éli. A város a Balatonfüred-Csopak borvidék központja, valamint 1987 óta a „Szőlő és Bor Nemzetközi Városa” cím büszke tulajdonosa. Az augusztus elején kezdődő Balatonfüredi borheteken vagy az októberi szüreti fesztiválon évről évre a borvidék legjobb borait kóstolhatják végig az érdeklődők a Tagore sétányon.

A borok mellett a Bergmann cukrászda francia krémesét és a Muskátli borozó, azaz a Hatlépcsős velős piritósát is érdemes kipróbálnia annak, aki a városba érkezik, és valami igazán jellegzetes fogásra vágyik. E két páratlan füredi étel 2019-től már a Városi Értéktár részét képezi. Balatonfüred ugyanakkor különleges fagyaltjairól is híres. A többszörösen díjazott Bagaméri fagyalmozó és Füredi fagyizó nem véletlen a látogatók kedvence.

Balatonfüred egy olyan páratlan város, amely minden alkalommal időutazásra hívja vendégeit, példát mutatva miképp élhet egymás mellett tiszteletben a múlt és a jelen, a hagyományok és a modern kor.

A település polgármestere: Dr. Bóka István

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

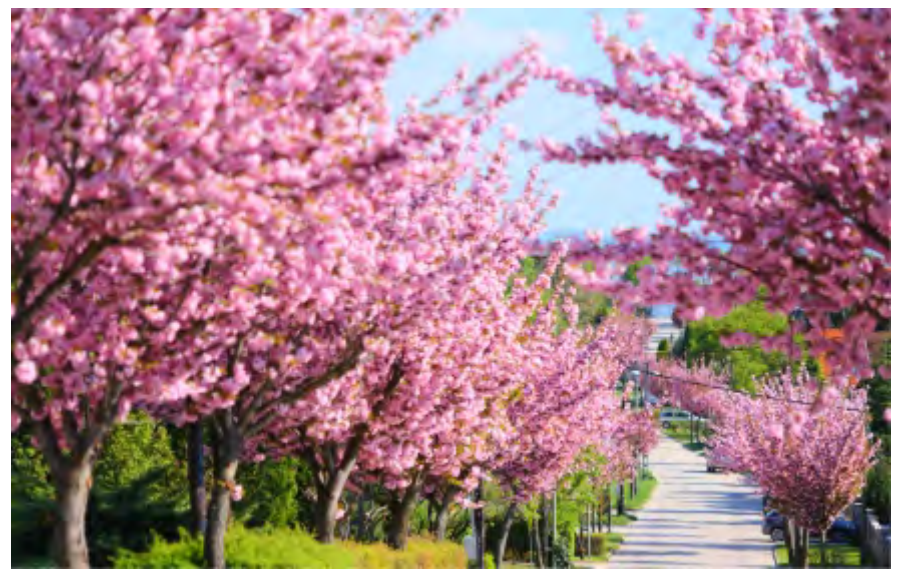
Balatonfüredi látkép; Tagore sétány; Vitorlás tér; Borhét; Magyar Játékszín oszlopai; Vaszary kávézó; Balatonfüredi móló; Kékszalag vitorlásverseny



BALATONFÜRED



BALATONFÜRED



BALATONFÜRED



Balatonfüred (or shortly Füred) was granted a town charter 50 years ago, and is rightfully considered the cultural capital of the northern shore of Lake Balaton. The name is not accidental, as the settlement has become a popular meeting place for progressive artists, politicians and poets since the 1800s. Novelist Mór Jókai, for example, wrote here his famous work, *Az aranyember* (The Man of Gold). But it was this town where actress Lujza Blaha, the “Nightingale of the Nation”, enjoyed spending her free time, and it was here that Hindu poet Rabindranath Tagore recovered his health and now a lakeside promenade bears his name. The wonderful view of the lake and the acidulous mineral waters that rise here still delight body and soul. The Kossuth fountain on Gyógy tér (Medicinal Square) or the Schneider fountain on the promenade still provide extremely popular acidulous mineral water.

The architectural masterpieces of the 18th century still define the atmosphere of this resort town, as does the Reforms Era (1824-1848) neighbourhood, which is now home to countless cultural events. The “Romantic Reforms Era Festival”, traditionally held in September with participants wearing historical costumes, pays homage to that period.

The elegant Yacht Club, the Anna Debutante Ball held every year since 1825, the coastal restaurants and pastry-shops offering homemade savory cakes and ice-creams, the wellness and child-friendly hotels, the town's five-star beaches and the vibrant cultural life create a truly idyllic atmosphere in Balatonfüred.

Due to its geographical location and climate, Balatonfüred offers many interesting tourist programs. Not only fans of water sports, but also those who enjoy cycling and hiking will find excellent opportunities here.

In addition to the town's natural and cultural heritage, gastronomic life is also flourishing. Here the center of the Balatonfüred-Csopak wine region and the town is the proud owner of the title “International Town of Grapes and Wine” since 1987. At the Balatonfüred wine weeks starting at the beginning of August or at the October harvest festival held on the Tagore promenade every year, those interested can taste the best wines of the wine region.

In addition to the wines, the French Napoleon of the Bergmann pastry-shop and the toast of the Muskátli (or Hatlépcsős: Six-Step) pub are also worth a try for anyone who visits the town and wants something really specific. From 2019, these two unique foods from Füred are part of the Town Assets. Balatonfüred is also famous for its special ice-creams. The multi-award winning Bagaméri and Füredi ice-parlors are very popular not by chance.

Balatonfüred is a unique town that always invites its guests to time travel, showing an example of how the past and present, traditions and modern age can peacefully live side by side.

The mayor of the settlement: Dr. István Bóka





BALATONFÜZFŐ

Balatonfűzfő a Balaton csúcsa – a város lakói szívesen élnek ezzel a szó-játékkal, mert a térképre nézve valóban a „magyar tenger” jellegzetes öble mentén, a „csúcsán” helyezkedik el, de az is igaz, hogy Csipkerózsika-álmát követően turisztikai-kulturális csúcspontokra törekszik. Adottságai maximálisan lehetővé teszik, hogy mindenkit szeretettel hívjon, várjon az év nagy részében.

Két strandjának egyike, a Föveny strand csúszdával és vízisport-lehetőségekkel a mozgékonyabbakat csábítja, a Tobruk strand pedig – a „gyermek pancsolós” – az apróságokkal érkezőket várja. Említésre méltó még a Balaton uszoda is, ahol nemcsak hűvösebb időben és nemcsak a versenyzők róhatják a kilométereket, bár kétségtelen, hogy olimpiákon is gyakran és szívesen edzenek vízében, a nézők nagy öröme.

További, aktivitást igénylő lehetőségek között ritka, akár egyedi is akad, többek között a télen-nyáron hívogató panorámás Balatoni bobbálya. Ezen kívül várja vendégeit a Paintball-terep és a Serpa kalandpark. Emellett vitorlás táborokat, SUP-programokat, horgászlehetőségeket, agyaggalamb-lőteret, kiépített kerékpáros útvonalakat is ajánl Fűzfő. Az ismeretterjesztésre szomjazókat pedig a Balaton Csillagvizsgáló várja, valamint egy eredeti állapotában megmaradt Klebelsberg-templomiskola és egy



Árpád-kori templomrom is, ahol nyáron klasszikus zenei hangversenyekben gyönyörködhetnek a látogatók.

Hangversenyből is akad bőven a városban; a művelődési intézmények könnyedebb zenei stílusú koncerteket, kurzusokat is szerveznek az érdeklődőknek, de a társastánc és népzene sem hiányzik. Két táncműhely és egy dalkör, fúvós zenekar is szórakoztatja a nagyérdeműt, és ad ízelítőt a magyar nép szokásaiból, szüreti tradícióiból, míg a főszezoni, országos vonzerővel bíró Beach Fesztivál a popkultúra híveit vonzza, az Old Timer autók, motorok és különböző járművek seregszemléjére külföldről, belföldről egyaránt rengetegen kíváncsiak.

A Balaton-parti települések régi vágya, hogy elnyújtsa a szezonális jelleget, nincs ez másként Balatonfűzfőn sem. Húsvét táján tojáskereső túrák kötődnek a feldíszített tojásfához, szüreti felvonulás színesíti az őszt, a halottak napjához közeledve pedig sort kerítenek a Borzongás Fesztiválra, mely szintén az ország egész területéről vonzza az arra fogékonyakat. Fűzfőn sereglenek össze a tizenéves énekesek is a kelet-balatoni iskolák dalostalálkozóján, a szezon egyik nyitó rendezvénye pedig a mindig népszerű főzőverseny, amely alapvetően bográcsos ételekkel kápráztatja el a strandon megjelenőket.

A téli utcák, udvarok elsősorban a helyiek és a nyaralótulajdonosok számára nyújtanak élményt: a katolikus templom melletti Betlehem, a Mikulás háza, az adventi naptár napjait tükröző díszes ablakok, a januári katonai megemlékezés a Don-kanyar áldozatairól éppúgy közösségteremtő alkalmak, mint egyes nyári rendezvények: az egyedülálló Gombóc-fesztivál, a Strand Mozi vagy a strandi zumba foglalkozások, gyerekprogramok, ügyességi versenyek.

Balatonfűzfő településszerkezete egyedi, de az egyes városrészek nagyszerűen kiegészítik egymást, az itt nyaralók sokféle szálláshely közül választhatnak, és éhségüket is többféle módon csillapíthatják. Az egyszerűbb, kiszállítással rendelhető ételek mellett egészen magas szintű gasztrókultúrát bemutató éttermeket találhatunk Fűzfőn: halételek sokasága, hagyományos, magyaros ízek és a modern szakácsművészet remekei, fagyaltköltemények, desszertkompozíciók csábítják az itt nyaralókat vagy az átutazókat.

A város 4500 lakosa hagyományos, magyaros vendégszeretettel várja a Fűzfőre érkezőket, a települést felfedezni akarókat, illetve a környéken kirándulókat. A közeli kisközségek is szíveslátással, falusias ízekkel, kerékpáros és túraútvonalakkal, műemlékek sokaságával várják az országjárókat, de akár a zarándokokat is, hiszen pl. a hat km-re fekvő Litér a vértanú Bódi Mária Magdolna kultuszát ápolja. Aki ott jár, tekintse meg az Árpád-kori templomportált vagy az ultramodern szentélyt is!

Hagyja magát elcsábulni, próbálja ki a Balatonfűzfő adta csodákat és élményeket!

A település polgármestere: Szanyi Szilvia

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Föveny strand és az öböl; Látkép a Tobruk strandról; Veterán járműtalálkozó 2021; Balaton Csillagvizsgáló a Balaton uszoda és a bobbálya; Balatoni bobbályák; Föveny strand; Városháza; Serpa kalandpark; Mámái-templomrom; Fűzfői-öböl; Vitorlások; Pihenő hatyú



BALATONFÜZFŐ



BALATONFÜZFŐ



Balatonfüzfő (shortly Fűzfő) is on the peak of Lake Balaton – the inhabitants of the city frequently say this word-play, because looking at the map the town is really located along the characteristic bay of the “Hungarian Sea”, “at the peak”, but it is also true that it strives for tourism-cultural peaks after its Sleeping Beauty period. Its features allow it to welcome everybody with love most of the year.

One of its two beaches, Fövény Beach, with slides and water sports opportunities, attracts the more active people, while Tobruk Beach is more recommended for families with children who can freely splash about in the water. It is also worth mentioning the Balaton Uszoda (Balaton Swimming Pool) waiting for visitors especially during colder weather. You don't have to be a professional competitor to swim kilometers here, although you may meet here even Olympic champions holding their training sessions to the great delight of spectators.

There are also other, even unique, opportunities for physical activity, like the panoramic Balaton Bobsleigh track open during summer and winter as well. The Paintball Field and the “Serpa” Adventure Park are also waiting for visitors. Fűzfő also has sailing camps and offers SUP programs, line-fishing opportunities, a clay-pigeon shooting range, and well-maintained cycling routes. Those hungry for education are awaited by the Balaton Csillagvizsgáló (Balaton Observatory), as well as the Klebelsberg church school preserved in its original condition and an Árpádian church ruin, where visitors can enjoy classical music concerts in summer.

There are many concerts also in the town. The cultural institutions often organize pop music concerts and courses for those interested, but ballroom dancing and folk music are also present. Two dance workshops, a choir and a wind-band also entertain their much-valued attendance and give a taste of the customs and harvest traditions of the Hungarian people. The high-season Beach Festival with national appeal attracts fans of pop culture, but there is also the festival of retro automobiles (oldtimers), motorcycles and various vehicles attracting a lot of curious people both from the country and abroad.

The old desire of the settlements on the shores of Lake Balaton to prolong the tourism season is no different in Balatonfüzfő. Egg-seeking tours focused on a decorated egg tree are organized around Easter, a vintage

parade adds color to the autumn, and Borzongás Festival, a local Halloween event is organized before All Souls' Day which also attracts visitors from all over the country.

Teenage singers will also gather in Fűzfő at the song meeting of the schools of East Balaton, and one of the opening events of the season is the always popular cooking contest on the beach, which enchants the attendance mainly with cauldron dishes.

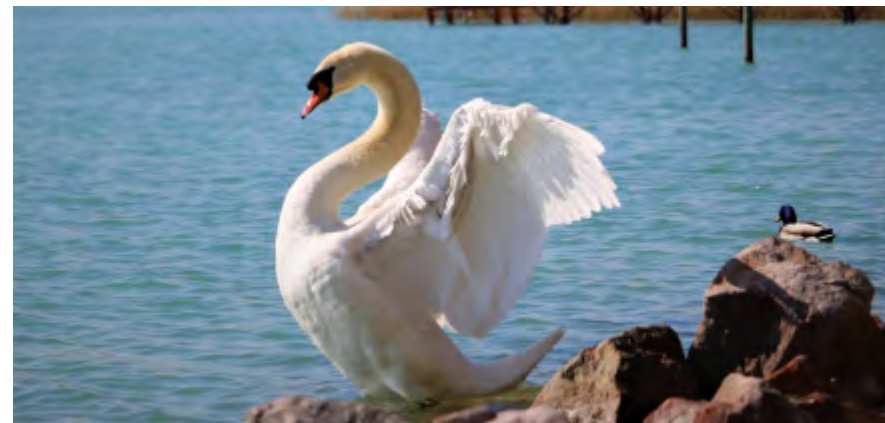
The winter streets and courtyards primarily offer a delightful experience for the locals and holiday home owners: nativity scene (Bethlehem) next to the Catholic church, Santa Claus' house, ornate windows reflecting the days of the Advent calendar, the January military commemoration of the local victims of WW2 fallen in the battles around the great eastern curve of the Don River (Russia), as well as summer community events, such as the unique Gombócfesztivál (Dumpling Festival), Strand Mozi (Beach Cinema) or beach zumba classes, children's programs and skill display competitions.

The settlement structure of Balatonfüzfő is unique, but the individual parts of the town complement each other perfectly, holidaymakers can choose from a wide range of accommodation and alleviate their hunger in several ways. In addition to the simpler dishes that can be ordered with delivery, we can find restaurants with a high level of gastronomy in Fűzfő. They offer a multitude of fish dishes, traditional Hungarian flavors and masterpieces of the modern cuisine. Ice-cream poems and dessert compositions entice holidaymakers or travelers.

The town's 4,500 inhabitants await the tourists, those who want to explore Fűzfő, and the hikers with traditional Hungarian hospitality. The nearby small villages are also awaiting the tourists with kindness, rural flavors, cycling and hiking trails, and a multitude of monuments. Pilgrimage is also present: Litér, a village located six km from Fűzfő, is a place where Mária Magdolna Bódi, a martyr of the Roman Catholic Church, is venerated. If you go there, check out the Árpádian church portal or the ultramodern sanctuary!

Let yourself be seduced, try the wonders and experiences of Balatonfüzfő!

The mayor of the settlement: Szilvia Szanyi





BERHIDA

Berhida közel hatezer lakosú kisváros Veszprém megyében a Séd-patak partján, a Balaton, a Bakony és Mezőföld közelségében.

A mai város Berhida, Peremarton, Kiskovácsi egyesülésével és Peremartongyártelep felépülésével jött létre. A település 2004-ben kapott városi rangot.

Berhida már a rómaiak idején is lakott volt. Peremartont 1082-ben, Kiskovácsit 1352-ben, Berhidát 1363-ban említik először az oklevelek. Már a XV. század közepétől vásártartási joggal rendelkezett, 1532-ben rendi országgyűlésnek is helyt adott.

Berhidán jellemzően mezőgazdaságból éltek, jelentős volt a szőlőtermesztés is, amelyet a XX. század elején a filoxéra-járvány nagyrészt megsemmisített, ma már csak hobbi szőlőskertek találhatók. A Berhidán átfolyó Séd-patak vize sok malmot működtetett az évszázadok során, amely megélhetést biztosított a családoknak, és ellátást Berhida és a környékbeli települések számára. A II. világháború utáni államosítások következtében azonban a malmok jelentősége megszűnt, az épületeket lebontották vagy lakóházként keltek új életre.

A település fejlődése az Ipari Robbanóanyaggyár 1922. évi alapítását követően gyorsult fel.

Az ipari jellegű településen a lakosság nagy hányada innen nyerte megélhetését. A rendszerváltozást követően a Peremartoni Vegyipari Vállalat összeomlott, helyén jelenleg több gazdasági társaság működik.

1985. augusztus 15-én a Richter-skála szerinti 4,9-es erősségű földrengés pusztított Berhidán, melynek során épületei súlyosan megrongálódtak. A helyreállítás új lendületet adott a településnek, komfortosabb lakások épültek, megújultak középületei.

A város oktatási, kulturális, egészségügyi és szociális intézményhálózata kiterjedt: két óvoda, bölcsőde, két német nemzetiségi nyelvoktató általános iskola, alapfokú művészeti iskola, esti gimnázium, két művelődési ház, két könyvtár, családsegítő központ, idősek otthona, kormányablak működik. A művelődési ház 360 fős színházterme nagyrendezvények, színházi előadások színtere. Népdalkör, néptánccsoportok, moderntáncsoportok, színházi előadások színtere. Népdalkör, néptánccsoportok, moderntáncsoportok, színházi előadások színtere. Népdalkör, néptánccsoportok, moderntáncsoportok, színházi előadások színtere. Népdalkör, néptánccsoportok, moderntáncsoportok, színházi előadások színtere.

A város legfőbb látnivalói között, elsősorban templomait kell megemlíteni. Legrégebbi épülete a XIII-XIV. század fordulóján, késő román kori, kora gótikus stílusban épült kettős kőfedélszékű Szent Kereszt-Kistemplom, melyet Török-templomként is említenek. A templom különlegessége, hogy a boltozat és a tetőzet építésekor is csak követ használtak.

A Hősök terén található az 1770-es években épült barokk stílusú Szent László Római Katolikus Templom, melynek freskói Johann Ignaz Cimbal, bécsi oltárkép- és freskófestő munkái. A Berhidai Református Templomot a berhidai Boronkay család építtette 1768-ban, barokk stílusban. Ugyancsak barokk stílusú a XIX. században épült Kiskovácsiban található református

templom is. A peremartongyártelepi Szent István király-templom 1937-ben épült, főként az üzemi munkások adományából.

A Szent László Római Katolikus Templom mögött négy emlékmű található. A tér közepén fekete márványlapok állnak, melyeken a II. világháborúban elesettek neveit olvashatjuk. A Hősök tere Ősi út felőli részén található a Kisfaludy Strobl Zsigmond által készített emlékmű, mely Peremarton község I. világháborús, valamint az egyesített Berhida nagyközség II. világháborús hősi halottainak állít emléket.

A polgármesteri hivatal előtt áll Szilágyi Bernadett szobrászművész alkotása, melyet Berhida önkormányzata állíttatott az 1985-ös földrengés 30. évfordulóján.

A településen átfolyó Séd-patak nyomvonala kiváló túraútvonal. A patak mellett 2016-ban kialakították a Kistó Kultúrparkot, amely kulturális rendezvényekhez, családi eseményekhez nyújt kiváló helyszínt. 2021-ben létesült lakossági összefogásból az Együvé tartozás parkja, ahol trianoni emlékművet, gondolat-tanösvényt, Hungaria-szobrot, a testvértelepülés által ajándékozott székelykaput, kettős keresztet, összetartozás kövét és kopjafát találhat az idelátogató.

A település polgármestere: Pergő Margit Cecília



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szőlőhegyi panoráma; Városháza; Berhidai református templom; Szent László Katolikus Templom; Kistó Kultúrpark közösségi tér; Együvé Tartozás Parkja; Szent Kereszt Templom; Szent Kereszt Templom belső tere; Szent László Katolikus Templom belső tere; Peremartongyártelep – Víztorony; Kistó Kultúrpark; Séd-patak

BERHIDA



BERHIDA



BERHIDA



Berhida is a small town located in Veszprém county on the banks of the Séd stream, close to Lake Balaton, Bakony mountains and Mezőföld region. It has nearly 6,000 inhabitants.

Today's town was formed by the merger of Berhida, Peremarton and Kiskovácsi and development of the Peremartogyártelep industrial zone. The settlement was granted a town charter in 2004.

Berhida was already inhabited in Roman times. Peremarton was first mentioned in written records in 1082, Kiskovácsi in 1352, Berhida in 1363. It already had a market right in the middle of the 15th century and it hosted a session of the Diet of Hungary (Parlamentum Generale) in 1532.

People in Berhida typically lived from agriculture. There was a significant viticulture here, which was largely destroyed by a phylloxera epidemic at the beginning of the 20th century, and today there are only small vineyards primmed by people in their spare time. The water of the Séd stream flowing through Berhida has operated many mills over the centuries, providing a livelihood for families and food supply for Berhida and the surrounding settlements. However, as a result of post-World War II nationalizations, mills ceased to be important, the buildings were demolished or revived as residential houses.

The development of the settlement accelerated after the founding of the Industrial Explosives Factory in 1922.

In the industrial settlement, a large part of the population earned their

living from this factory. Following the change of regime, the Peremarton Chemical Enterprise collapsed and its former site is now used by several companies.

On August 15, 1985, an earthquake measuring 4.9 on the Richter scale devastated Berhida, severely damaging its buildings. The restoration gave a new impetus to the settlement, more comfortable flats were built, public buildings were renewed.

The city has an extensive network of educational, cultural, health and social institutions: two kindergartens, a day-nursery, two primary schools with German language in focus, an elementary art school, an evening grammar school, two community houses, two libraries, a family support center, a nursing home for the elderly and a Government Customer Service ("Government Gateway"). The 360-seat theater hall of the Community House is a venue for large events and theatrical performances. There are also different groups (workshops) focusing on folk song and dance, modern dance, theater, gymnastics, retirement and gardening.

The main sights of the city are its churches. The oldest building is Szent Kereszt-Kistemplom (Minor Church of the Holy Cross) built at the turn of the 18th and 19th centuries, also referred to as Török-templom ("Turkish church"). It features a late Romanesque, early Gothic style double stone-rafter-roof. A special characteristic of the church is that only stone was used in the construction of the vault and the roof.

The Baroque Roman Catholic Church of St. Ladislaus is located in the Hősök tere (Heroes' Square) and was built in the 1770s. Its frescoes are the work of Johann Ignaz Cimbali, Viennese altarpiece maker and fresco painter. The Baroque style Reformed Church in Berhida was built by the Boronkay family in 1768. The Reformed Church in Kiskovácsi is another Baroque style church built in the 19th century. The King St. Stephen's Church in Peremartongyártelep was built in 1937, mainly from donations of factory workers.

Behind the Roman Catholic Church of St. Ladislaus there are four monuments. There are black marble tiles in the middle of the square with the names of World War II heroes engraved on them. The monument located in the Hősök tere part directed towards Ősi út is a work by Zsigmond Kisfaludy Strobl and was erected as a homage to World War I heroes of Peremarton village and World War II heroes of the unified Berhida township.

In front of the mayor's office there is a work by sculptress Bernadett Szilágyi, which was erected by the Berhida council on the 30th anniversary of the 1985 earthquake.

The trail of the Séd stream flowing through the settlement is an excellent hiking route. Next to the stream, the Kistó Cultural Park was established in 2016, and provides excellent venue for cultural and family events. The Együvé tartozás parkja (National Solidarity Park) was built in 2021 from public donations. Here the visitors will find a Trianon monument, a meditation and educational trail, a statue of Hungaria, a Szekler gate donated by the sister settlement, a double cross, the Stone of Solidarity and a wooden commemoration column.

The mayor of the settlement: Margit Cecília Pergő





BORSZÖRCsök

Borszörcsök Árpád-kori település. Devecsertől 5 kilométerre északnyugatra, a Somlótól délkeletre fekszik. Zsáktelepülésnek tekinthető, közúton ugyanis csak egy irányból, a 8-as főútról érhető el.

Nevét már 1288-ban említették az oklevelek Zurchuk néven.

1299-ben és 1317-ben királynői birtok volt, ekkor Bors fibius Blasii de Zurchuk néven volt említve.

A falu lakosainak megélhetését egykor nagyrészt a szőlőművelés jelentette. Az 1700-as évek végének összeírásai szerint tisztán nemesi hely volt.

A falu határát a jobbágyfelszabadítás után felerészben még erdő borította, de ennek aránya a későbbiekben fokozatosan megváltozott. A 20. század elején Veszprém vármegye Devecseri járásához tartozott.

Mielőtt beérnénk a falu központjába, a kanyar után egy árok felett híd ível át. Az árokban néha talán víz is folydogálhat, esőzésekor. Az útkanyar íve és az árok között kialakított kis parkban áll a Dobán élő fafaragó, Bálint Árpád alkotása. A szobor egy nagy bajuszú vándort ábrázol, subában, kezében vándorbotja és fejfedője.

A település kardinális és egyben központi építménye a középkori eredetű, barokk római katolikus templom, amely a falun áthaladó út északi oldalán áll. Homlokzati tornya a hajó déli végén emelkedik, a szentély keskenyebb és alacsonyabb a hajónál, a sekrestye a bal oldalához csatlakozik. Két harangját Tóth Árpád öntötte Veszprémben. A templom védőszentje Szent Anna és Szent Joachim.

A templom szomszédságában található a művelődési ház, amely helyet

ad különböző zenés rendezvényeknek (farsang, idősök napja, szilveszter), a közmeghallgatásnak és egyéb önkormányzati rendezvényeknek, kiállításoknak, kézműves foglalkozásoknak, családi rendezvényeknek. Továbbá otthont ad a könyvtárnak, ahol mozgókönyvtári rendszer működik, ennek köszönhetően a könyvtári állomány folyamatos bővül.

A templommal szemben található a polgármesteri hivatal, amely egyben otthont ad az orvosi rendelőknek is.

Említésre méltó az az összefogás, amely a Borszörcsökért Alapítvány szervezésében valósult meg. Szép eredménye ennek a Kápolna-dombon, a kis kápolnával szemben felállított Stációk. Bálint Árpád fafaragó művész által fából faragott jelenetek előtt járhatjuk végig Jézus keresztútját, majd az út végén a kálvária kápolna várja a zarándokokat. Ez nagyszerű lehetőséget teremt az elmélyülésre és a lelki feltöltődésre. Miként az úgynevezett Hála-keresztek is, amelyekből négy található a községben, és a helybeliek jóvoltából mindegyiknél látható mindig az évszaknak megfelelően friss virág.

A településen végigsétálva megtekinthetjük a Hősök parkját, a helyi védett házakat, a II. világháborús emlékművet, valamint a Petőfi-keresztet. A kerékpárral érkezők pedig megpihenhetnek az SMB kétkeréken pihenőhelynél.

Borszörcsök törekszik a fejlődésre, a folyamatos megújulásra, hogy az itt élők, valamint a fiatalok számára élhető, élvezhető jövőt biztosítson. Minden látogatót szeretettel várunk!

A település polgármestere: Modori László József

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Park; Kápolna; Római katolikus templom; Vándor szobor; II. világháborús emlékmű; Polgármesteri hivatal; Hősök parkja; Somló-hegy; Régi ház; Modori Sándor emlékmű; Látkép; Park



BORSZÖRCsök



BORSZÖRCSÖK



BORSZÖRCsök



Borszörcsök is an Árpád era settlement. It is 5 kms North-West of Devcester and South of Somló. It is a one-way town as it can only be accessed from main road 8.

It was already mentioned in 1288 in documents as Zurchuk.

It used to be royal estate in 1299 and 1317, this was when it was known as Bors fibius Blasii de Zurchuk.

Back then the locals made their living off of grape-culture. In the end of the 1700s according to documents it was a noble's place.

The outskirts of the village were halfway covered in woods after the serf liberation, but this ratio kept changing throughout the years. By the beginning of the 20th century it became part of Veszprém county's Devcester region.

Before reaching the village center after the turn, above a trench is a bridge. In the trench there might even be water after rain. Between the arc of the turn and the trench there is a small park where the work of Bálint Árpád, the sculptor of Doba, stands. The statue depicts a wanderer with a large mustache, in a coat, with a stick and his hat in his hands.

The most significant building of the village is the original, medieval Catholic church, built in the baroque style, standing by the Northern side of the road which passes through the village. Its tower is in the Southern end of its body, the sanctuary is smaller than the body and the sacristy connects to the left side of the church. Its two bells were made by Árpád Tóth in Veszprém. The patron saints of the church are St Anna and St Joachim.

Near the church is the cultural center, where musical, community, art and other events and exhibitions are held for families, and for everyone. It is also home to the library where a bookmobile system is implemented due to which the stock is constantly growing.

The mayor's office is opposite the church, it also is where the doctor's office can be found.

The joint forces of the Borszörcsökért Association is quite admirable. Some of its many results are the stations on the Kápolna-hill, opposite the Chapel. We can follow the path of wooden statues depicting Christ carrying his cross made by Árpád Bálint, and at the end of this road the chapel awaits visitors. It is an excellent chance for spiritual and mental relaxation. This is further enhanced by the gratitude-crosses, four of which can be found in the settlement and thanks to to the villagers, seasonal flowers can always be seen by them.

Walking through the village, we can spot the Heroes' park, the local protected houses, the WW2 monument, and the Petőfi cross. The bikers can rest in the SMB resting spot.

Borszörcsök aims to grow and improve, so that people living here and the youth can have an enjoyable future here. We warmly welcome all visitors!

The mayor of the settlement: László József Modori





CSEHBÁNYA

Csehbánya egy német ajkú kis zsáktelepülés a Magas-Bakonyban, megkapóan szép környezetben, a Torna-patak erdőktől övezett völgyében.

A község neve fordítás eredménye, amely az alapítók nemzetiségére, illetve eredeti lakhelyére utal. Az üveghuta alapítása – a település történetének kezdete – 1761-re tehető. Ekkor a pillei hutamester, Adler Ferdinánd engedélyt kapott a veszprémi püspöktől egy új huta létesítésére. Az eddigi kutatások eredménye szerint az üveghuta 1760-1796 között működött. Különböző alakú és nagyságú poharakat, palackokat, valamint kerek ablaküvegeket készítettek fehér és zöld színben. Miután 1796-ban püspöki utasításra be kellett fejezni az üveggészítést, a munkások egy része elköltözött, de a település Városlőd pusztájaként továbbra is megmaradt. Az 1869-es népszámlálás idején már önálló helységként szerepelt. Az üveghuta megszűnte után az itt élők megélhetési forrása a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás lett, néhányan a bányászatban vagy az iparban helyezkedtek el.

Csehbányán az 1830-as évektől tudunk iskoláról. Ebben az időben mindenki németül beszélt. 1963 és 1975 között történt az iskola fokozatos bekezdésítése Városlődre, a gyerekek ma is oda járnak óvodába és iskolába.

Városlőd és Csehbánya között csaknem félúton, alig száz méterre a be-kötőúttól található a hajdani Hölgykő várának nyomai. A várat, mely a bakonyi erdőispánság egyik székhelye volt, először 1321-ben említik az oklevelek. Utolsó várnagya valószínűleg Giczi János volt. Nagy Lajos 1378-ban kelt oklevele már arról tesz említést, hogy a várat a Karthauzi szerzetesek kapták meg lebontásra a királytól. Köveiből épült fel a városlődi karthauzi kolostor. A hajdani várból ma már csak egy ciszterna nyomai láthatók. A sziklafalon emléktábla idézi az első bakonyi erdőispánságot.

Érdekes, szép fekvése miatt sok turista és kiránduló keresi fel Csehbányát és környékét. Látogatott helye a Fekete-erdő, a Hajag-hegy és az Öreghálási turistaház. Az országos Kék Túra útvonal is keresztül megy a

községen, mely a Bakony legszebb oldalát mutatja meg. Számos fafajta – bükk, fenyvesek, gyertyános, cseres erdőrészek – és növényritkaság (baberboroszlán, tavaszi hérics, vesepáfrány, leánykőöröcsin, ibolya, hóvirág) található az erdőkben. Állatfajtaik közül leglátványosabbak a nagyvadak (szarvas, őz, vaddisznó), a madarak és a színes rovarvilág.

A település levegője az öt körülvevő erdőnek köszönhetően tiszta, egészséges, légúti megbetegedésekben szenvedőknek kifejezetten ajánlott. A községen folyik keresztül a Torna-patak, melynek tisztítása közösségi összefogással történik. Erdei utakon megközelíthető a Farkasgyepűi horgászto, ahova szintén sok lakos jár ki horgászni, bográcsózni. A község határában kezdődik a Molnár Gábor Tanösvény, mely egészen a Farkasgyepűi halastóig terjed táblákkal, pihenőhelyekkel tarkítva.

A községben igyekeznek megtartani a sváb hagyományokat. Folyamatosan javítják a lakosság életminőségét kulturális programokkal, kézműves foglalkozásokkal. Legnagyobb rendezvényük a Csehbányai falunap, július elején. Ilyenkor a község apraja-nagyja részt vesz a szervezésben, lebonyolításban. A helyiek süteményeket készítenek, savanyúságot hoznak. A vendégek remekül érzik magukat, megízlelik a sváb vendégszeretetet. Egy kicsi, de összetartó közösséget látnak, akik egyként mozdulnak, ha kell. A sváb nép híres szorgalmáról, becsületességéről. A község a nyugalom szigete, nincsenek rongálások, az utcák rendezettek, a lakosok odafigyelnek egymásra és egymás tulajdonára.

Látnivalóik: Mária-kápolna (erdei kápolna) és búcsújáróhely, Jézus Szíve-templom (római katolikus), Trianoni emlékpark, világháborús emlékmű, kitelepítési emlékoszlop, Grund (itt található a futballpálya, a felfutó alatt lehet sütni-főzni, szalonnasütő hely is van a futballpálya mögött).

A település polgármestere: Straub Dávid

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Fő utca kiskút; Köztemető; Jézus Szíve Templom; Mária Kápolna; Kápolna-tető; Grund – rendezvények helyszíne; Jézus Szíve Templom; Újtelep utca buszmegálló; Önkormányzati hivatal épülete; Újtelep utca buszmegálló – község bejárata



CSEHBÁNYA



CSEHBÁNYA



CSEHBÁNYA



Csehbánya is a small German-speaking one-exit village in the Magas-Bakony mountainous area, in a strikingly beautiful environment of the Torna stream valley surrounded by forests.

The name of the village (literally: “Czech Mine”) is the result of a translation that refers to the ethnicity or original residence of its founders (who actually were ethnic Germans). The founding of the glass-works, which also means the beginning of the history of the settlement, can be dated to 1761. At that time, Ferdinánd Adler, a glass-blower master from the nearby Pille [now part of Városlőd], received permission from the bishop of Veszprém to establish a new glass-works. According to the results of previous research, the glass-works operated between 1760 and 1796. White and green glasses, bottles, and round window glasses of different shapes and sizes were made here. After glass production had to be ceased on the order of the bishop in 1796, some of the workers moved away, but the settlement was preserved as a barren land of Városlőd. At the time of the 1869 census, it was again listed as an independent village. After the liquidation of the glass-works, local people made a livelihood from agriculture and forestry, and some of them found jobs in nearby mines or industrial plants. As far as we know, there was a school in Csehbánya since the 1830s. At this time, everyone spoke German. Between 1963 and 1975, the local school was gradually closed, so local children started to attend the kindergarten and the school in Városlőd.

Almost halfway between Városlőd and Csehbánya, less than a hundred meters from the access road, there are traces of the former Hölgykö Castle. This castle was one of the headquarters of the Bakony forest captaincy and was first mentioned in a document from 1321. His last castellan was probably János Giczi. The letters patent dated 1378 and issued by King Louis the Great mentions that the castle was given to the Carthusian monks for demolition. The Carthusian monastery in Városlőd was built from the stones of the former castle. Today, only traces of a cistern can be seen as what remained from the building. A memorial plaque on the rock wall evokes the first forest captaincy in Bakony.

Due to its interesting, beautiful location, many tourists and hikers visit

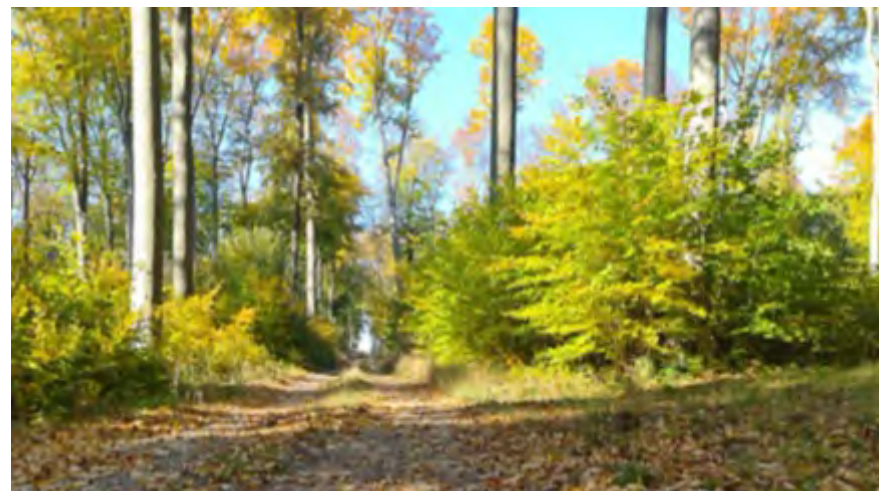
Csehbánya and its surroundings. Its popular places are Fekete-erdő (Black forest), Hajag-hegy (Hajag mountain) és Öreghálási Tourist House. The Kék Túra national hiking route also passes through the village, showing the most beautiful side of Bakony. Many tree species (beech, pine, hornbeam, oak) and rare plants (spurge-laurel, spring adonis, holly-fern, greater pasque flower, violet, snowdrop) can be seen in the local forests and groves. The most spectacular local animal species are deer, roe deer, wild boar (the big game), as well as birds and colorful insects.

Thank to the surrounding forests, the air of the village is especially pure and healthy, so the village is highly recommended for those suffering from respiratory diseases. The cleaning of the Torna stream flowing through the village it is done by community cooperation. A popular destination is the Farkasgyepű fish pond, which can be reached on forest roads. Many locals come here for fishing and picnic. The Gábor Molnár Educational Trail with signs and rest areas begins on the outskirts of the village and runs all the way to the Farkasgyepű fish pond.

Local residents try to preserve their Swabian traditions. The village is constantly improving the quality of life of the population through cultural programs and handicraft workshops. The biggest event is Csehbánya Village Day, in early July. Such events are organized and attended by all the locals, young and old. They make cakes on the spot and bring pickles from home. Visitors can have a great entertainment and taste Swabian hospitality. They can see a small but cohesive community that moves as one when they need to. Swabian people are famous for their diligence and honesty. The village is an island of tranquility, there is no vandalism here, local streets are tidy, the residents pay attention to each other and to each other's property.

Places of interest: Mária-kápolna (forest chapel and pilgrimage site), Jézus Szíve-templom (Roman Catholic church), Trianon Memorial Park, World Wars Memorial, Deportation Memorial Trail, Grund (here is the football field and you can have a picnic under the lean-to).

The mayor of the settlement: Dávid Straub





CSOPAK



Az őskori, az ókori és a népvándorlás kori népek is megkedvelték a gyönyörű tájat, a „csopaki riviérát”. A karsztforrásokban és szénsavas forrásokban igen gazdag és jó megélhetést biztosító területen szinte mindenhol megtalálható az itt élt népek régészeti hagyatéka a rézkortól a honfoglalás koráig. A Csopak név első hiteles forrása a veszprémi káptalan cseresznyedési oklevele, mely 1277-ből származik. Vetési Albert veszprémi püspöknek voltak itt birtokai, aki egyike volt Mátyás király kedvelt diplomatáinak. Az 1750-es évek táján alakult meg a Szabad Csopaki Hegyközség, melynek pecsétje arról tanúskodik, hogy a szőlőművelés, a borászat a falu megélhetésében első helyen szerepelt. A mai község három településből alakult; a Nosztori-völgyben Nosztre, az alatt Csopak és a mai vasútvonal felett Kövesd község helyezkedett el. A szőlőművelés és a borászat mellé a 20-as évek körül társult a vendégfogadás, elkezdődött a fürdőkultúra kialakulása. 1909. július 1-én indult el a vasútforgalom a Börgönd- Alsóörs – Tapolca vonalon. A csopaki állomás 1912-től állandó megállóhelyként működik. Az épületet 1998-ban a csopaki önkormányzat és a MÁV szombathelyi igazgatósága közösen felújította, 2000 májusában egy 1913-ban gyártott muzeális 375-ös gőzmozdonyt kapott a község, amely ma a vasútállomáson megtekinthető. A Nosztori-völgy északi végében karsztforrásokból eredő Séd-patak iramló vize sok vízimalom kerekét forgatta. Az Árpád-korban királyi birtokként kezelt szőlőkön kívül a vízimalmok is szerepet játszottak a hely történetében. Molnár Kálmán 1910-ben elbonttatta az itt

lévő öreg malmot, és épített a helyére egy újat. Mivel lányát Plul Vilmos vízimolnár vette feleségül, így később a malom a Plul családé lett. Az ipari műemléket 2010-ben újították fel, ezáltal működőképessé téve. A fejlesztés keretében egy kulináris parkot – szabadtéri tűzhellyel, sütőkemence és bográcsozó hellyel – alakítottak ki baráti társaságok és családok használatára. A Csopak települését északról határoló Csákány-hegy, valamint a parkerdő mindig is kedvelt kirándulós hely volt az itt élők és az üdülő vendégek körében, a Balaton part közeli fekvésénél fogva megnövekedett turisztikai forgalom esetében pedig még inkább azzá vált az elmúlt időszakban. A hegytetőn 2016-ban a fából épült kilátót újjáépítették, melyből páratlan kilátás nyílik a Bakonyra és a Balaton keleti medencéjére. Ezen a vidéken a fürdőélet és azzal együtt járó idegenforgalom kialakulása a XIX. század elejének időszakára tehető. 1922 előtt – akinek itt terült el a szőlője, vagy itt állt a nyaralója – nyáron lejárt a Kerekes-dűlőben lévő Balaton-partra fürödni. Napjainkban a Csopaki Községi Strand területe 15 000 m² zöldterület, minden évben megújuló árnyékolt homokföveny, jól felszerelt játszóterek várják a kisgyermekes családokat, a sportolni vágyók részére strandröplabda-pálya és egyéb sportolási lehetőségek, csúszdák, légvár állnak rendelkezésére. Kerékpárral érkezőknek kerékpáros szervizpont és elektromos kerékpár-töltési lehetőség biztosított. A Kék Hullám zászló strandminősítése alapján már évek óta ötszillagos minősítést ért el, és 2019-ben, majd 2021-ben a Balaton legjobb strandjává választották.

Angolkisasszony nyaralója a veszprémi Angolkisasszonyok Apáca-rend nyaralója volt. A XIX. század végén épült. 2005-től a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága van az épületben. Parkjában ún. „Pele-tanösvény” mutatja be ábrákon a balatonvidéki állatvilágot. A geológiai tanösvény pedig a különböző földtörténeti időszakokban képződött kőzeteket mutatja be.

A történelmi borvidék szépsége, kitűnő borai, a vendéglátás széles skálája, a kiváló strandja és a község látványos bel- és külföldön egyaránt ezeket változtatták Csopak szerelmeseivé és rendszeresen visszatérő vendégeivé.

A település polgármestere: Ambrus Tibor

Az alábbi linken megtekinthető Csopak bemutató videója:
<https://csopak.hu/hu/content/csopakmert-szeretem>



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Plul-malom; Kilátó; Csopak címere; Csopaki Kódex; Csonkatorony; Szent Miklós-templomrom; Vasút gőzmozdony; Szőlős; Csonka torony-harang; Angolkisasszonyok nyaralója; Madárles; Strand épülete; Csopaki strand

CSOPAK



CSOPAK



CSOPAK



Peoples of prehistoric, ancient and migratory times also liked this beautiful landscape, the “Csopak Riviera”. The archaeological heritage of the peoples living here from the Copper Age to the time of the Hungarian conquest can be found almost everywhere in the area, which is very rich in acidulous karst springs and carbonated springs and provides a good livelihood. The first authentic recording of the Csopak name was in a property exchange contract of the Roman Catholic Veszprém Chapter signed in 1277. Bishop Albert Vetési of Veszprém, one of the beloved diplomats of King Matthias, had some estates here. Around the 1750s, Szabad Csopaki Hegyközség (Free Csopak Vineyard Association) was established, the seal of which testifies that vine-growing and viticulture were in the first place in the village's livelihood means. The present day village was formed by the merger of three settlements: Nosztre in the Nosztori Valley, Csopak at a lower altitude and Kövesd, located above today's railway line. In addition to vine-growing and viticulture, the tourism trade appeared in the 1920s, and the development of local baths facilities began. On July 1, 1909, the railway traffic started on the Bőrgönd–Alsóórs–Tapolca route. The Csopak station has been operating as a permanent stop since 1912. The building was jointly renovated in 1998 by the Csopak council and the MÁV Szombathely Directorate, and in May 2000 the village received a museum piece Model 375 steam locomotive made in 1913, which can be seen at the railway station today. The quick water of the Séd stream, which starts from karst springs in the northern end of the Nosztori Valley, drove the wheels of many watermills. In addition to the

vineyards managed as royal estates in the Árpáadian era, watermills also played a role in the history of the place. Kálmán Molnár demolished the old local mill in 1910 and built a new one in its place. As his daughter was married to the watermillier Vilmos Plul, the mill later became the property of the Plul family. The industrial monument was renovated in 2010, making it operational. As part of the development, a culinary park with an outdoor fireplace, oven and picnic place has been set up to party groups' and families' delight. Csákány Hill, which borders Csopak to the north, and the park forest have always been a popular excursion destination for locals and holidaymakers, and have become even more so in the recent period due to the increased tourist traffic coming from the Lake Balaton area. The wooden lookout tower on the hilltop was rebuilt in 2016, and offers an unparalleled view of the Bakony and the eastern basin of Balaton. The development of bathing facilities and accompanying tourism in this region dates back to the early 19th century. Before 1922, during summer, those who had a vineyard or holiday home here went down for bathing to Kerekes-dűlő located on the shores of Lake Balaton. Nowadays, the area of the Csopak Village Beach is a 15,000 m² of green space with shaded sand renewed every year. Families with small children are awaited with well-equipped playgrounds, including slides and inflatable castle. The beach volleyball field and other sports facilities are intended for and popular among the adults. For those arriving by bike, there is a repair and service point and an electric bicycle charging station. Based on the Kék Hullám zászló (Blue Wave flag) beach rating, the place has achieved a five-star rating for years, and in 2019 and then in 2021 it was voted the Best Beach on Lake Balaton. The Loreto Sisters from Veszprém also had a summer camp facility here (Angolkisasszonyok nyaralója). It was built at the end of the 19th century. Since 2005, the building hosts the Balaton Uplands National Park Directorate (Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága). In its park the so-called “Pele educational trail” shows the fauna of Lake Balaton in pictures. The geological educational trail shows the rocks formed in different periods of earth history.

The beauty of the historic wine region, its excellent wines, the wide range of tourism services, the excellent beach and the sights of the village have transformed thousands of people, both in Hungary and abroad, into Csopak lovers and regular guests.

The mayor of the settlement: Tibor Ambrus

You can watch Csopak's presentation video at the following link:
<https://csopak.hu/hu/content/csopakmert-szeretem>





DABRONC

Veszprém megye nyugati határa mentén fekvő település, Vas és Zala megyék találkozásánál. Közigazgatásilag hozzá tartozik a korábban önálló Ötvös falu is, amely a központtól elkülönülten helyezkedik el, attól mintegy 2,5 kilométerre nyugatra.

Nevét a „jó” jelentésű szláv *dobry* szóból eredőnek tartják.

A település és környéke már a római korban is lakott hely a környékén talált régészeti leletek alapján. A mára a faluba olvadt egykori Ötvös helyén állt egykor a török harcokban elpusztult Árpád-kori Ötvös falu, ahol az 1970-es években V. századi sírleletek kerültek napvilágra.

A falu mai Dabronc nevét 1198-ban említették először az írott forrásokban a Türje nemzetség szállásbirtokával kapcsolatban. Az 1200-as években IV. Béla király ifjúkori barátjával, Türje Dénessel kapcsolatban történt említés a településről. Türje Dénes ugyanis a muhi vereség után egyike volt a király megmentőinek, s akit a király érdemei elismeréseként először szlávón bánná, majd 1246-ban Magyarország nádorává tette.

Ötvöspusztá eredetére nézve ugyancsak Árpád-kori és ugyancsak a Türje nemzetség birtoka volt. A település a török időkben néptelenedett el, és csak a 18. században népesült be újra.

Jelenleg 480 fő él a településen, ahol a közintézményei teljes mértékben megújultak az elmúlt két évtizedben. Így az általános iskola is modernizálva, bővítve lett (tornaterem, tetőtér) a kornak megfelelő oktatási feltételek megteremtve. A községház is modern, új építésű épület, valamint a falu-



ház (a régi 1921-es iskola átépítésével) a könyvtárral és az orvosi rendelővel is teljesen új, vagy felújított épület. Itt működik térségi központként a röplabda utánpótlás-nevelés egyik dunántúli centruma, a Dabronc-Marcaltölgye Egyesület (200-240 sportolónak biztosítva lehetőséget három telephelyen).

Dabronc neogótikus temploma 1913 és 1917 között épült az 1902-ben a településről Amerikába kivándoroltak anyagi segítségével. Orgonáját a pécsi Ingester József Fiai cég készítette.

A Szegedy-kúriát (1764) – amely a hagyomány szerint Szegedy Rózának, Kisfaludy Sándor műzsájának és feleségének a szülőháza – Szeged Ferenc építtette. A 18. század végén már L alaprajzú, hétszobás, boltozott tornácú épület volt, rövidebb szárnya alatt 300 akós, dongaboltozatos pincével, hosszabbik szárnyban szabadkéményes konyhával.

A Széchenyi-kastély ma U alaprajzú kastély, melynek udvari homlokzatai előtt boltozott, ma elfalazott árkádú tornác fut. Az 1798-ból fennmaradt leltár alapján rekonstruálható az épület berendezése. A kastélyt a 19. század végén eklektikus formákkal megújították. 1925-ben leégett. 1927-ben az akkor birtokos Széchenyiek egy szombathelyi építésszel építtették újjá. Ekkor készült a középrész emelete.

Barokk műemléktemplom is található Ötvöspusztán, melynek oltárképe eredeti Dorfmeister mű.

A település híressége Rákosi Szidi (Kremsner Szidónia) (Ötvös, 1852. május 28. Budapest, 1935. október 20.) színésznő, színépedagógus. 1867-ben a Molnár György Budai Népszínházában, debütált. A színiakadémiát 1870-ben végezte el. 1909. április 1-én a Nemzeti Színház örökös tagjává nevezték ki, melynek 1934-ig volt a tagja.

1892-től színészképző iskolát vezetett, melyben magyar színésznemzedékeket nevelt a színpad számára. 1895. február 8-án kérvényt nyújtott be a főváros tanácsához, hogy egy polgári színházat alapíthasson. Az új színház a Magyar Színház nevet kapta. Már a Bártfai Antal által 1890-ben alapított Gyakorló Színésziskolában is tanított, majd 1892-ben megnyitotta saját színiiskoláját. A színésznő haláláig fennálló tanodából olyan nagyságok kerültek ki, mint: Jókainé Nagy Bella, Felhő Rózsi, Fedák Sári, Feleki Kamill, Komlóssy Emma, Ledofszky Gizella, Maklár Zoltán, Feledi Boriska, Somló Emma, Forrai Rózsi, Tanay Frigyes, Gyenge Anna, Lábass Juci, Gózon Gyula vagy Honthy Hanna.

A település és a térség a nagyvadas vadászattal szerzett magának hírnevet szakmai körökben. A példamutató szervezetségű vadásztársaság és a vadászatok révén érték el ezt a kitüntető figyelmet.

Az ötvösi erdőben található a Magyarországon jelenleg utolsóként elejtett farkas emlékműve. Az emlékművön olvasható felirat az 1991. december 5-én itt elejtett farkasnak állít emléket. A kitömött farkast ma Balatonedericsen, az Afrika Múzeumban lehet megtekinteni.

A település polgármestere: Simon Lajos

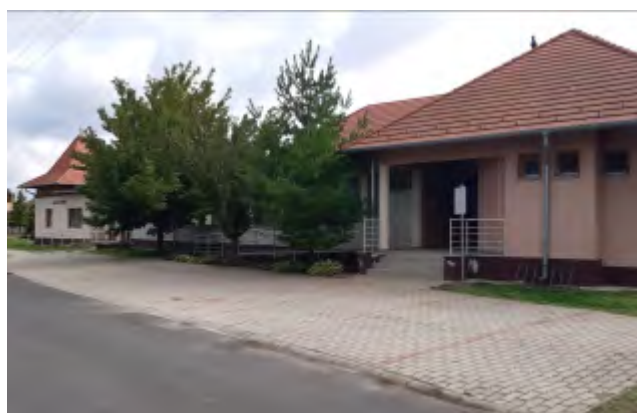
A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

Községháza; Barokk műemléktemplom Ötvöspusztán; Öreg gesztenyefák; Dabronc neogótikus temploma; Templom belső; Rákosi Szidi; Dabronc címere; Szegedy Róza; Farkas emlékkő; Dabronc központ; Orvosi rendelő; Bika; Széchenyi-kastély

DABRONC



DABRONC



DABRONC



A settlement on the western border of Veszprém county, at the junction of Vas and Zala counties. Administratively, it also includes the formerly independent village of Ötvös, which is located about 2.5 km west of the centre.

Its name is thought to derive from the Slavic word *dobry*, meaning “good”.

The settlement and its surroundings were already inhabited in Roman times, according to archaeological finds in the area. The site of the former Ötvös, which has now been merged into the village, was once the site of the Árpád-era village of Ötvös, which was destroyed in Turkish battles and where 5th century graves were discovered in the 1970s.

Dabronc, the current name of the village, was first mentioned in written sources in 1198 with regard to the Türje clan's lodging estate. In the 1200s, the village was mentioned in connection with King Béla IV's youthful friend, Dénes Türje. Dénes Türje was one of the king's rescuers after the defeat at Muhi, and in recognition of his merits the king first appointed him Ban of Slavonia, then made him palatine of Hungary in 1246.

Ötvöspuszta was also of Árpád origin and belonged to the Türje clan. The settlement was depopulated during the Ottoman times and was only repopulated in the 18th century.

Currently 480 people live in the settlement, where the public institutions have been completely renewed in the last two decades. The primary school has been modernised and enlarged (gym, loft conversion) to provide modern educational facilities. The village hall is also a modern, newly erected building, and the village centre (rebuilt from the old 1921 school) with the library and the doctor's surgery is a completely new or renovated build-



ing. The Dabronc-Marcal Valley Association, one of the Transdanubian centres of volleyball youth education, also functions here as a regional centre (with 200-240 players on three sites).

The neo-Gothic church of Dabronc was built between 1913 and 1917 with the financial support of emigrants who left the village for America in 1902. Its organ was made by the firm of József Ingester and his Sons from Pécs.

The Szegedy Mansion (1764), which, according to tradition, was the birthplace of Róza Szegedy, the muse and wife of Sándor Kisfaludy, was built by Ferenc Szeged. At the end of the 18th century it was already an L-shaped, seven-room building with a vaulted porch, with a vaulted cellar with 15,000-litre capacity under the shorter wing and a kitchen with open chimney in the longer wing.

The Széchenyi Palace is now a U-shaped palace with a vaulted porch in front of the courtyard facades, which is now covered with a walled arcade. The furnishings of the building can be reconstructed based on the inventory from 1798. The palace was renovated in the late 19th century with eclectic forms.

It burnt down in 1925. In 1927, the Szécheny family, who owned it at that time, had it rebuilt by an architect from Szombathely. The upper floor of the midsection was built at that time.

There is also a Baroque monument church in Ötvöspuszta, where the altarpiece is an original Dorfmeister work.

A famous person from the settlement is Szidi Rákosi (Szidónia Kremsner) (Ötvös, 28 May 1852 – Budapest, 20 October 1935), actress and teacher of acting. She made her debut in 1867 at the Buda People's Theatre of György Molnár. She graduated from the acting academy in 1870. On 1 April 1909 she was appointed a permanent member of the National Theatre, where she remained until 1934.

From 1892 she ran an acting school, where she trained generations of Hungarian actors for the stage. On 8 February 1895, she submitted an application to the capital city council for the establishment of a civic theatre. The new theatre was called the Hungarian Theatre.

She already taught at the Practising Acting School founded by Antal Bártfai in 1890, and in 1892 she opened her own acting school. The school continued until her death and produced such greats as Bella Jókainé Nagy, Rózsi Felhő, Sári Fedák, Kamill Feleki, Emma Komlóssy, Gizella Ledofszky, Zoltán Maklár, Boriska Feledi, Emma Somló, Rózsi Forrai, Frigyes Tanay, Anna Gyenge, Juci Lábass, Gyula Gózon and Hanna Honthy.

The town and the region have made a name for themselves in professional circles with big game hunting. It is the exemplary organisation of the hunting community and the hunts that have earned it this honourable mention.

In the forest of Ötvös you can find the monument of the last wolf hunted in Hungary until now. The inscription on the monument commemorates the wolf that was killed here on 5 December 1991. The stuffed wolf can now be seen in the Africa Museum in Balatonederics.

The mayor of the settlement: Lajos Simon



DABRONY

Dabrony 430 lelkes Veszprém megyei kisközség, amely a Kisalföld legdélibb részét képező Marcal-medence szélén, a Bakonyaljának is nevezett átmeneti vidéken helyezkedik el.

A település a Gányás- és a Hajagos-patakok medrei között létesült. Határai egyik oldalról a Marcal-völgy rétjeivel, mocsaras lápos területeivel, másik oldalról a bakonyi erdők nyúlványaival érintkeznek.

A település nevét a szláv Dobron személynévből eredőnek vélik. A falu története a megmaradt írások szerint egészen a 13. századig nyúlik vissza. A ma ismert legrégebbi oklevél, amely Dabrony települést megemlíti, 1240-ből való. Ez a latin nyelven íródott oklevél nem más, mint IV. Béla királyunk adománylevele, amely más településekkel együtt „Dobrunt” is megemlíti mint soproni várbirtokot. Ugyanakkor a település határában feltárt régészeti leletek arra engednek következtetni, hogy a terület már jóval az Árpád-kor előtt is lakott volt.

A XIII-XVI. század között a falu többször is gazdát cserélt, ahogy ezt az adománylevelek bizonyítják. A legismertebb adományozott Kinizsi Pál, aki Mátyás királytól kapta meg a falut 1482-ben. Az egyházlátogatási jegyzőkönyv tanúsága szerint Kinizsi ekkoriban építette a falu első templomát, amely a reformáció-ellenreformáció idején többször is gazdát, „vallást” cserélt. Ma az evangélikus gyülekezet tulajdona.

A török idők Dabronyra is szinte végzetes hatással voltak. Az addig kb. 500-800 fős település szinte teljesen pusztává vált. A lélekszám az akkori összeírások szerint mindössze 20 főre csökkent. Nagy a valószínűsége annak, hogy a lakosság nagy része azokban a nehéz időkben a közeli erdőségek mocsaras sűrűjében talált magának menedéket, és később visszatért. A török uralom elmúltával ismét a Pálosok birtokába jutott a falu, amelyben ekkor kb. 18 család lakott.

A következő század sem hozott jelentős javulást az itt élőknek, éltek a jobbágyok sanyarú sorsát. Próbáltak gazdálkodni, ekkoriban próbálkoztak meg a szőlőműveléssel a közeli Somló-hegyen, és saját határaikban is. Ebben az időszakban, 1884-85-ben tanítóskodott a községben Gárdonyi Géza. Bár rövid ideig élt itt, két jelentős műve is ide köthető: itteni élményei alapján íródott a Lámpás és az Én falum című könyve. Gárdonyi Géza szobra is helyet kapott a falu központjában lévő téren. A szobor Ferenczy Imre szobrászművész alkotása, aki szintén a falu szülőtte.

Háborúval köszöntött be a következő század. Különösen élénkek voltak ezen a vidéken a magyar nemesi sereg és a franciák harcai. Ennek emlékét ma is őrzi „Kálvária-dombi kereszt”, ahol a néphagyomány szerint a harcokban elesett francia katonák vannak eltemetve.

Ebben a században a falvakhoz hozzátartozott a betyárélet jelensége is. Dabronyból származott Sobri Jóska alvezéréként tevékenykedő Milfajt

Ferkó, aki talán mindmáig a falu legismertebb, leghírhedtebb szülőtte. Milfajt vakmerő, eszes, „tanult” betyár volt, de ez sem mentette meg várható végzetétől, hogy akasztófán végezze. A kivégzése előtt írt búcsúlevelét a Veszprém megyei levéltárban őrzik.

A falu lakói a szabadságharc idején is helyt álltak. Közadakozással, önkéntesek állításával segítették a forradalmárokat.

Az első világhétség, a négy évig tartó esztelen öldöklés is mély nyomot hagyott a község életében. Itt is sok halott volt, számtalan sebesült, özvegy és árva nézett nagyon nehéz évek elé. A faluban ma is látható emlékmű a belevésett áldozatok, hősi halottak nevével. Az emlékművet eredetileg fából készült keresztek vették körül, amit később az 50-es években felújítás helyett eltávolítottak.

A háború pusztítása után a „békés hétköznapi” is hoztak elég nehézséget, szenvedést a falu szegényebbei számára.

A második világháború még közvetlenebbül érintette a falu lakosságát, hiszen ekkor már a polgári lakosság is a harcok részesévé vált. Az előre nyomuló szovjet alkulatok itt már német ellenállásba ütköztek. A falu lakosságának nagy része a határarkokban keresett menedéket. A II. világháború áldozatainak emlékműve is megtalálható a községben.

A háborúk borzalmai utáni földosztás megoldani látszott a földművelésből élő parasztemberek problémáit. De alig 10 év elteltével a falu lakosságát belekényszerítették az akkor alakuló termelő szövetkezetekbe.

A következő időszak ismét csak nehéznek bizonyult a falu lakói számára. Megszűnt az iskola, az addig jól működő malom bezárt, lakó nélkül maradtak a lelkészlakok, nem voltak fejlesztések. A tanácsrendszer végnapjaira egyetlen működő intézmény az óvoda maradt.

Majd 1990-ben a rendszerváltás után a község látványosan és dinamikus fejlődni kezdett. Első lépésként polgármesteri hivatalt létesítettek, majd 1992 és 1994 között megépült a faluház. Ennek építésében a falu apraja-nagyja szívesen és nagy lelkesedéssel vett részt. Ez a közösségi ház ad helyet az orvosi rendelőnek, gyermekvédelmi tanácsadónak, könyvtárnak, színházteremnek, polgármesteri hivatalnak.

Ebben az időszakban megtörtént a falu összközművesítése. Kiépült a teljes települést lefedő víz-, gáz-, telefon-, csatornahálózat.

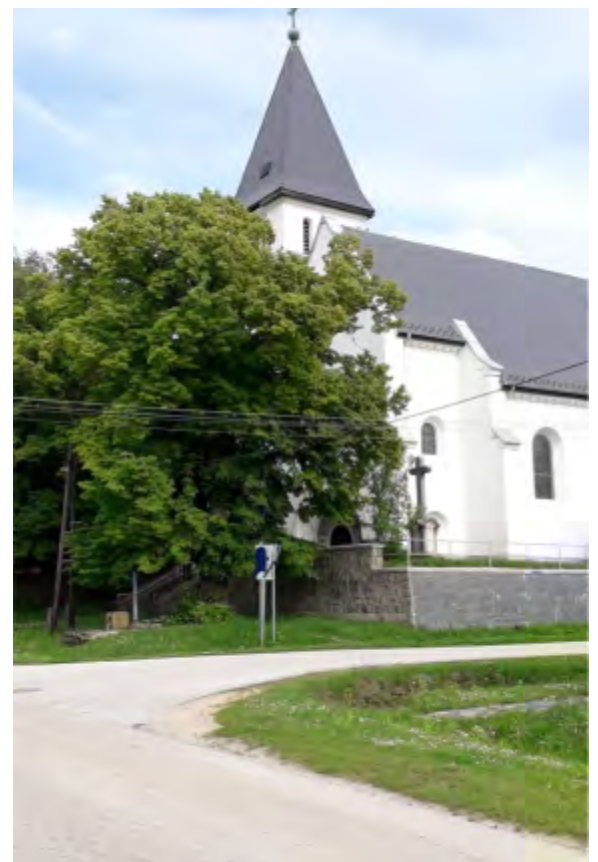
Az önkormányzat napjainkban körjegyzőségben működik, de továbbra is legfontosabb feladata a falu építése, szépítése, az itt élő emberek problémáinak megoldása és a helyi értékek megőrzése.

A település polgármestere: Szabóné Porkoláb Zsanett

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

I. világháborús emlékmű; II. világháborús emlékmű; Gárdonyi Géza szobor; Katolikus templom; Evangélikus templom; Címer; Ligeti játszótér; Dabrony távolból; Önkormányzat épület, Művelődési ház; Gárdonyi emléktábla

DABRONY



DABRONY



DABRONY



Dabrony is a small village with 430 inhabitants in Veszprém County, on the edge of the Marcal Basin, in the southernmost part of the Little Plain, in a transitional region called the Bakonyalja.

The settlement was established between the basins of the Gányás and Hajagos streams. Its borders are in contact with the meadows and marshy areas of the Marcal Valley on the one hand, and with the extensions of the Bakony forests on the other.

The name of the settlement is believed to be derived from the Slavic personal name “Dobron”. The history of the village, according to surviving written records, dates back to the 13th century. The oldest document known today, which mentions the settlement of Dabrony, dates from 1240. This Latin language letters patent issued by no other than King Béla IV recorded several land donations, including “Dobrun” as an estate belonging to the castle of Sopron. At the same time, the archeological finds excavated on the outskirts of the settlement suggest that the area was inhabited long before the Árpáadian era.

Between the 13th and 16th centuries, the seigneur (landlord) of the village changed several times, as evidenced by the letters patents. The best known beneficiary was the famous captain Pál Kinizsi, who received the village from King Matthias in 1482. According to the church visitation records, Kinizsi built the first church in the village at that time. Later, during the Reformation and Counter-Reformation periods the church changed hands and “religion” several times. Today it is owned by the Lutheran church.

The Ottoman rule also had an almost fatal effect on Dabrony. The settlement, which had approx. 500-800 inhabitants until then, has become almost a wasteland in its entirety. According to the censuses at the time, the population had fallen to just 20. There is a high probability that a large part of the population found shelter in the marshy areas of nearby forests in those difficult times and later returned. After the end of the Turkish rule, the village, with about 18 families at that time, came again into the possession of the Pauline order.

The next century did not bring significant improvements for the people living here, they lived the miserable fate of the serfs. They tried to farm, it is this period when they tried viticulture on the nearby Somló Hill, and also on their plots.

Between 1884 and 1885 the famous Hungarian writer Géza Gárdonyi was teacher in the village. Although he lived here for a short time, his two significant works can be linked to this place: *A lámpás* (The Lamp) and *Az én falum* (My Village Lamp) are two novels based on his experiences here. The statue of Géza Gárdonyi stands in the central square of the village. The statue is the work of sculptor Imre Ferenczy, who was also born here.

The next century brought wars for the locals as well. The battles between the Hungarian noble army and the French were especially heavy in this region. The memory of these events is still preserved by the “Calvary Hill Cross”, where, according to folk tradition, French soldiers killed in battles are buried.

In that century, the betyárs (outlaws) were also a reality of rural life. Milfajt Ferkó, acting as the deputy chief of gang leader Jóska Sobri, was

born in Dabrony, and he is perhaps the best-known and most infamous native of the village to this day. Milfajt was a reckless, clever and “learned” bandit, nonetheless he couldn't avoid his expected fate, namely to come to the halter. His farewell letter, written right before his execution, is kept in the Veszprém County Archives.

The inhabitants of the village held their ground during the 1848-49 war of independence. They helped the revolutionaries with public donations and sending of volunteers.

The First World War, the senseless killing that lasted for four years, also left a deep mark on the life of the village. Here, too, there were many dead, countless wounded, widowed, and orphaned facing very difficult years. A monument having engraved the names of the victims and heroic dead can still be seen in the village. This monument was originally surrounded by wooden crosses, which were later removed in the 1950s instead of being renovated.

After the destructions of the war, the “peaceful everyday life” also brought enough hardship and suffering for the poor of the village.

World War II affected the village even more directly, as the civilian population also became involved in fighting. The advancing Soviet troops faced heavy German resistance here. Most of the locals sought refuge in the ditches scattered on the outskirts. There is also a monument in the village dedicated to the victims of World War II.

The land redistribution after the horrors of the wars seemed to solve the problems of local peasants living from farming. However, barely 10 years later the villagers were forced into forming a collective farm (Socialist cooperative). The next period again proved difficult for the locals.

The school as well as the still operational and well-functioning mill were closed, the clergy-houses were left without residents and there were no developments at all. In the last days of the Communist regime the only institution still functioning was the kindergarten.

Then, in 1990, after the change of regime, the village began to develop spectacularly and dynamically. As a first step, the Mayor's Office was established, and then between 1992 and 1994, the Community House was built. Old and young people of the village were happy and enthusiastic to take part in these construction projects.

In addition to the Mayor's Office, the Community House hosts the GP's and health visitor's offices, the library and a theater hall.

During this period, the complete public utilities network was implemented. Water, gas, telephone and sewerage network covering the entire settlement has been built.

Nowadays, the village council operates within the frame of a rural district, but its most important task is still to build and develop the village, solve the problems of the people living here and preserve local values.

The mayor of the settlement: Ms. Zsanett Szabóné Porkoláb



DEVECSE

Devecser meghatározó jelentőségű közlekedési útvonalak találkozásánál, a Somló-hegy tőszomszédságában fekszik. A Nagy-Somló borvidék Magyarország legkisebb területű, ugyanakkor a legkülönlegesebb borvidéke. A település és környéke természeti értékekben rendkívül gazdag. A Széki-tó az ország egyik legkedveltebb horgászparadicsoma. A Széki-erdő, valamint a Meggyeserdő különleges élővilágával a túrázók kedvelt célpontja.

A város történelmének szerves része a katonai múlt. A Meggyeserdő egykori laktanya területe erdei iskolának, számos civilszervezetnek, valamint az ország legnagyobb használati cikkipiacának biztosít helyet.

Devecser ősi magyar település, 1297-ben már oklevelek említették a falu nevét.

A város múltjából adódóan nemcsak köztéri műalkotásokban, hanem emlékekben, épített értékben is bővelkedik. A fiatal város mindennapi életét 2010. október 4-e gyökeresen megváltoztatta.

Az iszapömlés egyéves évfordulóján, 2011. október 4-én avatták fel Devecserben a 8 hektáros emlékparkot, amely a vörösiszap által elöntött területen létesült. A Pápai út felől a városba érkezve már messziről szembejön a 2016-ban állított turulmadaras I.-II. világháborús emlékmű, mely azóta a település jelképévé vált.

A parkban a középső tó partján található a szintén 2016-ban kialakított Devecseri Trianon Emlékhely.

A vörösiszap-katasztrófának emléket állító kiállításnak ad otthont a Rotary-ház az Árpád utca 7. szám alatt. Az épület előtt a múltnak tiszteleg a kőkereszt, nem messze tőle az ipari katasztrófában megsemmisült 18 utcára emlékeztet a 2016-ban felállított kopjafa.

A károsultak nagy része otthonra lelt a Makovecz lakóparkban, melynek közepén áll a 2012. október 4-én felavatott Újjászületés Ökumenikus Kápolna.

A város főterén áll a Páduai Szent Antal tiszteletére emelt templom, melynek elődjét a XIII. században szentelték fel.

Szántó Arator István katolikus bibliafordító és Gárdonyi Géza tanító emléktáblája a bejárat két oldalán található. Mint ismeretes, Gárdonyi Devecserben tanításkodva itt szerezte 1882-ben a Fel nagy öröme című karácsonyi templomi éneket. A templom mögött találjuk a barokk plébániaházat, melyet a templommal egy időben, a XVIII. század közepén építettek.

A plébánia mellett áll az 1881-ben romantikus stílusban épített iskola épülete, melyben 1882 és 1884 között Gárdonyi Géza tanított.

Devecser főterének díszjele a műemléki védelem alatt álló, barokk és eklektikus jegyeket viselő Esterházy-kastély, melynek udvarházából Csóron András 1532-39 között várkastélyt emeltetett. Ez a végvár az 1630-as évek elején az Esterházyak kezére került. Az udvart a XVI. századi, Velencéből származó faragott kútkáva díszíti. A közelmúltban nyitotta meg kapuit a Devecseri Helytörténeti Tárlat, mely a kastély épülete utcafrontján kapott helyet.

Esterházy Károly az 1760-as évek második felében feltöltötte a várat körülvevő vizesárkot a közelben megindult új templom építése során kitermelt földdel. Leeresztették a Torna-patak vizével felduzzasztott tavat, ezen a területen alakították ki a mai park elődjét. A kastélyt övező angol-park jellegű várkert különleges fáit 1790-től Esterházy Ferenc telepíttette.

A Berta park az egykori Devecseri Járási Berta Kórház épületegyüttesének területét foglalja magába. A hajdani egészségügyi intézmény központi szerepet töltött be a térségben 1910-es megnyitásától egészen 1996-os bezárásáig. Több mint két évtizedes enyészet után 2021. január 1-től a megmentett és felújított épületrészek a városi szociális központnak adnak otthont. Az egykori kórházudvar jelentős része már megújult. Az épülő tematikus botanikus kertben már látogatható a japánkert.

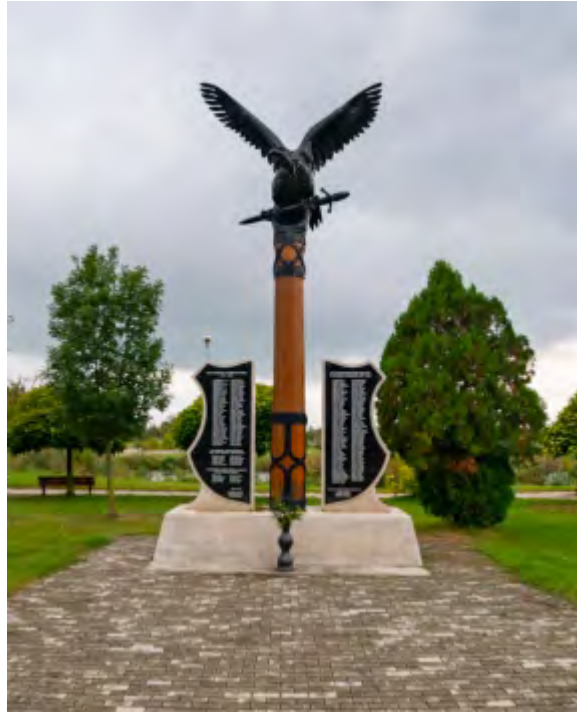
A település polgármestere: Ferenczi Gábor

A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

Devecser a látványtavakról nézve; 4. Emlékpark – Kopjafa; Világháborús emlékmű; Trianoni kőkereszt; Makovecz-kápolna; Devecseri Városi Könyvtár; Berta park; Makovecz-emlékpark; Petőfi tér; Kastély belső; Helytörténeti gyűjtemény; Várkert



DEVECSER



DEVECSER



DEVECSEER



Devecser is located at the junction of significant transport routes, in the immediate vicinity of Somló Hill. The Great Somló Wine Region is the smallest in Hungary, but at the same time the most special one. The town and its surroundings are extremely rich in natural values. Lake Széki is one of the most popular fishing paradises in the country. The Széki Forest and the special wildlife of Meggyeserdő are a popular destination for hikers.

An integral part of the town's heritage is its military past. The area of the former barracks in Meggyerdő provides space for a forest school, many non-governmental organizations and the largest second-hand market in the country.

Devecser is an ancient Hungarian settlement, in 1297 the name of the village was already mentioned in charters.

Due to the town's past, it is rich not only in public works of art, but also in monuments and built values. The everyday life of the young town was radically changed on October 4, 2010.



On the one-year anniversary of the sludge spill, on October 4, 2011, the 8-hectare memorial park was inaugurated in Devecser, which was established in the area flooded by red mud. Arriving in the town from Pápai Road, the World War I and II memorial with a turul bird, which was erected in 2016 and can be seen from afar has since become a symbol of the settlement.

The Devecser Trianon Memorial, also established in 2016, is located in the park on the shores of the central lake.

The Rotary House at 7 Árpád Street hosts an exhibition commemorating the red mud slide disaster. The stone cross in front of the building pays homage to the past, not far from it the headstone erected in 2016 is reminiscent of the 18 streets destroyed in the industrial disaster.

Most of the victims found a home in the Makovecz residential park, in the middle of which stands the Ecumenical Chapel of Rebirth, inaugurated on October 4, 2012.

On the main square of the town stands the church erected in honor of St. Anthony of Padua. Its predecessor was consecrated in the 13th century.

The memorial plaque of the Catholic Bible translator István Arator Szántó and the teacher Géza Gárdonyi can be found on both sides of the entrance. As is well known, while teaching in Devecser, Gárdonyi obtained the Christmas church song "Up to great joy" in 1882. Behind the church we find the baroque parish house, which was built at the same time as the church, in the middle of the 18th century.

Next to the parish is the school building, built in 1881 in romantic style, in which Géza Gárdonyi taught between 1882 and 1884.

The main ornament of the main square of Devecser is the Esterházy Mansion, which is under monumental protection and bears Baroque and eclectic features and from the manor house of which András Csóron built a castle between 1532-39. This border fortress fell into the hands of the Esterházy family in the early 1630s. The courtyard is decorated with a 16th-century carved well from Venice. The Devecser Local History Exhibition recently opened its doors, located on the street in front of the castle building.

In the second half of the 1760s, Károly Esterházy filled the moat surrounding the castle with the land excavated during the construction of the new church that had started nearby. The lake, swollen with the water of the Torna stream, was drained, and the predecessor of today's park was formed in this area. The special trees of the English park-like castle garden surrounding the castle were planted by Ferenc Esterházy from 1790.

Berta Park includes the area of the building complex of the former Devecser District Berta Hospital. The former health institution played a central role in the area from its opening in 1910 until its closure in 1996. After more than two decades of decay, from January 1, 2021, the rescued and renovated parts of the building house the town's social center. A significant part of the former hospital yard has already been renovated. The Japanese garden can already be visited in the thematic botanical garden under construction.

The mayor of the settlement: Gábor Ferenczi



DÖBRÖNTE

Döbrönte Veszprém megye nyugati szélén, a Pápai járásban, Pápától délkeletre, az Észak-Bakony lankás dombvidékén található. A Bittva-patak völgyében Gannával határosan húzódik az alig 297 lakosú kis falu. Régészeti leletek bizonyítják, hogy a falu már a római korban is lakott volt, névformája alapján XI. századi település lehetett. A Döbrönte név a szláv Dobrete személynévből ered, első említése 1330-ból, egy oklevélből származik, Debrenthe változattal.

A Himfy család Veszprém megye egyik előkelő családja, akik nagybirtokkal rendelkeztek Temes és Krassó megyében, és ők vették meg Csák Mórictól Döbrönte környékét. Az 1760-as években a Devecser melletti középkori Medgyes faluból származó medgyesi előnevű Somogyi család lett a környék meghatározó földbirtokosa. Feljegyzések szerint Somogyi Miklós 1761-ben kezdte meg német zsellérek betelepítését a mai falu helyére (nem az akkori faluba, amelyet ma Ódöbröntének nevezünk). 1785-ben 261 személy volt a falu lakossága, amely a kor viszonyainak megfelelően népesnek számított.

1941-ben 549 fős lakosságából 485 (88%) vallotta német anyanyelvűnek magát. A II. világháború után kollektív bűnössé nyilvánították a magyarországi németek százezreit. Kitelepítés során Döbröntéről 390 személynek kellett elhagynia az országot, Drezda és Karlsruhe környékére kerültek, és minden vagyonukat elkobozták. Ekkor a falu törzslakossága jelentősen megfogyatkozott. Helyükre az ország több településéről érkeztek új lakosok.

A település felett magasodó gerincen épült a romjaiban is impozáns Szarvaskő vára. 1373-74-ben építtette Himfy Benedek bán, aki Nagy Lajos király kedvenc hadvezére volt. A szabálytalan alaprajzú, belsőtoronyos, egy nagyobb udvar körüli külső és belső várból álló építmény maradványai műemlékek. II. Ulászló király 1496-ban Himfy Imrének és lányának, Orsolyának adta adományul a várat és tartozékait. Nádasdy Tamás, a későbbi nádor, amikor 1555-ben összeíratta a dunántúli várakat, a döbrönte Szarvaskő vára még épségben állt. További sorsa azonban ismeretlen, a végvári rendszerben nem szerepelt. Talán egy török támadás során pusztulhatott el. A XVIII. század közepétől lakatlan rom maradt a gótikus átalakításokkal tarkított várból.

Említést érdemel a falu közepe táján található római katolikus templom, amely szintén műemlék. A templomot gróf Somogyi János özvegye, Győri Krisztina építtette Charles de Moreau tervei alapján Kornhausel József bécsi építésszel, a Gannai Templom és Mauzóleum kicsinyített másaként. Az építkezés 1815-ben fejeződött be, és a Fájdalmas Szűz tiszteletére szentelték fel.

Kerek klasszicista stílusú, centrális elrendezésű, kör alaprajzú kis templom kupola lefedéssel. Szentélye egyenes záródású. A kupola kazettás osztásaiban és az oldalfalakon klasszicista jellegű festés látható. Klasszicista stílusú az oszlopos főoltár is, melyet empire stílusban egy darab már-

ványból faragtak. A bejárat felett a medgyesi Somogyi család címerét és a templom alapításának német nyelvű leírását is láthatjuk. A templom kertje közterületként funkcionál.

Döbrönte fizikailag jól elhatárolhatóan három részre osztható. A legészakibb, a történelmi beépítésű Ódöbrönte, közel az egykori Kisganna határához. A település lakott területeinek túlnyomó többsége a középső részhez, Döbröntéhez tartozik. Itt található a település műemlékei és helyi védettségű épületei. Legdélebbre fekszik az Üdülőtelep, ami egy viszonylag újabban kialakult része a községnek, üdülőházas beépítésből áll.

A falut körülölelő Bakony nemcsak a településképet határozza meg, de ideális és közkedvelt kirándulóhely is. A lakosság büszke a csendes, békés kis településre, jól érzik magukat itt, szívesen fogadják az ide érkezőket. Aki szeretné megismerni Döbröntét, az látogasson el, hogy megcsodálhassa épített és természeti szépségeit.

A település polgármestere: Cseh Lajos

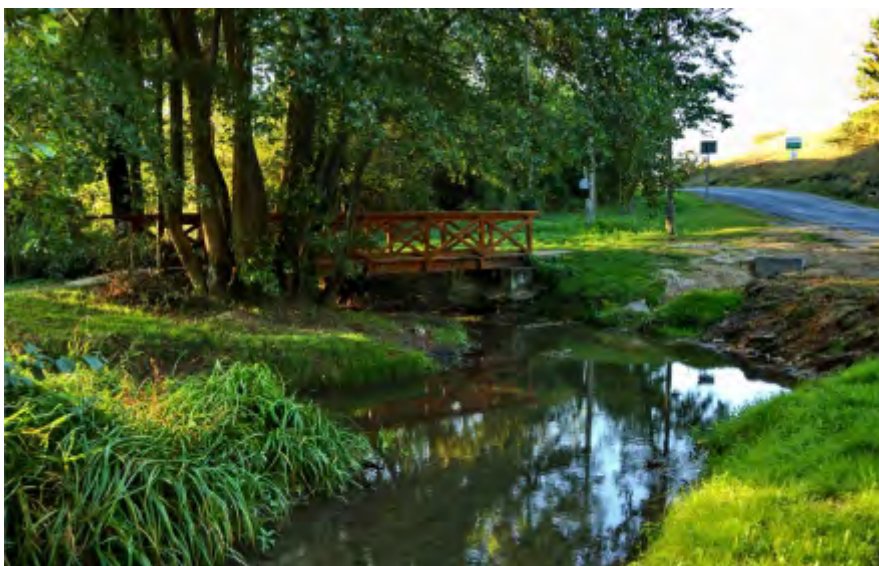
Fotókat készítette: Farkas Melinda



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Üdvözlőtábla a község elején; Döbrönte madártávlatból; Bittva patak; Bittva pihenőhely; Szent István-szobor a templomkertben; Megújult játszótér; Szarvaskő-vára; Fájdalmas Szűz tiszteletére felszentelt döbrönte római katolikus körtemplom; Római katolikus körtemplom belseje; Döbrönte római katolikus körtemplom oltára

DÖBRÖNTE



DÖBRÖNTE



DÖBRÖNTE



Döbrönte is situated on the western edge of Veszprém county, in the district of Pápa, south-east of Pápa, on the gently rolling hills of the Northern Bakony. The little village of just 297 inhabitants is nestled in the valley of the Bittva stream, right next to Ganna. Archaeological finds show that the village was inhabited in Roman times, and its name suggests that it may have been a settlement in the 11th century. The name "Döbrönte" derives from the Slavic personal name "Dobrete" and is first mentioned in a document from 1330 as "Debrenthe".

The Himfy family was one of the noble families of Veszprém county, who owned large estates in Timis and Caras counties, and they bought the Döbrönte area from Móric Csák. In the 1760s, the Somogyi family of Medgyes, from the medieval village of Medgyes near Devecser, became the dominant landowners in the area. According to historical records, Miklós Somogyi began settling German villeins on the site of the present village (not the former village today known as Ódöbrönte) in 1761. In 1785, the village had a population of 261, which was considered to be large for the time.



In 1941, 485 (88%) inhabitants of its entire population of 549 declared themselves to be German-speaking. After World War II, hundreds of thousands of Germans in Hungary were declared collective criminals. In the course of deportation, 390 people from Döbrönte had to leave the country, were sent to the area around Dresden and Karlsruhe, and all their property was confiscated. The population of the village was then significantly reduced. They were replaced by new inhabitants from various settlements in the country.

Still impressive in its ruins, the Castle of Szarvaskő was built on a ridge overlooking the settlement. It was erected in 1373-74 by Benedek Himfy, the favourite military commander of King Louis the Great. The remains of the irregularly planned castle, with its inner towers and an outer and inner castle around a large courtyard, are now monuments. In 1496, King Ulászló II gave the castle and its appurtenances to Imre Himfy and his daughter Orsolya as a dowry. When the later Palatine, Tamás Nádasdy compiled a list of castles in Transdanubia in 1555, the castle of Szarvaskő in Döbrönte was still intact. However, its further fate is unknown, as it was not included in the defensive system of border castles. It may have been destroyed during a Turkish attack. From the mid-18th century onwards, the castle with its Gothic alterations remained an uninhabited ruin.

Worthy of mention is the Roman Catholic church, also a monument, located in the centre of the village. The church was erected by Count János Somogyi's widow, Krisztina Győri, based on the plans of Charles de Moreau, and built by the Viennese architect József Kornhausel, as a miniature copy of the Ganna Church and Mausoleum. The construction was completed in 1815 and dedicated to Our Lady of Sorrows.

It is a small, centrally arranged, circular church in round neoclassical style with a dome roof. The sanctuary is straight-ended. The coffered divisions of the dome and the side walls are decorated with classical style paintings. The pillared high altar, carved from a single piece of marble in the Empire style, is also in the classical style. Above the entrance is the coat of arms of the Somogyi family of Medgyes, as well as a description of the church's foundation in German. The church garden functions as a public area.

Döbrönte can be physically divided into three well-defined parts. The northernmost part is the historic Ódöbrönte, near the border of the former Kisganna. The vast majority of the inhabited areas of the municipality belong to the central part, Döbrönte. This is where the monuments and locally protected buildings of the municipality are found. In the southernmost part of the village is the holiday resort, a relatively newly developed part of the village, consisting of holiday homes.

The Bakony hills surrounding the village are not only a dominant feature of the settlement, but also an ideal and popular hiking destination. The inhabitants are proud of their quiet, peaceful village, they are happy here and warmly welcome visitors. If you would like to know more about Döbrönte, come and admire its architectural and natural beauties.

The mayor of the settlement: Lajos Cseh

Photo: Melinda Farkas



FARKASGYEPŰ

Farkasgyepű község Veszprém megyében, Pápától délre az Észak-Magas Bakonyban – tengerszint feletti magassága 395 m – található 381 fős kistelepülés. A falu neve magyar eredetű, feltehetően a farkasok és az ellenük rakott gyeprü (tüskés bozótból rakott kerítés) szavak összevonásából keletkezett. A települést 1401-ben Zsigmond király korában említi először a Veszprémi Káptalan oklevele.

Farkasgyepűt a hitükhöz hű, többségében római katolikus magyar és sváb hagyományokat őrző németajkúak lakják. A településen élők számára ma is fontos az őseiktől örökölt szokások életben tartása.

A község egyetlen katolikus kőtemplomát 1909. július 1-jén áldották meg, melynek építtetője báró Hornig Károly bíboros, veszprémi megyés püspök, a község egykori földesura volt. Az épület építőanyagát helyben, a Csurgó-kút környékén nyitott konglomerát kőbányából termelték ki.

Farkasgyepű 1872-ben kapott katolikus elemi iskolát, mely a mai tanítói lakás épületében működött. A ma iskolamúzeumként funkcionáló régi iskola 1912-ben nyitotta meg kapuját a helyi nebulók előtt. Az épületet a Veszprémi Püspökség építette szintén a Csurgó-kút szomszédságából bányászott kőből.

A Bakony Vadjai kiállítás egy helyi kezdeményezés, ötlet útján jött létre azzal a céllal, hogy a látogatók közelebb kerüljenek a természethez, és a természetben megbúvó értékekre leljenek. Az erdő és fák rengetege ne csak a friss levegőt és a csendet jelentse, hanem az ott élő állatok, vadfajok és az aljnövényzet bemutatásával az ember egy teljes képet kapjon az őt körülvevő természet flórájáról és faunájáról.

Mészáros Ferenc által, a vadászatai során elejtett trófeáinak felajánlá-

sából jött létre a mai kiállítás, melyből az idelátogató közelebről is megcsodálhatja az erdő mélyén élő állatok agancsait, trófeáit. Ez a kiállítás a Bakony erdeiben élő, elsődlegesen az öt nagyvad élőhelyét és az egyes vadfajok jellemzőit (gímszarvas, dámszarvas, muflon, őz, vaddisznó) mutatja be.

A kis falu megkapó szépsége, erdeinek nyáron kellemesen hűsítő, tiszta, szubalpin levegője, a kirándulókat körülvevő csend és a Köves-patak halk csobogása felüdülést jelent a pihenni, kikapcsolódni vágyóknak. A nyugodt, tiszta kis faluban az átutazó és az itt néhány napot eltöltött turista is mély és tartós élményekkel gazdagodhat.

A bakonyi erdő mindazt nyújtja, ami a mai modern világ emberének egészsége megővéséhez szükséges.

Mind a gyalogos, mind a gépkocsival vagy kerékpárral érkező turisták jól kiépített, jelzőtáblákkal ellátott erdei útvonalon barangolhatnak Bakonybél irányába, érintve a Pisztrángos-tavat, vagy Magyarpolány felé véve az irányt felfedezhetik a Köves-patak szintkülönbsége folytán létrejött Csurgó-kutat.

A településen tett kirándulások alkalmával az idelátogatók kedvet kaphatnak ahhoz, hogy minden évszakban ellátogassanak Farkasgyepűre, mert a települést körülvevő természetet csak úgy lehet igazán megismerni, ha részeseivé válnak az áprilisi-májusi rügyfakadásnak, júniusi akác-fák virágaitól illatos erdőnek, az augusztusi szederérésnek, a szeptemberi gím-bika bőgésének, az októberi (dámszarvas) barcogásnak és téli fagyos – nem ritkán mindent belepő – hóaplannak.

A település polgármestere: Takácsné Légrádi Edina

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Kopjafa; Pisztrángos-tó; Farkasgyepű látkép; Katolikus templom; Faluház; Bakony Vadjai kiállítás; Bakony Vadjai és Iskolamúzeum; Dámszarvasok; Szarvasbika; Muflonok; Őzek; Csurgó-kút; Bakonyerdő Zrt farkasgyepűi erdészeti épülete; Ősz Farkasgyepűn



FARKASGYEPŰ



FARKASGYEPŰ



FARKASGYEPŰ



Farkasgyepű is a small village with 381 inhabitants in Veszprém county, south of Pápa, in the North High Bakony mountainous region, 395 m above sea level. The name of the village is of Hungarian origin, presumably it came from the combination of the words “farkas” (wolf) and “gyepű” (protection fence made of thorny bushes). The settlement was first mentioned in the letters patent of the Veszprémi Káptalan (Veszprém Chapter) issued by King Sigismund in 1401.

Farkasgyepű is mostly inhabited by ethnic Hungarians and Germans (Danube Swabians) who stand upon their Christian faith and traditions. It is still important for the local people to keep alive the customs inherited from their ancestors.

The only stone church in the village was built by Cardinal Baron Károly Hornig, Roman Catholic Bishop of Veszprém, former landlord of the village, and was consecrated on July 1, 1909. The building material was extracted from an open-pit conglomerate quarry located nearby, close to the Csurgó well.

The Catholic elementary school of Farkasgyepű was established in 1872 and operated in what is now the teachers' house. The old school, which now operates as a school museum, opened its doors to local pupils in 1912. This building also was erected by the Bishopric of Veszprém from stone mined in the vicinity of the Csurgó well.

The Bakony Vadjai (Game of Bakony) exhibition was created based on a local idea and initiative with the aim of bringing visitors closer to and allow them to discover the hidden values of nature. The abundance of forest and trees means not only fresh air and silence, and by seeing the animals, wildlife and undergrowth that live there, one can get a complete picture of the flora and fauna surrounding him.

Today's exhibition was created from the trophies offered by hunter Ferenc Mészáros, and allows the visitors to study the horns and trophies captured from animals living in the depths of the forest. The exhibition primarily presents the habitats of the five big game living in the forests of Bakony (red deer, fallow deer, mouflon, roe-deer and wild boar) showing the characteristics of each wild species.

The captivating beauty of the small village, the pleasantly cooling, clean, subalpine air of the forests in summer, the silence surrounding the hikers and the quiet lisp of the Köves stream provide refreshment for those looking for rest and relaxation. In the calm, clean little village, both the people in transit and the tourists who spend a few days here can have a deep and lasting experience.

The Bakony forest provides everything that is needed to protect the health of people in today's modern world.

Both hikers and tourists arriving by car or bicycle can walk towards Bakonybél on a well-established forest route with signposts, touching Pisztrángos-tó (Trout Lake), or can take the direction towards Magyarpolány to discover the Csurgó creek created by the difference in level of the Köves stream.

During the excursions in and around the settlement, visitors may take a liking for visiting Farkasgyepű in all seasons, because the surrounding landscape can only be known for real if you see with your own eyes the bud burst in April-May, smell the fragrance of acacia trees in June, collect bramble-berries in August, listen to the roar of stags in September or that of fallow deers in October and see the frosty snow blanket of winter that often covers everything.

The mayor of the settlement: Edina Takácsné Légrádi





GANNA

Ganna község Veszprém megye északi részén, a Pápai járásban, Pápától délre, a Bakony északnyugati lábánál fekszik. A település jelenlegi formája két egyutcás kis faluból jött létre.

A település első említése egészen régről, 1171-ből származik, amikor Tata asszony és testvére, Peregrin Nagygannát és Kisgannát a bakonybéli apátságnak adományozta. A török idők után az Esterházy család használta a területet, hogy pápai és ugodi várait helyreállítsa az itteni nyersanyagokból. A bakonybéli apátság ugyan visszakövetelte birtokát, de az Esterházy család németekkel és elnémetesedett horvátokkal kötött szerződést az újratelepítésre. 1785-ben a lakosok száma Nagygannán 474, Kisgannán pedig 187 volt. Nagygannát és Kisgannát 1940-ben egyesítették, és Ganna néven létrejött a ma is ismert település. Ekkor 800 fölötti volt a lakosság száma, ami azóta sajnos folyamatosan csökken, napjainkban 275-en lakják a települést. Az egykori zsupfedeles imaház helyett épült meg Kisgannán a ma is álló műemlék kápolna Szent Vendel tiszteletére. Esterházy Károly, a későbbi egri püspök 1768-ban emeltette a kis templomot.

Nagygannán 1770-ben – az akkor fából készült templom helyett – épült meg az Esterházy család mauzóleumának szánt, Szent Kereszt Felmagasztalására felszentelt, neoklasszicista műemléki védettségű bazilika, melynek terveit Charles de Moreau készítette, építtetője pedig Esterházy Miklós volt. A falu nagyságához képest monumentális lett a templom, amely a Pantheon kicsinyített mása. Az impozáns templom sírboltja Európa-hírű.

A bazilika mindösszesen 10 éven keresztül épült, 1808-tól 1818-ig. Az Esterházy család a község szépsége és nyugalma végett döntött amellett, hogy Gannán építi meg a családi mauzóleumot. Számos Esterházy mellett itt nyugszik az építtető Esterházy Miklós, Esterházy Bálint, a Monarchia

moszkvai nagykövete, Esterházy Miksa, a Magyar Atlétikai Club alapítója, valamint itt helyezték végső nyugalomra Esterházy Péter író is 2016-ban. A bazilika mellett kapott helyet a plébániaház, mely szintén műemléki védelem alatt áll.

A parányi sváb falu életében említést érdemel az 1946-ban, majd 1948-ban a Németországba (Karlsruhe, majd Drezda környékére) történő kitelepítés, amely csökkentette a település létszámát (összesen 559 név szerepelt a kitelepítési listán, de később többen mentesítést kaptak, illetve visszatértek). Ezen eseménynek emlékművet állítottak a jelenlegi és kitelepített lakosok pénzádományaiból.

E nagy múlttal rendelkező falucska nemcsak műemlékekben és helyi védelem alatt álló épületekben gazdag, hanem egyedi tájértékek is megtalálhatók (pl. gólyafészek, kerekes kút, fűzfa, fészületek, kőkeresztek), amelyeket büszkén mutatnak be a helyiek a településre látogatóknak.

Nem csoda, hogy a csendes hely, a gyönyörű környezet, a tiszta levegő, a lankás táj és a Bittva-patak szépsége az Esterházyakat is megihlette. Az utóbbi húsz évben a falu folyamatosan fejlődött, a középületek is felújításra kerültek.

A Gannára látogató kedves kiránduló a szép környezet mellett a kikapcsolódás teljes élményében részesülhet. Részt vehetnek a település rendezvényein, ahol sváb hagyományok ápolására, megőrzésére is nagy gondot fordít a lakosság, a jó hangulatról a híres Gannai Asszonykórus gondoskodik, és találkozhatnak a faluk vendégszeretetével. Ganna takaros vendégházaiban garantált a jó pihenést, a kellemes időtöltés!

A település polgármestere: Nagy Ottó

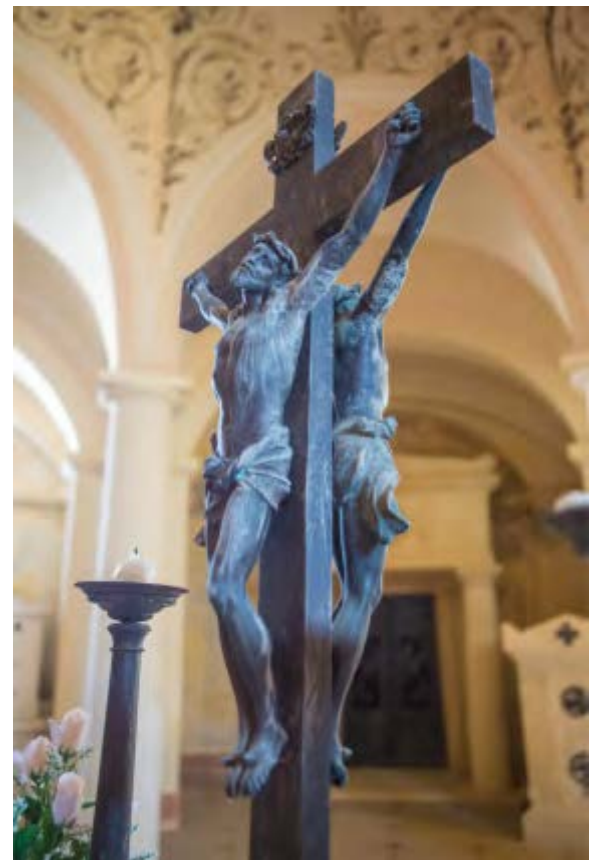
Fotók: Noviczki Katalin, Fekete Tamás

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Ganna Főtér; Kisgannai parasztház; Szent Kereszt Felmagasztalása római katolikus templom; Római katolikus templom kupolája belülről; Altemplom; Kettős korpusz a kör alakú oltáron; Elüzetési emlékmű; Gannai naplemente madártávlatból; Táncsics Mihály mellszobra; Kisgannai Szent Vendel-kápolna



GANNA



GANNA



GANNA



The village of Ganna is situated in the northern part of Veszprém county, in the Pápa district, south of the town of Pápa, at the north-western foot of the Bakony hills. The present form of the village was formed from two small, single-street villages.

The first mention of the settlement dates back as early as 1171, when Madame Tata and her brother Peregrin donated Nagyanna and Kisganna to the Abbey of Bakonybél. After the Ottoman times, the Esterházy family used the area to restore their castles in Pápa and Ugod using the local raw materials. The Abbey of Bakonybél reclaimed its property, but the Esterházy family made a contract with Germans and Germanised Croats to repopulate the area. In 1785, the population of Nagyanna was 474 and that of Kisganna was 187. Nagyanna and Kisganna were united in 1940, and the settlement known today as Ganna was established. At that time, the population was over 800, but unfortunately, it has been steadily decreasing since then, with 275 inhabitants today. The former thatched prayer house was replaced by the historic chapel of St. Vendel, still standing today. Károly Esterházy, later Bishop of Eger, built the small church in 1768.

In Nagyanna, the Neoclassical basilica, now under monumental protection, dedicated to the Exaltation of the Holy Cross, designed by Charles de Moreau and built by Miklós Esterházy, was built in 1770 to replace the former wooden church, and intended to serve as the mausoleum of the Esterházy family. The church is monumental for the size of the village, and is a miniature replica of the Pantheon. The mausoleum of the impressive church is famous throughout Europe.

The basilica only took 10 years to build, from 1808 to 1818. The Esterházy family chose to build the family mausoleum in Ganna for the beauty and tranquillity of the village. In addition to many Esterházy, Miklós Ester-

házy, the builder, Bálint Esterházy, the Monarchy's ambassador to Moscow, and Miksa Esterházy, the founder of the Hungarian Athletics Club are also buried here, and the writer Péter Esterházy was laid to rest here in 2016. Next to the basilica is the parish house, also a listed building.

In the life of this small Swabian village, mention should be made of the deportations to Germany (to the area around Karlsruhe and then Dresden) in 1946 and 1948, which reduced the population of the village (559 names were on the deportation list, but many were later released or returned). A monument commemorating this event was erected from donations made by current and deported residents.

This little village with a long history is not only rich in monuments and locally protected buildings, but also in unique landscape features (e.g. stork's nests, draw wells, willow trees, crucifixes, stone crosses), which the locals proudly present to visitors.

It is no wonder that the Esterházy family, too, was inspired by the quietness of the place, the beautiful surroundings, the clean air, the undulating landscape and the beauty of the Bittva stream. Over the last twenty years, the village has been continuously developed and the public buildings have been renovated.

Besides the beautiful landscape, visitors to Ganna can also enjoy a full relaxation experience. They can participate in the village's events, where the local community takes great care to preserve and cultivate Swabian traditions, where the famous Ganna Women's Choir ensures a festive atmosphere and where they can enjoy the hospitality of villages. A good rest and a pleasant stay are guaranteed in the cosy guesthouses of Ganna!

The mayor of the settlement: Ottó Nagy

Photos by: Katalin Noviczki, Tamás Fekete





GECSÉ

Krónikások keveset írtak róla, költőt sem ihletett, kirándulók is az ismertebb, nevezetesebb helyeket keresik fel, pedig érdemes kis kitérővel felfedezni a kisközséget.

Gecse a Bakony nyúlványai és a Kisalföld síkvidékének találkozásánál fekszik, mely közúton a legkönnyebben a Pápa és Győr között húzódó 83-as főúton közelíthető meg, amelyről Gyarmat központjában kell letérni a 8305-ös útra, ezen mintegy 3-4 kilométeres utazással érhető el a település.

Gecse egykor a lövöldi karthauziak birtoka volt, majd 1554-ben a Veszprémi Püspökség tulajdonába, a 19. században pedig a Szombathelyi Papnevelő Intézet birtokába került. Neve személynévre vezethető vissza (Gueche). Történelmi múltjáról római és Árpád-kori régészeti leletek tanúskodnak.

A település címerének megformálása is sokat elárul, hiszen a kék szín a szabadságot, végtelen eget jelképezi, a hármashalom és a kettős kereszt a Pannon-tájat, az ezeréves kereszténységet idézi, utalva a község közelében húzódó Sokorói-dombság hármashalom vonulatára. Az aranygömb keresztrel, az ún. világalma, a község középkori Karthauzi birtokosságára emlékeztet. A szőlőfűrt a hajdani történelmi szőlőművelésre utal, mely még ma is meghatározó jelentőségű.

Látnivalók a településen:

- I. világháborús emlékmű: Az obeliszkszerű szobor tetején a Szent Korona látható. Az emlékmű 1932-ben készült el Vaszary László tervei alapján, kőfaragója Vajda Sándor volt.

- II. világháborús emlékmű

- Eberhardt Károly síremléke: Az 1848-as szabadságharcos tábornok

sírja a helyi köztemetőben

- Tájház: Az épületben helytörténelmi kiállítás található

- Szent Imre-katolikus templom

- Evangélikus templom: A templom 1787-ben épült, majd 1886-ban átépítették.

- Szőlőhegy: Gecse község életében nagy szerepet játszik a történelmi múlttal rendelkező szőlőhegy (Kissomlyó), melyen az idő folyamán fejlett szőlőkultúra alakult ki. Az évszázados pincék sora mutatja a generációról generációra átadott múlt értékeit, fontosságát és megtartását. A szinte érintetlen állapotban megmaradt pincék komoly értéket képviselnek. Hogy ez így fennmaradhatott, a helyi közösség érdeme, a tulajdonosok egészséges értékrendjét, szeretetét tükrözi.

A település legnagyobb kulturális, hagyományörző rendezvénye a szüreti fesztivál, mely számtalan kulturális értéket felsorakoztató rendezvény-sorozat, amelynek időpontja minden év szeptemberének második hétvégeje.

A település vezetői hiszik, hogy lesz látogatottsága településnek, a megnövekedett szabadidő, az emberek egyre inkább fokozódó természet igénye a panelos környetegből, a pihenés, a csend utáni vágy talán élteti tovább az ilyen kis települések életét, értékeit, hagyományait!

Gecse kedves, nyugodt kisközség, ahova érdemes ellátogatni, mert ritka az olyan vendégszerető lakosság, mint akik itt élnek. Tegyenek egy sétát a településen, és ismerjék meg a kulturális és természeti értékeket!

A település polgármestere: Istenes Gyula

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Park; Játsszótér; Evangélikus templom; I. világháborús emlékmű; Katolikus templom; Kilátó a Bajusz-dombon; Kereszt hársfákkal a Szőlőhegy bejáratánál; Régi tűzoltókocsi; 100 éves pince; Tájház gyűjteménye; Pincesor részlet



GECSE





GECSE



Chroniclers wrote little about it, it did not inspire poets, hikers visit more famous and notable places, still it is worth exploring this small village with a little detour.

Gecse is located at the confluence of the spur of the Bakony mountains and the Kisalföld plain. It can be most easily reached on main road 83 between Pápa and Győr, from which you have to take road 8305 in the centre of Gyarmat and you can reach the settlement with a 3-4 km drive.

Gecse was once owned by the Carthusians of Lövöld, later, in 1554, it became the property of the Episcopate of Veszprém, and in the 19th century it was acquired by the Szombathely Seminary Institute. Its name can be traced back to a personal name (Gueche). Its historical past is evidenced by archeological finds from the Roman and Árpáadian period.

The formation of the coat of arms of the settlement also reveals a lot as the blue colour symbolises freedom and the endless sky, the triple mound and the double cross evoke the Pannonian landscape and the millennial Christianity, referring to the triple line of the Sokoró hills near the village. The golden orb with a cross is reminiscent of the medieval Carthusian estate of the village. The bunch of grapes refers to the former historical viticulture, which is still important today.

Sights in the village:

World War I memorial: At the top of the obelisk-shaped statue is the Holy Crown. The monument was built in 1932 according to the plans of László Vaszary and its stonemason was Sándor Vajda.

WWII memorial

Tomb of Károly Eberhardt: Tomb of the 1848 Freedom Fight General in the local public cemetery.

Country house: There is a local history exhibition in the building.

St. Imre Catholic Church

Evangelical church: The church was built in 1787, then rebuilt in 1886.

Vineyard Hill: The historical vineyard hill (Kissomlyó) plays an important role in the life of the village of Gecse, on which advanced vine culture developed over time. The row of centuries-old cellars shows the values, importance and preservation of the past passed down from generation to generation. The cellars, which have remained almost intact, carry great value. The fact that this could survive in this way reflects the merit of the local community, the healthy values and the love of the owners.

The biggest cultural and traditional event of the settlement is the harvest festival, which is a series of events listing numerous cultural values, and its date is the second weekend of September each year.

The leaders of the settlement believe that there will be a number of visitors to the settlement: more leisure time, people's ever-increasing demand for nature from the bleak blocks of flats and the desire for rest and silence can perhaps carry on the life, values and traditions of such small settlements!

Gecse is a lovely, quiet little village worth visiting because the hospitality of the people living here is second to none. Take a walk in the village and check out its cultural and natural values!

The mayor of the settlement: Gyula Istenes





GÓGÁNFA

„Mint a Berettyó völgy gyöngye,
úgy a Marcal partja éke,
Szilágyzovány és Gógánfa,
benne a világ szívébe.”

/Thököly Vajk: Gógánfától im Zoványig/

Veszprém megye nyugati szélén, a Marcal folyó jobb partján fekvő 800 fős Gógánfa több kis utcás falu, ahogy erdélyi testvértelepülésük, Szilágyzovány fiatal költőjének tollából származó idézet is említi.

Gógánfalva néven 1231-ben az Árpád-korban ismert volt. Névadója Gógán várispán, akinek birtoka volt a környéken. Római katolikus temploma késő barokk stílusban 1762-ben épült, Keresztelő Szent János tiszteletére szentelték fel. Tornyában három harang található, melyek a híres Seltenhofer Frigyes soproni harangöntő munkásságának állítanak emléket. A templomkertben az 1782-ben készült barokk stílusú Nepomuki Szent János-szobor áll. A lakosság hitéről az útmenti fogadalmi vagy hála kereszték is tanúskodnak.

Az országos védettségű szakrális építészeti emléket – a kápolnát – Gyömörey György családi temetkezési helyként építtette 1782-ben. Gógánfa jelképeiben, a település arculatában központi helyet foglal el.

A település épített örökségének legszebb épülete a Külley-kastély. 1921-ben építették újjá, a főbejárat előtti terasz burkolatában és a bejárat homlokzat jobb sarkán látható jelzés szerint. 1930-ban az egyházközség



10000 pengőért vásárolta meg iskolaalapítás céljából, az épületben azóta is oktatási intézmény működik, a helyi és a környező községek alsó tagozatos diákjai sajátítják el a későbbi életüket meghatározó alapvető értékeket, tudást.

A kastélyhoz 1976-ban hozzáépült részben kapott helyet az óvoda, itt készítik fel a kisgyermeket az iskolára.

Idilli környezetben fekszik a Gyömörey-kúria is: itt ismerkedett meg a fiatal Kisfaludy Sándor, Sümeg méltán neves költője Szegedy Rózával, a Himfy szerelmi műzsájával. A feljegyzések szerint Gógánfán kötött házasságukkal pecsételték meg szerelmüket.

Az épített örökségek mellett az itt élők méltán büszkék néhai Kakuszi Mihályné porcelánbaba-, saját készítésű terítő-, díszpárna- és falvédő-gyűjteményére; néhai Kupits László permetezőgép szabadalmára és Bors Lajosné díjnyertes természetfotóira. Gógánfa lakosai számára nagyon fontos, hogy a helyi értékek megismerhetők, megélhetők, illetve tovább örökíthetők, aktualizálhatók legyenek, mert a kultúra nem kizárólag a múltat jelenti, hanem a jelenben is él, most is alakul, hatással van a település jövőjére is.

Hétköznapi hősök emlékoszlopaink könyveibe a Megyefű parkban azon személyek neve szerepel, akik kimagasló tevékenységet végeztek a település javára. Az erdélyi Szilágyzovánnyal 2001 óta fennálló, határon átívelő baráti és kulturális kapcsolatot egy emlékkő és kétágú kopjafa hirdeti a park emlékhelyén.

A könyvtár szép- és szakirodalmi, valamint mese- és ifjúsági könyvek sokaságával áll az olvasni vágyó gyermekek és felnőttek rendelkezésére.

Semetke József földbirtokos háza méltó helyül szolgál az egészségügyi alapellátást biztosító orvosi rendelőnek, védőnői szolgálatnak.

A falu szélén fekvő temető is sokat elmond a településről. A legrégebbi, 1856-os három nagyméretű homokkőből faragott sírkereszt idézi a múltat. Az I. és II. világháborús emlékmű elesett katonákra emlékezik. A felújított huszártornyos ravatalozó méltó a kegyelethez.

A kápolna mellett található emlékműnél az 1848-as, valamint 1956-os forradalom és szabadságharc áldozataira, az aradi vértanúkra emlékezve a tisztelet és hála koszorúit, virágait helyezik el a megemlékezők.

A kultúrház 1961-ben épült. Helyi és nemzeti ünnepekhez kapcsolódó rendezvényeken, színházi előadások alkalmával tárt kapukkal várja a nagyérdemű, kultúrára szomjazó közönséget. Kulturális örökségek, illetve a kulturális, ifjúsági és hagyományörző tevékenységek ápolásának színtere. A helyi értékeket megjelenítő rendezvények látogatása, szervezésükben történő aktív, alakító részvétel egyértelműen erősíti a településhez való kötődést, ugyanakkor ezek az események adott esetben túlmutathatnak a település határain, és a környező településeken élőket vagy ide látogatókat is megszólíthatják.

A település polgármestere: Nagy Márta

A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

Hétköznapi hősök emlékoszlop; Kápolna; Kupits László permetezőgép találmánya; Nepomuki Szent János szobra; Bors Lajosné természetfotói; Kakuszi Mihályné babái; Római katolikus templom; Ravatalozó; Művelődési ház; Marcal; Külley-kastély (ma iskola); #Gógánfa



GÓGÁNFA



GÓGÁNFA



*“Like the pearl of the Berettyó Valley,
so is the wedge of the Marcal bank,
Szilágyzovány and Gógánfa,
in the heart of the world’.”*
/ Vajk Thököly: From Gógánfa to Zovány /

The 800-person Gógánfa on the western edge of Veszprém County, on the right bank of the Marcal River, is a village with several small streets, as mentioned in a quote that originates from the pen of the young poet of Szilágyzovány, their sister settlement in Transylvania.

It was known as Gógánfalva in 1231 in the Árpáadian era. It is named after Gogán, the castle lord who owned lands in the area. Its Roman Catholic church was built in late Baroque style in 1762 and is dedicated to St. John the Baptist. There are three bells in its tower, which commemorate the work of the famous Frigyes Seltenhofer from Sopron. In the church garden there is a baroque statue of St. John of Nepomuk, made in 1782. The faith of the population is also evidenced by the roadside Oath or Gratitude Crosses.

The nationally protected sacred architectural monument - the chapel - was built by György Gyömöreý in 1782 as a family burial site. It occupies a central place in the symbols of the Gógánfa, in the image of the settlement.

The most beautiful building of the built heritage of the settlement is Külley Mansion. It was rebuilt in 1921, according to the signs on the terrace and on the right corner of the main entrance's façade. In 1930, the parish bought it for 10,000 pengős for the purpose of founding a school. There has

been an educational institution in the building ever since. The lower grades of the local and surrounding villages acquire the basic values and knowledge here, that determine their later life. The kindergarten is located in the building that was added to the castle in 1976, where young children are prepared for school.

The Gyömöreý Mansion is also located in an idyllic setting: here the young Sándor Kisfaludy, the deservedly famous poet of Sümeg, met Róza Szegedy, the love muse of Himfy. According to records, they sealed their love with their marriage in Gógánfa.

In addition to the built heritage, the people living here are justifiably proud of the late Mihályné Kakuszi's collection of porcelain dolls, self-made tablecloths, decorative pillows, and wall protectors; the patent of the late László Kupits sprayer and the award-winning nature photographs of Lajosné Bors. It is very important for the inhabitants of Gógánfa that the local values can be known, lived, and passed down and updated, because culture not only means the past, but it also lives in the present, is still evolving and has an impact on the future of the settlement.

In the books of the memorial columns of our ordinary heroes, the names of the people who performed outstanding deeds for the benefit of the settlement are mentioned in the Megyefű Park. The cross-border friendly and cultural relationship with the Transylvanian Szilágyzovány since 2001 is promoted by a memorial stone and a double-branched headstone at the park's memorial site.

The library is available with a multitude of books on fiction and non-fiction, as well as fairy tales and youth literature for children and adults who want to read.

The house of landowner József Semetke, serves as a worthy place for the doctor's office and the service of nurses providing primary health care.

The cemetery on the edge of the village also says a lot about the settlement. The oldest tomb cross carved from three large sandstones from 1856 evokes the past. The World War I and II memorial commemorates fallen soldiers. The renovated mortuary with a hussar tower is worthy of grace.

At the monument next to the chapel, the commemorators place wreaths and flowers of respect and gratitude in memory of the victims of the revolutions and war of independence of 1848, 1956, and the martyrs of Arad.

The house of culture was built in 1961. It awaits the high-profile, thirsty-for-culture audience with open doors at events related to local and national holidays and theatrical performances. It is a scene of cultivating cultural heritage, youth and traditional activities. Attendance at events that reflect local values and active, shaping participation in their organization clearly strengthens the connection with the settlement, however, these events may extend beyond the borders of the settlement and may also address people living in or visiting the surrounding settlements.

The mayor of the settlement: Márta Nagy





HEGYMAGAS

Hegymagas egy festői szépségű falu, a Tapolcai-medence közepén kiemelkedő csodálatos Szent György-hegy déli, délnyugati oldalán fekszik. A hegy méltóságteljesen áll a medence közepén, körben a tanúhegyek sejtelmes világa határolja. Földrajzi fekvése egyedülálló. A Tapolcát Szigligettel összekötő út félútján található. A hegyre felkapaszkodva szinte az egész Balaton-felvidék látható. A Szent György-hegyen a térség talán legszebb formájú bazaltorgonáinak oszlopcarnoka varázsolja el a kirándulókat, ugyanakkor a hegy geológiai értékei mellett botanikai különlegességekben is gyönyörködhetnek a turisták. A Bazaltorgonák tanösvény a volt raposkai bányaudvarból indul, mely bemutatja a hegy földtörténetét, növény- és állatvilágát.

A település a Balaton vízgyűjtő területéhez tartozik, külterületén halad át a Tapolca- és a Kétöles-patak, amelyek több csatornával együtt a Balatonba futnak. A Balaton-felvidékhez hasonlóan a Szent György-hegyen is több forrás fakad. Ezek közül a legismertebb a hegy déli lejtőjén, a szőlőbirtokok közt, az Országos Kéktúra útvonalán az Oroszlánfejű-kút nevű természetes forrás, amely az oroszlánfejet mintázó kialakításáról kapta a nevét.

A falu élete mindig szervesen kapcsolódott a hegyhez, ezért fő profilját a mezőgazdaság és állattenyésztés mellett a szőlőtermesztés jelentette. Ma a szőlőművelés mellett az idegenforgalom kap egyre hangsúlyosabb szerepet, ezen belül is a kulturális programok, mint a Szent György-hegyi Napok, Hegymagasi Nyári Esték, Szent Lőrinc-napi búcsú. A „Szent György-hegy hajnalig” rendezvény a nyitott pincék napja, ahol a vulkanikus hegy varázslatos borait, mint a kék bakator, olaszrizling, rajnai rizling viheti magával az idelátogató.

Hegymagason számos műemlék, helyi építészeti érték és természetvé-

delmi szempontból értékes terület található. A község műemlékei a településközpontban és a Szent György-hegyen koncentrálnak. A település központjában áll az 1755-ben, Szent Lőrinc tiszteletére állított római katolikus templom, melynek elődje az 1274-ben alapított Szent Kereszt-kápolna volt. A templom előtt álló kőkereszt szintén műemléki védelemmel rendelkezik. A helyi építészeti értékek közé sorolható az Elődeink Háza, mely tájházi funkciót tölt be a helyben összegyűjtött és megőrzött tárgyakkal, az épületben berendezett lakásbelsővel és egy kovácsműhellyel.

A Szent György-hegyen 215 méter magasan található a Lengyel-kápolna, amelyet a Boldogságos Szűz tiszteletére emeltetett a Lengyel család 1760 körül. A kápolna a Balaton-vidéki barokk építészet egyik legszebb példája, egyben meghatározó tájjelem is.

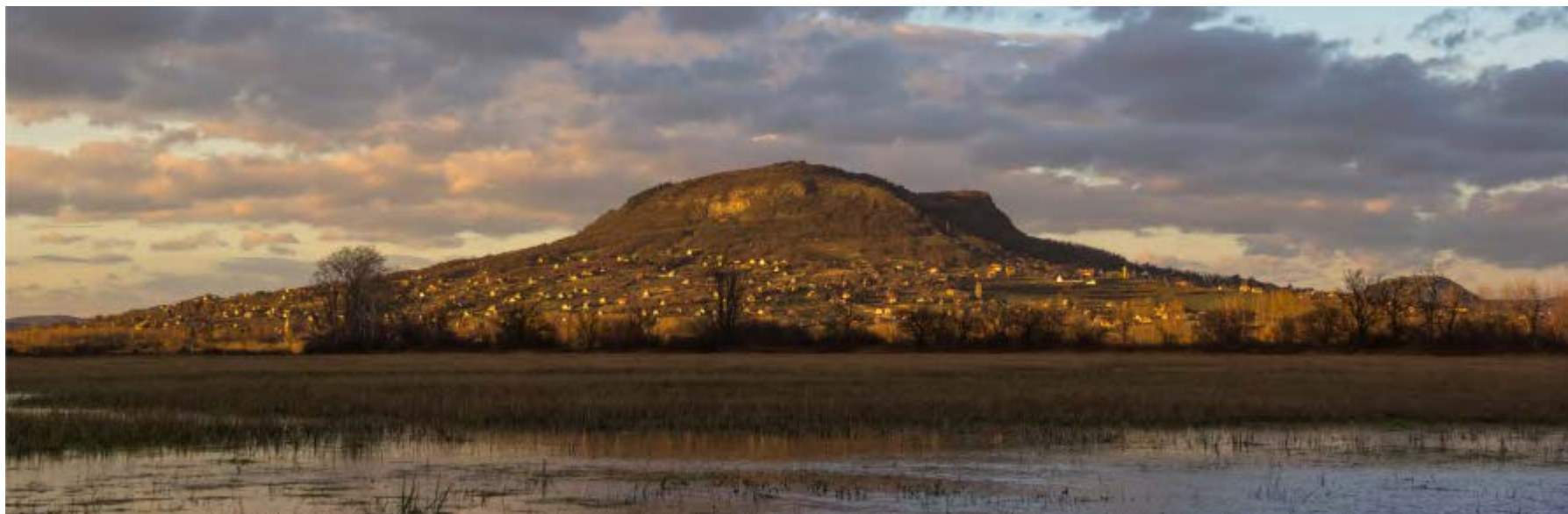
A Szent György-hegyen számos préház áll, amelyek az agrárműemlékek sorát bővítik. A déli oldalán, a kápolna közelében áll a barokk stílusú Lengyel-Tarányi préház, melyet 1780-ban a Tóti Lengyel család emeltette.

Irodalmi vonatkozása is van a Szent György-hegynek, Eötvös Károly Utazás a Balaton körül című művében így ír róla: „Ott áll Szent György hegye. Néma méltósággal, fenséges nyugalommal. Ez is kúp. Ez is tűzhányó volt millió év előtt. Hatalmas vállain duzzadnak az izmok. Minden izomduzzadás óriási sziklagombolyag. Az egész hegy mégis kerek, valami csodálatos szerszámmal simára, gömbölyűre faragta az alkotás. Nem is hegy ez, hanem dombormű. Két élő testvére van. Az egyik itt előttem, a Badacsony, a másik fönt Veszprém megye nyugati síkján a Somlyó. A három testvér közül melyik a legszebb, ki tudná azt megmondani?”

A település polgármestere: Gyurka Miklósné

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Látkép a Szent György-hegyre; Lengyel kápolna; Tapolca patak partján álló kőkereszt; Faluház; Szent Lőrinc-templom; Részlet a templomból; Utcarészletek; Elődeink Háza; Szent György-hegy; Régi paraszti ház; Szent György-hegyi kilátás



HEGYMAGAS



HEGYMAGAS



HEGYMAGAS



Hegymagas is a village of picturesque beauty, situated on the southern, south-western side of the magnificent Szent György Hill, which rises in the middle of the Tapolca Basin. The hill stands majestically in the middle of the basin, surrounded by a mysterious world of witness hills. It has a unique geographic situation. It is halfway along the road connecting Tapolca and Szigliget. If you climb up the hill, you can see almost the whole of the Balaton Highlands. Szent György Hill fascinates hikers with its colonnade of basalt organ pipes, perhaps the most beautiful one in the region, but, besides the geological values of the hill, visitors can also admire its botanical treasures. The Basalt Organ Pipes trail starts at the former Raposka mining yard, and it gives an insight into the geological history of the hill, as well as its flora and fauna.

The settlement is part of the Lake Balaton catchment area, with the Tapolca and Kétöles streams running through its outskirts and into Lake Balaton, along with several canals. Similarly to the Balaton Highlands, a number of springs originate on Szent György Hill. The most well-known of them is the natural spring called "Oroszlánfejű-kút", named after its lion's head design, on the southern slope of the hill, between the vineyards, on the route of the National Blue Trail.

The life of the village has always been closely connected to the hill, so its main activity, apart from agriculture and livestock breeding, has been viticulture. Today, besides viticulture, tourism plays an increasingly important role, particularly cultural programmes such as the Szent György Hill Days, the Hegymagas Summer Evenings and the St. Lawrence Day's Fair. The "Szent György Hill until Dawn" event is an open cellar day, where visitors can enjoy the wonderful wines of the volcanic hill, such as Blue Bakator, Italian Riesling and Rhine Riesling.

Hegymagas has many monuments, local architectural treasures and areas of great natural value. The monuments of the village are concentrated in the village centre and on Szent György Hill. In the centre of the village stands the Roman Catholic Church of St. Lawrence, built in 1755, whose predecessor was the Chapel of the Holy Cross, founded in 1274. The stone cross in front of the church is also a listed monument. The House of Our Ancestors is a local architectural heritage site, a village museum with locally collected and preserved objects, a residential interior and a smithy.

Lengyel Chapel, built around 1760 by the Lengyel family in honour of the Blessed Virgin Mary, is located at an altitude of 215 metres on Szent György Hill. The chapel is one of the finest examples of Baroque architecture in the Balaton region, and is also a prominent landmark.

On Szent György Hill there are several press houses, which add to the list of agricultural monuments. On the south side, near the chapel, stands the Baroque style Lengyel-Tarányi press house, built in 1780 by the Tóti Lengyel family.

Szent György Hill also has a literary reference, as Károly Eötvös wrote about it in his work "Journey around Lake Balaton": "There stands the hill of Szent György, in silent majesty, majestic calm. It is a cone, too. It was also a volcano a million years ago. Muscles bulge on its huge shoulders. Each bulging muscle is a giant ball of rock. And yet, the whole hill is round, carved smooth and round by creation with some wonderful tool. It's not even a hill, it's a relief. It has two living brothers. One is here in front of me, Badacsony, and the other is Somlyó, on the western plain of Veszprém County. Who could possibly decide which of the three brothers is the most beautiful?"

The mayor of the settlement: Miklósné Gyurka





HEREND

Herend a 8-as főút mentén, Európa legnagyobb tavának, a Balatonnak és a festői szépségű Bakony hegységnek a találkozásánál fekszik, 341 méter tengerszint feletti magasságon.

Területén végighalad a Székesfehérvár – Szombathely-vasútvonal. Itt ered, és átfolyik rajta a Séd-patak. A település mai határában a középkorban több kisebb falu is állt. A török időkben fehérvári robotra kényszerítették a herendi lakosságot, és a falu elnéptelenedett. Herend-pusztá 1764 után került ismételt betelepítésre, többnyire német ajkú telepesekkel.

Herend büszkesége a Herendi Porcelánmanufaktúra, melyet 1826-ban Stingl Vince alapított.

A Herendi porcelán kiváló minőségű, kézzel készített és kézzel festett világszerte ismert márka: Hungarikum. Az alapanyagok első érintésétől kezdve az utolsó ecsetsimításig a Herendi porcelán születése és díszbe öltöztetése az alkotó ember művészetének, a „kézzel készítésnek” az ünnepe. Mára a manufaktúra 16.000 különböző formával és mintegy 4.000 különböző festőmintával rendelkezik. A Herendi porcelán minden lakott kontinensen, összesen mintegy 60 országban megtalálható.

Az 1826. évi alapítása óta számos prominens vásárló tisztelte meg a porcelánmanufaktúrát vásárlásaival. Herendi műtárgyakkal találkozunk királyok, császárok, államvezetők, színészióriások és más művészek, hírességek otthonaiban.

A Herendi Porcelánmanufaktúra alkotóinak törekvése, hogy értékeket hagyjanak hátra, önmagukból, másoknak, a jövőnek! Ezek az értékek a generációról generációra felhalmozott szaktudás, a manufaktúris porcelánkészítés hagyományai, a kaolin, a földpát és a kvarc alapanyagban való házasítása, a porcelánfestékek titkos receptúrája, a kiváló minőségre és megújulásra törekvés, az egyediség, a Herendi Márka hordozta szépség, elegancia, kényeztetés és luxus, valamint iparművészeink tudása, porcelán iránti szeretete és tisztelete. Ezek azok az értékek, amelyek a Herendi Porcelánmanufaktúra 19. századi alapításától 21. századig átívelő évszázadai alatt semmit sem változtak, ezek azok az értékek, amelyek összekötik Herend múltját és jövőjét.

A Herendi porcelánt közel két évszázados múltja alatt a folyamatos megújulás és az új gondolatok iránti nyitottság jellemezte. Ennek köszönhető, hogy ma Herend a világ legnagyobb porcelánmanufaktúrája, manufaktúra és nem gyár, amely művészi elhivatottsággal, a tökéletességre való törekvéssel készíti mind a mai napig kézműves úton egyedi porcelánjait. A Herendi Porcelánmanufaktúra hatalmas termékválasztéka mellett, folyamatos megújulásának mottója a tradíció és innováció! A herendi műalkotások nemcsak használati tárgyak, hanem egyben művészi alkotások is, amelyekbe a négy őselemet – nevezetesen: a vizet, a tüzet, a levegőt és a földet, tehát az egész világot – zárták.

A herendiek vallják, hogy a Herendi Porcelánmanufaktúra kultúra- és értékteremtő közösség, amelynek feladata, hogy megőrizze és átörökítse

évszázados értékeit, ahol a szépség, az egyediség, a magas minőség a mindennapok része, ahol a közösség számára egyértelműen kijelölt út van: nevezetesen megőrizni a manufaktúrabeli értékeket, figyelni a tradíciókra, mindig a kézműves porcelánkészítés módját választani, folyamatosan megújulni, és stílussteremtésben mások előtt járva meglepni a világot.

Herend 1999. július 1-jétől városi rangot kapott. A város vezetői arra törekednek, hogy a település arculata lehetőleg jobban harmonizáljon a manufaktúrában előállított termékek színvonalával. Utak, terek újultak meg a városban.

A Minimanufaktúrától a sétányon távolodva megnézhetik központi parkot és az itt lévő tóra épített vízi színpadot a hozzá tartozó 300 fő befogadására alkalmas lelátóval, melyben szociális helyiségek és öltözők is helyet kaptak. A megújult buszpályaudvar területén gyönyörű kivitelezésű piac is működik a hétvégeken. A városban érdemes megtekinteni a templomokat is. A katolikus templomban található egy a világon egyedülálló, felbecsülhetetlen értékű litofán technikával készített porcelánablak, mely Árpádházi Szent Erzsébetet ábrázolja.

Nagyobb sétát téve látványosság még a Szőlómál-domb tetejéről az elénk táruló csodálatos panoráma. Hosszabb túrát is tehetünk a Bakony erdeiben egy tanösvény mentén. A külterületen meglátogatható a Herendi Majolikagyár bemutatóterme, valamint a gyönyörű környezetben fekvő horgásztavak is.

A település polgármestere: Jánszky Lajos László



A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

Herendi porcelán készítése – áttörés; Herend látkép; Manufaktúra; Szent Euszták-templom; Sárkányfigura; Exkluzív Rothschild mintás levestál figurafogóval; Porcelán ablak; Viktória-minta festése; Herendi porcelán mintavariációk; Herendi porcelán teás szett – innovatív Viktória-mintával; Vízi színpad; Séd híd

HEREND



HEREND



HEREND



Herend is situated next to main road No. 8, where Europe's largest lake, Lake Balaton meets the picturesque hills of Bakony, at an altitude of 341 metres above sea level. The Székesfehérvár–Szombathely railway line runs through the area. The Séd stream originates here and flows through it. In the Middle Ages, several small villages stood in the present-day boundaries of the settlement. During the Turkish occupation, the population of Herend was forced to work in Fehérvár, and the village was depopulated. Herendpuszta was repopulated after 1764, mostly with German-speaking settlers.

The pride of Herend is the Herend Porcelain Manufactory, founded in 1826 by Vince Stingl.

Herend porcelain is a high quality, handmade and hand-painted porcelain brand known worldwide as “Hungarikum”. From the first touch of the raw materials to the last brushstroke, the birth and decoration of Herend porcelain is a celebration of the art of the creative man, of 'hand making'. Today, the manufactory has 16,000 different moulds and around 4,000 different paint designs. Herend porcelain can be found on every inhabited continent, in around 60 countries.

Since its foundation in 1826, the porcelain manufactory has been honoured by many prominent customers. Artwork from Herend can be found in the homes of kings, emperors, heads of state, legendary actors and other artists and celebrities.

The creators of the Herend Porcelain Manufactory seek to leave behind values, of themselves, for others, for the future! These values are the know-how accumulated from generation to generation, the traditions of artisanal porcelain making, the blending of kaolin, feldspar and quartz into raw material, the secret recipe of porcelain colours, the quest for excellence and innovation, the uniqueness, the beauty, elegance, indulgence and luxury that the Herendi Brand brings, as well as the expertise of our craftsmen and their love and respect for porcelain. These are the values that have remained unchanged throughout the centuries of the Herend Porcelain Manufactory, from its foundation in the 19th century to the 21st century, the values that bind Herend's past and future together.

Throughout its nearly two centuries of history, Herend porcelain has been characterised by constant renewal and openness to new ideas. This is

the reason why today Herend is the world's largest porcelain manufactory, a manufactory and not a factory, which is still producing its unique porcelain by hand with artistic dedication and a commitment to perfection. In addition to its vast range of products, the motto of the Herend Porcelain Manufactory is tradition and innovation! The artworks of Herend are not only utilitarian objects, but also artistic creations, in which the four primordial elements – namely, water, fire, air and earth, that is, the whole world – are enclosed.

The people of Herend believe that the Herend Porcelain Manufactory is a community of culture and value, a community whose mission is to preserve and pass on its centuries-old values, where beauty, uniqueness and high quality are parts of everyday life, where there is a clearly marked path for the community: to preserve the artisanal values, to pay attention to tradition, to always choose the artisanal way of porcelain making, to constantly innovate and to surprise the world by being ahead of others in creating style.

Herend was given town status on 1 July 1999. The town's leaders seek to harmonise the image of the town as much as possible with the quality of the products made in the manufactory. Roads and squares have been renovated in the town.

Walking along the promenade away from the Minimanufactory, you can see the central park and the water stage built on the lake with its 300-seat grandstand, social rooms and changing rooms. The renovated bus station also features a beautifully designed market at weekends. The churches in the town are also worth a visit. The Catholic Church has a priceless and unique porcelain window made in the lithophane technique, depicting St Elizabeth of the Árpád dynasty.

Taking a longer walk, the magnificent panorama from the top of Szőlőmál Hill is also quite impressive. You can also take a longer hike through the Bakony forests along a nature trail. In the countryside, you can visit the Herend Majolica Factory showroom and the fishing ponds in the beautiful surroundings.

The mayor of the settlement: Lajos László Jánszky





ISZKÁZ

Iszkáz község Veszprém megyében a Devecseri járásban, a Marcalmedence nyugati részén, a 8-as számú főútvonaltól közel 6 km-re a Somló-hegy közelében található. A Hunyor-patak jobb partját kísérő település, körülbelül 15 méter magasságig emelkedő dombor tetején két kilométer hosszan nyúlik el. Területe 15,74 km². Népességét tekintve 1949-től erőteljes csökkenés figyelhető meg: 1053 főről körülbelül 3-400 főre redukálódott, azonban az elmúlt években lassú növekedésnek indult a település lakosságszáma (2015. januári adatok szerint 348 fő, 2021. januári adatok szerint 359 fő).

Az első írásos emlék 1212-ből származik. A szláv eredetű „Iszkáz” családnevet már a 13. században is használták. Alsó-, Közép- és Felsőiszkázzal 1488-ban tesznek említést az oklevelek. Alsóiszkázt Pókyszkáz-nak nevezték, majd a 15. század végétől Töttös Iszkáznak, mert a Töttös család ebbe a községbe költözött. Középiszkázt Kápolnás Iszkáz néven emlegették, mert a kismenesi község kápolnája a faluban volt megépítve, melynek romjai a 18. század végéig láthatóak voltak. Felsőiszkázt Mindszent Iszkáznak vagy Apácás Iszkáznak hívták, mert itt alakították ki a plébániahivatal központját, melyhez Kiscsős, Kisszölös, Alsó- és Középiszkáz tartozott. A faluban iparosok is dolgoztak emellett; egy asztalos, egy kovács, egy takács, egy cipész, egy szabó, egy kereskedő és egy bognár mesterember, utóbbi volt Nagy László költő dédapja.

Iszkáz település 1947-ben három falu egyesítéséből jött létre, bár a falvak összevonása már a 19. században indokolt lett volna, ám a társadalmi ellentétek gátolták ezt, mert Középiszkáz kismenesi falu volt, ellentétben a másik két településsel, melyek paraszti falvak voltak.

A település közigazgatásának meghatározója a legnagyobb földbirtokos – Papp János – volt. Nevéhez kötődik a középiszkázi klasszicista kastély megépíttetése, amelyet ugyan nem az önkormányzat birtokol, de tulajdo-

nosával együttműködve a helyi élet részét képezi. Évek óta folytonos korszerűsítés és felújítás alatt áll a kastély.

Sajátosságnak számít, hogy Iszkáznak – a települések összevonása miatt – három temploma van, ebből fakadóan a helyiek méginkább megkülönböztetik a településrészeket régi nevük szerint.

A rendezvényeknek három intézmény szolgál helyszínül:

- a 2020-ban felújított művelődési ház és a hozzá tartozó fedett szabadterei színpad,

- a 2019. évben felújított régi iskola épülete, ma többfunkciós közösségi színtérként funkcionál,

- Nagy László költő szülőháza, amely a múzeumi funkciója mellett nemcsak rendezvények megtartására alkalmas, hanem szállóvendégeket is tud fogadni.

A helyi lakosok és az önkormányzat rendületlenül azon dolgozik, hogy szebbé, élhetőbbé varázsolja a települést, melyhez elengedhetetlen a helyi civil szervezetek munkája: a Nagy László Szellemi Ökorsége Alapítvány ápolja és továbbadja az utókor számára híres költőnk örökségét; az Iszkázi Népfőiskola Egyesület és az Iszkázi Értéktár a helyi- és térségi sajátosságaira épülve gondozza a település értékeit; az Életöröm Nyugdíjas Klub a hagyományokat szem előtt tartva aktívan tevékenykedik a településen.

Az aktív helyi élet, a rendezvények és a pályázatok útján megvalósuló felújításoknak köszönhetően Iszkáz fejlődésnek indult. A helyi élet alapját képező intézmények – az orvosi rendelő, a művelődési ház, a könyvtár, a közösségi terek, a játszóterek, a múzeum – modernizációjával változott a község megítélése a helyi lakosság és térségi települések szemében is. Szebbé, vonzóbbá vált Iszkáz, és a helyiek szívesen fogadják az ide érkezőt, legyen csupán átutazó vagy akár letelepedni vágyó.

A település polgármestere: Cseh József

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Többfunkciós közösségi színtér; Kastély épülete; Alsóiszkázi templom; Felsőiszkázi templom; Középiszkázi templom; Nagy László Emlékház Bolgár-szobája; Nagy László Emlékház; Középiszkázi játszótér; Művelődési ház udvara; Önkormányzati hivatal; Felsőiszkázi játszótér; Sportpark



ISZKÁZ





ISZKÁZ



The village of Iszkáz is located in Veszprém county, in the Devecser district, in the western part of the Marcal Basin, near Somló Hill, about 6 km away from the main road No. 8. Stretching for two kilometres along the right bank of the Hunyor stream, the settlement is situated on the top of a range of hills rising to a height of about 15 metres. It covers an area of 15.74 km². Its population has been in steep decline since 1949, falling from 1053 to around 3-400, but has been slowly recovering in recent years with 348 inhabitants in January 2015 and 359 in January 2021.

The first written record dates back to 1212. The family name “Iszkáz”, of Slavic origin, was already in use in the 13th century. Alsó- (Lower), Közép- (Middle) and Felső- (Upper) Iszkáz are mentioned in official documents from 1488. Alsóiszkáz was called Pókyszkáz, then from the end of the 15th century Töttös Iszkáz, because the Töttös family moved to this village. Középiszkáz was also referred to as Kápolnás Iszkáz (Chapel Iszkáz), because the chapel of the petty nobility village was built here, the ruins of which were visible until the end of the 18th century. Felsőiszkáz was called Mindszent (All Saints) Iszkáz or Apácás (Nun) Iszkáz because it was the centre of the parish office to which Kiscsősz, Kisszőlős, Alsó- and Középiszkáz belonged. There were also craftsmen working in the village; a carpenter, a blacksmith, a weaver, a shoemaker, a tailor, a tradesman and a cartwright, the latter being the great-grandfather of the poet László Nagy.

The settlement of Iszkáz was established in 1947 through the merger of three villages, although the consolidation of the villages would have been justified in the 19th century, but social conflicts prevented it because Central Iszkáz was a petty nobility village, unlike the other two settlements, which were peasant villages.

The administration of the settlement was dominated by the largest landowner, János Papp. His name is associated with the construction of the neoclassical castle of Középiszkáz, which, although not the property of the municipality, is part of local life in cooperation with its owner. The castle

has been under continuous modernisation and renovation for years.

The fact that Iszkáz has three churches is a peculiarity of the merged municipalities, which makes the locals distinguish the parts of the village even more by their old names.

Three facilities are used to host events:

- the community centre and its covered outdoor stage, renovated in 2020,
- the old school building, renovated in 2019, which today serves as a multifunctional community space,
- the house where the poet László Nagy was born, which, in addition to functioning as a museum, is not only suitable for events but can also accommodate overnight guests.

The local residents and the local government are working tirelessly to make the village more beautiful and liveable, to which the work of local NGOs is essential: the László Nagy Intellectual Heritage Foundation preserves and passes on the legacy of our famous poet; the Iszkáz Folk School Association and the Iszkáz Heritage Centre preserve the values of the village based on the local and regional specificities; and the Life Joy Pensioners' Club is actively involved in the life of the village, with a focus on traditions.

Thanks to the active local life, events and renovations implemented through project applications, Iszkáz has started to develop. The modernisation of the facilities that constitute the basis of local life – the medical clinic, the community centre, the library, the community spaces, the playgrounds, the museum – has changed the image of the municipality in the eyes of the local population and the regional municipalities. Iszkáz has become a more attractive place to live, and the locals welcome visitors, whether they are just passing through or settling in.

The mayor of the settlement: József Cseh





KÁPTALANTÓTI

Káptalantóti a Balaton-felvidék tanúhegyeinek ölelésében a Tapolca-medence keleti részén helyezkedik el. A településre betérő kedves vendégek szembesülhetnek a táj szépségével, egyedi varázsával, a csodálatos környezettel. A falu legmagasabb pontjáról – ahol Szent Márton temploma áll – északon a várromokkal koronázott Csobánc, nyugatról a bazalt kőzsákokkal csipkézett Szent György-hegy, délnyugatról a Gulács „cukorsüveg” orma, délről pedig a Tóti-hegy bazaltkúpja teszi változatossá a csodás körképet. A távolba tekintve méltóságteljesen emelkedik Szigliget vára, mely alázattal köszönti Csobánc várát. Végül a Badacsony lankás, laposan elterülő nagyságával, a maga tekintélyével üdvözli a Balatont és a tanúhegyek ölelte Tapolcai-medencét, benne Káptalantótit.

Az 1600-as évekig három falu létezett Káptalantóti jelenlegi területén: Alsó- és Felsőtóti, Bácsfalu. A Bács-hegyi kápolnát 1774-ben Paraicz Ferenc pápai lakos, bácshegyi szőlőbirtokos más birtokostársaival együtt építette Szűz Mária tiszteletére. Az egyszerű szerkezetű, félköríves szentélyzáródású, ívelt oromzatú épület belülről is puritán berendezésű. A 19. században a falu nagy fejlődésen ment keresztül, ekkor alakult ki a mai településszerkezet is. Káptalantóti község arculata – történelme szempontjából – meghatározó, az elődeik által épített értékek védelme kiemelt feladat. A település lakossága igazodik a régmúlt emlékekhez, és tovább gazdagítják az épített örökséget. Az itt élőknek megszokott e gyönyörű vidék, de mindnyájuknak újból és újból tenniük kell azért, hogy megmaradjon az utókor számára ez a csodálatos varázs, mely őseik szellemét hordozza, és általuk fejlődik tovább, megtartva a település girbegörbe utcáit, varázslatos hangulatát, régi épületeit és értékes hagyományait. A falu fekvéséből adódóan az itt élő

emberek a szőlőhegyekkel karéjozott területeken az ősök által kitaposott úton járnak, dolgos mindennapjaik része a szőlőtermesztés, a borkészítés és a mezőgazdasági termékek előállítás.

A ma is álló római katolikus templom 1765 és 1773 között épült barokk stílusban, oltárképe 1828-ban készült, amelyen Szent Márton püspök látható. A templom előtti téren állnak Kolop József szobrászművész alkotásai: Szent Márton püspök és az államalapító István királyunk mellszobra.

Huszonkilenc hősi halott nevét őrzi a Badacsonyi utcai temetőben felállított I. világháborús emlékmű. A falu központjában – méltó emléket állítva – a II. világháború hőseinek emlékműve található. Káptalantóti templomának első említése 1272-ből való, de a középkori épület elpusztult, és nem is épült újra. A XIII. században épült román stílusú templomnak romjai ma is láthatóak (Sabar-hegyi templomrom).

A település egyéb szakrális emlékekkel, kőkeresztekkel is büszkélkedhet, a község külterületein 11 kőkereszt található.

A 2013-ban felújított és különböző rendezvényeknek helyet adó kultúrház a templom mellett helyezkedik el.

A Badacsonyi utcában található Közösségi ház 2019-ben újult meg, mely helyet ad a község civilszervezeteinek.

A sportpálya mellett található a Nomád Tábor, mely egy-egy alkalommal 20-25 fő részére kínál lehetőséget nomád életvitelre, könnyed és olcsó kikapcsolódásra, aktív pihenésre.

A kis faluban élő szorgalmas és tenni akaró lakók mindenkit szeretettel és barátsággal fogadnak.

A település polgármestere: Csom Károlyné

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Sabari templomrom; Káptalantóti madártávlatból; I. világháborús emlékmű; Tóti Nomád Tábor; Bács-hegyi kápolna; Szent István király-emlékmű; Hegymögi kereszt; Séd híd; Kultúrház; II. világháborús emlékmű; Templom



KÁPTALANTÓTI



KÁPTALANTÓTI



KÁPTALANTÓTI



Káptalantóti is located in the eastern part of the Tapolca Basin, in the embrace of the buttes of the Balaton Uplands. The dear guests entering the settlement can face the beauty and the unique charm of the landscape and the wonderful environment. From the highest point of the village – where the St. Martin's Church stands – the wonderful panorama is made even more diverse by Csobánc, crowned with the castle ruins in the north, the St. George Mountain jagged with basalt stone sacks in the west, the “sugar-loaf” peak of Gulács in the southwest and the basalt dome of the Tóti Mountain in the south. Looking into the distance, the castle of Szigliget rises with dignity, humbly greeting the castle of Csobánc. Finally, Badacsonyi with its broadly spreading slopes and with its prestige greets Lake Balaton and the Tapolca Basin, including Káptalantóti, embraced by the buttes.

Until the 1600s, there were three villages in the present area of Káptalantóti: Alsótóti, Felsőtóti, Bácsfalu. The Bács-hegy chapel was built in 1774 in honour of the Virgin Mary by Ferenc Paraicz, a resident of Pápa and winemaker in Bácshegy, together with other co-owners. The simple-structured building with a semicircular sanctuary closure and a curved gable also has a puritan arrangement inside. In the 19th century, the village underwent great development, and this is when the present settlement structure also evolved. From the viewpoint of its history, the village of Káptalantóti has a dominant image, and protecting the values built by the predecessors is a key task. The population of the settlement follows the memories of the past and further enriches the built heritage. This beautiful countryside is familiar to the people who live here, but they all have to take efforts again and again in order to preserve for posterity this wonderful magic that carries the spirit of their ancestors and continues to develop through them, retaining the settlement's zigzagged streets, magical atmosphere, old buildings and valuable traditions. Due to the location of the

village, the people living here follow the path trodden by their ancestors in the areas bordered by vineyards. Viticulture, winemaking and producing agricultural products are part of their hard daily work.

The Roman Catholic church, which still stands today, was built in Baroque style between 1765 and 1773, and its altarpiece, showing Bishop St. Martin, was made in 1828. The works of sculptor József Kolop – the bust of bishop St. Martin and King Stephen, founder of the state – stand in the square, in front of the church.

The names of twenty-nine heroic dead are preserved in the World War I memorial erected in the cemetery in Badacsonyi utca. In the centre of the village there is a monument setting a worthy memory of the heroes of WWII. The first mention of the Káptalantóti church dates from 1272, but the medieval building was destroyed and not rebuilt. The ruins of the Romanesque church built in the 13th century can still be seen today (church ruins on Sabar Mountain).

The settlement also boasts other sacred monuments, including 11 stone crosses on the outskirts of the village.

Renovated in 2013, the Culture Centre is located next to the church and it is the venue of various events.

The Community House in Badacsonyi utca was renovated in 2019, and it provides a meeting point for the NGOs of the village.

Next to the sports field is the Nomad Camp, offering the opportunity for a nomadic lifestyle, light and cheap relaxation and active recreation for 20-25 people at each event.

The hard-working and tireless residents of the small village give everyone a warm and friendly welcome.

The mayor of the settlement: Mrs. Károlyné Csom





KÉKKÚT

Kékkút község Veszprém megyében, a Tapolca járásban, a változatos formájú hegyek által körbevett Káli-medencében fekszik.

Korábban – Szent István király korától egészen az 1950-es megyerendezésig – Zala vármegyéhez tartozott.

Kékkút vidéke már a római korban is lakott volt, ezt igazolja, hogy a községtől északkeletre római telephelyet tártak fel. Több ásatást is végeztek, a leletek szerint erre vezetett a rómaiak Itáliából Aquincumba vezető útja, és az itt feltörő savanyúvízforrás Theodóra bizánci császárné kedvelt itala volt.

A Kékkút a Kőkút elnevezésből ered, vagyis kővel kirakott forrásra, kútra utal. A település neve először 1333-1334-ben jelenik meg, de okleveles említése először 1338-ból származik.

A település a környező dombokon levő pincékből és egy utcából áll, ami két részre tagolódik. Az alsó-nyugati részt „Kütyü”-nek hívják, míg a felső részt „Központ”-nak, itt található a bolt, a polgármesteri hivatal, az orvosi rendelő, a könyvtár és a kultúrház.

A török hódoltság idején a település elnéptelenedett, de a portyázások megszűnésével a visszaköltözők lassan újjáépítették.

A falu templomát 1760 körül építették késő barokk stílusban, védőszentje Szent Dömötör. A folyamatosan karbantartott épület ma is szolgálja, várja a híveket. Előszertettel választják esküvők, keresztelők helyszínül nemcsak az itt élők, de az erre a vidékre látogatók is.

A templomkertben kapott helyet Veszprémi Imre szobrász alkotása, amit az önkormányzat állított a faluban elhunyt első és második világháború áldozatainak emlékére.

Egy 1829-es összeírás szerint a településen 242 lakos volt, ők földműveléssel, szőlőműveléssel, állattartással foglalkoztak. A régi állattartás nyo-

mait őrzik még napjainkban a lakóházakkal egybeépített pajták és istállók.

Iskola is volt a községben, előbb hatosztályos, később nyolcosztályos összevont rendszerű oktatás folyt, 1977-ben szűnt meg.

A község egyik nevezetessége a tájház, ami ma népi műemlék. Az Egyed család építette 1799-ben, az egész Dunántúlon egyedülállóan érdekes füstöskonyhás, elől kamrás lakóház. A település azon dolgozik, hogy régi mivoltát újra a nagyközönség elé tárhassa, megmutathassa.

A kékkúti ásványvizet, aminek a település a hírnevét köszönheti, az 1900-as években kezdték el palackozni. Több tulajdonosváltás volt az eltelt években, de a termelés folyamatos, a szépen kialakított, parkosított forrás tavasztól ősziig működik, és mindenki számára látogatható.

Az 1990-es évektől elkészült a település teljes közművesítése, a középületek folyamatosan újulnak.

Kékkúton az ingatlanfelújítások korszakát élik, de az értékmegőrzés mindenkinek az érdeke, cél megőrizni, megtartani a régi arculatát a községnek.

A turizmus folyamatos jelenléte már egész évben érzékelhető a településen, ez az autó- és kerékpárforgalomban egyformán mutatkozik.

Kékkút a mai 71 fős létszámával a legkisebb település a Káli-medencében, és arra törekszik, hogy felmérje és megteremtse az igényeket az itt élők és az ide látogatók számára, megelégedésére.

Nagyon sok a látnivaló a környéken, és a Balaton is közel van.

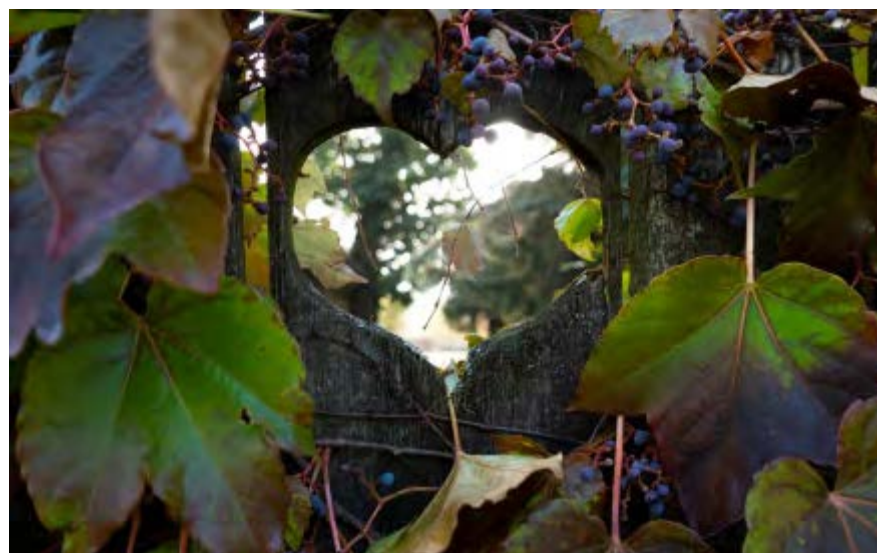
A Káli-medence egy kincs a természeti értékek bemutatásában, gyalog több tanösvény is felfedezhető a község közelében.

Szeretettel várjuk és látjuk az ide látogatókat!

A település polgármestere: Kardosné Csaba Gyöngyi

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Theodora-kút; Vadszőlő; Kékkúti látkép; Templom; Oltár; Kékkút látképe; Utcarészlet; Téli templomkert; Tájház; Műemlék, védett épület; Szürkemarha csorda; Ködös reggel





KÉKKÚT



KÉKKÚT



Kékkút village is located in Veszprém county, in the Tapolca district, in the Káli basin surrounded by mountains of various shapes.

Previously it belonged to Zala county, from the time of King St. Stephen until reorganising the county system in 1950.

The area of Kékkút was already inhabited in Roman times, as evidenced by the excavation of a Roman site northeast of the village.

Several excavations were made and, according to the finds, this was the path of the Romans from Italy to Aquincum, and the sour water that burst from the local spring was the favourite drink of the Byzantine empress Theodora.

Kékkút (Blue Well) derives from the name Kőkút (Stone Well), referring to the spring and the well built from stone. The name of the settlement first appeared in 1333-1334, but it was first mentioned in a document in 1338.

The settlement consists of cellars on the surrounding hills and a street that is divided into two parts. The lower-western part is called "Kütyü", while the upper part is called the "Centre" with the shop, the mayor's office, the doctor's surgery, the library and the culture house.

The settlement was depopulated during the Turkish occupation, but people slowly returned to rebuild it after the cessation of raids.

The church of the village was built around 1760 in late Baroque style, and its patron saint is St. Demetrius. The regularly maintained building still welcomes and serves the believers. It is often chosen for weddings and baptisms not only by those who live here but also by visitors to this region.

The church garden features the work of the sculptor Imre Veszprémi, which was erected by the local government in memory of the villagers who fell victim in the First and Second World Wars.

According to a census of 1829, the settlement had 242 inhabitants, who were engaged in agriculture, viticulture and animal husbandry. Traces of

old animal husbandry are still preserved today by barns and stables integrated with residential houses.

There was also a school in the village, first a six-grade and later an eight-grade integrated system, which was abolished in 1977.

One of the sights in the village is the country house, which is now a folk monument. It was built by the Egyed family in 1799, a residential house with a smoky kitchen and a front pantry, which is unique in the whole of Transdanubia. The goal of the settlement is to reveal and show its old features to the general public.

The mineral water of Kékkút, to which the settlement owes its reputation, was first bottled in the 1900s. There have been several changes of ownership over the years, but production is continuous and the beautifully landscaped water source is open to the public from spring to autumn.

The complete public utilities of the settlement have been completed since the 1990s, and the public buildings are being constantly renewed.

Kékkút is living in the era of real estate renovations, the preservation of values is in everyone's interest and the goal is to preserve and retain the old image of the village.

The continuous presence of tourism can be perceived in the settlement all year round, and it is shown by both car and bicycle traffic.

Kékkút is the smallest settlement in the Káli Basin with a population of 71 people today, and it strives to assess and create needs for the satisfaction of local people and visitors.

There are many attractions in the area, and Lake Balaton is also close.

The Káli Basin is a treasure in the line of natural values, and several study trails near the village can be explored on foot.

We look forward to seeing you!

The mayor of the settlement: Gyöngyi Kardosné Csaba





KERTA

Kerta község a Somló-hegytől nyugatra fekszik, a Marcal-medencében. A Hunyor-patak mentén előkerült halom- és urnasírok, római kori edénytöredékek azt bizonyítják, hogy már az ókorban éltek errefelé. A község első okleveles említése 1272-ben Keercha megnevezéssel szerepel, 1469-ben Kyrtha-ként tartották számon, 1488-ban Kinizsi Pál birtokaként.

Az 1514-es parasztfelkelés Somló környéki megmozdulásaiban a településről is részt vettek.

1552-ben pestisjárvány tizedelte meg a falu népességét. Ennek és a török pusztításának eredményeként 1570-re a község telkeinek 62 %-a lakatlanná vált, 1596-ra elnéptelenedett.

A település agrárfalu, termékeny határában gabonát és kapásnövényeket, valamint a Somlón szőlőt termesztnek. 1696-ban már a Vázsonyó várának tartozéka, a Zichyek birtoka. 1722ben lakóinak száma 13, 1785-ben pedig már 557 fő volt. Népességszáma a XIX-XX. század fordulóján 870 fő.

Az ötvenes évektől jelentősen megváltoztak az életviszonyok a faluban, a község rohamos fejlődésnek indult.

Kerta történetét dokumentumokkal, rajzokkal és fotókkal illusztráló kiállítás kezdeményezője a falu legendás tanítója és iskolaigazgatója Süle Sándor volt, aki Kertán született. A helytörténeti kutatás legfontosabb kérdéseivel foglalkozott, ismertebb művei a Somló-vidékhez és a Káli-medencéhez kötődő kutatásai. Helytörténeti gyűjtemény egy részét a ker-

tai iskolának ajándékozta, amelyet állandó kiállításon mutatnak be. Hagyatekát a Veszprém Megyei Levéltár őrzi.

Az 1990-es években elsősorban infrastruktúra-fejlesztések zajlottak, a villany- és vízhálózat mellett kábeltévé, telefon- és gázhálózat kiépítésére került sor. 2000-ben Millenniumi Emlékpark került kialakításra, ahol az ezeréves államiság emlékére kopjafa áll.

A Közös Fenntartású Óvoda, Általános Iskola körzeti feladatokat lát el. 1995 óta segíti az iskola működését az Iskolánkért, Gyermekeinkért Alapítvány, mely az iskola öregdiákjainak köszönhetően jött létre. A településen Körzeti Megbízotti Iroda, Tűzoltó és Polgárőr Egyesület, Sportegyesület, Lovas szakosztály működik. A lovassport másik szervezője a Magyar Fogyatékosok Lovas Sportszövetség Egyesülete.

2018-ban európai uniós pályázati támogatással egyedi szennyvízkezelő berendezések telepítése, az óvoda, a hivatal épületének energetikai fejlesztése valósult meg. Magyar Falu Program keretében az óvoda kerítése, udvari játékok újultak meg. Az önkormányzati utak felújítása folyamatosan történik.

A vállalkozási kedv kimagasló. A településen napjainkban 50 vállalkozás, cég működik, melyek tevékenysége sokszínű, a munkahelyek biztosításán túl sokféle szolgáltatást nyújtanak a lakosság számára.

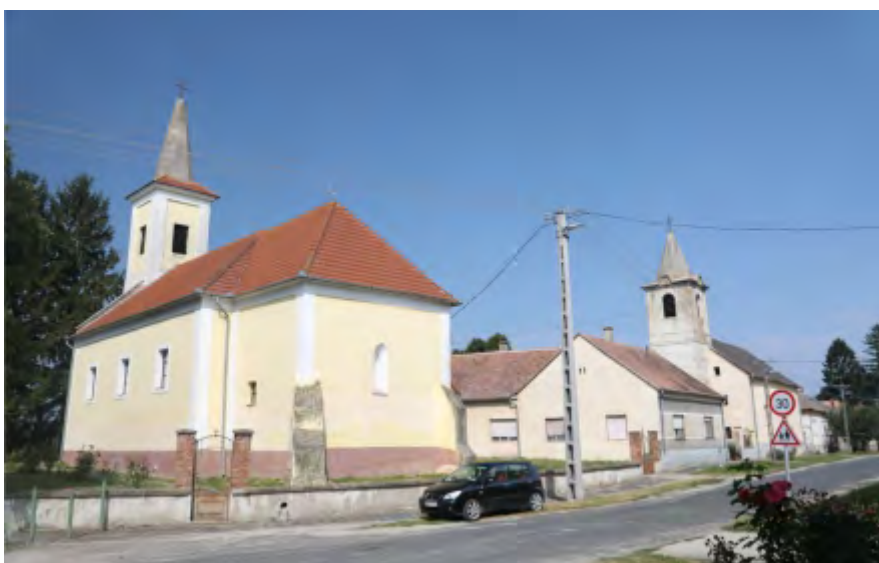
A település polgármestere: Nagyné Varga Anikó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Emeletes iskola; Katolikus templom előtti kereszt; Hősi emlékmű; Iszkázi elágazó kőkeresztje; Faluközpont; Óvoda; Kultúrotthon néptáncfaló; Helyi fogatkozás; Volt zsidótemető







KERTA



The village of Kerta is located west of the Somló Hill, in the Marcal Basin. Tombstones, urn graves and fragments of Roman vessels found along the Hunyor stream prove that people lived here in ancient times. The first documented mention of the village is under the name Keercha from the year 1272. In 1469 it was mentioned as Kyrtha, in 1488 it was the property of Pál Kinizsi.

The inhabitants of the settlement also took part in the movements of the peasant uprising in 1514 around Somló.

In 1552, a plague decimated the population of the village. As a result of this and the destruction by the Turks, by 1570 62% of the village's plots had become uninhabited, and by 1596 they had become depopulated.

The settlement is an agricultural village, on fertile soil of which grain and crops are grown, as well as grapes in Somló. Already in 1696 it belonged to the castle of Vázsonykó the property of the Zichys. In 1722 it had a population of 13, and in 1785 it was already 557. The population at the turn of the 19th and the 20th centuries was 870 people.

From the fifties the living conditions in the village changed significantly, the village started to develop rapidly.

The initiator of the exhibition illustrating the history of Kerta with documents, drawings and photos was the legendary teacher and school principal of the village, Sándor Süle, who was born in Kerta. He dealt with the most important issues of local history research, his best-known works being his research related to the Somló region and the Káli Basin. He donated part of the local history collection to the school of Kerta, which is

presented in a permanent exhibition. His legacy is preserved in the Veszprém County Archives.

In the 1990s, mainly infrastructure developments took place, in addition to the electricity and water network, cable TV, telephone and gas networks were built. In 2000, a Millennium Memorial Park was established, where a headstone stands in memory of the millennial statehood.

The Jointly Maintained Kindergarten, Primary School performs district-level tasks. The Foundation for Our School, Our Children, which was established thanks to the school's alumni, has been helping the school since 1995. There is an office for the District Commissioner, the Fire and Civil Guard Association, the Sports Association and the Equestrian Department in the settlement. The other organizer of equestrian sports is the Association of the Hungarian Equestrian Sports Association for the Disabled.

In 2018, with the support of a European Union tender, the installation of individual wastewater treatment equipment and the energetic development of the nursery and office building were implemented. Within the framework of the Hungarian Village Program, the fence of the kindergarten and playground were renewed. Municipal roads are being renovated continuously.

Entrepreneurship is outstanding. Today, there are 50 enterprises and companies operating in the settlement, whose activities are diverse and provide a wide range of services to the population in addition to providing jobs.

The mayor of the settlement: Anikó Nagyné Varga





KŐVÁGÓÖRS

A település Veszprém megyében, a Tapolcai járásban helyezkedik el. Szent István király korától az 1950-es megyerendezésig Zala vármegyéhez tartozott. Az 1984-ben tájvédelmi körzetté nyilvánított Káli-medence déli kapuja.

A honfoglalás idején az Őrs nemzetség, Kál horka szállásterülete volt. Első okleveles említése 1263-ból való, ekkor még Szent-László-Őrsnek nevezték. A monda szerint Szent László vizet fakasztott itt is a Káli-medence lakóinak. 1321-ben már Ciberjén-Őrs szerepel (Őrsi Ciprián nemes úr neve után), 1351-ben Cibriánfölsé-Őrs, de ugyanakkor Nagy-Őrs nevet is viselt. 1394-ben már Boldogasszony-Őrs néven említik az oklevelek. Ez a sokféle Őrs később a mai Kővágóörsbe olvadt össze. A reformáció korától már csak ezen a néven emlegetik.

A XVIII. századtól a Káli-medence egyik legfontosabb településének számított. Nemesi családjainak tagjai többször töltötték be a Zala vármegyei alispáni tisztelet, többek között Kerkapoly István, akinek háza a Vicispán utcában állt (ma Petőfi utca), emléket szobor őrzi hajdani háza közelében. A falu határában fellelhetők középkori települések templomromjai (Sóstókál, Kisörs, Ecsér), amelyek a török korban elpusztult falvakra emlékeztetnek.

A lutheri evangélikusok ősi fészke volt Kővágóörs, ennek bizonyossága az 1264-ben épült templom mellett az 1841-től 1873-ig működő négyosztályos evangélikus „kisgimnázium” is, melynek egyemeletes klasszicista stílusú épülete ma is látható a Jókai utcában. Vele szemben van a Tornakert, amelyet Dr. Czigány Károly ügyvéd javaslatára az evangélikus egyházközség adományozott a kővágóörsi ifúságnak „testgyakorlás” céljára.

Az ellenreformáció korában, 1773-ban kezdődött meg a katolikus templom építése, felszentelésére 1802-ben került sor. A település az 1800-as években nyerte el a mezővárosi rangot, a kőfaragás mellett, a Balaton felé lejtő déli szőlőhegyeken (Ecsér, Tepécs) bortermelés folyt. 1943-ig Révfülöp

település szőlőhegyi része és a révkikötő Kővágóörshoz tartozott, a Balaton déli partvidékéről érkező termények, termékek (gabona, állatok) fontos kereskedőhelye volt. Országos vásárokat is tartottak.

A két világháború sok áldozatot követelt, 1944-ben pedig elvitték és megölték a zsidó lakosságot. Az 1950-es években megindult az erőszakos TSZ-szervezés. A község a 20. századi urbanizációs folyamatokba forgalmi helyzete és földrajzi adottságai miatt nem tudott bekapcsolódni, lakói közül sokan elköltöztek a közeli (Tapolca, Balatonfüred) vagy távolabbi városokba, a lakosság elöregedett.

Számos művész és e tájat megszerető városi értelmiségi, a Káli-medencében elterjedt kifejezéssel: „bebíró” vett házat (leginkább nyaralónak) a 70-es évek közepétől a faluban.

Ekkor alakult meg (1979) a Káli Vidék Baráti Köre, későbbi nevén a Káli Medence Környezetvédelmi Társaság. Feléledt a tradicionális nádazó mesterség, és új házak is épültek a régi stílusban. A felvásárolt épületek zöme ma igényesen felújított, leginkább rusztikus módban, vagy enyhén elegyítve azt a modernebb megjelenéssel.

A község általános iskolája 2008 nyarán bezárt, az épületbe egészségügyi központot terveznek. Rendelkezik napköziotthonos óvodával, postával, művelődési házzal – benne könyvtárral és internet-lehetőséggel –, orvossal, állatorvossal, fodrásszal, több élelmiszerbolttal, nyilvános telefonfülkével. A falu lakóinak egy része szőlőművelésből él, mások a falusi turizmusból. Hangulatos vendéglője és panziói közkedveltek. A minőségi idegenforgalom fellendítésére alakult a Káli-Pont. A környezet továbbra is megkapóan mediterrán.

Búcsúnapja az augusztus 20-i ünnep mellé eső Nagyboldogasszony napja (augusztus 15.) vagy az azt követő vasárnap.

A település polgármestere: Horváth Dezső

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Emléktábla a Három költő házon; Római katolikus templom; Kerkapoly István-szobor; Evangélikus templom; Hősök kútja; Kopjafa a Kőparkban; Keleti kőhát; Sportpark; Evangélikus algimnázium; Tájház; Kőpark



KÖVÁGÓÖRS



KŐVÁGÓÖRS



KŐVÁGÓÖRS



The village is located in Veszprém County, in the Tapolca district. It belonged to Zala County from the times of King Stephen I until the reorganisation of counties in 1950. It is the southern gateway to the Kál Basin, which was declared a protected landscape area in 1984.

At the time of the Hungarian conquest of the Carpathian Basin, it was the residence of the Örs clan, Kál Horka. It was first mentioned in documents in 1263, when it was still called Szent-László-Örs. A legend has it that St. Laszlo drew water also here for the inhabitants of the Kál Basin. In 1321 it was already mentioned as Ciberjén-Örs (after the name of the nobleman Ciprián Örsi), in 1351 as Cibriánföldre-Örs, but it also bore the name of Nagy-Örs. In 1394, it is mentioned in documents already as Boldogasszony-Örs. These numerous "Örses" later merged into the present-day Kővágóörs. Since the age of the Reformation, it has been known only by this name.

From the 18th century onwards, it was considered to be one of the most important settlements in the Kál Basin. Members of its noble families held the office of deputy county governor of Zala County several times, among others István Kerkapoly, whose house stood in Vicispán Street (today Petőfi Street), and his memory is preserved by a statue near his former house. The ruins of medieval churches (Sóstókál, Kisörs, Ecsér) can be found on the outskirts of the village, reminiscent of the villages destroyed during the Turkish times.

Kővágóörs was an ancient stronghold of the Lutheran Evangelicals, as evidenced by the church built in 1264, as well as the four-class Lutheran "early secondary grammar school", which operated from 1841 to 1873, and whose one-storey neoclassical building can still be seen in Jókai Street. Right opposite is Tornakert, donated to the youth of Kővágóörs by the Evangelical parish on the suggestion of Dr. Károly Czigány, lawyer, for the purpose of "physical exercise".

The construction of the Catholic church began in 1773, during the Counter-Reformation, and the church was consecrated in 1802. The settlement gained the status of a municipality in the 1800s, and in addition to

stone-cutting, wine was also produced on the southern vineyards (Ecsér, Tepécs) sloping towards Lake Balaton. Until 1943, the vineyard part of Révfülöp and the ferry port belonged to Kővágóörs, and it was an important trading centre for products (grain, livestock) from the southern shore of Lake Balaton. Nationwide fairs were also held here.

The two world wars claimed many victims, and in 1944 the Jewish population was taken away and killed. In the 1950s, the forced organisation of cooperatives began. Due to its accessibility and geographical characteristics, the village was unable to join the urbanisation processes of the 20th century, and many of its inhabitants moved to nearby or more distant towns (Tapolca, Balatonfüred), which led to an ageing population.

Many artists and urban intellectuals who loved the area – they were commonly known in the Kál Basin as "bebíró" – bought houses (mostly as holiday homes) in the village from the mid-1970s.

That was when the Friends of the Kál Countryside, later known as the Kál Basin Environmental Society, was founded (1979). The traditional reed-making craft was revived and new houses were built in the old style. Most of the buildings bought are now tastefully restored, mostly in rustic style or slightly blended with a more modern look.

The village's primary school was closed in the summer of 2008 and a health centre is planned for the building. It has a nursery school with day-care facilities, a post office, a community centre – including a library and internet access – a doctor, a vet, a hairdresser, several food shops and a public telephone box. Some of the villagers make their living from viticulture, others from rural tourism. Its pleasant restaurant and guesthouses are very popular. Káli-Pont was established to boost quality tourism. The climate is still impressively Mediterranean.

Its feast day is held on the day of the Feast of the Assumption (15 August), coinciding with the celebrations of 20 August, or the following Sunday.

The mayor of the settlement: Dezső Horváth





KÜLSŐVAT

Külsővat község Veszprém megyében Pápától 20 km-re, Vas megye határán, a Marcal folyó jobb parti magaslatán fekszik. Vasútállomása a Celledömök - Pápa útvonalába esik. A község neve a Vot személynévből ered. 1651-ben nevezték először Külsővatnak, megkülönböztetésül a Vas megyei Belsővattól. A hely a bronzkortól lakott volt, jelentős római kori leletek is előkerültek.

A középkori faluban birtokrésszel rendelkező vas megyei Vati (Wathi, Wathy) család tagjait 1335-től említik az okleveles források. A család nevezetes tagja Wathy Mihály, 1448-ban Hunyadi János kancellárja volt. 1473-tól a falu egyedüli birtokosa Vati János, valószínűleg már az ő kúriájából kerültek elő a nevezetes kályhacsempék, amelyek ma a Nemzeti Múzeumban láthatók.

Vat birtokait Káldy Péter, Veszprém vármegye alispánja szerezte meg. Kastélyát a Marcal bal partján építette föl 1650-ben. A kastélyból fennmaradt címeres követ a külsővati plébánia falába építették be. Utódai közül nevezetes személy egyik unokája, Béri Balogh Ádám, a kuruc brigádéros. Káldy Péter személyének jelentőségét mutatta, hogy a legnagyobb közjogi méltóságokkal együtt ő láthatta vendégül Zrínyi Miklós költő és hadvezért, aki 1663. szeptember 17-én szemlélte meg a dunántúli vármegyék török elleni felkelőinek 8500 fős táborát.

A katolikus templomról – amelyet Antióchiai Szent Margit tiszteletére szenteltek fel – először 1488-ból van hiteles forrás. A középkori templom helyreállítására a falu török utáni újjáéledésével került sor. A szentély diadalívén latin nyelvű felirat hirdeti: „A lefejezett Szent Szűz Margit tiszteletére felszentelteként újjáéledtem.” A piros színű latin betűk számértékét összeadva az 1794-es számot kapjuk. Ekkorra lett kész a templom a mai formájában. Az olvasóállványba helyezett gyönyörű Szent Jeromos-faragvány és a faragott padok – az egyik legnevesebb pálos fafaragó Hyngeller János munkái – a túskevári pálos kolostorból kerültek Vatra. A templom renoválásakor előkerültek az eredeti építkezés értékes emlékei, az Árpád-kori oszlopfej maradványokkal, amelyek a templom bejáratánál vannak kiállítva.

A falut egész hamar elérte a reformáció szele, így már 1612-ben volt evangélikus felekezete. Régi imaházuk helyére a templomukat 1902-ben építették, tornyát pedig 1949-ben húzták fel.

Külsővat szellemiségét gazdagította 1927-től 1950-ig az itt megalakított Premontrei Női Kanonokrend óvodai és iskolai tevékenysége. A rend betiltása után a nővérek magán zene- és nyelvoktatást nyújtottak sok itt tanuló diáknak, valamint kántorizálást láttak el a szentmiséken.

A község történetére vonatkozó tárgyi emlékek a volt iskola épületében elhelyezett helytörténeti kiállítóhelyen láthatók. Itt kapott helyet a községi könyvtár is.

A község jogosan büszke az 1973-tól működő Idősek Szeretet Otthonára, ahol közel 200 rászoruló embertársunk kap méltó ellátást időskorában. Olasz civilek kivitelezésében ökumenikus kápolna épült a kertjében,

ahol istentiszteleteken vehetnek részt az ott élők.

Külsővat lakott külterülete Bánhalmapuszta, amely a romantikus-eklektikus egykori Schmidt-kastély környezetében épült. A kastély kertjében meglehetősen gazdag növényvilágú dendropark létesült. A kastély ma erősen lepusztult állapotban a látogatók elől elzárta áll.

A falu mára minden infrastruktúrával rendelkezik. A kisgyerekeket jól felszerelt óvoda várja, valamint községi játszótér sportolási lehetőséggel. A tornaterem egész éven át használható, a futballpályához modern öltöző épült. Korszerű orvosi és védőnői rendelő, valamint családi rendezvényekre is bérelhető kultúrház áll a lakosság rendelkezésére. A település belső úthálózata mindenhol szilárd burkolatú, a község hivatala minden ügy helyi elintézésére felkészült. A jó közlekedés, a sok munkalehetőség és a falu kiváló adottságai miatt Külsővat kedvelt lakóhelye lett sok fiatal család számára.

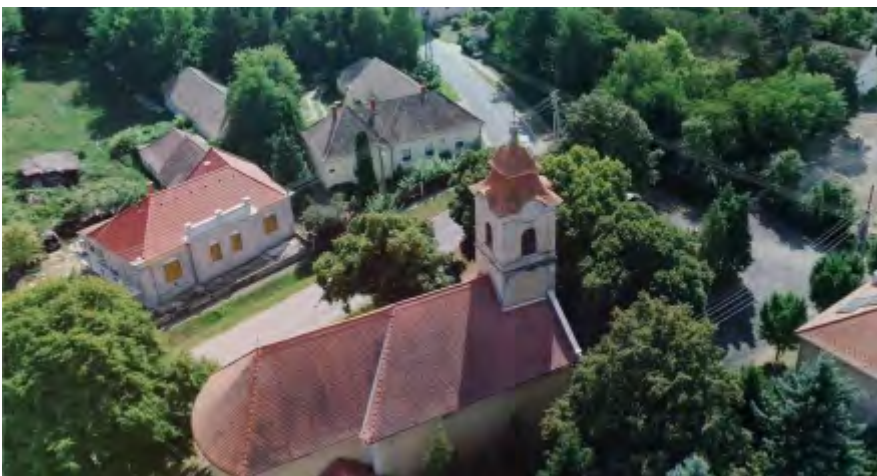
A település polgármestere: Aczél Péter



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Orvosi rendelő; Távlati kép; Háborús emlékmű; Horváth Balázs emlékoszlop; Madártávlatból; Zrínyi-szobor; Római katolikus templom; Evangélikus templom; Szent István-kápolna; Olvasóállvány faragványa Szent Jeromos; Szent Anna-kápolna; Látkép Külsővatról

KÜLSŐVAT



KÜLSŐVAT



KÜLSÓVAT



Külsővat is a village located in Veszprém county, next to the border with Vas county, 20 km from Pápa, on the right bank of the Marcal river. Its train station is on the Celldömök–Pápa route. The name of the village comes from the personal name Vot. It was first named Külsővat (Outer Vat) in 1651, in contrast to Belsővat (Inner Vat) of Vas county. The place has been inhabited since the Bronze Age and significant Roman finds have also been unearthed.

The members of the Vati (Wathi, Wathy) family with estates in the medieval village have been mentioned in written records since 1335. A notable member of the family was Mihály Wathy, who was in 1448 the chancellor of Governor János Hunyadi. From 1473, the sole seigneur (lord) of the village was János Vati, and the famous stove tiles exhibited in the Hungarian National Museum are probably from his mansion.

The estates of Vat were acquired by Péter Káldy, vice-ispán (deputy head) of Veszprém county. The latter built his castle on the left bank of the Marcal river in 1650. The surviving stone-carved coat of arms of the castle was embedded in the walls of the clergy house of Külsővat. One of his famous descendants, Ádám Béni Balogh, a grandson, was a Kurutz (anti-Habsburg insurgent) brigadier. The prestige of Péter Káldy is clearly proven by the fact that he hosted, together with other public dignitaries of the time, the famous Hungarian warlord and poet Miklós Zrínyi, who on September 17, 1663, inspected the camp of the 8,500 strong anti-Ottoman army consisting of nobles from the Transdanubian counties.

Written records about the first consecration of the Catholic church, having as patron St. Margaret of Antioch, are preserved from 1488. The restoration of the medieval church was carried out after the reconquest of the former Ottoman Hungary and revival of the village. The triumphal arch above the sanctuary has a Latin inscription: "I have been revived and consecrated in honor of the beheaded St. Margaret". Adding the numerical value of the red Latin letters gives the number 1794. By that time the church has already gained its present form. The beautiful St. Jerome carving placed in the reading stand and the carved benches – worked by János Hyngeller, one of the most famous Paulian woodcarvers – were brought here from the Pauline monastery in Tüskevár. During the renovation of the church, valu-

able relics of the original construction were found, with remains of Árpá-dian column heads, which are now exhibited at the entrance of the church.

The village was soon reached by the spirit of Reformation, and it had a Lutheran community as early as 1612. They built their present church in 1902 with a tower erected in 1949.

From 1927 to 1950, the sociocultural life of Külsővat was enriched by the order of Norbertine nuns who established here a kindergarten and a school. After the order was banned [by the Communist regime], the sisters provided private music and language lessons to many local students studying, as well as cantor functions during Masses.

Material relics about the history of the village can be seen in the local history exhibition located in the building of the former school. The village library is also located here.

The settlement is deservedly proud of the Old People's Home, which has been operating since 1973 and provides assistance and skilled nursing for about 200 aged persons. Thanks to the support of Italian NGOs, an ecumenical chapel was built in its garden, where those living in the facility can attend church services.

The outer residential area of Külsővat is the Bánhalmapuszta neighborhood built around the former Schmidt castle of Romantic-Eclectic style. The castle garden hosts a botanical park with a rather rich flora. Today, the castle is in a very dilapidated state and is closed to visitors.

The village now has all the infrastructure it needs. There is a well-equipped kindergarten for small children and a public playground with sports facilities. The gym can be used all year round, and a modern locker room has been built next to the football field. There is a modern doctor's office and a health visitor's office, as well as a Community House with spaces that can be rented for family events. The internal road network of the settlement is all paved; the mayor's office is prepared to deal with all matters locally. Thanks to good shuttle options, many job opportunities and excellent facilities in the village, Külsővat has become a popular place to live for many young families.

The mayor of the settlement: Péter Aczél





LÓKÚT

Lókút, német nevén Rossbrunn egy kicsi, mintegy 500 fős település a Magas-Bakonyban. Bár a falu nagyrésze egy hosszú völgyben bújik meg a Papod-tető (646 m), a Kávás-hegy (537 m), a Kőrishegy (578 m) és a Bajor-hegy (472 m) erdőkkel borított magaslatai között húzódó völgyek egyikében, mégis 430 méteres átlagmagasságával a Bakony egyik legmagasabban fekvő települése. A kertekből ráláthatunk a Balatonra és a Somogyi-domb-ság repceföldjeire. Földrajzi elhelyezkedése szerencsésen ötvözi a zsákfalu jellegét a könnyű megközelíthetőséggel. Veszprém mindössze 20, Zirc 11 km-re található. Lókút egykor fontos megálló volt a Székesfehérvár - Veszprém felől érkező, Zircen át Győrbe vagy Bakonybélien át Pápara tartó utazóknak. A hagyomány szerint itt álltak meg a Bakony erdejében található kútnál, hogy felüdüljenek, és erőt gyűjtsenek további utukhoz – erről a kútról kapta a település a nevét.

Bár a környékre a török idők után a falvak újratelepítése során kerültek szlovák és német családok, a falut új telepítésként alapította az Esterházy család 1759-ben. Először 20 szlovák családot bízott meg a település kialakításával Esterházy Dániel. A falu felépülése után nem sokkal, a ma Óbányának nevezett részen 1762-ben engedélyezték egy új üveghuta építését. Hamarosan megérkeztek azok a német férfiak és családjaik, akik 1762-től megkezdték a huta előkészítését, majd abban az üveggyártást.

1773-ban már kőből épített templom állt a mai alsó falu feletti hegytetőn, mely helyett 1869-ben épült meg a mai, neogótikus stílusú, Szent Mihály tiszteletére felszentelt plébániatemplom. 1913-ban a templom feletti hegyen megépült a kálvária, melyet fekvése, nyugalmat árasztó miliója miatt sokan látogatnak még távoli helyekről is. Idővel a falu „elsvábosodott”. Szorgalmas, rendezett környezetükre büszke családok alkották azt a zárt közösséget, melynek tagjai több mint kétszázötven évre visszamenőleg helyben tudják visszavezetni családfájukat. Az 1900-as évek elején nagyon sokan vándoroltak ki Amerikába a jobb megélhetés reményében. Volt olyan, aki többször is megjárva az utat, pénzt gyűjtött, hogy itthon földet vásárolhasson, és volt, aki örökre kint maradt. A 20. század második felében több egymást követő trauma közül a kitelepítés mély sebet hagyott ezen a közösségen. Ezt a sebet kívánja gyógyítani az 1994-ben létrehozott testvértelepülési kapcsolat Hebertshausennel. Ez a München melletti település fogadta be annak idején a kitelepített lókútiak többségét. Volt időszak, amikor a város elcsábította a lókúti fiatalokat. A hetvenes, nyolcvanas években sokan költöztek Veszprémbe vagy távolabbi városokba a munkalehetőség és a modern életvitel miatt. A kétezres évek elején úgy tűnt, Lókút is az előregedő falvak közé fog tartozni, de az utóbbi években megfordult ez a tendencia, felfedezték a helyet a fiatalok, akik egészséges, szép környezetben szeretnék nevelni gyermekeiket. Mára az 500 fő körüli lakosból 80 tizennégy éven aluli. De nemcsak a környezet vonzza ki a városi fiatalokat. Egyre nagyobb értéké válik a kitelepülések hagyományokra épülő közösségi élete is. Úgy próbáljuk tervezni Lókút mindennapjait, hogy a fiatalok által hozott frissességet felhasználva, hagyományainkat újra felfedezve, újra gondolva közösségteremtő értékeket hozzunk létre. Ennek a törekvés-

nek részeként Új Huta Lókút-Rossbrunn című projektünkkel csatlakoztunk a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa Pajta programjához. A címválasztás nem véletlen. A programmal tisztelni kívánunk a lókútiak az egykori üveghutát alapító ősök előtt, ugyanakkor a huta, mint a kulturális olvasztó közeg szimbóluma is megjelenik. Mert egy falunak, ha nem akar alvó településsé válni, tisztában kell lennie hagyományának értékével, azokat újra és újra fel kell fedeznie, fel kell írta ébresztenie a vágyat az új lakókban, céljaival és az azokba épülő programjaival közvetítenie kell a lakópark és egy élő faluközösség közti minőségi különbséget.

A ma Lókútra látogatót megragadja a táj szépsége, a természet közelsége, a falu nyugalmat árasztó rendezettsége, az itt lakók közvetlensége.

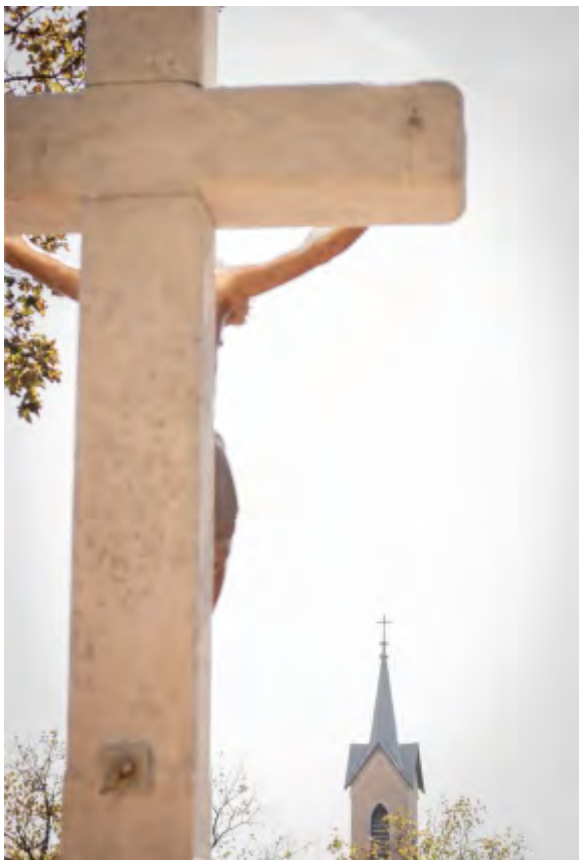
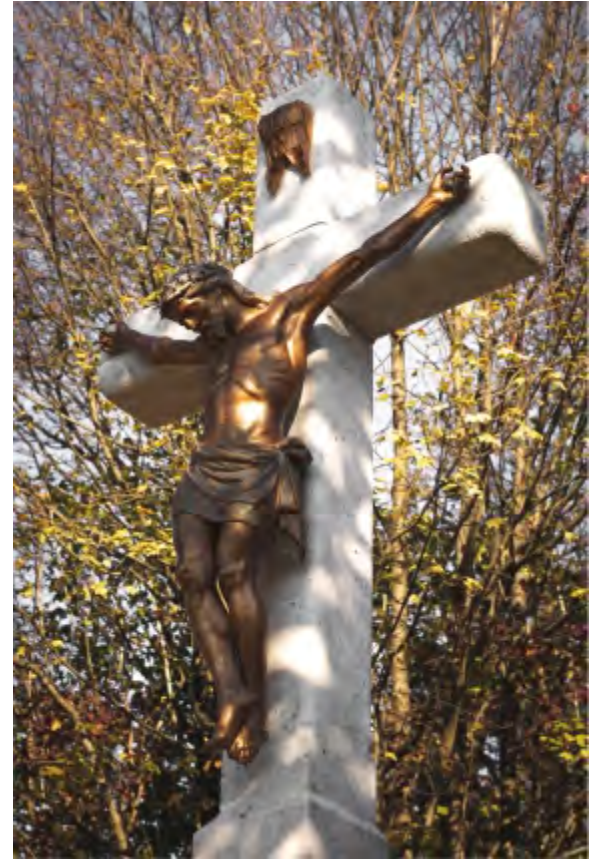
A település polgármestere: Sümeginé Hegyi Ilona Adelheid

Fotók: Schaffhauser Sámuel



A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

LÓKÚT





LÓKÚT



Lókút, also known as Rossbrunn in German, is a small settlement with about 500 inhabitants in Magas-Bakony. Although most of the village is hidden in a long valley among the forest-covered Papod-tető (646 m), Kávás-hegy (537 m), Kórishegy (578 m) and Bajorhegy (472 m), it is one of the highest settlements in the Bakony with an average height of 430 metres. From the gardens you can see Lake Balaton and the rapeseed fields of the Somogy hills. Its geographical location luckily combines the dead-end village location with easy access. Veszprém is only 20 km, and Zirc is 11 km away. Lókút was once an important stop for travellers arriving from Székesfehérvár-Veszprém and traveling via Zirc to Győr or via Bakonybél to Pápa. According to tradition, they stopped here at the well in the Bakony forest to refresh themselves and gather strength for their further journey – the settlement got its name from this well.

Although Slovak and German families moved to the area during the resettlement of the villages after the Turkish times, the village was founded as a new settlement by the Esterházy family in 1759. Dániel Esterházy first commissioned 20 Slovak families to establish the settlement. Shortly after



rebuilding the village, in 1762, the construction of a new glass melting-house was allowed in the area now called Óbánya. Soon German men and their families arrived and, from 1762, began preparing the glass melting-house (huta) and then they made glass.

In 1773, already a stone church stood on the hilltop above the present lower village, and in 1869 the present-day, neo-Gothic parish church was built in its place, consecrated in honour of St. Michael. In 1913, the Calvary was built on the hill above the church, which is visited by many people even from distant places due to its location and tranquil atmosphere. Over time, the village became populated with Germans. Families proud of their diligence and orderly environment formed the closed community, whose members can trace back their family tree locally for more than two hundred and fifty years. In the early 1900s, many people emigrated to America in hope of a better living. Some people covered the trip several times, raised money to buy land at home, and some stayed abroad forever. In the second half of the 20th century, deportation, one of the several consecutive traumas, left a deep wound in this community. The twin settlement relationship established with Hebertshausen in 1994 was intended to heal this wound. This is the settlement near Munich that received at that time the majority of the deportees from Lókút. There were times when the city seduced young people from Lókút. In the seventies and eighties, many people moved to Veszprém or to more distant cities for job opportunities and for modern living. In the early 2000s, it seemed that Lókút would also be one of the aging villages, but in recent years this trend has been reversed, and the village was discovered by young people who want to raise their children in a healthy, beautiful environment. Today, 80 out of a population of around 500 are aged under fourteen. But it is not just the environment that attracts urban youth. The community life of small settlements based on traditions is also becoming more and more valuable. We try to plan the everyday life of Lókút in order to produce community-creating values by using the freshness brought by young people and by rediscovering the local traditions. As part of this effort, we joined the Veszprém-Balaton 2023 European Capital of Culture Pajta programme with our project entitled New Huta Lókút-Rossbrunn. The choice of the title is not by chance. The programme is intended to pay tribute to the residents of Lókút and to the ancestors who founded the former glass melting-house, at the same time the workshop also appears as a symbol of the cultural melting medium. Because if a village does not want to become a sleeping settlement, it must be aware of the values of its tradition, must rediscover them again and again, must awaken the desire for them in the new inhabitants, and its goals and integrated programmes must convey the quality difference between a gated residential community and a living village community.

Today, visitors to Lókút are captivated by the beauty of the landscape, the proximity of nature, the tranquil order of the village and the sociability of the inhabitants.

The mayor of the settlement: Ilona Adelheid Sümeginé Hegyi

Photos by: Sámuel Schaffhauser



MAGYARPOLÁNY

Magyarpolány Veszprém megyében, a Balatontól 45 kilométerre, a Bakony délnyugati lejtőin elterülő, erdőkkel övezett, mintegy 1300 főt számláló sváb település, ami a Polányi Hosszúhegy és a Kálvária-hegy közti völgyben és ezek lejtőin helyezkedik el. Festői fekvését ezen hegyek, valamint a síkság találkozása adja. A faluba érve vonzza a tekintetet a régi faluszerkezetet felidéző Petőfi utca. Az itt található 43 országos védettségű tornácos bakonyi parasztházon kívül további 40 építmény helyi védelmet élvez. Magyarpolányt majd száz védett épületével a Nemzeti Örökség részeként tartják számon. E műemlékek között található a falu tájháza, mely szintén a bakonyi építkezésre jellemző – tornácos, mellvédes, füstös konyhás, fehérre meszelt falú –, régen nádtetővel, napjainkban pedig cseréptetővel fedett ház. Az ilyen típusú házakból összefüggő utcacsoport máshol nem, csak itt Magyarpolányban látható. A tájházban megtekinthetők nemzeti örökségünk ereklyéi, nagyszüleink használati tárgyai, eszközei, népviselete. A falu egyes rendezvényein (nyárbúcsúztató, nemzetiségi nap) ma is használják a régi kemencét kenyér, kalács és langalló sütésére, illetve gyakran készítenek hagyományos sváb ételeket (semmelkreen, zwetsgenflecken, kelt rétes, kuglóf).

Magyarpolány a legelbűvölőbb bakonyi falvak egyike. Már a 8-as főútról jól látható, a szabályos kúp alakban kiemelkedő Kálvária-domb és a



tetején álló kis kápolna. Fekvésének köszönhetően hazánk egyik legszebb kálváriája. A kálvária stációit 1770 körül építették, melyre 173 egyenes lépcső vezet fel. A pihenőinél öt sátozott stáció-épületben közel életnagyságú, népies, faragott, festett faszobrok ábrázolják a fájdalmas szentolvasó öt titkát. A hegycsúcson 1910-ben épített újjót stílusú fájdalmas Szűzanya kápolnát találjuk, mely a tiroli stílusú oltárról, illetve üvegfestményeiről (Szent István király, Szent László, Szent József, Szűz Mária stb.) és a kápolna oldalában lévő szent sírról híres. Itt a kápolna búcsújának napján tartanak szentmisét, illetve évente több alkalommal imádkozzák és éneklük a keresztutat magyar és német nyelven is. A kálvária feljártánál található az 1901-ben készült „amerikai kereszt”, amely az Amerikába kivándorolt 107 hívő adományából készült.

A Kálvária-domb alatt 1761 és 1773 között épült fel Szent László király tiszteletére a füzérdíszes, copfstílusú templom, melyet a zirci és a heinrichai cisztercita apátság építtetett. A templomban szép boltozati freskók, barokk csigavonalak, rokokó kagylók, klasszicista vázák, faragott gyóntatószék található. Fafaragványokban leggazdagabb berendezési tárgya a szószék, illetve a zenélő angyalokkal ellátott barokk orgona.

A faluban megmaradt a középkorra jellemző szokás, miszerint a temető a templom körül helyezkedik el. A temetőben több XIX. századi barokk stílusú faragott kőkereszt található.

Az idelátogató turistáknak kiváló kirándulási lehetőség a község határában lévő Szentkút és a kicsit távolabb lévő Csurgókút.

A Kálvária-domb adja a természetes színterét a település fő nevezettségének, a nemzetközi hírű, a Veszprém Megyei Értéktárba már felvett, reményeink szerint hamarosan Hungarikummá váló, 1993 óta minden évben bemutatásra kerülő Magyarpolányi Passiónak. Igazi jellegzetessége, hogy a főszereplő (Jézus) kivételével a helyi lakosságból verbuvált amatőr színészek játsszák, mintegy százötven fős szereplőgárdával. Az előadássorozatra felépített nézőtér alkalmanként 400 ember befogadására képes. A Passiójáték ma már nemcsak országon belül, hanem határainkon túlról is vonzza a látogatókat. Magyarpolányban működik az ország egyetlen regisztrált befogadó színháza, Soprontól Beregszászig érkeznek ide színházak színházi előadásokkal.

A templomtértől egy fahíd vezet át a római katolikus Plébánia-műemlék épületéhez, melyet 1761-ben alapított a Zirci Apátság. Utolsó felújítása 1985-ben történt.

A falu lakossága rendkívül összetartó, nagy hangsúlyt helyez a hagyományok ápolására, megőrzésére. Ma is élő egyedi helyi sváb szokás pünkösdkor Pfingstnégel és karácsonykor a Christkindl játék. A településen nemzetiségi óvoda és iskola működik, így a gyermekek is részesei a pezsgő közösségi életnek. Az itt élők vendégszerető, szorgalmas emberek, amely a látogatók számára láthatóvá válik a falu rendezett és tiszta utcáin sétálva.

A település polgármestere: Gröber József

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Kitelepítési emlékmű; Magyarpolány madártávlatból; Magyarpolányi Passió; Kiemelt aranyfokozatú Magyarpolányi Német Nemzetiségi Dalkör; Polgármesteri hivatal; Népi építészeti emlékház; Műemlék utcacsoport; Magyarpolányi Német Nemzetiségi Gyermek Táncscsoport; Magyarpolányi Német Nemzetiségi Felnőtt Táncscsoport; Magyarpolányi Kálvária





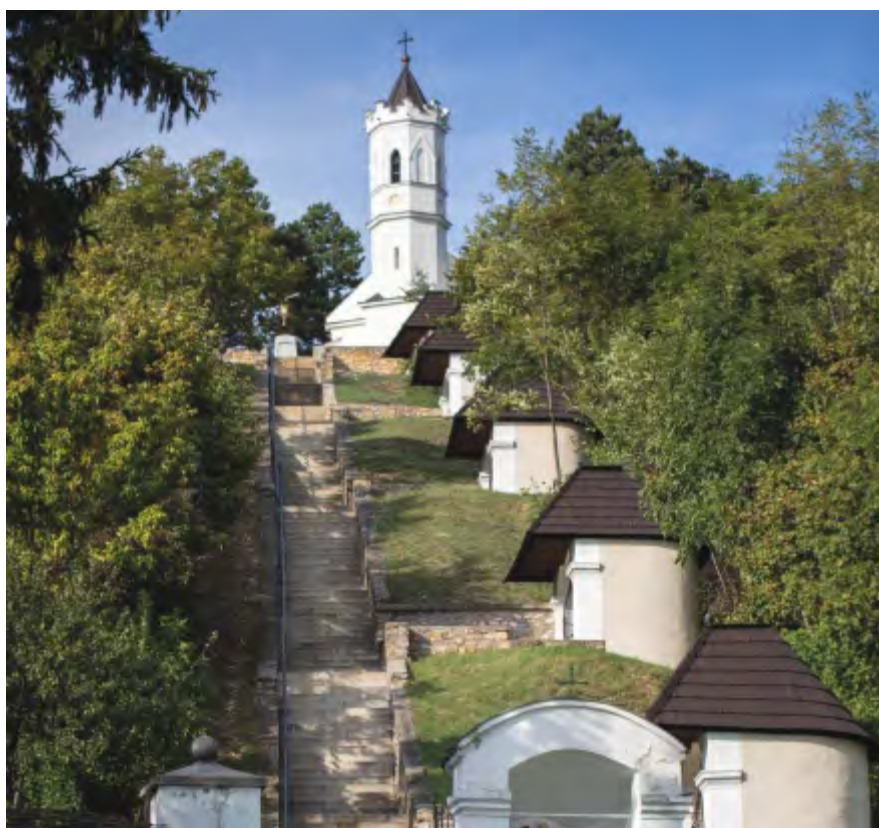
MAGYARPOLÁNY



Magyarpolány is an ethnic Swabian settlement with about 1,300 inhabitants in Veszprém County, 45 kilometers from Lake Balaton, on the south-western slopes of the Bakony. It is a place surrounded by forests of the valley between Polányi Hosszúhegy and Kálvária-hegy.

When you arrive in the village, you will immediately notice Petőfi utca (Petőfi Street), which reminds of the old village structure. In addition to the 43 nationally protected porched farmhouses specific for the Bakony region, another 40 buildings enjoy local protection. With almost a hundred protected buildings, Magyarpolány is considered part of the Hungarian National Heritage. An example of these listed building is the village museum, built in a folk architecture style typical for the Bakony region. It has a porch, parapet, kitchen without chimney, whitewashed walls. Initially it had a thatched roof, but now has tile roofing. A row of streets connected by this type of houses can not be seen elsewhere, only here in Magyarpolány. In the village museum you can admire some relics of our national heritage: objects, tools and folk costumes of our grandparents. At some local events (summer farewell festival, ethnic day) the old oven is still used for preparing bread, cakes, Hungarian Folk Pizza and traditional Swabian specialties (Sommelkreen [bread-sauce], Zwetsgenflecken [plum cake], Strudel and Kuglóf [Gugelhupf]).

Magyarpolány is one of the most charming villages in Bakony. Already from the Primary Main Road 8 you can clearly see the Calvary Hill, which stands out with the shape of a regular cone with a small chapel on its top.



The stations of the Cross were built around 1770 and are lined up along a straight stair with 173 steps. There are five rest platforms each with a canopy-roofed station building, hosting nearly life-size, folk-style painted wood statues representing the five mysteries of the Rosary of the Holy Wounds. The Neo-Gothic style Our Lady of Sorrows Chapel, built on the hilltop in 1910, is famous for its Tyrolean-style altar and stained glasses (depicting King St. Stephen, St. Ladislaus, St. Joseph, Virgin Mary, etc.) and the sacred tomb located on the side of the chapel. Here, Mass is celebrated on the patron saint's day, and the Holy Rosary is prayed and sung several times a year in Hungarian and German. At the entrance to Calvary is a so-named "American Cross" funded in 1901 from donations of 107 locals who emigrated to America.

Under the Calvary Hill, a Louis Seize style church with festoonery was built by the Cistercian abbeys of Zirc and Heinrichau (Henryków, Poland) between 1761 and 1773. The patron saint of this church is King St. Ladislaus. The building has beautiful vault frescoes, Baroque spirals, Rococo shells, Classicistic vases and a carved confessional. The piece of furniture most abundant in wood carvings is the pulpit and the Baroque-style organ with musical angels.

The medieval custom of a cemetery being located around the church has survived in the village. There are several Baroque style 19th century cross-shaped headstones in the cemetery.

Szentkút ("Holy Fountain") next to the border of the village and Csurgókút ("Falling Spring") on the outskirts are excellent destinations for tourists.

Kálvária-domb (Calvary Hill) provides a natural setting for the main attraction of the settlement, the internationally renowned Magyarpolányi Passion play organized every year since 1993. This event has been included in the so-named Veszprém County Values and - as the locals hope - will soon become a Hungarikum [part of the Collection of Hungarian Values, or Hungarian National Heritage]. Its uniqueness is that, with the exception of the main character (Jesus), the cast is formed by about one hundred and fifty local amateur actors. The seating capacity of the ad-hoc open-air theatre is 400 people at a time. The Passion Play now attracts visitors not only from the country but also from abroad. The only registered presenting theatre (receiving house) in the country operates in Magyarpolány. Many production theaters from Sopron to Beregszász come here with their own performances.

From the square in front of the church, a wooden bridge leads to the Roman Catholic Parish, a listed building founded in 1761 by the Zirc Abbey. It was last renovated in 1985.

The population of the village is extremely cohesive, great emphasis is placed on cherishing and preserving the local traditions. Unique ethnic Swabian customs that are still alive: Pfingstnégel at Pentecost and Christkindl game at Christmas. There is an ethnic kindergarten and a school in the settlement, so the children are also part of the lively community life. The locals are hospitable and hardworking people which is visible to visitors as they walk the tidy and clean streets of the village.

The mayor of the settlement: József Grőber



MALOMSOK

Malomsok lakossága 534 fő. Természeti szépsége és jellegzetessége, hogy három folyó (Marcal, Rába és a Gerence) faluja. A falu két településrészről áll, melyet a Marcal folyó szel ketté. Először 1325-ben tesznek róla okleveles említést „Mulunsuk” néven. Ekkor még csak Ómalomsok létezett, majd a török hódoltság idején az emberek a Marcal másik oldalára menekültek, és így jött létre 1760-ban Újmalomsok. Malomsok nevét a vízimalmokról kapta. Az 1870-es években azonban a folyók szabályozása miatt a malmokat lerombolták. 1950-ben egy belügyminisztériumi rendelet alapján a két település Malomsok néven egyesített község lett. Malomsok közigazgatási területén számos puszta és major létezett a történelem folyamán: Ponyvád, Sente, Tördemész, Emilháza. Ezek korábban népes települések voltak, de az idők folyamán elnéptelenedtek. Ponyvádön még kastély is állt, amit sajnos leromboltak. A faluban az emberek mezőgazdaságból és állattenyésztésből éltek. Az állatvásárokon és versenyeken Malomsok neve országosan ismert volt. Az ezt igazoló okleveleket és a település múltját bemutató fényképeket, valamint a lakosság által adományozott eszközöket, használati tárgyakat a falu Helytörténeti Gyűjteménye őrzi. E gyűjteményben emlékezett meg szülőfaluja lokálpatrióta szülöttéről, néhai Dr. H. Szabó Lajos (1931-2016) helytörténészről, aki írásos dokumentumokat, fényképeket összegyűjtve több könyvet is megjelentetett szülőfalujáról, és több történelmi emlékhely létrehozásával igyekezett Malomsok gazdag történelmi múltját ápolni és megőrizni. A település további nevezetessége a két templom. A két felekezethez tartozó lakosságnak Ómalomsokon áll a római katolikus templom, amely 1777-ben klasszicista stílusban épült. Itt található Németh Károly, Ómalomsok utolsó kántor tanítójának márvány emléktáblája. Újmalomsokon található az evangélikus templom, amely 1760-ban késő barokk stílusban épült. Ez a templom őrzi Edvi Illés Gergely, gályarabságra ítélt malomsoki lelkész emléktábláját, aki 1660-tól 1674-ig szolgált Malomsokon. Mindkét templomban márvány emléktáblák őrzik az I. és II. világháborúban elhunytak emlékét. Az önkormányzat épületében (régén általános iskola volt) emlékfal őrzi az elhunyt, Malomsokon élt tanítók márványtábláit munkájuk erkölcsi elismeréseként. Malomsokon a közösségi élet példaértékű. A település több díjat is nyert hagyományőrző rendezvényeivel. Köszönhető ez elsősorban a népi hagyományokat őrző lakosságnak, akik számára mindig is fontos volt a helyi és nemzeti történelmi és kulturális örökség megőrzése, ezen értékek továbbadása és bemutatása az utókor számára. A Marcal-parti Asszonyok Malomsokért Hagyományőrző és Kulturális Egyesület a gyermekeket bevonva a néptáncot, a népi játékokat és népszokásokat elevenítik fel. A Malomsoki Baráti Kör nevéhez köthetik a Helytörténeti Gyűjtemény megalapítása és a március 15-i ünnepség iskolai szintről közösségi rendezvényt emelése. 1990 óta a helyiekkel együtt a baráti körben tevékenykednek azok a Malomsokról elszármazottak, akik szívükön viselik a település múltját, kíváncsiak jelenére, és fontos számukra falujuk jövője.

A 130 éve alakult Önkéntes Tűzoltó Egyesület pár évtizedes szünet után újraéledni látszik, mert a fiatalok a polgárőrség keretén belül újrászervezték Polgárőr és Önkéntes Tűzoltó Egyesületté. Zászlajuk, melyet malomsoki nők hímeztek, a Helytörténeti Gyűjteményben található. A másik komoly hagyományokkal rendelkező egyesület a Malomsoki Sportegyesület, mely a helyi sportélet középpontjában áll. 2022-ben lesz 100 éves a településen a labdarúgás, mint sporttevékenység. Az utánpótlás nevelés során már az óvodás gyermekek körében is népszerűsítik a futballt.

„Egyedül félszárnyú angyalok vagyunk, s csak úgy tudunk szárnyalni, ha összekapaszkodunk!” (Goethe)

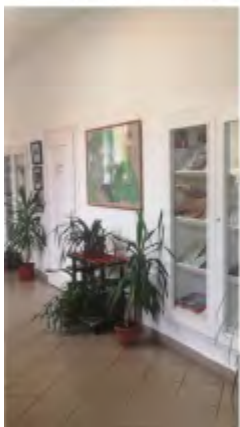
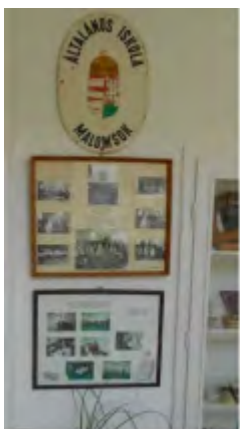
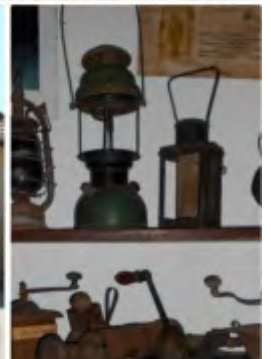
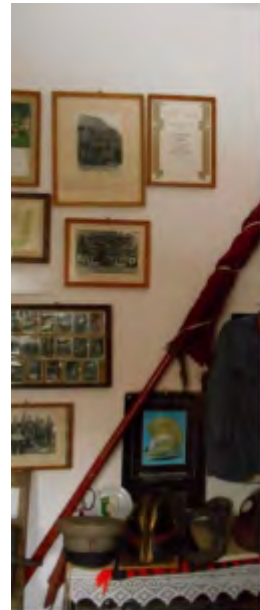
A település polgármestere: Fintáné Dóra Mária



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Arató fesztivál; Emlékműveink; Helytörténeti Gyűjtemény; Iskolatörténeti kiállítás/ Tanítói emlékfal; Ómalomsok, Katolikus templom; Újmalomsok, Evangélikus templom; Marcal folyó; Rába folyó; Finta Tamás (1990-2018) helyi divattervező „Divat -és stílustörténeti bemutatója”; „Egyszer volt, hol nem volt” – falusi lakodalmas; Autóbuszváró; Malomsok Község Önkormányzata

MALOMSOK



MALOMSOK



MALOMSOK



The population of Malomsok covers 534 people. Its natural beauty and characteristic feature is that it is a village of three rivers (Marcal, Rába and Gerece). The village consists of two settlement parts, which are bisected by the river Marcal. It was first mentioned in 1325 as “Mulunsuk”. At that time there was only Ómalomsok, then during the Turkish occupation people fled to the other side of the Marcal, so Újmalomsok was established in 1760. Malomsok was named after the watermills. In the 1870s, however, the mills were demolished due to the regulation of the rivers. In 1950, by a decree of the Ministry of the Interior, the two settlements became a united village called Malomsok. In the administrative area of Malomsok, there have been many steppes and farmsteads throughout history: Ponyvád, Szente, Tördemész, Emilháza. These used to be populated settlements, but they became depopulated over time. There was even a palace in Ponyvád, which was unfortunately demolished. In the village, people lived from agriculture and animal husbandry. The name of Malomsok was known nationwide at animal fairs and contests. The documents evidencing this fact, the photos presenting the past of the settlement as well as the tools and objects donated by the population are preserved in the Local History Collection of the village. In this collection, his home village commemorates the birth of late Dr. H. Szabó (1931-2016), local patriot and local historian, who collected written documents and photographs and published several books about his home village and tried to nurture and preserve the rich historical past of Malomsok by setting up several historical memorial sites. Two churches also belong to the attractions of the settlement. The population belongs to two denominations. The Roman Catholic Church was built in 1777 in Classicist style in Ómalomsok. Here is a marble plaque of Károly Németh, the teacher and cantor of Ómalomsok. The Lutheran church is located in Újmalomsok and was built in 1760 in late Baroque style. This church preserves the memorial plaque of Illés Gergely Edvi, a pastor who served in Malomsok from 1660 to 1674 and was condemned to the galleys. In both

churches, marble memorial plaques preserve the memory of those who died in World War I and II. A memorial wall in the municipal building (formerly a primary school) preserves the marble plaques of the deceased teachers living in Malomsok as a moral recognition of their work. Community life is exemplary in Malomsok. The settlement has won several awards for its traditional events. This is mainly due to the people who preserve folk traditions, for whom it has always been important to preserve the local and national historical and cultural heritage, to pass on these values and to present them to posterity. The Marcal Coast Women for Malomsok Tradition and Culture Association invites children to revive folk dances, folk games and folk customs. The founding of the Local History Collection and raising the 15 March ceremony from the school level to a community event are connected to the name of the Malomsok Circle of Friends. Since 1990, the locals have been working in the friendly circle with those who moved away from Malomsok but carry the past of the settlement in their hearts, are curious about its present and the future of their village is important to them.

The Voluntary Fire Brigade Association, founded 130 years ago, seems to be revived after a few decades' break as young people have reorganised it into a Civil Guard and Volunteer Fire Brigade Association within the framework of the civil guard. Their flag, embroidered by the women of Malomsok, is displayed in the Local History Collection. The other association with a strong tradition is the Malomsok Sports Association, which is at the heart of local sports life. In 2022 will be the 100th anniversary of football as a sporting activity of the settlement. Football is already promoted among pre-school children during youth education.

“We are each of us angels with only one wing, and we can only fly by embracing one another!” (Goethe)

The mayor of the settlement: Mrs. Dóra Mária Finta





MARCALTÓ

Marcaltó a Rába és a Marcal folyók között fekszik Veszprém és Győr Moson Sopron megye határán, Pápától 18 km-re, északkeletre, 750 lelkes település. A község különleges földrajzi helyzetét az adja, hogy a központi belterületől 7,2 km-re helyezkedik el Ihász-pusztá elnevezésű településrésze, melynek lélekszáma 240 fő.

Marcaltó község első okleveles említése 1380-ból származik, de ennél jóval korábbi település. Neve arra utal, hogy a Marcal itt ömlött a Rábába. A falu négy vármegye – Győr, Sopron, Vas és Veszprém – találkozásánál feküdt. 1402-ben hetivásár tartására kapott jogot. Évszázadokon át a Gutkeled nemzetségbeli családok birtokolják. Először a Marcaltóieké, 1645-ös kihalásukig, majd az Amadé kapták meg adományul a királytól.

1902-től 1945-ig az Esterházyaké volt. A Marcaltóiek régi kastélyát 1551-ben említi okirat. Több malmot birtokolt a család, révátkelő is volt itt. Az Amadé család új kastélyt építtetett, a folyókat ástott mederbe terelték. A fejlődő település a 18. századtól a 19. század közepéig mezővárosi rangot viselt.

1849. június 27-én Marcaltó és Ihász között zajlott le a szabadságharc ihászi ütközete, ahol Kmety György tábornok honvédjei hőiesen küzdöttek a császári csapatok ellen. Az egyetlen Veszprém megyei csata helyszínét emlékoszlop őrzi. Ihász-pusztá ma is Marcaltó falu részét képezi. A dinami-

kusan fejlődő településrészen nemrég készült el a közösségi ház, melyben a csata emlékét egy kiállítás őrzi.

Marcaltó központjában, az önkormányzat épülete előtt áll a Határoszlop, amely egykor a Marcal folyó partján a négy vármegye (Győr, Sopron, Vas és Veszprém) találkozását jelezte. A mészkőből faragott oszlopot 1792-ben, a folyószabályozás befejeződése alkalmából emelték a folyó partján. A felújított emlékművet 1992. május 17-én avatták fel jelenlegi helyén. A temetőben több régi síremlék látható, érdemes felidézni az itt nyugvó ősök emlékét. Egy hatszög keresztmetszetű pilléren lévő faragott fejezet dőlt keresszettel arra hívja föl a figyelmet, hogy itt nyugszik gróf Futaki Hadik András altábornagy, síremlék őrzi Uhritz báróné, Amadé Dominika és gróf Várkonyi Amadé Antal álmát is. Gróf Várkonyi Amadé Antal (1760-1835) régi magyar nemesi család sarja. Királyi kamarás és belső titkos tanácsos, először Zala, majd Zágráb vármegye főispánja volt. Több latin nyelvű műve jelent meg. Az ő nevéhez fűződik a Marcal szabályozása. Gróf Futaki Hadik András (1764-1840), Mária Terézia híres generálisának fia maga is kitűnő katona volt, császári és királyi belső titkos tanácsosként, lovassági altábornagyként szolgált. A temetőben emlékmű jelzi a II. világháború során a közelben elesett 43 magyar, német és orosz katona sírját.

A település polgármestere: Czupper András

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Marcal folyó; Marcaltó légitó; Nepomuki Szent János-szobor; Milleniumi emlékmű; Templom; Az ihászi temető; Katolikus templom belső tere; Amade családi kriptá; Községi ház Ihászon; Az önkormányzat épülete; Ihász emlékpark; I-II. világháborús emlékmű



MARCALTÓ



MARCALTÓ



MARCALTÓ



Marcaltő is located between the rivers Rába and Marcal on the border of Veszprém and Győr Moson Sopron counties, 18 km northeast of Pápa, and has 750 residents. The special geographical position of the village is given by the fact that the Ihász-puszta settlement, having 240 residents, is located 7.2 km from the central inner area.

The first documented mention of the village of Marcaltő dates from 1380, but it is a much older settlement. Its name suggests that the Marcal flowed into the Rába here. The village lay at the confluence of four counties – Győr, Sopron, Vas and Veszprém. In 1402 it was granted the right to hold weekly fairs. It was owned by the families of the Gutkeled clan for centuries. It first belonged to the Marcaltői family until their extinction in 1645, then the Amadé family received it as a donation from the king. It belonged to the Esterházy family from 1902 to 1945. The old palace of the Marcaltői family is mentioned in a document in 1551. The family owned several mills and there was also a ferry crossing here. The Amadé family had a new palace built and diverted the rivers into a dug bed. The developing settlement had a market town status from the 18th century until the middle of the 19th century.

The Ihász battle of the War of Independence took place between Marcaltő and Ihász on 27 June 1849, where the soldiers of General György Kmety fought heroically against the imperial troops. The site of the only battle fought in Veszprém County is commemorated by a memorial column. Ihász-puszta is still part of the village of Marcaltő. In the dynamically

developing part of the settlement a community house was recently opened with an exhibition to commemorate the battle.

In the centre of Marcaltő, a Border Column stands in front of the municipal building, which once marked the meeting of four counties (Győr, Sopron, Vas and Veszprém) on the banks of the Marcal River. The limestone-carved column was erected on the river bank in 1792 to mark the completion of the river regulation. The renovated monument was inaugurated on 17 May 1992 in its current location. There are several old tombs in the cemetery, where you can recall the memory of the ancestors resting here. A carved monument on a hexagonal pillar with a slanted cross draws attention to the fact that Lt. Gen. András Futaki Hadik is resting there, and a tomb also guards the dream of Baroness Ühritz, Dominika Amadé and Count Amadé Antal Várkonyi. Count Amadé Antal Várkonyi (1760-1835) was a descendant of an old Hungarian noble family. He was royal chamberlain and internal secret counselor, and later the lord lieutenant of Zala county, then Zágráb County. He published several works in Latin. His name is associated with regulating the Marcal river. Count András Futaki Hadik (1764-1840), the son of the famous general of Maria Theresa, was also an excellent soldier himself and served as an imperial and royal internal secret counsel and a lieutenant general in cavalry. In the cemetery a monument marks the graves of 43 Hungarian, German and Russian soldiers who fell nearby during World War II.

The mayor of the settlement: András Czupper





MINDSZENTKÁLLA

Mindszentkälla a Káli-medence észak-nyugati részén, a 330 méter magas Kopasz-hegy keleti lábánál fekszik. 2021. január elsején 250 fő volt a lakosa.

A község természeti adottságai ősidők óta kedvezőek voltak a letelepedésre, nem véletlen, hogy már a honfoglalás utáni időkben szállásbirtokként szerepel. Mindszentkälla területe Kál horka (harka, vérbíró) szállásbirtoka volt. A falutól délkeletre, egy vulkáni kúpon, a Kereki-dombon állt a hagyományok szerint Kál horka és Bulcsú vezér vára.

A település első írásos említése 1277-ből ismert.

A falu határának nagy részét 1945 előtt a veszprémi püspökség birtokolta. Ma is itt van az érsekség legnagyobb szőlészete, itt terem az egyházi szertartások misebora.

Mindszentkállát fennállásától kezdve római katolikus vallásúak lakták, amit a község neve is bizonyít. Előnevét Mindszentek tiszteletére szentelt templomáról kapta.

Temploma és parochiális egyháza már 1335-ben létezett. A középkori falu eredeti gótikus templomának csak a romjai láthatók a mai templom feletti domboldalon, illetve fennmaradt az ezt jelölő Pusztatemplom név. A mai templom 1829-ben épült klasszicista stílusban. A főoltár, a szószék és a padok, valamint az orgonaszekrény 1830-ból származó klasszicista faragványok. Érdekesség a mai sekrestyében található román kori keresztelőmedence.

A községben több városi család vett régi parasztházat, melyet felújítottak, s többen véglegesen itt telepedtek le. A szép táj, a nyugalom és a kirándulási lehetőségek nagy vonzerővel bírnak. A kirándulni vágyók kellemes

sétát tehetnek ezen a területen, s megfigyelhetik a környék növény- és állatvilágát. Mindszentkälla a falusi turizmusra kiválóan alkalmas hely.

A 330 méter magas Kopasz-hegyről csodálatos kilátás nyílik az egész Káli-medencére és a Balatonra. A hegy csúcsára 277 lépcső vezet fel. A hetvenes évek elejéig hólyagos bazaltot bányásztak a hegyen, a lépcsőkön az ott dolgozók közlekedtek, ma már csak a kirándulók, turisták használják.

A nagy háború sok emberáldozatot követelt. Mindszentkállán huszonkét katonát hiába várt haza családja az I. világháború után. A település lakói emléket állítottak az életüket hazájukért feláldozó hősöknek. A templomkertben vasból készült keresztet helyeztek el, melyekre színezett zománctáblákra került az elhunytak neve. Minden emlékkereszthez egy emlékfát ültettek, melyek azóta hatalmasra nőttek. 1993-ban két márvány emléktábla került a templom falára, melyen az első és a második világháborúban elesett hősök neve olvasható. 2008 őszén az önkormányzat a keresztet és a zománctáblákat felújította, kialakítottak egy I. világháborús emlékparkot, melyet 2020-ban a II. világháborúban elesett mindszentkállai katonák emlékére elhelyezett kereszttekkel bővítettek. Minden év novemberének első vasárnapján méltó módon, közösen emlékeznek az elesettek leszármazottai, a település lakói, és az önkormányzat. A környék gyönyörűségei a szépen faragott, fehérre meszelt kőkeresztek. Mindszentkälla és Szentbékállá között terül el a Káli-medence talán leghíresebb nevezetessége, a Kőtenger. Bizarr sziklaformákban, a kőmélyedésekben megtelepedő növények, virágok ritka csodás együttesében gyönyörködhetnek az arra sétálók.

Programok, rendezvények a településen:

Januárban falusi disznóvágást szervez az önkormányzat, melynek célja a falusi élet hagyományainak ápolása, valamint a közösség összefogása. A májusfa állítás hagyományát is ápolják a településen. Augusztusban falunapot szerveznek, ahol a családok, barátok együtt töltik a napot, közösen főznek, sport- és játékprogramokkal várnak mindenkit. Az 1990-es évek elején fogott össze először Mindszentkälla és Szentbékállá, hogy közösen szervezzenek szüreti felvonulást. Ez a program egy vidám és szórakoztató rendezvény, melynek célja, hogy ne csak szűkebb körben pár embert, hanem tágabb körben több száz embert megmozgasson, szórakoztasson, közösséget építsen. A nemes cél mellett nem mellékes a látványos megjelenés sem; a szép ruhák, kellékek és a felvonulást záró vacsora és bál sem. Karácsony előtti vasárnap a falu együtt ünnepel. Itt a településen élő gyerekek és felnőttek közösen készülnek karácsonyi műsorral, amit a faluházban adnak elő.

A településről információ található a honlapon:

www.mindszentkalla.hu

<https://www.youtube.com/watch?v=ydQzaaeDLTc>

A település polgármestere: Csombó Zoltán



A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

Emlékmű a faluház előtt; A templom; Kőkereszt a falu határában; A Kopasz-hegyre vezető lépcsők; I. és II. világháborús emlékhely; Polgármesteri hivatal; Virágosítás; Falukemence a sportpályán; Szüreti felvonulás; Országfásítás a sportpályán; Idősek otthona; Mindszentkälla várja vendégeit!

MINDSZENTKÁLLA



MINDSZENTKÁLLA



MINDSZENTKÁLLA



Mindszentkália is situated in the north-western part of the Káli Basin, at the eastern foot of the 330-m-high Kopasz Hill. The village had 250 residents on 1 January 2021.

The natural conditions of the village have been favourable for settling down since ancient times, and it is not by chance that it was already used as a settlement estate (allodium) after the Conquest. The area of Mindszentkália was the domain of the Kál horka (horka, blood judge). According to tradition, the castle of Kál horka and chieftain Bulcsú stood on the volcanic Kereki Hill, south-east of the village.

The first written record of the settlement dates back to 1277.

Before 1945, most of the village was owned by the Episcopate of Veszprém. Today, the largest vineyard of the archdiocese is still located here, and wine is produced here for church services.

Mindszentkália has been inhabited by Roman Catholics since its foundation, which is also proved by the name of the village. The first part of the name was given after the church that was dedicated to the memory of all saints.

Its church and parochial chapel existed already in 1335. Only the ruins of the original Gothic church of the medieval village can be seen on the hillside above today's church, and the name Pusztatemplom (Church of the Puszta) has been preserved. The present church was built in 1829 in the neoclassical style. The high altar, the pulpit, the pews and the organ case are classical carvings from 1830. The Romanesque baptismal font in the present sacristy is a curiosity.

Several families from towns bought old farmhouses in the village, which were renovated and many of them settled here permanently. The beautiful scenery, the tranquillity and the possibilities for excursions are a

great attraction. Hikers can enjoy a pleasant walk in the area and observe the flora and fauna of the area. Mindszentkália is an excellent place for rural tourism.

From the 330-m-high Kopasz Hill you can enjoy a wonderful view of the whole Káli basin and Lake Balaton. 277 stairs lead up to the mountain top. Until the early seventies, the mountain was used for mining blistered basalt and the stairs were used by the workers, but nowadays they are only used by hikers and tourists.

The Great War claimed many victims. Twenty-two soldiers from Mindszentkátá were waited in vain by their families to return home after the First World War. The people of the village dedicated a memorial to the heroes who sacrificed their lives for their country. In the churchyard they placed iron crosses with the names of the dead on coloured enamel plaques. A memorial tree was planted for each memorial cross, and since then they have grown to a huge size. In 1993, two marble memorial plaques were placed on the church wall, bearing the names of the heroes who died in the First and Second World Wars. In the autumn of 2008, the municipality renovated the crosses and the enamel plaques and created a World War I memorial park, which was extended in 2020 by adding crosses commemorating the soldiers of Mindszentkália who died in World War II. On the first Sunday of November every year, the descendants of the fallen, the inhabitants of the village and the local municipality join to commemorate the fallen in a dignified way. The beautifully carved, whitewashed stone crosses are a wonderful sight in the area. Between Mindszentkália and Szentbék-kália lies the perhaps most famous attraction of the Káli Basin, the Kőtenger (Sea of Rocks). Walkers can admire the bizarre rock formations and a rare and wonderful collection of plants and flowers growing in the stone hollows.

Programmes and events in the village:

In January, the municipality organises a village pig slaughter, which aims to preserve the traditions of village life and bring the community together. The tradition of setting up a maypole in the village is also cultivated. In August, a village fete is organised, where families and friends spend the day together, cook together and play sports and games. In the early 1990s, Mindszentkália and Szentbék-kália joined forces for the first time to organise a harvest parade. It is a fun and entertaining event, aimed at bringing together not just a few people in a small group, but hundreds of people in a larger group in order to move, entertain and build community. Besides the noble cause, spectacular appearance is also important; the beautiful costumes, the props as well as the dinner and ball at the end of the parade. The village celebrates together on the Sunday before Christmas. The children and the adults living in the village come together to prepare a Christmas show, which is performed in the village hall.

Information about the village can be found on the website:

www.mindszentkalla.hu

<https://www.youtube.com/watch?v=ydQzaaeDLTc>

The mayor of the settlement: Zoltán Csombó





MONOSZLÓ

Monoszló a Balaton-felvidék hegyei között a Káli-medence keleti kis-medencéjében fekvő település. A Tői-hegy, a Taróra, a Hangyás-erdő, az Alsó-erdő, a Pangyér és a Hegyestű öleli. A község déli határán található a Hegyestű, mely 337 m magas, 5-6 millió éves bazalt vulkán. A hegyet 1972-ig bányászták. A vulkán kráterében megdermedt láva a kihülés során sokszögletű, függőleges oszlopokra vált. Tetejéről egyedülálló látvány tárul elénk. Itt található egy Árpád-kori falgyűrű, erődítés maradványa is, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park geológiai bemutatót alakított ki a bányaudvar területén és felhagyott épületeiben.

A Pangyér messze földön híres volt jó minőségű boráról, köszönheti különleges mikroklímájának.

Most itt található a Liszkai Borkúria. Emellett több kiváló szőlőtermőhely is található; Hegyestű, Csádé, Kajor, Újhegy, Boncsos-dűlők.



A Tői-hegyen egy tengerszem víztükre csillan fel, melyhez régen felhajtották a marhákat legeltetni. Fontos megemlíteni a Nagy kő-dombot, melynek szélét széldombnak hívják. Ezen a helyen állt a környék egyetlen papucsos egykőves szélmalma. Valamint Eötvös Károly a Balatoni utazás című könyvében említi a Monoszlói visszhangot, mely szintén a Nagy kőből szólt.

Monoszló a Kál és Búcsú nemzetség szállásbirtoka. A település már a honfoglalás előtti időkben lakott volt, első írásos említése 1252. Nevezetes személyisége Monoszlói Lodomér esztergomi érsek, kit 1299-ben a templom szentélyében temettek el.

A templom román elrendezésű és kapuzatú, mely boltívében egy egyedülálló kőbe faragott életfa és madár motívum található. Eredetileg gótikus temploma mai késő barokk formáját 1829-ben nyerte el. A XIX. században készült faragott és festett bútortzat, a szószék és a padok a mai napig épségben megmaradtak, és használatban vannak. Az elmúlt évszázadok alatt leromlott templom felújítása 2021-ben teljes körűen megtörtént.

A műemlék templom szomszédságában található a XVII. század közepére datált parókiaépület, valamint a szintén XVII-XVIII. századi alapokon nyugvó régi iskolaépület, mely a református egyházközség tulajdona, jelenleg szálláshely és konferencia-központként működik.

A korábban hosszú évszázadokon keresztül mezőgazdasági tevékenységet folytató települést főként szőlő- és szántóföldi növénytermesztés, erdőgazdálkodás és állattenyésztés jellemzi. Ezek mára már háttérbe szorultak, nagyon kevesen élnek a mezőgazdaságból és állattartásból. A táj hasznosításában megjelentek új ültetvények; mogyoró, levendula, bodza. A településen fazekas és cserépkályhás kismesterségek találhatók.

A község remek kiindulópont a Káli-medence bebarangolásához és kerékpártúrákhoz. A falu több szálláshelyet kínál az idelátogató turistáknak.

A Balaton-felvidék a Balaton vízszintje fölé 110-300 méter magasságban emelkedő perm és triász kori üledékből álló fennsík, mely változatos domborzatú. A medence alján található Heves Forrás mellé települt a falu.

A Káli-medencében 80 védett növény faj él, melynek több mint a fele Monoszlón is megtalálható. A sokszínű növénytakaró kiválóan alkalmas gyógynövénygyűjtésre. Állatvilága a Balaton-felvidéki erdőtakaró fajtáira jellemző.

A XVII. század közepétől magyar kisnemesi családok népesítik be Monoszlót. A lakosság kisnemesi volta döntő hatással volt a falukép alakulására is. A Balaton-felvidéki kőépítészet jegyei fellelhetők a lakóházakon és a prэшázakon.

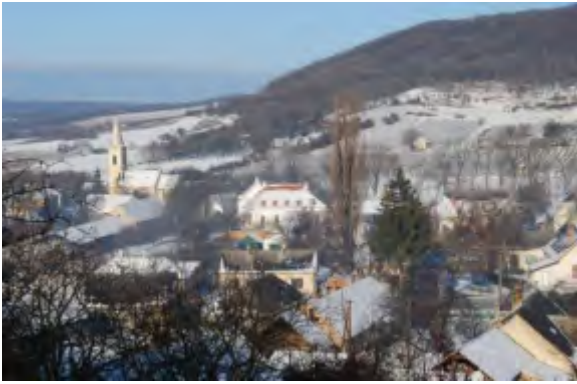
A 120 fős Monoszló természeti értékeivel, csendes környezetével a Káli-medence gyöngyszemeként várja az idelátogatókat, a térséget megismerni vágyókat.

A település polgármestere: Simon György

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Ősz Monoszlón; Hegyestű; Monoszló télen; Parókia; Látkép; Régi képeslap; Katona szobor; Monoszlói templom középkori életfája; Református templom; Templom belső; Monoszló madártávlatból; Hegyestű őszi színeiben

MONOSZLÓ



MONOSZLÓ



MONOSZLÓ



Monoszló is a village located in the eastern part of the Káli Basin surrounded by the mountains and hills of Balaton Uplands: Tó-i-hegy, Taróra, Hangyás-erdő, Alsó-erdő, Pangyér and Hegyestű. On the southern border of the village there is Hegyestű, a 337 m high basalt hill remained after a volcano that existed here 5-6 million years ago. The hill was mined until 1972. The lava of the crater of the former volcano turned into polygonal, vertical columns during cooling. The hilltop offers a unique view on the landscape. There is also an Árpadian wall ring and the remains of a fortification here. The Balaton Uplands National Park has created a geological demonstration yard on the former mining site and in abandoned buildings.

Pangyér was worldwide famous for its special microclimate and good quality wine.

The Liszkai Borkúria (Liszkai Wine Mansion) is now located here. There are also several excellent vineyards: Hegyestű, Csádé, Kajor, Újhegy and Boncsos-dűlők.

On Tó-i-hegy, the waters of a lakelet glitter in the sunshine. In old times people used to drive their cattle up here for grazing. It is important to mention Nagy kő-domb (Great Rock Hill), the edge of which is called "szél-domb" (wind hill). In this place stood the only single-stone windmill in the area. Károly Eötvös also mentions the Echo of Monoszló in his book "Balatoni utazás (Journey to Lake Balaton), which was also connected with Nagy kő.

Monoszló is the place where the conquering Kál and Búcsú clans settled around 896. The settlement was already inhabited before the Hungarian conquest, but its first mentioning in written records dates to 1252. A famous local figure was Lodomér Monoszló, Archbishop of Esztergom, who was buried below the sanctuary of the church in 1299.

The church has a Romanesque layout and a gate with a unique stone-carved tree of life and a bird motif in its arch. Originally a Gothic church, it gained its late Baroque style appearance in 1829. The carved and painted furniture, the pulpit and the benches were made in the 19th century remained intact and are being used to this day.

The church has deteriorated over the past centuries, but was completely renovated in 2021.

Next to this listed church there is a mid-17th century clergy-house and a 17th-18th century old school building based on 16th century foundations. The latter belongs to the Reformed Church and is currently used as hostel and conference center.

The settlement, which used to be engaged in agriculture for many centuries, is mainly characterized by viticulture and arable crop production, forestry and animal husbandry. These trades are now marginalized, with very few people still working in agriculture and animal husbandry. New plant species were introduced in the landscape: hazelnuts, lavender and elderberry. There are small pottery and tile stove crafts in the settlement.

The village is a great base for exploring the Káli Basin and also for cycling tours. It offers several accommodation places for tourists.

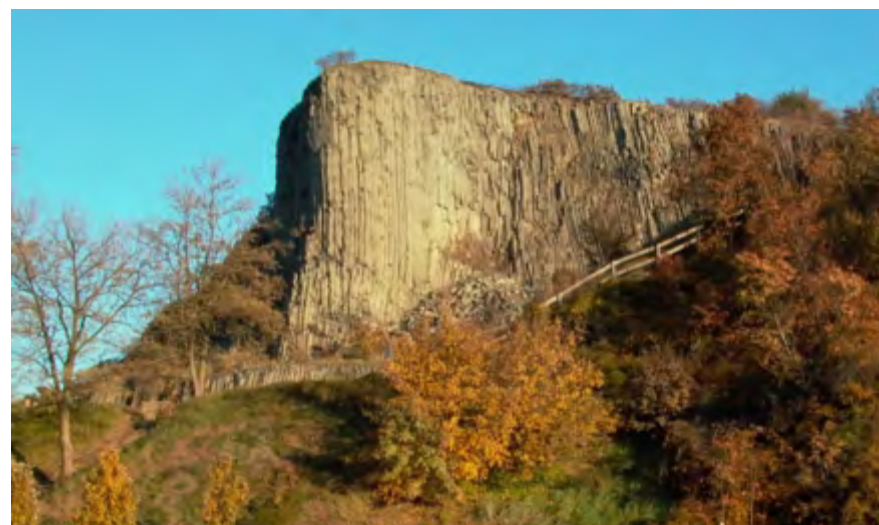
The Balaton Uplands is a plateau of Permian and Triassic sediments rising at an altitude of 110-300 meters above the water level of Lake Balaton and has a varied topography. The village was established next to the Heves Forrás (Heves Spring) located at the bottom of the basin.

There are 80 protected plant species in the Káli Basin, more than half of which can be found in Monoszló. The diverse plant community is excellent for organizing herbal tours. The fauna is made up of species typical for the Balaton Uplands' groves and forests.

Monoszló has been inhabited by Hungarian petty noble families since the middle of the 17th century. The petty nobility character of the population had a decisive effect also on the appearance of the village. Examples of stone architecture in the Balaton Uplands can be found on and in residential houses and press houses.

Monoszló, as a pearl of the Káli Basin, has only 120 inhabitants, but is welcoming the tourists and those wishing to get acquainted with the area with a lot of natural values and a quiet environment.

The mayor of the settlement: György Simon





NAGYESZTERGÁR

A Bakony szívében, Zirc mellett fekvő település Nagyesztergár, amely Tést követően a megye második legmagasabban fekvő faluja.

Első okleveles említése 1270-ben Villa Westargár/ Wzturgar néven történik, amikor V. István a községet Csák bánnak, a bakonyi örökös főispánnak adta. Nagyesztergár története tehát hosszú évszázadokra nyúlik vissza, és 750 éve már biztosan létezett.

Szerencsére az esztergári birtokos Ányos család levéltára fennmaradt, és ennek alapján, valamint a tárgyi és írásos források által is megerősített a település fennállása. Már a rómaiak is letelepedtek eme vidéken. Az Árpád-korban királyi udvarnokok lakták a falut. Zsigmond király 1401-ben Esztergáron birtokot adományozott Ányos Gergely veszprémi kapitánynak. A birtok egészen a XIX. század végéig az Ányos család kezén maradt. A mai Nagyesztergárt Ányos Ferenc telepítette be 1736-ban, főleg római katolikus vallású németekkel. A Hosszúháznak nevezett egykorú Ányos-kúriában született Ányos Pál költő, a korai magyar felvilágosodás képviselője. 1796-ban elkészült a falu fehérre meszelt, csúcsos sisakos új temploma is.

A XIX. század elején Nagyesztergáron az újratelepítő Ányos Ferenc két fia, János és Ignác osztozott. Az 1820-as években Ányos Ignác lett Nagyesztergár tényleges földesura. Halálát követően Nagyesztergár a három fiútestvér tulajdonában maradt. 1836-ban a község lakossága német, 630 katolikus és 24 zsidó lakja. Örlő- és fűrészmalmok vannak, melyek birtokosa az Ányos nemzetség. Az állattenyésztés is ekkor alakult ki.

1945 után egyre több ház épült. A II. világháborút követő kitelepítések után Szlovákiából magyar családok kerültek ide. Az 1960-as és 1970-es évektől a község lakói a helyi termelészövetkezetben, a Veszprémi Állami Gazdaság esztergári kerületében és a dudari szénbányában dolgoztak. Zirc és Dudar közelsége nagy hatással volt a község fejlődésére.

Majd az 1990-es évek utáni munkalehetőségek csökkenése miatt a lakosság szám is csökkenő tendenciát mutatott egészen 2012-ig, ekkor sikere-

sen megfordult. A településen található mini bölcsőde, óvoda, iskola és házi orvosi ellátások (felnőtt, gyermek). A szakorvosi rendelések a 3 km-re lévő Zirci Erzsébet Kórház és Rendelőintézetben biztosítottak.

Hivatali ügyintézés az ügyfélfogadási időtől függetlenül minden nap van. A falu lakosai problémáikkal kereshetik a hivatali ügyintézőket. A község élelmiszerboltokkal ellátott, így biztosított a lakosság ellátása a legalapvetőbb szükségleti cikkekkel. Ezen felül mozgóárusok kínálják portékáikat. A helyben lévő posta is a lakosság rendelkezésére áll. Elérhető a könyvtári szolgáltatás, és közösségi térrel, sportpályákkal is rendelkeznek.

Földrajzi elhelyezkedés miatt a tömegközlekedése kedvező Zirc, Mór, Székesfehérvár, Ajka, Veszprém, Győr, Budapest, Pápa irányába is.

Büszkeségeik:

- Ányos Pál költő szülőháza
- Római katolikus templom (felújított)
- Ányos-kúria (Purgly-kastély)
- Falumúzeum
- Pusztatemplom
- Nepomuki Szent János-szobor
- Millenniumi Emlékmű - Hoffer Ildikó keramikus alkotása

A település vezetői minden évben színes rendezvénysorozattal kedveskednek az itt lakóknak és a vendégeknek, melyet szoros együttműködésben szerveznek a Nagyesztergár Német Nemzetiségi Önkormányzattal és civil szervezetekkel.

Természeti kincsekben bővelkednek itt, a Bakony tetején, és ennek fontos útvonala, a Kék-túra is áthalad a falun.

Nagyesztergár egy erőteljesen fejlődő, a lakosai számára élhető, élvezhető település. A lakosság mellett szeretettel várják/hívják a látogatókat is!

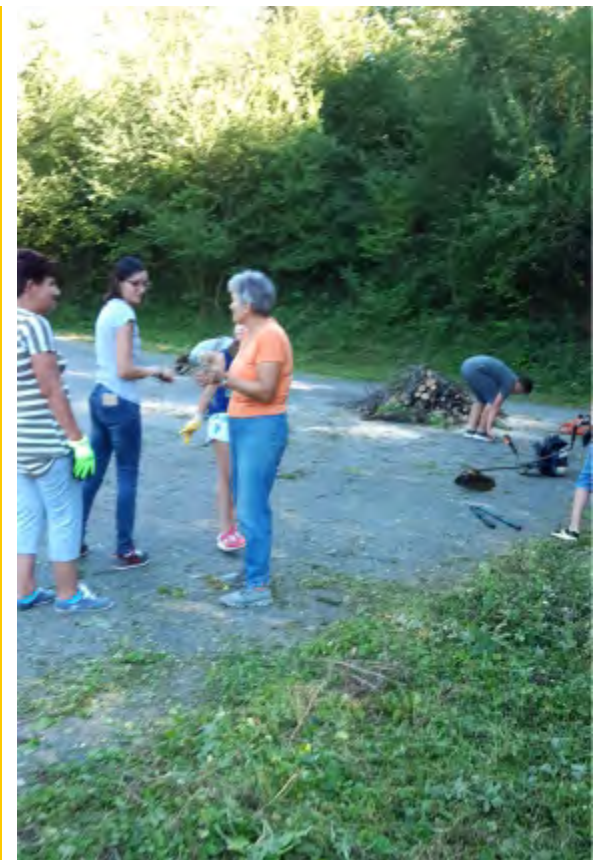
A település polgármestere: Szirbek Tiborné

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A Bakony; Faluház hivatal; Pusztatemplomi mise; Német sírok; Községi munka a faluért; Templom; Óvoda udvar; Gaja-forrás; Millenniumi emlékmű; Falumúzeum; Fagyos Krisztus-kereszt; Falu eleje



NAGYESZTERGÁR



NAGYESZTERGÁR



NAGYESZTERGÁR



Nagyesztergár is located in the heart of the Bakony Hills, near Zirc, and is the second highest village in the county after Tés.

It is first mentioned in documents in 1270 under the name Villa Westargár/Wzturgár, when Stephen V gave the village to Csák bán, the perpetual count of Bakony. The history of Nagyesztergár therefore goes back many centuries, and it certainly existed 750 years ago.

Fortunately, the archives of the Ányos family of Esztergár have survived, and the existence of the settlement is confirmed by these, as well as by material and written sources. The Romans had also settled in this area. In the Árpád period, the village was inhabited by royal courtiers. In 1401, King Sigismund donated an estate in Esztergár to Captain Gergely Ányos of Veszprém. The estate remained in the possession of the Ányos family until the end of the 19th century. The present-day Nagyesztergár was populated by Ferenc Ányos in 1736, mainly with Roman Catholic Germans. The poet Pál Ányos, a representative of the early Hungarian Enlightenment, was born in the Ányos mansion, which was once called Hosszúház. The village's new whitewashed church with a pointed steeple was completed in 1796.

In the early 19th century, Nagyesztergár was shared by the two sons of the resettler Ferenc Ányos, János and Ignác. In the 1820s, Ignác Ányos became the actual lord of Nagyesztergár. After his death, Nagyesztergár remained the property of the three brothers. In 1836, the population of the village was German, 630 Catholics and 24 Jews. It had mills and sawmills, owned by the Ányos family. Livestock breeding was also established at that time.

After 1945, more and more houses were built. Following the forced displacements after World War II, Hungarian families from Slovakia moved here. From the 1960s and 1970s, the inhabitants of the village worked in the local cooperative, in the Esztergár district of the Veszprém State Farm and in the coal mine in Dudar. The proximity of Zirc and Dudar had a great influence on the development of the village.

Then, due to a decline in employment after the 1990s, the population also showed a downward trend until 2012, when it was successfully turned around. The municipality has a mini nursery, a kindergarten, a school and GP services (adult, child). Specialist medical services are provided at the Elisabeth Hospital and Clinic in Zirc, 3 km away.

The office is open every day, regardless of opening hours. Villagers can turn to the office staff with any problems they may have. The village has its own food shops, so the local population is provided with the most basic necessities. In addition, mobile shops also offer their goods. The local post office is also available to the public. A library service is also provided, and there are community spaces and sports fields.

Due to its geographic location, public transport is convenient to Zirc, Mór, Székesfehérvár, Ajka, Veszprém, Győr, Budapest, and Pápa.

What we are proud of:

- The birthplace of the poet Pál Ányos
- Roman Catholic church (renovated)
- Ányos Mansion (Purgly Castle)
- Village museum
- Puszta church
- Statue of St John of Nepomuk
- Millennium Monument - the work of ceramist Ildikó Hoffer

Every year, the leaders of the village organise a colourful series of events for the locals and the visitors, in close cooperation with the Nagyesztergár German Minority Self-Government and the NGOs.

Natural treasures abound here, at the top of the Bakony Hills, and an important route, the Blue Trail also passes through the village.

Nagyesztergár is a rapidly developing village, which is liveable and enjoyable for its inhabitants. Besides the residents, visitors are welcome/invited!

The mayor of the settlement: Tiborné Szirbek





NAGYTEVEL

Nagytevel 570 fős kis település a Bakony lábánál, ott, ahol a Pápai-síkság és a Bakonyalja találkoznak, csodálatos környezetben, 10 km-re Pápától, német nemzetiségi község. Itt még ma is őrzik a történelmi hagyományokat. Nagytevel számos értékkel és vonzó természeti adottsággal rendelkezik. A vadregényes bakonyi táj nyújt maradandó élményt az ide látogatóknak.

Erdőkkel, hegyekkel körülvéve terül el a 34 hektáros Víztorozó-tó, mely nyaranta kellemes kikapcsolódást nyújt a pihenni vágyóknak. A tó vize gyorsan felmelegedik, és akár az ősz beköszöntéig is kellemes meleg marad. A nyaralók a strandon élvezhetik a napfényt és a vizet. A strand nyitvatartási ideje június 1-től augusztus 31-ig, naponta 9.00 órától 20 óráig tart. Túrázási lehetőség a kijelölt túraútvonalon (Nagytevel - Király-kapu - Bakonybél) lehetséges.

A település legmagasabb pontjáról gyönyörű a kilátás a Kisalföldre, a Somlóra, a kőszegi hegyvonulatra, az Alpokaljára, a közelben elhelyezkedő mesterséges tóra. Mint természeti érték, található itt különleges állat- és növényvilág, gyógynövények, források (a közelmúltban került felújításra az Ida-forrás és a Szűz Mária-szobor részére kialakított építmény), tiszta levegő, zajtalan környezet.

A településen lakók célja, hogy minél többen megismerhessék a kistérség természeti és kulturális értékeit, nem titkoltan azzal a szándékkal, hogy ne csak megismerjék, hanem régi ismerősként újra és újra vissza is térjenek Nagytevelre.

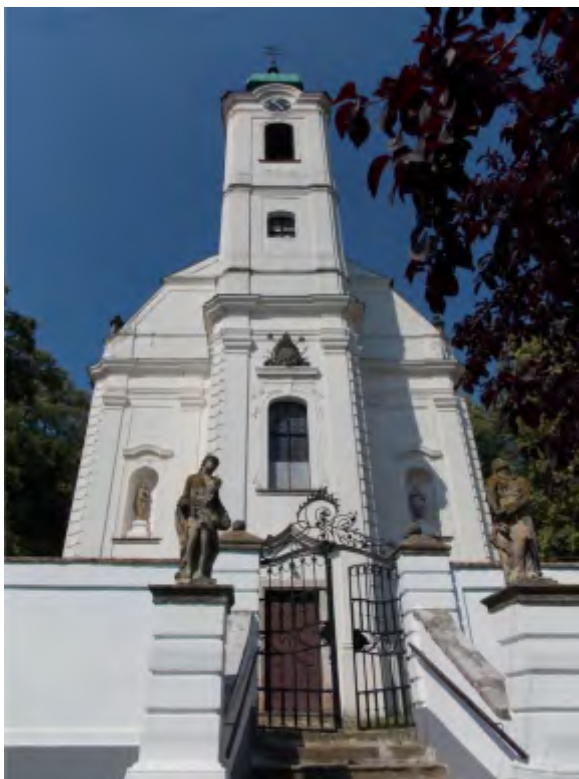
A település polgármestere: Orbán Sándor

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Közösségi ház; Templom és uradalmi épület madártávlatból; Templom; Ida kútja; Major; Polgármesteri hivatal; Nagytevel légifelvételen; Látkép a községről; Tó; Temető; Nyári élmények a tóparton; Nagytevel-látkép



NAGYTEVEL



NAGYTEVEL



NAGYTEVEL



Nagytevel is a small ethnic German village of 570 people, 10 km from Pápa, in a wonderful environment, at the foot of the Bakony, where the Pápa Plain and the Bakonyalja meet. Old traditions are still preserved here. Nagytevel has many values and attractive natural features. The romantic landscape of Bakony offers a lasting experience for the visitors.

Surrounded by forests and mountains, the 34-hectare Vízározó-tó ("Reservoir Lake") is a pleasant place to relax in summer. The water in the lake heats up quickly and stays pleasantly warm even until autumn. Holidaymakers can enjoy the sunshine and the water on the local beach. The beach is open from 1 June to 31 August, daily from 9:00 to 20:00.

Hiking is possible on the designated hiking route (Nagytevel - Királykapu - Bakonybél).

From the highest point of the settlement, the view of the Kisalföld, the Somló, the Kőszeg mountain range, the Alpokalja (the foothills of the Alps) and the nearby artificial lake is beautiful. As for natural values, there is a special fauna and flora, herbs, springs (the building for the Ida spring and the statue of Virgin Mary has been recently renovated), clean air and a quiet environment.

The declared aim of the local residents is to familiarize as many people as possible with the natural and cultural values of this micro-region and make them to return to Nagytevel again and again as old acquaintances.

The mayor of the settlement: Sándor Orbán





NEMESGÖRZSÖNY

A község Veszprém megye északi részén, Pápától 15 km-re északnyugatra, a Kisalföld déli peremén, a Tapolca-patak mellett, a Marcal folyó és Séd patak tözsomszedságában a Pápa-Csorna vasútvonal mellett található.

Nemesgörzsöny és környéke már az Árpád-korban is lakott terület volt, de a korabeli feljegyzések 1344-ben még Gersen néven említik. 1544-ben nemesi birtokként jegyezték. Nemesgörzsöny történelmünk sötétebb idoszakaiban sem néptelenedett el, köszönhetően a Marcal lápvilága által nyújtotta biztos menedéknek, ahova el lehetett bújni tatár, török elől, és élőhelyet teremtett a bujdosók számára. Ennek köszönhetően a magyar lakosság más népek idetelepítése nélkül is mindig újra fel tudta építeni feldúlt otthonát. A 18. századig a falu határában két középkori település: Csajtorja és Királyföldre is állt.

A 20. század közepén az addig közigazgatásilag külön településnek számító Alsó- és Felsőgörzsöny Nemesgörzsöny néven egyesült. A névválasztás a faluban élő jelentős számú kis- és középnemesi családoknak köszönhető. A község a két faluból származó múltját településszerkezetében ma is őrzi, ennek köszönheti érdekes, nyolcas alakzatát.

A község határa a Pápai-síkság északi szélén helyezkedik el. A homokos, kavicsos területeken szántóföldeket találunk. A Marcal és a Tapolca széles, helyenként vizenyős völgyében rétek vannak. A Marcal árteréből 1-3 m magas homokdombok emelkednek ki. A Darza-patak és az idoszakos Fügysz-árok folyik még keresztül a határon.

A település kellemes táji környezetben található, területe 1925 ha, belterülete 140 ha. A település belterületét nagyobb részét mezőgazdasági művelésű területek veszik körül, jellemző művelési ág a szántó, rét, erdőterület azonban csak igen kis számban található.

Jelenleg a településen református általános iskola működik, kb. száz di-

ák tanul nyolc osztályban a Vargha Gyula Református Általános Iskolában, az iskola a környékbeli településekről is fogad mintegy harminc diákot.

A református egyház által működtetett óvoda egy csoportban huszonegy beiratott gyermekkel, két pedagógussal és két dajkával üzemel.

A településen házi orvosi rendelő, védőnői szolgálat működik az egészségházban.

A település kiváló mezőgazdasági adottságokkal rendelkezik, amely ma is jelentősen befolyásolja a község életét. A más kenyérkereset után nézők a közeli városokban találhatnak munkalehetőséget.

Turisztikai szempontból a településen fellelhető építészeti értékeken túl a vadászat és a halászat érdemel említést. A közeli Szélmezői Tözegtavak, a Rába és a Marcal sok horgásznak nyújt naponta pihenési lehetőséget. A nemesgörzsönyi székhellyel működő Marcal-völgyi Súlyom Vadásztársaság gondos gazdája a vidék vadállományának. Jelentősebb vadászható vadfajok: a fácán és az őz, de említést érdemel a nyúl, a vaddisznó és a szarvas is.

A községben sportegyesület is működik, a több mint 50 éves Nemesgörzsönyi Sportegyesület, ami a labdarúgókat, a tekézőket és a sakkozókat tömöríti. Mindhárom szakosztály sok szép eredményt, díjat és dicsőséget szerzett már a falunak.

Nemesgörzsöny tipikus mezőgazdasági jellegű kistelepülés: hagyományaira büszke, személyes kapcsolatokon, vallási kötődésen alapuló összetartó közösség.

Szűkös anyagi lehetőségei ellenére megrendezi a hagyományosnak mondható rendezvényeket:

- A falunapot hagyományosan június első felében rendezik meg. Programokat kínálnak minden generáció számára: kézműves foglalkozások, játékos vetélkedők, kulturális műsorok, sportversenyek, bográcsfőzés, rendőrségi és tűzoltó-bemutatók színesítik a programot, este pedig utcából szórakoztatja a lakosságot.

- A község életében a Lajos-napi búcsú már nem tölti be a régi fényét, vallási, hagyományörző tartalmát elveszítette, jelenleg kirakodóvásár és bál alkotják a programot.

- Évente megrendezésre kerül a nyugdíjasnap, ahol a falu időseit az általános iskolások kulturális műsorral, az önkormányzat pedig vacsorával és zenés esttel vendégeli meg.

- December 5-én este önkormányzati Mikulás járja a falu utcáit hintón, kisebb ajándékokkal kedveskedve a legkisebbeknek.

- Az önkormányzat támogatja az egyház és a civil szervezetek rendezvényeit. Már több éve megrendezésre kerül a nemesgörzsönyi Böllérfesztivál, amelyre nagyon sok érdeklődő látogat el különböző településekről is, és ennek az eseménynek az IKSZT ad helyet.

A település polgármestere: Tatai László



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Nemesgörzsöny Község Önkormányzata; Felsőgörzsöny református temploma; Alsógörzsöny református temploma; Üdvözlő tábla; Világháborús emlékmű; Régi malom; Szarító és Jégkarmérséklő; Vargha Gyula Református Óvoda és Általános Iskola; Sportpálya; Szabadidőpark; Közösségi ház

NEMESGÖRZSÖNY



NEMESGÖRZSÖNY



NEMESGÖRZSÖNY



The village is located in the northern part of Veszprém county, 15 km northwest of Pápa, on the southern edge of the Kisalföld, next to the Tapolca stream, in the vicinity of the Marcal river and the Séd stream, next to the Pápa-Csorna railway line.

Nemesgörzsöny and its surroundings were already inhabited in the Árpád era, but in 1344 it was still mentioned in records by the name Gersen. It was registered as an estate owned by nobility in 1544. Nemesgörzsöny was not depopulated even in the darker periods of Hungarian history, thanks to the safe haven provided by the Marcal marshland, which offered a place to hide from Mongols and Turks and a place to live for those in hiding. Thanks to this, the Hungarian population was always able to rebuild their devastated homes without the need to resettle other peoples. Until the 18th century, there were two medieval settlements on the outskirts of the village, namely Csajtorja and Királyföldsé.

In the middle of the 20th century, Alsó- and Felsőgörzsöny (Lower and Upper Görzsöny), which had been administratively separate settlements until then, were united under the name of Nemesgörzsöny. The choice of name was due to the large number of greater and lesser nobilities living in the village. The settlement structure reflects the fact that the village was created through the merger of two villages, which is the reason for its interesting octagonal shape.

The boundary of the municipality is located on the northern edge of the Pápai plain. In the sandy and gravelly areas there are arable fields. The wide, sometimes watery valleys of the Marcal and the Tapolca hide meadows. Sand hills 1-3 metres high rise from the floodplain of the Marcal river. The Darza stream and the intermittent Fügysz-árok flow through the border.

The village is located in a pleasant environment, with an area of 1925 ha and an internal area of 140 ha. The interior part is largely surrounded by agricultural land. Arable land and meadows are typical of the area, while forest cover is scarce.



Currently, the village has a Reformed primary school. Approximately one hundred students in eight classes go to Vargha Gyula Reformed Primary School, and about thirty students from the surrounding villages also attend the school.

The kindergarten, run by the Reformed Church, has one group of twenty-four children, two teachers and two nurses.

The village has a doctor's office and a midwife service in the health centre.

The village has excellent agricultural potential, which still has a significant impact on its life. Those looking for other lines of work can find jobs in nearby towns.

From a tourist point of view, in addition to the architectural attractions of the village, the area offers great hunting and fishing opportunities. The nearby Szélmező Peat Lakes, and the rivers Rába and Marcal provide daily recreational opportunities for many anglers. The Marcal Valley Sólyom ('Falcon') Hunting Company, based in Nemesgörzsöny, carefully manages the region's wild game supplies. The most important game species to be hunted are pheasant and roe deer, but rabbit, wild boar and deer are also worth mentioning.

There is also a sports club in the village, the Nemesgörzsöny Sports Club, whose history goes back more than 50 years and brings together footballers, bowlers and chess players. Representatives of all three sport branches have brought many impressive achievements, awards and glory to the village.

Nemesgörzsöny is a typical small agricultural village: a close-knit community, proud of its traditions, founded on personal relationships and religious ties.

Despite its limited financial resources, the village continues to organise its traditional events:

- The village festival is traditionally held in the first half of June. Every generation will find a programme to suit them: arts and crafts activities, games, cultural shows, sports competitions, cooking, police and fire brigade demonstrations, and a street party in the evening.

- Lajos Napi Búcsú (Lajos Day Fair) no longer has its old splendour in the life of the village; it has lost its religious and traditional content, and nowadays the programme consists of jumble sale and a ball.

- At the annual Pensioners' Day the village's elderly residents are treated to a cultural programme by primary school pupils and a dinner and musical evening by the municipality.

- On the evening of 5 December, the village's 'official' Santa Claus will be touring the streets of the village on a carriage, bringing small gifts for the little ones.

- The municipality supports events organised by the church and NGOs. Hosted by the Integrated Community Service Space and attended by many people from different villages, the Nemesgörzsöny Pigsticker Festival has been held annually for many years now.

The mayor of the settlement: László Tatai



NEMESGULÁCS

Nemesgulács község Veszprém megyében, a Tapolca-medence közepén, a tanúhegyek ölében helyezkedik el, közel a Balatonhoz.

A tájat a 393 méter magas bazalthegy uralja, nevezik cukorsüvegnek, illetve Keresztury Dezső magyar Fuzsijamának is hívta, melynek tetejére a kék turistaút vezet. A településről induló szerpentin ösvényen nem egyszerű feljutni a hegytetőre, de a kitarító túrázó elé fenséges látvány tárul; a Balaton nyugati medencéje, a Szent György-hegy és a Badacsony.

A településhez tartozik külterületi részként a Badacsony oldalában fekvő Kőbölkút /Korkován/, illetve a Gulács északi oldalában elhelyezkedő Tücsöktanya. Kőbölkúthoz kötődik Nemesgulács testvértelepülése is, a Szlovákiában található Gbelce /Kőbölkút/ település.

A község neve az ómagyar Gula névből származik. Először 1268-ban tűnt fel a nemesek nevében. A Raposa, a Péterffy és az Edvi Illés családok a belga királyi családdal is rokonságot tartottak. 1895-ben 100 holdon felüli birtokos egyedül Eöry Miklós volt, itt szolgált Répa Rozi, Sobri Jóska híres betyár szeretője.

A település tagjai nagyrészt földműveléssel, szőlő- és bortermeléssel foglalkoztak, majd a bányászat vette át a vezető szerepet, így tipikus bányászfaluvá vált. A rendszerváltás utáni ipari fejlődés nagyrészt a szövet-



kezetben meglévő üzemekre épült rá. Az így kialakult nagy vállalatok ma sok munkahelyet adnak a helyi és a szomszédos településeken élőknek egyaránt.

A községben található az Eöry-kúria. Itt töltötte gyermek- és ifjú éveit Keresztury Dezső. Később ebben az épületben kapott helyet az óvoda, ma is Napsugár Óvoda néven ad helyet az óvodás korú gyermekek neveléséhez, 2019-ben teljes felújításon ment keresztül.

A római katolikus templomot 1725-ben építették újjá romjaiból. 1845 és 1850 között új templomot építettek, kívül klasszicista, belül későbarokk jegyekkel. A tornyot 1853-ban építették hozzá. A templom falán az I. és II. világháborúban elesett hősök tiszteletére márványtáblákat helyeztek el. A templom mögött I. világháborús emlékparkot alakítottak ki, melyben minden helyhez kötődő világháborús katonának emléktáblával tisztelegnek.

A templom előtt, az országban először lett Mindszenty-emlékmű felszentelve 1989. november 19-én, a műemlék Mátyás László alkotása.

A falu központjában található a Millenniumi Emlékpark, melyben az 1956-os forradalom hőseinek is emlékművet állítottak.

A Bányatelepen található a Savanyúvíz-forrás, vize finom és egészséges, több településről járnak ide, sokan gyógyító hatást is tulajdonítanak neki. Sajnos nagy szárazság idején elapad, de az év nagy részében látogatható és vize fogyasztható. A Gulács tetejére vezető út közepén helyezkedik el a Sér-kút, a turisták a tisztáson kialakított pihenőhelyen nyugodtan elidőzhetnek, akár szalonnát is süthetnek. 2020-ban helyi összefogással felújították. A település nyugati szélét határolja az Eger-patak.

Két lovarda is található a településen. Egész évben a turisták rendelkezésére állnak.

Keresztury Dezső Nemesgulácson töltötte gyermekéveit, 1918-tól a települést tekintette otthonának. Kodolányi János író is gyakran megfordult itt, nagyapjának voltak a községben birtokai. Az *Elsüllyedt világok* és a *Visszafordulás* című műveinek ez a falu a helyszíne.

Itt született Madarász László politikus, az 1848–49-es forradalom és szabadságharc rendőrminisztere.

Helyi nagyobb rendezvények:

- Húsvét hétfőn kerül megrendezésre a „Bújjbújjócska”
- Július 2. hétvégéjén rendezik a Nemes „Gulyás” Napot (Falunapot)
- Szeptember utolsó szombatján szüreti vigasságok szórakoztatják az ide érkezőket

Intézmények:

- Napsugár Óvoda
- Keresztury Dezső Általános Iskola
- Művelődési és Sportház (a nagyobb rendezvényeken kívül a helyi művelődés központja, egész évben helyet és lehetőséget biztosít a helyi lakóknak és az ide látogató vendégeknek egyaránt, programokkal, sportolási lehetőségekkel, könyvtári nyitva tartással).

A település polgármestere: Tompos László

A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

Szüret Nemesgulácson; Keresztury Dezső Általános Iskola; Önkormányzat; Millenniumi Emlékpark; Római katolikus templom; Bányatelep; Eöry-kúria – Nemesgulács; Napsugár Óvoda; Művelődési és Sportház; Római katolikus plébánia közösségi háza; Sér-kút; Szerpentin ösvény bányaomlásokkal; Gulács-hegy



NEMESGULÁCS



NEMESGULÁCS



Nemesgulács is situated in Veszprém county, in the center of the Tapolca-basin, at the foot of the monadnocks near lake Balaton.

The area is defined by the 393 meter tall basalt mountain, referred to as candy-jar, and Dezső Keresztury even called it the Fujiyama of Hungary, to which many tourist roads lead. It isn't easy to reach the top of the mountain from the road starting in the settlement, but a tenacious tourist can reach a phenomenal view; the Western basin of Lake Balaton, the St György-hill and Badacsony.

The Kőbölkút/Korkován on the side of the Badacsony also belongs to the settlement, as well as the Tücsöktanya in the Northern part of Gulács.

The sister settlement of Nemesgulács, Gbelce in Slovakia, is also related to Kőbölkút.

The name of the parish comes from the old Hungarian name, Gula. It first appeared in 1268 in the names of noblemen. The Raposa, Péterffy and the Illés of Edv families were all related to the royal family as well. The only land-owner with a property of over 100 acres was Miklós Eöry in 1895. This is where Rozi Répa, the lover of the famous bandit, Jóska Sobri worked.

Most of the locals were farmers, worked on the vineyards, but then later mining took over, and so the settlement became a typical mining village. The industrial advancements after the regime change were mostly built upon the factories that were in the associations. The companies that were established this way provide the locals and the residents of the surrounding settlements with workplaces.

The Eöry-castle can be found in the settlement. This is where Dezső Keresztury spent his youth. Later the kindergarten was established in this building, today the Napsugár Kindergarten protects and helps raise the children here, and this was furthered by the complete renovations in 2019.

The Roman Catholic church was rebuilt from its ruins in 1725. Between 1845 and 1850 a new church was constructed, with classicist motives on the outside and baroque on the inside. The tower was built in 1853. On the wall of the church is a memorial marble tablet for the heroes of World War I-II. There is a World War I memorial park behind the church where the soldiers from everywhere are saluted by memorial tablets.

In front of the church, a Mindszenty monument was placed, as first in Hungary, on the 19th of November 1989, it is the work of László Mátyás.

In the center of the village is the Millenium Memorial Park where there is a monument to the heroes of the revolution of 1956.

The Savanyúvíz-spring of the Bányatelep (Mine camp) has very nice and healthy water. People from other settlements often come here, and associate healing properties to the water. Unfortunately during droughts it goes dry but throughout most of the year it can be visited and drunk from. In the middle of the path leading to the top of Gulács is the Sér-well, tourists can spend time and even cook bacon in the clearing. In 2020 it was renewed via public effort. The West-side of the settlement is defined by the Eger-Brook.

There are two riding-halls in the village. They are open for visitors throughout the whole year. Dezső Keresztury spent his youth in Nemesgulács and from 1918, he regarded it as his home. Writer, János Kodolányi often came here, as his grandfather owned land nearby. The location of his works – Elsüllyedt világok and the Visszafordulás – is this settlement. This is where László Madarász, the politician, and police minister of the war of independence of 1848-49 was born.

The larger local events:

- Eater Monday is when the „Bújjbújjócska” is organized
- The weekend of the 2nd of July is the Nemes „Gulyás” Nap-village day
- The last Saturday of September is when the harvest festival takes place.

Our institutes:

- Napsugár Kindergarten
- Dezső Keresztury Primary School
- Cultural- and Sport center (besides the largest events the cultural center is place for entertaining and cultural activities throughout the year and the sport center is where people can get some exercise.)

The mayor of the settlement: László Tompos





NEMESVÁMOS

Nemesvámos létét a Bakony, Veszprém és a Balaton közelsége határozza meg. Az ősidőktől lakott település a „Via Magna”, a Rómába vezető hadi út – a falu északi határát átszelő, a geológiai törésvonalban kialakult, ma Veszprém-Tapolca 77-es főút – mellett található, Veszprémtől 5 km-re, a Balatontól pedig 12 km-re.

A település fekvése részben jelentős számú nagyobb vállalkozás megtelepedését (telephely-alapítását) eredményezte, másrészt pedig mivel „karnyújtásnyi” távolságra van Veszprémtől, és csendes, családi házas lehetőséget kínál, így népszerű a fiatalabb korosztály körében is. Részben ennek köszönhető, hogy az öregedési index vizsgálata során kimutatható, hogy a településen arányait tekintve kevés idős személy él, túlsúlyban van a fiatalok létszáma, mely tendencia fokozódni látszik.

Nemesvámos elhelyezkedése földrajzi szempontból nagyon kedvező, közvetlenül Veszprém mellett van, ahova kiváló a buszközlekedés, valamennyi buszjárat közvetlen járat, a fővárosba egy vagy kettő átszállással utazhatunk.

A megyei jogú várost már biztonságos kerékpárúton is el lehet érni. A települést Veszprémmel összekötő kerékpárút megkönnyíti az ingázók közlekedését, ami mindkét irányban jelentős, hiszen amellet, hogy a településről sokan dolgoznak Veszprémben, több multinacionális cég működik Nemesvámoson, ahol sok a veszprémi munkavállaló is.

A település aktív felekezeti életnek ad helyszínt, emellett Nemesvámoson vezet keresztül a Mária-út is, mely egy zarándokút, melynek hálózata a közép-európai Mária-kegyhelyeket köti össze.

A községben mintegy 311 vállalkozó folytat tevékenységet, illetve vállalkozás működik, ezek jelentős része hazai vállalkozó, bár a termelés volumenének zömét a multinacionális cégek adják.

Nemesvámos és környéke – mint a nagyvárosok környezete általában

– jelentősnek mondható forgalmat bonyolít le helyi termékek tekintetében.

A vállalkozások közül kiemelkedik 3-4 olyan vállalkozás, melyek évről évre bővítik kapacitásukat, fokozva ezzel termelékenységüket, és újabb munkahelyeket teremtenek. A betanított munkásoknak éppúgy adódik munkalehetőség, mint közép- vagy felsőfokú végzettséggel rendelkező műszaki, gazdasági szakembereknek.

A községben jelenleg is aktív közösségi élet zajlik, melyet mi sem mutat jobban, mint hogy több mint 20 önálló klub, szakkör, egyesület, alapítvány működik. Ezen szervezetek alkalmait, foglalkozásait túlnyomó részt a közösségi házban, ennek valamelyik termében tartják meg heti-havi-féléves rendszerességgel. Emellett az önkormányzat is rendszeresen szervez és tart meg előadásokat, egyéb rendezvényeket, eseményeket a közösségi házban, művelődési központban vagy épp az önkormányzat házasságkötő nagytermében.

A Nemesvámos külterületén található római villagazdaság és halomsír felbecsülhetetlen római kori örökséget és leleteket őriz a modern kor számára. A Kr. után 2–3. századi villagazdaságként szolgáló épületegyüttes és a helyszínen talált leletek kielemezése után régészek megállapították, hogy mintegy 30-40 fő-, és 100 melléképület létezése feltételezhető. A Balácán álló múzeum, avagy villagazdaság megmaradt épületei értékes leletekkel, fűszer- és gyógynövénykerttel, antik hatású napórával idézi a kor szellemét. A földbirtok központjától 600 méterre terül el a villagazdaságot az ókorban vezető család mauzóleuma, a helyiek által halomsírnak nevezett építmény. Már az 1900-as évek elején kezdődtek ásátások.

Nemesvámost a történelem folyamán gyakran hívták a „lencse” országának, mivel kitűnő és páratlan lencsetermő vidék.

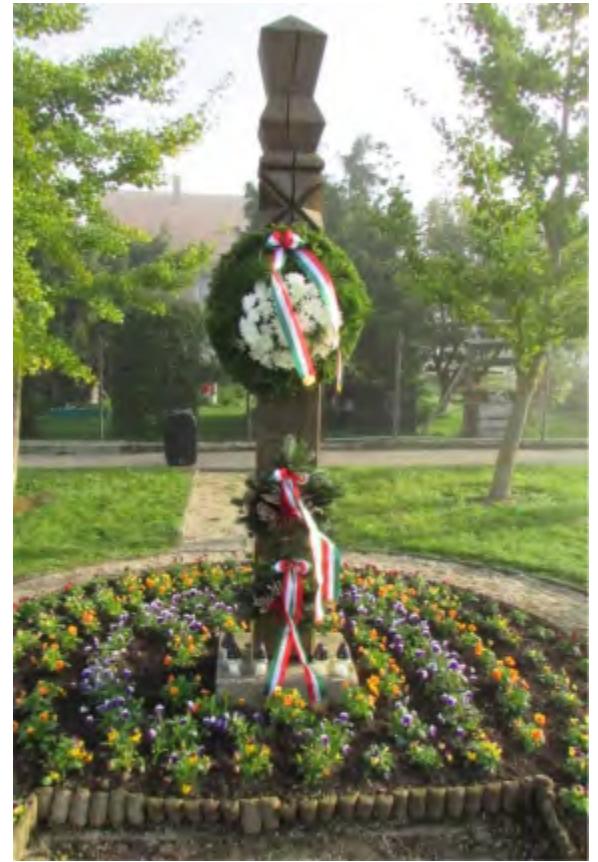
A település polgármestere: Sövényházi Balázs

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Lencseszemek Asszonykör; Betyár csárda; Légi felvétel Nemesvámosról; 1956-os emlék-kopjafa; Adventista Egyház; Római halomsír; Református templom és I. világháborús emlékmű; Római katolikus templom; II. világháborús emlékmű; Vámosi lencse és hurkafesztivál; Szökőkút; Székelykapu



NEMESVÁMOS



NEMESVÁMOS



NEMESVÁMOS



Nemesvámos is defined by the proximity of the Bakony, Veszprém and lake Balaton. From prehistoric times the settlement was inhabited, it stands by the „Via Magna”, a road leading to Rome – running through the geological crack North of the village, where the Veszprém-Tapolca section of main road 77 currently lies – 5 kms from Veszprém and 12 from lake Balaton.

Due to the situation of the settlement many industries decided to settle here and make this the place of their sites, on the other hand since Veszprém is only an arm's length away, and the place is quiet, with detached houses, the younger generation also finds Nemesvámos a favourable place. This is part of the reason for the age index being bottom heavy, as there are not many elderly people in the settlement and young people are moving in, and this tendency seems to be going strong.

The geographic situation of Nemesvámos is rather favourable, as it is directly next to Veszprém, which is easily accessible by bus, and it is easy to reach the capital as well.

The city can even be reached by bike nowadays. The settlement is connected to Veszprém via a bike road, making commuting easier, which is significant for both settlements, since not only many people work in Veszprém from Nemesvámos, there are also many multinational companies in it where many people from Veszprém find their living.

The settlement has an active religious community, as well as the „Mária-út” (Mary path) goes through Nemesvámos, which is a pilgrimage, whose system connects the Mary shrines of Middle-Europe.

In the parish there are 311 entrepreneurs, as well as enterprises, most of which are Hungarian, however most of the production is provided by the multinational companies.

Nemesvámos and its surroundings – as is with most places near big cities – do a significant amount of trade in terms of local produces.

Out of the enterprises 3-4 constantly broaden their capacity, improving their productivity and thus providing newer workplaces. The trained workers can find a job just as easily as people with secondary school or even university degrees.

In the parish there is an active community life, which is showcased, by the more than 20 independent clubs, groups and associations. These groups spend most of their meetings and do their activities in the community hall, where all rooms are perfectly well equipped for them, with a monthly-weekly-semi-annual frequency. Along with this the local government also organizes events, shows, and other programmes here in the community house, the cultural center or even in the wedding hall of the local government.

The Roman Villa Farm and the tomb in the outskirts of Nemesvámos hold invaluable treasures from the Roman era for the modern age. Archeologists found – after studying the buildings functioning as Villa Farms in the 2nd-3rd century A. D. - that roughly 30-40 main- and 100 side-buildings may have existed back in the day. The museum of Balácsa invokes the atmosphere of the era with the remaining parts of the villa farm, artefacts, spices and herbs, and an antique looking sun clock. 600 meters from the land is where the Mausoleum of the family leading the villa farm is, the locals refer to it as „halomsír”. Excavations had already begun in the early 1900s. Nemesvámos was often called the land of lentils, as it is an excellent place to grow lentils.

The mayor of the settlement: Balázs Sövényházi





NYÁRÁD

Nyárád a Közép-Dunántúl régióban, Veszprém megyében, a Pápai kistérségben helyezkedik el. Pápától kb. 10 km-re található a Kisalföld és a Bakony találkozásánál. A Bitva-patak mentén fekvő települést közel ezren lakják, így az 1000 fő alatti kistelepülések közé tartozik.

A község 2003-ban ünnepelte fennállásának 850. évfordulóját. Magyar eredetű falunév, eredetileg a nyárfaerdővel szegélyezett vízfolyást nevezték így.

A falu központjában helyezkedik el az orvosi rendelő, a polgármesteri hivatal, a művelődési ház és az óvoda, valamint az étkeztetést ellátó konyha.

Néhány méterre innen található a közösségi ház, mely a településen 2008-ig oktatási feladatokat látott el, majd az iskola megszűnését követően az épület pályázati forrásból megújult, és benne közösségi tér került kialakításra.

A közösségi ház a kulturális élet fő színtere a községben, itt kapott helyet a Digitális Jóléti Pont, a könyvtár, benne lettek otthonra a helyi kö-

zösségek, ide kerültek a falumúzeumban összegyűjtött híres fehér lyukhímzések és helyi értékek, és tradicionális mezőgazdasági eszközbemutató is létesült az udvaron. Ugyanitt fedett színpad és hozzá kapcsolódó rendezvénytér ad lehetőséget a rendezvények lebonyolítására, és 2019-ben itt kapott helyet a „Csemete-kert”, melyben a szülők és nagyszülők névvel ellátott fát ültethetnek a született gyermekeknek, mivel fontos, hogy már a legkisebbek is kötődjenek a településhez.

A vadászati kiállítás gyűjteményében a Kozma család trófeái tekinthetők meg, amelyek öt földrészről származnak. Óriás jávorszarvas és kafferbivaly mellett egyéb különlegességek is találhatóak itt, például dárdaival elejtett aligátor vagy angliai vízi őz, amely világranglista első helyezett trófea.

Heti rendszerességgel gyűlnek össze a közösség házában a Nyárádi Dalárda, a Szín-Pad-On színjátszó csoport, a Nyárádi Néptáncgyűttes és a The Beasts tánccsoport tagjai. Nagy múltra tekint vissza a Nyárád Sport Egyesület, mely nemcsak férfi, hanem női csapattal is büszkélkedhet. Az idei évben bejegyzésre került a Nyáráért Közösen Egyesület, amely a helyi csoportok, szerveződések képviselőire jött létre.

Nyárád település tagja a Városok-Falvak Szövetségének, amely olyan önkormányzati szövetség, amiben az együttműködés alapja a kultúra. A mintegy 32 települést magába foglaló kulturális hálózat lehetővé teszi egymás kulturális értékeinek megismerését és megismertetését ország-szerte.

Nyárádnak két határon túli településsel van partnerkapcsolata, az erdélyi Gidófalvával és a szlovákiai Csiliznyáráddal.

2010 óta a település polgármestere Pajak Károly, aki megválasztását követően új településfejlesztési koncepciót dolgozott ki, melyben célul tűzte ki a közintézmények felújítását és a munkanélküliség csökkentését a településen. Pályázati forrásoknak köszönhetően az elmúlt években megújultak a közintézmények és napelemrendszerrel lettek ellátva. A település vonzerejének növelése céljából multifunkciós sportpálya épült, és hamarosan az idősebb korosztály számára is használható kültéri fitnesspark is épül.

Környezettudatosság és fenntarthatóság jellemzik az egyéb beruházásokat is, 2010-től kezdődött a mezőgazdasági tevékenység az önkormányzati területeken, azóta művelés alá vonták az idős emberek megmunkálatlan kertjeit. A Start-mintaprogramoknak köszönhetően évről évre bővül a gazdaság, a növénytermesztés és állattenyésztés révén biogazdálkodásban friss, vegyszermentes helyi termékekkel látják el a lakosságot, valamint a gyermek- és szociális étkeztetést biztosító konyhát. Hamarosan átadják a helyi termékek értékesítésére szolgáló kisbolt és piac működtetésére alkalmas létesítményt is.

A településen folyó tevékenység elismeréséül a 2021-es Pápai Expo és Agrárpikniken a megyei önkormányzat különdíját Nyárád község önkormányzata vehette át.

A település polgármestere: Pajak Károly



A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

Világháborús emlékmű; Református templom; 1956-os emlékmű; Római katolikus templom; Nyárádi temető platánfája; Pajak Károly polgármester; Bella Ferenc kovácsmester; Községi ház (régí iskola); Nyárád, Rákóczi utca; Nyárádi értéktár; Öregfalu vége; Jóléti tó





NYÁRÁD



Nyárád is located in the Central Transdanubia region, in Veszprém county, in the Pápa micro-region. It is located about 10 km from Pápa where Kisalföld (Little Hungarian Plain) and Bakony mountainous region meet. The settlement along the Bitva stream is inhabited by nearly a thousand people, making it one of the small settlements in the country.

In 2003, the village celebrated its 850th anniversary. The village name is of Hungarian origin and initially referred to the watercourse lined with poplar groves.

In the center of the village you will find the GP's office, the mayor's office, the Cultural Center and the kindergarten, as well as the public catering facility.

A few meters away is the Community House, which provided educational tasks in the settlement until 2008, then after the school closed, the building was renewed from a tender source, and a community space was created in it.

The Community House is the main arena of cultural life in the village, home to the Digital Welfare Point, the Library and also hosts several local clubs and social groups (workshops). Local treasures formerly collected in the village museum were moved here, including famous drawn thread whitework embroidery and traditional farm equipment (the latter are exhibited in the courtyard). There is also an indoor stage and an associated space where events can take place. In 2019, it hosted the "Csemete-kert" ("Seedling Garden") event, when parents and grandparents could plant a tree with the name of their newborn babies, as it is important to form close ties to the village even at a young age.

The hunting collection and exhibition features trophies of the Kozma family from five continents. In addition to giant moose and African buffalo, there are other specialties here, such as an alligator killed with a spear or a water deer from England, which is a world-ranked first-place trophy.

Members of the *Nyárádi Dalárda* (Nyárádi Choir), *Szín-Pad-On* acting group, *Nyárádi Néptáncgyüttes* (Nyárádi Folk Dance Ensemble) and *The Beasts* dance group gather in the Community House on a weekly basis. The

Nyárád Sports Association has a long history, and it can take pride in not only a men's but also a women's team. This year, the *Nyárádért Közösen Egyesület* (Together for Nyárád Association) was also registered with the aim to represent local groups and organizations.

Nyárád is a member of the Hungarian Association of Towns and Villages, a municipal association in which culture is the basis of cooperation. The cultural network including about 32 settlements facilitates information exchange and popularization of local cultural values throughout the country.

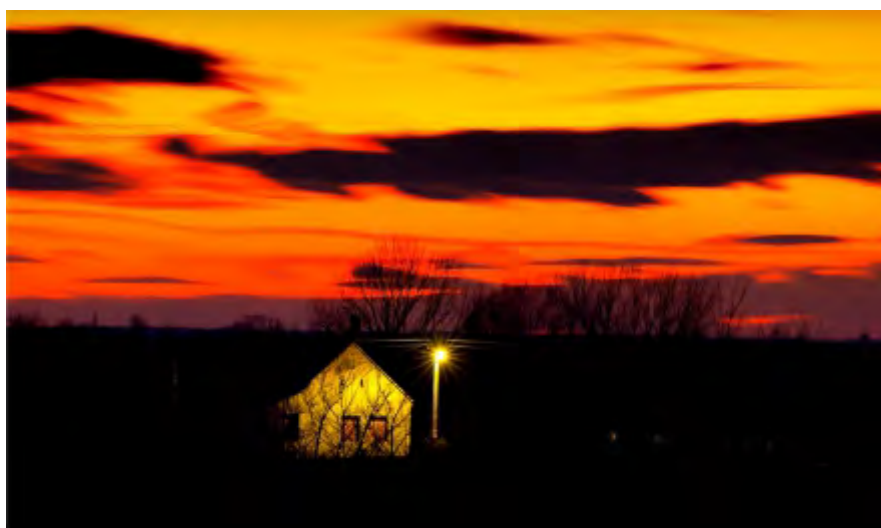
Nyárád has sister settlement relationship with two villages across the border: Gidófalva (Ghidfalău, Romania) and Csiliznyárád (Nárad, Slovakia).

Since 2010, the mayor of the settlement is Károly Pajak, who, after his election, has concluded a new settlement development concept, in which he set the goal of renovating public institutions and reducing unemployment. Thanks to tender funds, public institutions have been renovated in recent years and equipped with a solar power system. In order to increase the attractiveness of the village, a multifunctional sports field has been built, and an outdoor fitness park will soon be available for the elderly.

Other projects are also characteristic of local environmental awareness and sustainability. Agricultural activity began in the village areas in 2010, and since then cultivation was also started on the neglected gardens of the elderly. Thanks to the Start demonstration programs, the economy is expanding year by year, the local organic crop production and animal husbandry provide fresh and chemical-free local food products for the population and also for the public catering facility serving the kindergarten and those in need. A convenience store and a market for the sale of local products will also be opened soon.

In recognition of the results achieved, the county council granted Nyárád the Special Award of the *Pápai Expo és Agrárpiknik* (Pápa Exhibition and Agrarian Picnic festival).

The mayor of the settlement: Károly Pajak





ŐSI

Ősi község a Bakony keleti nyúlványaival körülölelt Sárrét nyugati szegletében, a Séd-patak (Séd-Nádorcsatorna és a Séd-Malom-csatorna) partján fekszik. Területének északi harmadát tözegetes lápok, nedves rétek, déli tájait – erdőkkel, szántóföldekkel, gyümölcsösökkel tarkított – dombvidék jellemzi.

A 2100 fős települést északnyugatról iparvidék (Várpalota, Pétfürdő, Berhida), míg délkelet felől agrárjellegű települések gyűrűje (Nádasdladány, Füle, Küngös) övezi. Várpalota irányából a 72106 számú közúton, Szabadbattyán, illetve Litér /Berhida/ irányából a 7202 számú közúton közelíthető meg.

A falu határában feltárt gazdag bronzkori, római, germán és avar leletek arról tanúskodnak, hogy a környék már a régmúlt időkben is kedvező életfeltételeket biztosított az itt élők számára. A római korban egy jelentős katonai útvonal haladt át a településen, és villagazdaság létesült a falu határában. A hagyomány szerint ez a terület a honfoglaló magyarok megtelepülésekor – amint arra a mai település elnevezése is utal – Eöse vezér birtoka lett. A korai eredet fontos bizonyítéka Szent István király 1002-ben vagy 1009-ben kelt sólyi oklevele, amelyben Ausi falut a veszprémi püspökségnek adományozta. 1082-ben Villa Euse néven említik a falut. A lakosság fő megélhetési formája a földművelés és a legeltető állattartás volt. A település híres volt jó boráról, szénájáról és az itt aratott nád kiváló minőségéről. Kézművesek 1802-ben tűntek fel először a faluban; többnyire takácsok, bognárok, kádárok és molnárok. A Séd-patak vizét hasznosították a vízimalmok hajtására és kenderáztatók táplálására.

A török időkben a falu lakossága Palota végvár közelsége miatt sokat szenvedett. A környékben dúló harcok, valamint a pusztító járványok következtében a falu többször elnéptelenedett. A második világháború borzalmi sem kímélték a települést, mivel a környék számos vegyi üzeme kiemelt katonai célpontoknak minősült. A harcok következtében az épületek jelentős része megrongálódott.

Az 1950-es években a falu újjáépült, és az emberek visszatelepedtek. Az 60-as, 70-es években utak, járdák épültek, és átadásra került az új, nyolc tantermes általános iskola épülete. A 1980-as években kiépült a falu ivóvíz-, földgáz- és telefonhálózata. Az iskola épületének bővítésével, a 300 adagos főzőkonyha kialakításával és az új, háromcsoportos óvoda átadásával megkezdődött a többcélú intézmény kialakítása. Az 1990-es években átadták az új egészségházat, és elkészült a falu szennyvízcsatorna-hálózata.

2010-től a település valamennyi intézménye kívül-belül megújult, aszfaltozott utak, térkövezett járdák, európai színvonalú játszótér, kosár- és kézilabdapályákat, konditermet, öltözőket magában foglaló sportközpont, fitnesspark, ravatalozó és korszerű bölcsőde épült.

Mára Ősi a térség egyik legdinamikusabban fejlődő településévé vált. A szépülő környezet, a kiváló úthálózat, a szolgáltatások magas színvonala és a gazdag kulturális és sportélet minden korosztály számára vonzóvá

teszik a települést.

A tavakban, vízfolyásokban, nedves rétekben és erdőségekben bővelkedő vidék gazdag és sokszínű élővilággal büszkélkedhet. Igazi paradicsom ez a vadászok, a horgászok és a kerékpáros túrázók számára. A kedvező életfeltételeknek köszönhetően Ősiben 9-10 fészekben költ a település címermadara, a fehér gólya.

Két templom található a településen: a római katolikus plébánia és templom (Templom utca 3-5.), valamint a református templom (Kossuth u. 12.).

Falunap, szüreti felvonulás, idősek napja, adventi hétvégék színesítik az ősieket életét.

Híres szülöttel is büszkélkedhet a község:

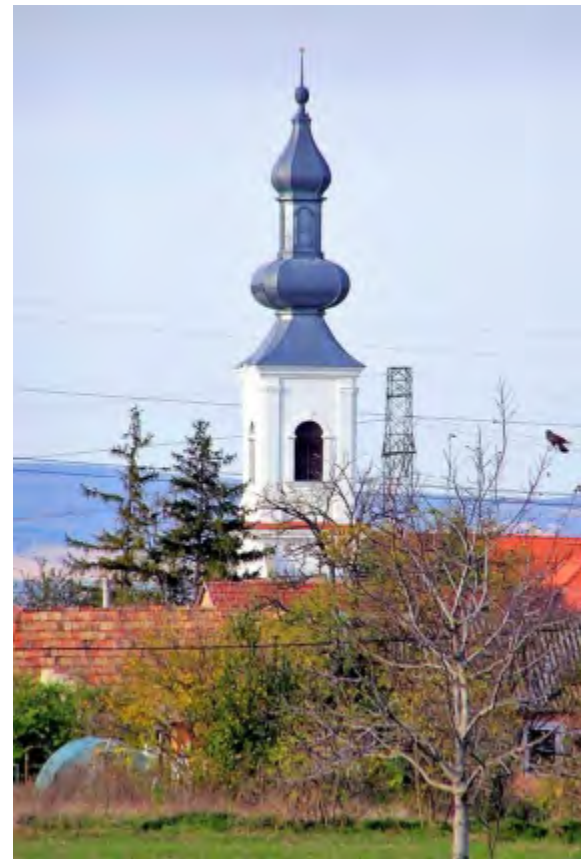
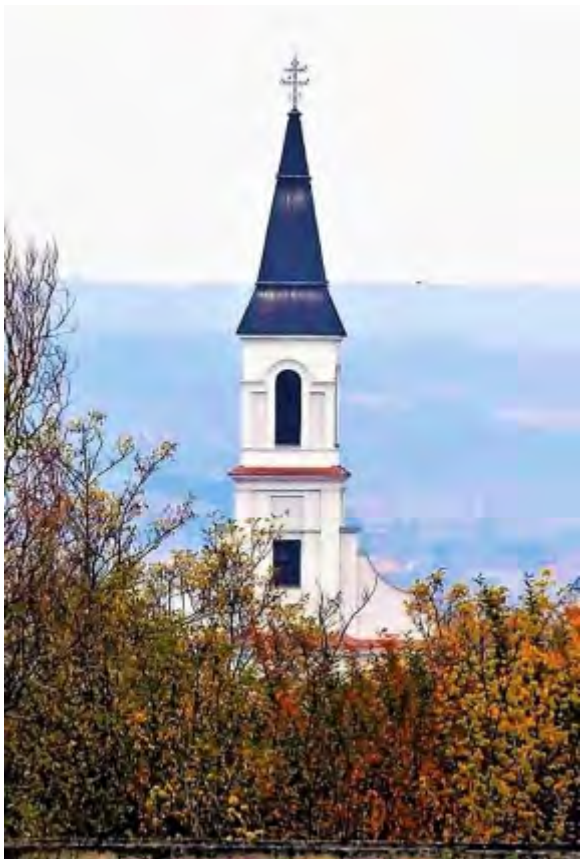
- Fekete László, Magyarország legerősebb embere cím tulajdonosa
- Kubik Anna Kossuth-díjas színművész
- Kajári Gyula Munkácsy-díjas grafikus
- Kévés György Ybl-díjas építész
- Erdélyi Zoltán Ybl-díjas építész
- Dr. Pátkai István főorvos

A település polgármestere: Kotzó László



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Köszöntő kapu a település címerével; Római katolikus templom; Sisi liget; Református templom; Látkép a település címermadarával; Temető-ravatalozó épület; Kubik Anna; Fekete László; Vadrózsa Citerazenekar; Ősi község madártávlatból; Emlékpark; Fogathajtás; Játszótér





ŐSI



The parish of Ősi is surrounded by the Eastern parts of the Bakony, and it is in the Western section of the Sárét, it is situated on the banks of the Sédbrook. Its Northern third is defined by peat bogs, humid fields, its Southern parts on the other hand have woods, fields, hills and orchards.

The settlement of 2100 people is surrounded on the North by an industrial area, while on the South by a ring of agricultural settlements (Nádasládány, Füle, Küngös). It is accessible from Várpalota on public road number 72106, while from Szababattyán's and Litér's direction on the public road number 7202.

From the numerous artefacts of many ancient nations we can deduce that the area was already quite attractive to the people long ago, as it provided them with all the necessities. During the Roman era a significant military path went through the settlement and a villa farm began in the outskirts of the village. According to legends this area, during the time of the Conquest – as its name might suggest – belonged to chief Eöse. An important proof of the settlement's early origins is the document of Soly of king Stephen I, of 1002 or 1009, in which he donated the village of Ausi to the bishopric of Veszprém. In 1082 the village is mentioned as Villa Euse. The main source of income for the locals used to be agriculture and pasturage. The village was famous for its wine, hay, and its high quality reeds. The craftsmen arrived in 1802 in the village for the first time, they were mostly weavers, wheelwrights, coopers and millers. The water of the Sédbrook was used to move the water mill and to feed water into the hemp soakers.

In the Ottoman era due to the proximity of fort Palota the population suffered greatly. Due to the nearby battles and plagues spreading the village was abandoned on multiple occasions. The settlement wasn't safe from the horrors of World War II either as the numerous chemical plants surrounding it were of great military importance. Because of the battles many of the buildings were significantly damaged.

In the 1950s the village was rebuilt and the people returned. In the 60s

and 70s roads, pavements were made, and the new, eight classroom Primary School was also opened to the public. In the 1980s the local water, gas and line systems were all finished. With the expansion of the school building, the construction of the 300 portion kitchen, and the new three-group kindergarten the creation of a multi-purpose institute began. In the 1990s the healthcare building was completed along with the local sewage system.

From 2010 all institutes of the village were renovated inside and outside, asphalt roads, proper pavements, European quality playgrounds, a sport center with basketball and handball fields, along with a gym, a fitness park, a lich-house and a modern nursery were built.

Nowadays Ősi is one of the most dynamically growing settlements of its region. The flourishing environment, the excellent road system, the high quality of services and the richness of the local cultural- and sports life make the village perfect for all ages.

The area of lakes, brooks and humid fields and forests is rich in fauna. It is a true paradise for fishermen, hunters and bikers as well. Due to the favourable conditions of the village, about 9-10 nests of the emblem animal of the village, the stork, can be found in Ősi.

There are two churches in the settlement: the Roman Catholic Church (3-5 Templom Street) and the Reformed Church (12 Kossuth street).

Village day, harvest march, day of the elderly and the advent weekends are just some of the events that make the life of the locals more colorful.

A number of famous people were born in the parish:

- László Fekete, the strongest man of Hungary
- Anna Kubik, Kossuth award-winning actress
- Gyula Kajári, Munkácsy award-winning graphic artist
- György Kévés, Ybl award-winning architect
- Zoltán Erdélyi, Ybl award-winning architect
- Dr István Pátkai, chief doctor

The mayor of the settlement: László Kotzó





ÖSKÜ

Öskü Községet 1082-ben említik először egy oklevélben, de környéke már a neolitikum óta lakott volt. Az első igazán komoly településeket a rómaiak hozták létre, így az ő hagyatékuk a falu határában a 8-as főút töltésébe ágyazva részben fennmaradt, úgynevezett Kikeri-tói római gát. Az építmény egy mesterséges tó vizét tartotta vissza, amely valamelyik közeli villagazdasághoz tarozhatott.

A község kétségtelenül legismertebb nevezetessége a XI. századi rotunda, vagyis a gyönyörű ösküi Kerektemplom. Korai történetéről nincsenek ismert írott források, így csak feltételezés, hogy a Szalók nemzetség építtethette. Mai formáját a XVIII - XIX. századi átépítések során nyerte el. 1847-ig volt a falu plébániatemploma a Szent Kereszt Megtalálása néven, majd az új plébániatemplom felépítése után használaton kívül került. Napjainkban a Keresztelő Szent János-kápolna nevet viseli, és többnyire ünnepi alkalmakkor használják.

A Kerektemplomtól nem messze található, a helyiek által csak Basa-lak néven emlegetett régi kőház. A XV. századi eredetű öreg épület a Hunyadiak kortársa, Újlaki Miklós korabeli oklevelekben csak Castellum Eskew néven említett várkastélyának maradványa.

A falu evangélikus temploma még jóval a II. József féle türelmi rendelet előtt, 1783-ban épült torony és utcai bejárat nélkül, későbarokk stílusban. Mai klasszicista homlokzatát és tornyát az 1834-es bővítések nyerte el.

Nem messze tőle áll a Szent Kereszt Megtalálása római katolikus plébániatemplom, amely a már túl szűkössé vált Kerektemplom utódja lett. 1843 és 1847 között épült Zichy István gróf megbízásából klasszicista stílusban. Építéséhez a Kikeri-tói római gát köveiből is felhasználtak, szentélyét Graits Endre, a XIX. századi neves templomfestő freskói díszítik.

Öskü központjában található két jellegzetes, barokk emlékoszlop. A Szabadság téren, a katolikus templom tőszomszédságában a Szentháromság szobor, a közeli Kossuth téren, az evangélikus templom mellett pedig a

Szent Anna-szobor. Mindkettőt a XVIII. század közepén (1746 – 47-ben) Zichy Borbála grófnő megrendelésére faragták.

A falu területén három vízimalom is működött, ezek közül a legkisebb, az úgynevezett Sörház malom őrizte meg leginkább eredeti formáját, bár gépezetét és alulcsapott vízikerekét már régen leszerelték. Nevét a mellette álló, ma már részben romos, egykori uradalmi sörfőzde után kapta.

A településen régóta foglalkoznak szőlőtermesztéssel. Az ültetvények a XVIII. század óta, a község külterületén, a Péti-szőlőhegyen találhatóak, amely sajátos módon – annak ellenére, hogy jóval közelebb fekszik Pétfürdőhöz – közigazgatásilag Öskühöz tartozik. Az itt termesztett szőlőből több díjnyertes bor is készült.

Gróf Széchenyi István személyi titkára, közeli munkatársa és barátja Tasner Antal ügyvéd, Öskü jeles szülöttje. Szülőháza, amely apjának a Zichy-uradalom gazdatisztjének szolgálati lakása volt, ma is áll, és egykor iskola, ma pedig a közösségi ház funkcióját tölti be. Falán Tasner Antal emléktáblája látható.

A Budapest – Szombathely vasúti fővonal több mint száz éve halad keresztül a településen. A Székesfehérvár és Veszprém közötti szakasz 1872-73 folyamán épült meg, az akkor működő számos kis vasúttársaság egyike, a Magyar Nyugati Vasút jóvoltából. A munkálatok során vágták át a Kerektemplom dombját. A vonatok Öskün sokáig csak a falu végén lévő egykori őrháznál álltak meg, a ma látható állomásépület a húszas évek közepén épült a helybeliek kérelmei nyomán.

Öskü a Bakony lábánál elterülő kellemes fekvésű település, szép és rendezett környezettel, barátságos emberekkel, közel a Balatonhoz. Változatos programjakkal és hagyományőrző rendezvényeikkel egész évben kedveskednek az érdeklődőknek. Szívesen látnak minden idelátogatót, turistát, akik meg szeretnék ismerni a község látnivalóit.

A település polgármestere: Ángyán Tamás

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Vasútállomás; Kerektemplom; Evangélikus templom; Sörház malom; Basa-lak; Szentháromság oszlop; Római katolikus templom; Szent Anna-szobor; Tasner-ház; Kikeri-tói gát; Ösbő vezér-szobor; Péti-szőlőhegy





ÖSKÜ



ÖSKÜ



Öskü was first mentioned in 1082 in documents, but its surroundings were already inhabited by people. The most significant settlements were created here by the Romans, and so, much remains of their legacy, in the outskirts are the remains of the Kikeri-lake's Roman dam. The building used to hold back the water of the artificial lake, which could have belonged to the local farms.

Without a doubt the most famous attraction of the parish is the 9th century rotunda, also known as the beautiful Öskü Kerektemplom. There are no written records of its early history so we can only guess that it was the Szalók family who built it. Its current form was achieved in the 18th-19th century. Until 1847 it was the parish-church of the village, known as the „Szent Kereszt Megtalálása” (finding the holy cross) then after the construction of the new parish-church people stopped using it. These days it holds the name, the chapel of St John the Baptist, and is mostly used for celebrations.

Not far from the church is the stone house simply referred to as the Basa-home by the locals. The 15th century origin building is what remains of the Castellum Eskew, castle of Miklós Újlaki.

The evangelic church of the village was built in 1783 in the baroque style, without its tower and a street entrance, long before the order of Toleration of Joseph II. Its current classicistic front and tower were both made when the church was renovated in 1834.

Not far from it stands the „Szent Kereszt Megtalálása” Roman Catholic parish-church, which became the successor of the now far too tight „Kerektemplom” (Round Church). It was built between 1843-47 for lord István Zichy, in the classicist style. For its construction the stones of the Kikeri-lake's Roman Dam were used as well, its sanctuary is decorated by the works of the famous painter of the 19th century, Endre Graits.

In the centre of Öskü two baroque memorial pillars can be found. In the Szabadság (freedom) Square, right by the Catholic church is the statue of

the holy trinity, in the nearby Kossuth square, by the evangelic church is the St Anna statue. Both of them were sculpted for Borbála Zichy in the middle of the 18th century (1746-47).

Three water mills used to function in the village, smallest of which was the so-called Sörház mill, which still holds its original form, although its machinery and short waterwheel was removed long ago. Its name came from the now ruined one-time brewery right next to it.

The villagers have done viniculture for a long time. The vineyards have been in the outskirts of the village since the 18th century on the Pét-grapehill, which uniquely – despite being much closer to Pétfürdő – administratively belongs to Öskü. A many award-winning wine is made of the grapes grown here.

The friend, personal secretary and close work-partner of István Széchenyi, lawyer, Antal Tasner is a famous person of Öskü. His birthplace used to be the office of his father, an official of the Zichy lordship. The building still stands and has been a school, and today is a community hall. On its wall is a memorial tablet for Antal Tasner.

The Budapest-Szombathely railway had passed through the settlement for over a hundred years now. The part between Székesfehérvár and Veszprém was built between 1872-73, one of the many small railway companies was the Magyar Nyugati Vasút, which helped its construction. During the works the hill of the Kerektemplom was sliced up. The trains only stopped at the guardhouse at the edge of the village, the current station was built in the 20s to satisfy local demand.

Öskü is a nice settlement at the foot of Bakony, with a nice and well-organised environment, friendly people, and close proximity to lake Balaton. The village always awaits its visitors with various programmes, and open arms. All tourists are welcome who wish to see the place for themselves.

The mayor of the settlement: Tamás Ángyán





PÁPA

A város képekben nem mesélhető el... az emlékezet beletűnik a történelembe, magukra maradnak a falak, az utakba süppedő kövek, fázósan őrkdnek a templomok tornyai. A régi temetőben borostyánba öltözött sírkövek között bújócskázna a tenyérnyi fényfoltok, pápaiak vonulnak elő, ma már csak lábjegyzetek, hivatkozások az alig olvasott könyvek felcsapott oldalainak alján, de kezükből a mozdulat, elszánásaikból az akarat mégis körbevesz; nincsenek és vannak, ismeretlenek, de így is olyanok, mint mi.

Körbejár minket a Nap; ahogy fogyunk, úgy leszünk többek. Egy láthatatlan árnyalattal színezzük tovább a képet, annyival talán, amennyi nyomot az árnyék hagy a platánok alatt. Sűrű lépésekkel kimért kopott kövű közlén csoszognak, topognak, csizmában kopognak a régiek; a terekről kippattanó pillantások csiszolják fényesre a templomsisakot, egyszerre kígyózik elő a mocsár és a Várkert illata, a hűvös leheletű kapualjából az olvadt szénpor és a doh szaga.

Valamikor egy nagy marokban elérték házak, templomok, utcák és fák, aztán ez a nagy marok szétgurította azokat. A templomok megakadtak a dombtetőkön, köréjük gyűltek a házak, rendet vágta közöttük az utcák, az üresen maradt helyeken felsorakoztak a fák. Ahány gurítás, annyi rend, ahány gurítás, annyi más világ. A sok másban ott a miénk: malmos, közlés,

platános, kastélyos, sok időt számláló próbálkozás.

A város képekben nem mesélhető el... vagy talán mégis? És miben adható még tovább? Színekben? Illatokban? Eső koptatta téglák tapintásában? Ha a régi házakat nézzük, keressük, aki azt felépítette, ha az egykor volt pápaiakat idézzük, kutatjuk a teret, ami őket vette körül. Embert, házat, tereket, szóval magunkat, aztán felmutatjuk, amit találunk. Felmutatjuk, de ott a kétely: tényleg ezek vagyunk?

Tényleg ezek vagyunk. A képek vagyunk, de a képek mellett ezernyi történetek. A képek vagyunk, de a megdermedt időben mutatott várost mi változásában látjuk: igen, ilyen is, de erre még legalább ezerféle. Szépnek vagy közönségesnek látni képekről is lehet, de érteni csak úgy, ha belemerülünk. Vannak, akiket riaszt a fenyegetően előbukkanó erőfeszítés, másnak megszorozza a lelkesedését.

Ezek vagyunk, templomsisakkal, kopott téglákkal, kőoroszlánokkal, csizmában kopogó régiek emlékével. A város képekkel talán nem mesélhető el... minden részletében, de a mese a képekkel a kezdődik!

Dr. Áldozó Tamás

Fotók: László Ákos, Sári András, Horváth Géza, Szabó Sándor, Bolla Bernadett, Fülöp Csaba, Polgár Ádám, Mesteri Balázs, Beledi Márta

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Esterházy-kastély; Fő tér; Kálvária; Szent István vértanú templom; Esterházy Károly-szobor; Pannonia Reformata Múzeum; Közle; Pannonia Reformata Múzeum udvar; Nyitott kapu a fő térre; Kékfestő Múzeum; Esterházy-kastély; Várkert







PÁPA



The story of the town cannot be told through pictures. The memory disappears into the historical past. The bare walls, the stones settled into the road and the towers of the church which are guarding the place, are left alone. Between the old cemetery's ivy covered tombstones the small patches of light are hiding, people of Pápa march forward, today they are only footnotes, references on the bottom of the barely read book's pages, but the movement of their hand, the courage and the will are still surrounding us; they still exists or maybe they don't, they are unknown, but still they are just like us. The Sun revolves around us; as we vanish, we still keep growing. We keep coloring the picture further with an invisible hue, only as much as the marks left behind by the shadow under the plane trees. The elders stumble, shuffle, in boots knocking on the worn stones of the narrow streets; glances from the distance are polishing the tower of the church, the scent of the swamp and garden of the castle floats around at the same time, as the smell of the melted coal from the frigid doorways.

Once all the houses, churches, streets and trees could fit in one grip, then this grip rolled them apart. The churches got stuck on the top of the hills, the houses gathered around them, the streets created a system, and trees lined up in the empty spaces. As many rolls, as many arrangements; as many rolls, as many new worlds. In so many others, there is ours: with mills, with narrow streets, with plane trees, with a castle... all being part of a long-lasting endeavor.

The story of the town cannot be told through pictures...or maybe it can? And in what other ways can it be given further? Through colors? Through scents? Through the feeling of bricks polished by the rain? If we look at the old houses, if we keep searching for the ones who built them, if we recall the people who once lived in Pápa, if we keep seeking the area which once surrounded them. If we search for people, houses, spaces, so ourselves, then we present what we have found. We do present, but still there is doubt: that's really who we are?

That's really who we are. We are the pictures, but besides the pictures there are thousands of stories. We are the pictures, but we see the town through changes not only in the frozen time: yes, the town is also like this, but not just like this, it has thousands of different faces. It can be seen beautiful or just ordinary through pictures, but to understand, we have to dive into it. There are some who are frightened by the endeavor, in others it increases the enthusiasm.

These are us, with a church spire, with worn stones, with stone lions, with memories of the old who were knocking in their boots. Maybe the town cannot be shown through pictures... at least not in every detail, but the tale starts in the pictures!

Dr. Tamás Áldozó

Photos by: Ákos László, András Sári, Géza Horváth, Sándor Szabó, Bernadett Bolla, Csaba Fülöp, Ádám Polgár, Balázs Mesteri, Márta Beledi





PÁPAKOVÁCSI

Pápakovácsi Veszprém megye északi részén, Pápától 9 km-re, délre fekvő kisközség, melyhez Attyapuszta külterületként csatlakozik. Az 540 lelkes Séd-patak által átszelt település meg tudta őrizni nyugodt, falusias életterét, mely méretéhez képest látnivalókban gazdag, s arculatát műemlékei erősen meghatározzák.

Nevét 1352-ben Koachy, majd 1488-ban Kowachy-ként említik. A település feltehetően a pápai várban dolgozó, de itt élő kovácsmesterekről kapta a nevét. 1488-ban a székesfehérvári prépost birtokolta, 1527-ben a török felégette. A XVI. század második felében kettévált: a nemesek által birtokolt Kiskovácsi és a jobbágyfalú Nagykovácsi településekre. A mai Pápakovácsi az akkori Nagykovácsival azonos. Urai a XVI. században a helységről elnevezett családok voltak. A XVII. században a Medgyesi Somogyi család kezébe került, majd ők az Esterházyakkal osztottak rajta, mindeközben a régi nemesség még rendelkezett birtokkal a faluban. A XVIII. században az Esterházy család nevéhez fűződik a jelentős számú német lakosság betelepítése, az 1750 körül alapított katolikus anyaszentegyház, az 1771-től működő katolikus iskola. Továbbá a Szent Anna katolikus templomot gróf

Esterházy Károly egri püspök építtette 1787–1793 között késő barokk stílusban. A templomot és a plébániaházat 1882-ben a Somogyi család restauráltatta. A gróf Medgyesi Somogyi család szintén a XVIII. században a falu közepére impozáns barokk kastélyt emelt, amelyet 1816-ban klasszicista stílusban átépítettek. Napjainkban a nyolcosztályos Kastély Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola, a Mesevár Német Nemzetiségi Óvoda és a könyvtár működik az épületeiben. A református templom 1818-ra készült el, s a XIX. század elején a katolikus mellett már református iskola is működött. 1910-re 848 lakosúra duzzadt a falu népessége. 1945-ben a földreform kapcsán Pápakovácsi megkapta a határ korábbi nagybirtokait, és körjegyzőség székhelye lett. Az első termelőszövetkezet 1953-ban alakult, majd többszöri átalakulás, újraalakulás, más szövetkezetekkel való egyesülés után a rendszerváltozásig működött. 1950 és 1969 között önálló tanács és hivatali szervezet működött a helységben, a környező községeket ekkor közigazgatásilag ide csatolták. Az 1991-ben a körjegyzőségtől levált Ganna és Döbrönte azóta Kuppal és Nórappal közösen tartott fent közös körjegyzőséget. 2013-tól a Pápakovácsi és Gannai Körjegyzőség egyesülésével létrejött a Pápakovácsi Közös Önkormányzati Hivatal: Pápakovácsi, Nóráp, Kup, Ganna, Döbrönte és Bakonypölöske részvételével.

A falu infrastruktúrája teljes: a víz-, villany-, gáz-, szennyvízcsatornahálózata kiépített. Biztosított az óvoda, iskola, idősek otthona, orvosi rendelő, védőnői, valamint házi gondozói szolgálat, posta, szelektív hulladékgyűjtő-udvar, kereskedelmi egységek.

Nevezetességei:

- Somogyi-kastély
- Szent Anna katolikus templom
- Református templom
- Egyházi térplasztikái: Nepomuki Szent János szobra, Szent Vendel-szobor, Szentháromság-szobor
- I-II. világháborús és az 1956-os emlékművek
- Testvértelepülési emlékhelyek:
 - a 2000-ben felavatott millenniumi kopjafa, melyet az erdélyi testvértelepülés, Vargyas és a pápakovácsi közösség közösen állíttatott;
 - a falu központi terén álló székely kapu, amit szintén az erdélyi Vargyastól kapott a község;
 - a testvértelepülések közti jó kapcsolat tiszteletére 2007-ben felavatott emléktáblán Pápakovácsi, Vargyas és Tannheim neve és címere látható. (Az összetartozás jelképeként összefonódó nyírfát is ültettek a tábla mellé.)
- Attyapusztán a Sarutlan Kármelita Rend rendháza és a Kármelhegyi Boldogasszony-templom (búcsújáró kegyhely)
- Attyapusztai láprét természetvédelmi területe

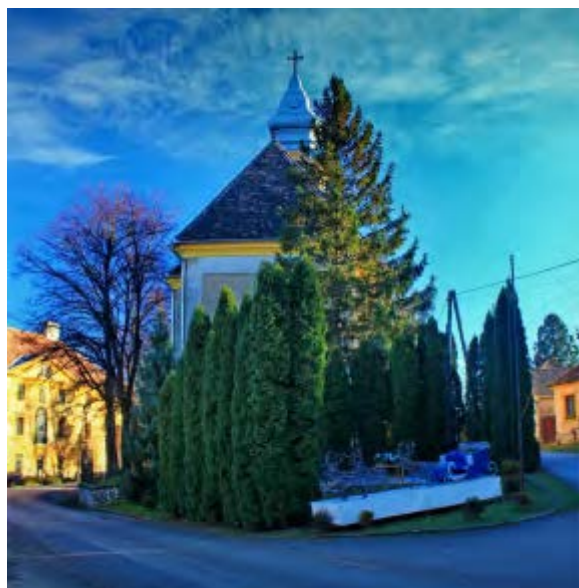
A település polgármestere: Burghardt Ferenc



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Címer; Pápakovácsi madártávlatból; Kármelhegyi Boldogasszony-templom, Attyapuszta; Katolikus templom; Református templom; Szent Vendel-szobor; Tájkép; Nepomuki Szent János szobra; Szent Anna-templom belseje; Somogyi-kastély; Séd-patak; A község központja

PÁPAKOVÁCSI



PÁPAKOVÁCSI



PÁPAKOVÁCSI



Pápakovácsi is a small village in the northern part of Veszprém county, 9 km south of Pápa, with Attyapuszta attached to it as outskirts. The settlement with 540 residents, crossed by the Séd stream, has preserved its calm, rural living space, which is rich in sights compared to its size, and its image is strongly determined by its monuments.

Its name is mentioned as Koachy in 1352, then as Kowachy in 1488. The settlement was probably named after the blacksmiths who worked in the Pápa castle but lived here. In 1488 it was owned by the provost of Székesfehérvár and in 1527 it was burnt down by the Turks. In the second half of the 16th century it was divided into the settlements of Kiskovácsi, owned by noblemen, and Nagykovácsi, populated by serfs. Today's Pápakovácsi is the same as the then Nagykovácsi. In the 16th century its lords were the families named after the settlement. In the 17th century the village was acquired by the Medgyesi Somogyi family, then they shared it with the Esterházy, while the old nobility still had properties in the village. In the 18th century, the Esterházy family settled a significant number of Germans, founded the Roman Catholic Church in around 1750 and the Catholic school, which started operation from 1771. Furthermore, the St. Anne Catholic Church was built by Count Károly Esterházy, Bishop of Eger, between 1787 and 1793 in late Baroque style. The church and the parish house were restored in 1882 by the Somogyi family. The Count Medgyesi Somogyi family built an imposing Baroque castle in the middle of the village also in the 18th century, which was rebuilt in 1816 in Classicist style. Today, the eight-class Castle German National Language Teaching Primary School, the Mesevár German National Kindergarten and the library operate in its buildings. The Reformed church was completed in 1818, and at the beginning of the 19th century, the Reformed school was also functioning in addition to the Catholic school. By 1910, the population of the village grew to 848 inhabitants. In 1945, as a result of the land reform, Pápakovácsi acquired the former large estates along its borders and became the seat of the notary district. The first production cooperative was established in 1953, then after several transformations, reorganisations and mergers with other cooperatives, it operated until the change of regime. Between 1950 and 1969, there

was an independent council and official organisation in the locality, and this is when the surrounding villages were administratively attached here. Ganna and Döbrönte left the notary district in 1991, and from then they maintained a joint notary district with Kup and Nóráp. From 2013, the Pápakovácsi Joint Municipality Office was established upon the merger of the Pápakovácsi and Ganna Notary Districts, with the participation of Pápakovácsi, Nóráp, Kup, Ganna, Döbrönte and Bakonypölöske.

The infrastructure of the village is complete with the water, electricity, gas and sewage network. There is a kindergarten, a school, an elderly home, a medical surgery, a nursing and home care service, a post office, a selective waste collection yard and commercial units.

Places of interest:

- Somogyi Palace
- St. Anne Catholic Church
- Reformed Church
- Outdoor church sculptures: Statue of St. John of Nepomuk, Statue of St. Vendel, Statue of the Holy Trinity
- World War I and II and 1956 monuments
- Twin settlement memorials:
 - the millennium grave post, inaugurated in 2000, erected jointly by Vargyas, the Transylvanian twin settlement, and the community of Pápakovácsi;
 - the Transylvanian gate in the central square of the village, which the village also received from the Transylvanian Vargyas;
 - the plaque inaugurated in 2007 in honour of the good relationship between the twin settlements shows the names and coats of arms of Pápakovácsi, Vargyas and Tannheim. (An intertwined birch tree was also planted next to the plaque as a symbol of togetherness.)
- The monastery of the Discalced Carmelite Order and the Church of Our Lady of Mount Carmel (pilgrimage shrine) in Attyapuszta
- Attyapuszta moorland nature reserve

The mayor of the settlement: Ferenc Burghardt





PÁPATESZÉR

Pápateszér Veszprém megyében a Bakonyalján található, a Pápai járás 1250 fős települése. Az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően jelentősen változott a település arculata.

A községben nagyon sokat parkosítottak, és több utcában új járdát építettek, járda- és útfelújítás történt. A faluban műemlékvédelmi oltalom alatt álló épületek – templom, plébánia – környezetét igyekeztek azokhoz méltóan kialakítani. Ezek az épületek és a közintézmények határozzák meg a település arculatát. Teljesen megújult a községháza épülete (2018). Az óvoda gyermekek az új Esterházy Óvodába járhatnak, amelynek udvarán is új játékokat telepítettek, és egy multifunkciós, műfüves sportpálya is épült számukra (2018). A falu általános iskolájában nyolcévfolyamos képzés folyik, négy napközis csoporttal. Az iskolába szinte csak pápateszéri gyermekek járnak. Az intézmény nyelvi teremmel, melegítőkonyhával és ebédlővel rendelkezik, 2021-ben újjátották fel a tornateremet. Az udvaron műfüves pálya található, amely 2017-ben épült. A falu közepén, az egykori Vásártéren egy rekreációs terület kialakítása kezdődött el. Önerőből egy lovaspályát alakítottak ki, közel 100 db fát ültettek el itt.

Pápateszér jövőjét nagyban befolyásolja majd a turizmus, amelyre sok tényező ad alapot. A település egyik nevezetessége az egykori 25 vízimalom. Ez a mai Magyarország területén a legtöbb vízimalom, patakmalom, amely egy településen egyszerre működött. Ezek a malmok egykor meghatározták a falu, az itt élő emberek mindennapi életét. A szocializmusban sikerült szinte teljesen elpusztítani, a földdel egyenlővé tenni ezeket a kincseket, sajnos sok más értékkel együtt. Napjainkra több malom is újra működik, köszönhető ez az egykori és az új tulajdonosoknak. Ezek az egykori vízimalmok a jövőben nagymértékben befolyásolják a település arculatát. Ez egy olyan lehetőség, amelyre építhetnek az itt élők.

A pápai Esterházy család épített öröksége jelentősen határozza meg a faluképet: a templom, a plébánia, a káplánlakás, az egykori kúria és major-ság épületei és az erdő mélyén lévő Grófi fürdő.

Zsörk Pápateszér község Árpád-korabeli településrésze. Ez az egykor lakott település az 1990-es évekre teljesen elnéptelenedett. A hely érdekessége, hogy itt a nagyüzemi termelés soha nem indult el, és szinte megőröztek az egykori paraszti élet növényvilágából a gyümölcsfák. Egy közel 30 ha-os területen nyolc éve egy biogazdálkodást, úgynevezett erdőkeretet hozott létre egy fiatal házaspár. Itt őshonos gyümölcsfák előállítását és visszaszaporítását kezdték meg. Az utóbbi években több régi épület – köztük a kápolna – felújítása kezdődött el. A Szent Istvánra felszentelt kápolnánál minden év augusztus 20-án tartják a helyiek a búcsú szentmisét.

A 100 éves pincesorra alapozva szeretnék a Fényes-hegyet fejleszteni. Elkezdtek az állami részek és az elaprózódott tulajdonosi háttérű ingatlanok megvételét, egy területen a gyümölcsfák ültetését is, utat javítottak. Alapvető cél a 100 éves préházak megőrzése, a hagyományos anyagokkal való felújításuk, eredeti állapotuk megőrzése. Mindezt úgy, hogy lehetőleg az épületek és a hozzájuk tartozó földek is új funkciókat kapjanak (pl. gyümölcstároló, vendégház, borozó, kézműves-műhelyek, gyógynövény-, zöldség-, gyümölcsstermesztés, ezek feldolgozása – aszalóház, pálinkafőző, szárítás stb.).

A település vezetői arra törekszenek, hogy minden olyan lehetőséget megragadjanak, melyek a falu fejlődését alapozzák meg, a falut, a helyieket szolgálják, és színesítik a falu által nyújtott előnyöket.

A település polgármestere: Völfinger Béla

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Zsörk; Templomtér; Esterházy Óvoda; Tabán; Plébánia; Iskola tornateremmel; Fényes-hegy; Hivatal; Tájház; Schvarcz-malom; Grófi fürdő; Bögi malom



PÁPATESZÉR



PÁPATESZÉR



PÁPATESZÉR



A village in the Pápa district with a population of 1250, Pápateszér is located in Bakonyalja (Bakony foothills), Veszprém county. Recent years have seen significant changes in the appearance of the village.

There has been a lot of landscaping, with new pavements, pavement and road reconstruction in several streets. Efforts have been made to create an environment for the church and parish that is worthy of these listed buildings. These buildings and public institutions define the distinctive character of the village. The village hall building was completely renovated (2018). Preschool children can now attend the new Esterházy Kindergarten, where new recreational equipment was installed in the playground and a multi-purpose artificial-turf sports field was built (2018). The village has a primary school with eight grades of education and four day-care groups. The school is attended almost exclusively by children from Pápateszér. The school has a language room, a warming kitchen and a canteen, and its gym was renovated in 2021. The courtyard has an artificial turf sports field, built in 2017. In the centre of the village, on the former Fairground, construction of a recreational area has started. The village has used its own resources to create a horse riding arena, where nearly 100 trees have been planted.

The future of Pápateszér will be strongly influenced by tourism, due to its many tourist attractions. One of the village's landmarks is the former 25 water mills. This is the largest number of watermills which operated at the same time in a single settlement in what is now Hungary. These mills once determined the daily life of the village and its inhabitants. Under socialism, these treasures were almost completely destroyed and razed to the ground, unfortunately along with many other values. Today, several of the mills are back in operation, thanks to their former and new owners. These former water mills will play an important role in shaping the future characteristics of the village. This is an opportunity for locals to build on.

The architectural heritage of the Esterházy family of Pápa – the church, the parish, the chaplain's house, the buildings of the former mansion and the manor house and the Count's baths in the depths of the woods – significantly define the villagescape.

Zsörk is an Árpád-era part of the village of Pápateszér. This once inhabited settlement was completely depopulated by the 1990s. The interesting thing about the place is that large-scale farming has never taken off here, and some of the fruit trees have been preserved from the flora of former peasant life. Eight years ago, a young couple started organic farming on an area of almost 30 hectares, creating a so-called forest garden. Here they started producing and propagating native fruit trees. In recent years, renovation work has begun on several old buildings, including the chapel. Every year on 20 August, the locals celebrate a mass at the chapel dedicated to St Stephen.

The row of 100-year-old cellars is at the heart of tourism development on Fényes-hegy. Pápateszér has started to purchase state-owned land and properties with fragmented ownership, repaired roads and started planting fruit trees in a suitable area. The main objectives include preserving the 100-year-old wine press houses, renovating them with traditional materials and keeping them in their original state. This should be achieved by giving the buildings and associated land new functions (e.g. fruit storage, guest house, wine tavern, craft workshops, herb, vegetable and fruit growing and processing – fruit drying house, brandy distillery, drying, etc.).

The leaders of the village strive to seize every opportunity to promote the development of the village, to serve the village and its residents, and to enhance the benefits that the village offers.

The mayor of the settlement is: Béla Völfinger





PÉTFÜRDŐ

A település két megyeszékhely – Székesfehérvár és Veszprém – között fekszik félúton, a Keleti-Bakony és a Sárrét találkozásánál. A vidék ősidők óta lakott terület, erről vallanak a „vonaldíszes” kultúra itt fellelt cseréptöredékei vagy a római korban épült gát maradványai.

Honfoglaláskori históriát idéz Anonymus Gesta Hungaroruma, amely szerint Ösbő vezér Veszprém meghódítására indulván 3 napon keresztül Peytu mezején pihentette seregét. De nem ez az első írásos említése Pétnak. 1082-től maradtak fenn oklevelek a Peyt, Peth patakjára telepített vízimalmokkal kapcsolatos malomjogi, vízduzzasztási viták kapcsán. 1244-ben már állt a falu Keresztelő Szent János tiszteletére szentelt temploma.

Péth a palotai vár birtoktesteként létezett több évszázadon keresztül, osztozva annak sorsában, hányattatásaiban. A mohácsi vész utáni Magyarország írott forrásaiban Péthről 1588-ból datálódik az utolsó feljegyzés. Lakói ezután elmenekültek, talán felkoncolták őket, portái az enyészeté lettek. Palota pedig a három részre szakadt Magyarország egyik erődtímenyeként elkeseredett harcok színterévé vált hosszú időre. Az elnéptelenedett, kifosztott tájon az élet újraindítása, a lakosság betelepítése, többek között Pétre is, a XVII. század végétől kezdődően a Zichy családhoz köthető.

Pétfürdő történetében az első komoly, pozitív fordulatot jelentette, amikor az 1860-as években felfedezték az itt feltörő víz gyógyhatását. Hamarosan fürdőház, medence, vendégfogadó, vasúti indóház épült, posta létesült. Parkok, ligetek, sétányok tették hangulatosabbá a környéket. 1913-tól a helységnevtárban már Pétfürdő néven szerepelt.

A következő nagy változás a trianoni békeszerződés következtében megcsonkított ország iparosítási programja, ezen belül a magyar nehézipar megteremtésének terve miatt következett be Pétfürdőn. A bakonyi mészkőre, a várpalotai lignitre, a Pét patak vizére és a kedvező szállítási feltételekre alapozva kezdődött meg a vegyipar-termelés a két év alatt felépített gyárban. 1932. június 28-án szabadalmaztatták a Pétisó védjegyet.

A ma is működő, prosperáló Nitrogénművek Zrt. – a Bige Holding Csoport tagjaként – jelenleg Magyarország egyetlen ammónia- és műtrágyatermelő kapacitásokkal is rendelkező nitrogénműtrágya-gyártó vállalata.

Pétfürdő XX. századi históriájának újabb jelentős fordulópontja egy konkrét évszámhoz, 1997. október 1-jéhez köthető. Az 1996. május 19-én lezajlott érvényes és eredményes népszavazásnak köszönhetően ekkortól az itt élők végre saját kezükbe vehették sorsukat. Az 1951 óta Várpalota város második kerületeként létező Pétfürdő ettől a naptól lett önálló. A népszavazás sikere, a függetlenség kivívása a település életében egy olyan építkezési időszakot indított el, amely ma is tart, és amelynek haszonélvezője mindenki, aki pétfürdőinek vallja magát. Az elmúlt majd negyedszázad alatt beruházások sora valósult meg nagyrészt önerőből. Megoldódott a felszíni vízelvezetés, lezajlott az ivóvízrendszer felújítása, korszerűsítve lett a távfűtőrendszer, az utcák új aszfaltburkolatot kaptak, parkok, játszóterek, közösségi terek, parkolók létesültek. Megtörtént az Ifjúsági-tó rekonstrukciója, jelentős beruházások zajlottak le a Horváth István Általános Iskolában, a „Panelkuckó” Napköziotthonos Óvodában, a Pétfürdői Községi Ház és Könyvtárban. Orvosi rendelő, bölcsőde, polgármesteri hivatal, ravatalozó épült, folyamatosan szépülnek, újulnak meg a sportolást, rekreációt szolgáló létesítmények.

Pétfürdő közösségi életét civil szervezetek, egyesületek, alapítványok, csoportok, szakkörök, klubok sokasága gazdagítja. Az itt élő, több hullámban betelepült emberek mára pétvivé lettek, akik élvezik a lakóhelyük nyújtotta szolgáltatásokat, és felelősen részt vesznek jövője alakításában. Pétfürdő egy nyitott, változásra mindig kész település, amely a néhány napra érkező vendéget éppúgy szívesen fogadja, mint azokat, akik itt tervezik leélni az életüket.

A település polgármestere: Horváth Éva

Fotók: Bágyi Roland, Buzás Dániel, Nagy Ernő Norbert, Pátkai Brigitta, Varga József

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Játszótér a Liszt Ferenc utcában; Pétfürdői Községi Ház és Könyvtár; Pétfürdői látkép; Szent László-templom; Szent István park; Orvosi rendelő; Bölcsőde; Pétfürdő környéki dombok; Malom emlékhely; Polgármesteri hivatal; Ifjúsági-tó



PÉTFÜRDŐ



PÉTFÜRDŐ



PÉTFÜRDŐ



The settlement is located halfway between two county seats - Székesfehérvár and Veszprém, at the meeting of the Eastern Bakony and the Sárret. The area has been inhabited since ancient times, as evidenced by the fragments of the “line-decorated” culture found here or the remains of a dam built in Roman times.

Gesta Hungarorum by Anonymus quotes history from the time of the Hungarian conquest, according to which leader Ösbö on the way to his conquest of Veszprém rested his army in Peyt's field for three days. But this is not the first written mention of Pét. From 1082, charters have survived in connection with mill-law, water-damming disputes over the watermills installed in Peyt's Peth Creek. By 1244, the village had a church dedicated to St. John the Baptist.

Péth has existed as the estate of the Várpalota for several centuries, sharing its fate and hardships. In the written sources of Hungary after the disaster at the battle of Mohács, the last record of Péth dates from 1588. Its inhabitants then fled, perhaps slain, and its houses became abandoned. For a long time, Palota became the scene of desperate struggles as one of the strongholds of Hungary, which was divided into three parts. In the depopulated, plundered landscape, the return of life and the resettlement of the population, including Pét, can be linked to the Zichy family from the end of the 17th century.

The first serious, positive turning point in the history of Pétfürdő was when the healing effects of the water that burst here were discovered in the 1860s. Soon a bathhouse, swimming pool, inn, railway house were built, a post office was established. Parks, groves and promenades made the area more charming. From 1913, it was already included in the gazetteer as Pétfürdő.

The next big change took place in Pétfürdő due to the industrialization program of the country that was mutilated as a result of the Treaty of Trianon, including the plan to establish the Hungarian heavy chemical industry here. Based on the Bakony limestone, the Várpalota lignite, the water of the Pét stream and the favorable transport conditions, the production of chemicals started in the factory that was built in two years.

On June 28, 1932, the trademark Péti só was patented. The prosperous Nitrogénművek Zrt., Which is still operating today - as a member of the Bige Holding Group - is currently the only nitrogen fertilizer manufacturer in Hungary with ammonia and fertilizer production capacities.

Another significant turning point in the history of Pétfürdő in the 20th century can be linked to a specific date, October 1, 1997. Thanks to a valid and successful referendum held on 19 May 1996, the people living here could finally take their destiny into their own hands. Pétfürdő, which has existed as the second district of Várpalota since 1951, became independent from that day. The success of the referendum, the achievement of independence, started a constructive period in the life of the settlement, which still lasts today, and the beneficiary of which is everyone who professes to be from Pétfürdő. Over the past and a quarter of a century, a number of largely self-funded investments have been made. The surface drainage was solved, the drinking water system was renovated, the district heating system was modernized, the streets were given new asphalt pavement, parks, playgrounds, public spaces and car parks were established. The reconstruction of the Youth Lake has taken place, significant investments have been made in the István Horváth Primary School, in the “Panelkuckó” Day Care Kindergarten, and in the Pétfürdő Community House and Library. A doctor's office, a nursery, a mayor's office and a funeral home were built, the facilities for sports and recreation are constantly being beautified and renewed. The community life of Pétfürdő is enriched by a multitude of non-governmental organizations, associations, foundations, groups, professional circles and clubs. The people living here, who have settled in several waves, have now become part of Pét, enjoying the services provided by their place of residence and participating responsibly in shaping its future. Pétfürdő is an open settlement, always ready for change, which welcomes guests arriving for a few days as much as those who plan to live their lives here.

The mayor of the settlement: Éva Horváth

Photos by: Roland Bágyi, Dániel Buzás, Ernő Norbert Nagy, Brigitta Pátkai, József Varga





RIGÁCS

A falu határán csordogáló Marcal néhol alig látszik, jobbra csak a zöldebb növényzav és a szarvascsorda nyoma jelzi a legelők között kúsó folyót. Vadregényes terület, a kincsvadászok is értékes leleteket találhatnak a környéken: már az ókortól kezdve kereskedelmi útvonalak voltak itt, mert római pénzekre, középkori épületmaradványokra bukkanhatunk, de a felfedezők még pálos kolostort is találnak a vidéken.

A településsel először 1348-ban találkozunk a korabeli oklevelekben, akkor még Rygach formában. Nevét néhányan szláv eredetűnek vélik, mások a Marcal lápos területein élő madarak rikácsolását gondolják az elnevezés mögött. Rigó is bőségesen akad, megint mások ehhez kötik a falu nevét. Annyi bizonyos, hogy a régi település a török időkben pusztult el, nyomai még ma is látszanak.

Az új falut – 1715 után – nemesek építették fel. Első lakói Ferenczy és Németh nevű családok voltak, akiknek egyenes ági leszármazottai ma is élnek itt. Az ő idejük alatt, a 18. század második felében települt be Rigács magyar ajkú katolikus és evangélikus lakossággal.

A kiváló földekkel rendelkező falu lakossága gazdálkodásból tartotta fenn magát. Jellemzően középparasztok lakták, nagyobb birtokkal rendelkezők csak néhányan voltak. A világháborúk után a helyieknek a termelősövetkezet adta a fő megélhetési forrást, annak felszámolása viszont megtizedelte a falut.

A mai, alig kétszáz főre zsugorodott lakosság a környékbeli városokban dolgozik, így szinte csak aludni jár haza, a földterületeket nagyüzemi gazdálkodással külföldi vállalkozók művelik.

Rigács földrajzi elhelyezkedése és a paraszti kultúrából megmaradt

népi építésze mostanában egyre inkább vonzza a városi értelmiséget, akik nem lebontják a régi házakat, s építenek helyébe újat, hanem igyekeznek megőrizni a kulturális örökséget és az építészeti hagyományt. Így a település egyre inkább skanzen-jellegű képet mutat. Az idáig egyre csak romló állagú öreg épületek nyaralóként vagy lakóépületként kapnak ismét funkciót, tulajdonosaik konzervatív ízlésének köszönhetően eredeti szépségüket megőrizve.

A dísnövényekkel tarkított kertekben 100-200 éves, frissen felújított boltívűkre lelhetünk. A helyi önkormányzat – érzékelve a hagyományokhoz való ragaszkodás igényét – aktív társ a falukép megőrzésében. Hatalmas parkok kialakításával igyekezik az amúgy is nyugalmat árasztó település képét cizellálni. Múlt és jelen szerves egységben jelenik meg Rigácson.

A falunak két temploma is van, de a gyerekes családok a sümegi kegytemplom liturgiáit is szívesen látogatják, ahogy a kegytemplom ferences papjai is szívesen tartanak lelkigyakorlatokat, előadásokat Rigácson.

A pihenni vágyók tökéletes táborhelyet találnak itt. Balra a Somló, jobbra a Badacsony. Előttünk a sümegi vár. A Balaton közelségén felül is, 30 kilométeres körben érhetők el még a népszerű termálfüves létesítmények.

Az utóbbi időkben a programturizmus is célpontként tekint Rigácsra. Sarlós Boldogasszonyra a falu visszaállította a templombúcsú ünnepét. A többnapos fesztiválok folyamatos gyermek- és családi programok, kiállítások, koncertek, kézművesek, képzőművészek, iparművészek, népművészek várják a látogatókat.

A település polgármestere: Dr. Kertész-Bakos Ferenc

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Rigácsi látkép; Régi képeslapok; Útban a templom felé; Felújított házak Rigácson; Nyárfák őszi színeiben; Régi sírkövek; Rigácsi ős



RIGÁCS





RIGÁCS



The Marcal stream, trickling along the edge of the village, is barely visible in some places. The almost only visible marks of the creek flowing through pastures are a somewhat greener plants strip and the footprints of deers. This is a romantic place, where treasure hunters may find valuable artifacts. Trade routes were passing here since ancient times, because one can find Roman coins, medieval building remains, and visitors can even admire a Pauline monastery nearby.

The settlement was first mentioned in written records in 1348, then named as Rygach. This name is considered by some to be of Slavic origin, while others suggest that the vociferance of birds living in the marshy areas of Marcal could actually be inspiration for this name. There is a large number of thrushes (“rigó”) here, so others associate the place name with them. What is certain is that the old settlement - of which traces can still be seen today - was destroyed during the Ottoman rule (16th and 17th centuries).

The new village was built after 1715 by families with noble status. Its first inhabitants were the Ferenczy and Németh families, whose direct descendants still live here today. During that time, in the second half of the 18th century, Rigács was settled with Hungarian-speaking population of Catholic and Lutheran faith.

The excellent arable lands provided the primary means of subsistence for the locals. The village was typically inhabited by medium-acred peasants with only a few having larger estates. After the two world wars, the the main source of livelihood became the so-named agricultural producers' cooperative. The liquidation of this collective farm [after the change of regime] lead to a drastic decrease in the number of inhabitants of the village.

The population number has shrunk to barely two hundred people who mainly work in the surrounding towns, so they almost only come home for

sleeping. There are large-scale farms in the village nowadays cultivated by foreign entrepreneurs.

Rigács' geographical location and the folk architecture preserved from the former peasant culture are now more and more attracting the urban intelligentsia, who do not demolish the old houses and build new ones in their place, but try to keep the cultural heritage and the architectural traditions. Thus, the settlement increasingly resembles a huge village museum. The old buildings, which have been deteriorating so far, are once again being used as holiday homes or residential buildings, preserving their original beauty thanks to the conservative taste of their owners.

We can find 100-200 year old, freshly renovated arches in the gardens dotted with ornamental plants. Sensing the need to keep the traditions, the local council is an active partner in preserving the old village's image. It tries to further improve the appearance of the already quiet settlement by creating huge parks. Past and present appear in organic unity in Rigács.

The village has two churches, but families with children are also happy to visit the masses of the Sümeg monastery, just as the Franciscan priests of the latter also come to Rigács for holding spiritual exercises and lectures.

Those looking for relaxation will find a perfect campsite here. To the left is Somló, to the right is Badacsony. In front of us is the castle of Sümeg. In addition to the proximity of Lake Balaton, there are many popular spas in the area, within a 30-kilometer radius.

Recently, the tourism centered around feature programs has also considered Rigács as a target. The local church is consecrated to the visit of Virgin Mary to Elizabeth, and the village has lately resumed Visitation Day celebrations. This church-ale is associated with a multi-day laical festival, including programs for families and children, exhibitions, concerts, fairs with local craftsmen, artisans and fine artists.

The mayor of the settlement: Dr. Ferenc Kertész-Bakos





SALFÖLD

Salföld a Káli-medencében található. Ezen a területen már 900 körül megjelentek a honfoglaló magyarok: a dimbes-dombos vidék Kál horka, majd Vérbulcsú nemzetségek szálláshelye volt. Később Koppány vezéré lett ez a földterület. Az őt legyőző Szent István király Zala vármegyéhez csatolta Salföldet, amely kezdetben három falvat foglalt magába: Ábrahám, Alsó- és Felső-Kőkút településeket.

Az Árpád-házi királyok idején a községet Salkőkútnak nevezték, valószínűleg azért, mert az egyik legismertebb birtokos az Atyusz nemzetségbeli tagja Sal (Saul) volt, akitől fennmaradt két végrendelet (1221-ből és 1227-ből), mint hiteles írásbeli dokumentum. A Sal családnak a környéken is nagyobb birtokai voltak. A család férfi ága 1560 körül kihalt.

A falu élete a török hódításig virágzott; állattartás, szőlőművelés jellemezte. A lakosság etnikailag magyar volt. A török hódítás azonban elpusztította a falut. Salföld sorsa 1543 után megpecsételődött: a török haderő elfoglalta Székesfehérvárt, aztán ostromolta a környék várait. A Káli-medence falvai közt Salföld is elpusztult. Ezt a vidéket 1687-ben szabadították fel az egyesült keresztény seregek. Következett a Rákóczi-szabadságharc (1703-1711), melynek dunántúli hadjáratai (Bottyány Jánosé 1705-ben, majd Csobánc ostroma 1707-ben) hátráltatták a falu újjászületését. Csak 1711 után éledt újra a falu.

Az 1715-ből származó összeírás szerint, „Schalfölde lakosai jövevények”. Egy 1720-ból fennmaradt dokumentum alapján a betelepülők magyar jobbágyságok voltak. A XVIII. században a község gyors fejlődésnek indult, hozzátartozott Ábrahámhegy is nagy szőlőterületeivel.

A béke és a virágzás a XIX. században folytatódott. A népszámlálások adatai mutatják: 1828-ban 293 fő, 1890-ben már 613 fő élt a faluban (Ábrahámhegy és Salföld lakosait egybeszámolták). A helyi gazdaság legjövödel-

mezőbb ága a XX. század közepéig az állattenyésztés (tehéntartás), a halászat és a szőlőművelés volt.

A II. világháborúban sok hősi halottja és mártírja volt a falunak, az épületek azonban viszonylag jól átvészelték a háborús éveket. Salföld társadalmát 1950-től a szocialista rendszer gyökeresen átalakította. A magángazdaságokat szétverte, a parasztgazdák földjeit, a módosabbak házait is államosította. A parasztokat 1959 tavaszán néhány aktivista termelőszövetkezetbe kényszerítette. A történelmi kényszerrel létrejött téesz 1973-ig működött, amikor egy nagygazdaságba olvasztották be.

A salföldi téeszt később a falusiak nagy része magáénak érezte, az elnöke sokat próbált tenni a községért. Egy településfejlesztési koncepció áldozataként 1973-ban mégis hanyatlani kezdett a falu. Megszűnt a helyi tanács, az iskola, a lakosság a kiemelt övezetnek számító Balaton-partra vagy városokba költözött, megkezdődött az elvándorlás. Míg 1970-ben 243-an voltak a salföldiek, addig 1990-re 77 főre apadt a lélekszám. Az egyetlen jó a rosszban, hogy a falukép viszonylag érintetlen maradt, és ez vonzotta ide a máshonnan ide kikapcsolódni, felüldülni járókat.

A régi házakat olyan városiak vették meg és újították fel, akiket vonzott a környék, a táj szépsége. A hajdani nyaralók némelyike mára „tősgyökeres” salföldi lett, mert közülük többen letelepedtek itt, némiképp gyarapítva a lakosságot. Manapság Salföld – amellet, hogy turista látványosság is – működő falu, saját önkormányzattal, természetvédelmi majorról, szép portákkal.

A barokk templom 1769-ben épült, majd a XIX. században bővítették. Az oltár XVIII. századi fafaragás, az oltárkép Szent Mátét ábrázolja.

A település polgármestere: Fábíán Gusztáv

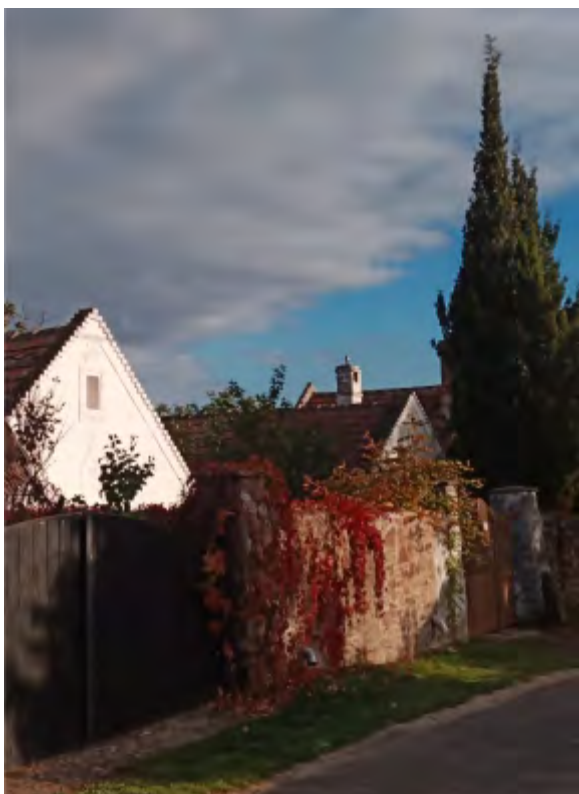
A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Vakolatdíszes salföldi házak





SALFÖLD



SALFÖLD



Salföld is situated in the Káli Basin. The conquering Hungarians appeared in this area as early as around 900: the undulating landscape was home to the Kál Horka and later the Vérbulcsú clans. Later, the land belonged to Chieftain Koppány. His victorious opponent, King Stephen I, annexed Salföld to Zala County, and initially it included three villages: the settlements of Ábrahám, Alsó-Kőkút and Felső-Kőkút.

During the reign of the Árpád kings, the village was called Salkőkút, probably because one of its most famous owners was Sal (Saul), a member of the Atyusz clan, from whom two wills (from 1221 and 1227) have survived as authentic written records. The Sal family also had large estates in the area. The male branch of the family died out around 1560.

Life in the village was prosperous until the Turkish conquest, and was characterised by livestock breeding and winegrowing. Ethnically, the population was Hungarian. However, the Turkish conquest destroyed the village. The fate of Salföld was sealed after 1543: the Turkish army occupied Székesfehérvár and then besieged the castles in the area. Among the villages of the Káli Basin, Salföld was also destroyed. The region was liberated by the united Christian armies in 1687. Then came the Rákóczi War of Independence (1703-1711), whose campaigns in Transdanubia (János Bottyány's in 1705 and the siege of Csobánc in 1707) hindered the revival of the village. Only after 1711 did the village recover.

According to a census from 1715, "the inhabitants of Schalfölde are newcomers". According to a document from 1720, the settlers were Hungarian serfs. In the 18th century, the village experienced rapid development, including Ábrahámhegy with its large vineyards.

Peace and prosperity continued throughout the 19th century. The census data show that in 1828 there were 293 inhabitants in the village, and in 1890, 613 (the inhabitants of Ábrahámhegy and Salföld were registered together). The most profitable branches of the local economy until the

middle of the 20th century were livestock farming (cattle breeding), fishing and viticulture.

During World War II, the village lost many heroes and martyrs, but the buildings survived the years of war relatively unharmed. From 1950 onwards, Salföld's society was radically transformed by the socialist regime. It abolished private farms and nationalised the lands of peasant farmers as well as the houses of the wealthy. In the spring of 1959, a few activists forced the peasants to form a cooperative. This historically forced cooperative continued to function until 1973, when it was merged into a large agricultural holding.

Later, the majority of the villagers felt that the cooperative of Salföld was their own, and its president tried to do a lot for the village. In 1973, however, the village fell victim to a settlement development plan and began to decline. The local council and the school were closed down, the population moved to the banks of Lake Balaton, which was a priority area, or to towns, and emigration began. While in 1970 there were 243 inhabitants in Salföld, by 1990 the number had fallen to 77. The only upside was that the village remained relatively unspoiled, which attracted visitors from elsewhere to come here for recreation and relaxation.

The old houses were bought and renovated by urbanites who were attracted by the beauty of the area and the landscape. Some of the former holidaymakers have now become 'native' inhabitants of Salföld, as many of them have settled here, thus increasing the population to some extent. Today, Salföld is not only a tourist attraction but also a functioning village with its own municipality, a nature reserve, and beautiful gardens.

The Baroque church was built in 1769 and extended in the 19th century. The altar is an 18th century carving, and the altarpiece depicts St. Matthew.

The mayor of the settlement: Gusztáv Fábrián





SÓLY

A Bakony és a Balaton között, Veszprémtől és Várpalotától félúton, a 8-as főúttól déli irányban néhány száz méterre találjuk a szép fekvésű kis települést 541 lakossal megbújva az árvalányhajtól körülvevett dombok között.

Sólyhoz köthető az államalapítás körüli évekből származó, kis számban fennmaradt hiteles oklevelek egyike, a veszprémi püspökség 1009. évi adománylevele, amelyet „István Isten kegyelméből a pannóniaiak királya”, azaz az államalapító Szent István király állított ki. Egyes feltevések szerint a falu határában álló dombok a magyarság egyik legmeghatározóbb eseményének tanúi voltak: történetírók szerint itt győzte le István serege a lázadó Koppányt.

Az ütközetre – amely Géza magyar fejedelem halála után eldöntötte az utódlás kérdését István és Koppány között – a mai településen több emlékmű is utal. A faluban található az ország legrégebbi falusi temploma. Sóly falu a jelenlegi település helyén állt már feltehetően a magyarok honfoglalása előtt is, vagy rövidesen azután. A mai református templom szinte minden részletében középkori eredetűre utal.

A királyi kardot 1998-ban állították István és Koppány csatájának emlékére, István király prágai székesegyházban őrzött kardjának másolata volt. Mindmáig a világ legnagyobb (12 méter magas) fából készült kardja volt, de 2014. július 16-án elkorhadva kidőlt. Az új kard 2021-ben lett felállítva, a kor követelményeinek megfelelő színvonalon a magassága pontosan 18,15 méter.

Sóly faluról Fényes Elek 1854-ben készített alaposabb leírást. Könyvében az alábbiakat írta: „Sóly, magyar-német falu Veszprém vármegyében, 254 katolikus és 454 református lakos. Ez előtt a katolikusok is mind magyarok voltak, de most köztük több a német. A reformátusok temploma igen régi épület, s hihető, hogy még Szt. István király idejében formáltatott, mert a veszprémi püspökség itt erősített meg, mint azt az oklevél vége

mutatja: „Datum in villa nostra Sóly”. Határán keresztül folyt a Séd vize, s ezen van egy hegyoldalban az uradalomnak egy igen mesterséges készületű papirosmalma. Földjei soványak, legelője köves, kopár, rétjei jók, bora nagyon derék, s ha sokáig áll, a somlyóival vetélkedik. Földesura: a zirci cisztercita apátság.”

A sólyi papírmalom egy 18. századi papírmalom romja Veszprém megyében, Sóly község határában, a falutól pár száz méterre északkeleti irányban találjuk a Séd-patak partján.

A zirci cisztercita apátság az 1780-as években határozta el, hogy a hozzá tartozó Sóly területén papírmalmot kíván létesíteni; a létesítményben a papírgyártás 1790. április 7-én indult meg. Több mint 60 féle vízzel ellátott papírt gyártottak itt, főként az egyházi intézmények és állami hivatalok papírigényét kielégítve.

A település katolikus templomát 1910-ben a zirci ciszterci apátság építtette, és a későbbiekben iskolakáponaként szolgált 64 éven át.

Jól elférnek a falu központjában a műemlékek és a kétszintes kultúrház, valamint a minden igényt kielégítő modern egészségház. A falu északi oldalán, a kálváriadombon található a kissé elhanyagolt kálvária, a stációk kőépítmények, kis fürkékkel, de a képeknek csak a helye van meg. Az önkormányzat tervezi az eredeti állapotot visszaállítani. Egy kilométerre délnyugatra helyezkedik el a Sólyi-szőlőhegy, ahol a helyi Kertbarátok Köre célként tűzte ki a korszerű szőlőtermelési és borkészítési kultúra bemutatását és terjesztését. A szőlőhegy szélén helyezkedik el a Gál-kútja forrás és pihenőpark, amelyet Litér, Királyszentistván és Sóly építtetett az idelátogatók legnagyobb öröme. Három kopjafa hirdeti a közös társadalmi munka eredményét.

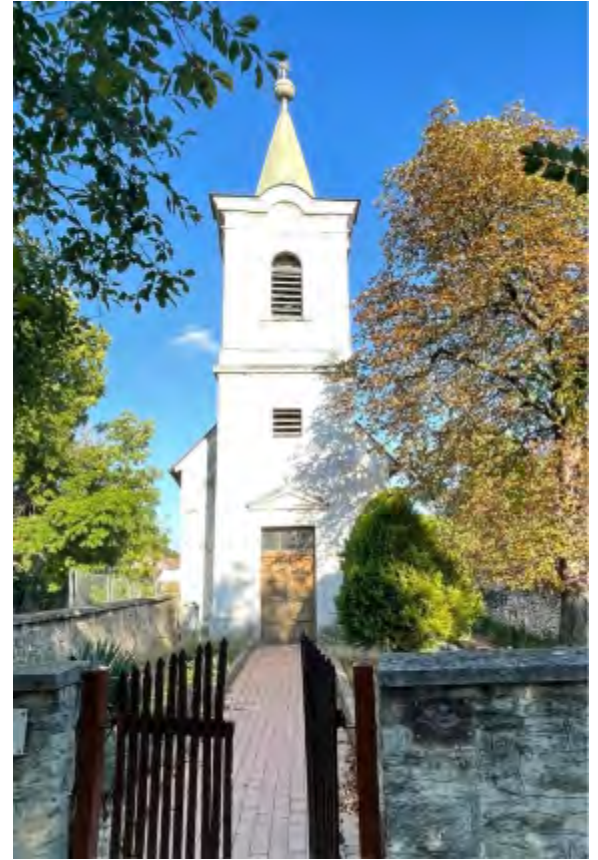
A település polgármestere: Kaptur József

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szeretem Sólyt!; Látkép a településről; Református templom; Egészségház; Magyarok Nagyasszonya Katolikus Iskolakápolna; Szent István kardja; ; Kálvária-domb; Szőlőhegy – Gál-kútja; Római kori kőhíd



SÓLY



SÓLY



SÓLY



The small picturesque village with 541 inhabitants lies between Bakony and Lake Balaton, halfway between Veszprém and Várpalota, a few hundred meters south from Primary Main Road 8, among the hills covered with feather grass.

One of the few authentic documents preserved from the state foundation period, the 1009 letters patent of the Bishopric of Veszprém issued by “Stephen, by the grace of God, King of the Pannonians” (i.e. King St. Stephen founder of the Hungarian state) can be linked to Sólly. According to some historians, the hills on the edge of the village witnessed one of the most significant events of the Hungarians: King Stephen's army defeating the rebellious Koppány.

The battle was fought after the death of Grand Prince Géza between Stephen and Koppány and definitely decided the succession struggle. There are several monuments in the settlement commemorating this event. The village is home to the oldest rural church in the country. The village of Sólly presumably existed in its current place before the conquest of the homeland or shortly thereafter. Today's Reformed church refers to its medieval origin in almost every detail.

The Royal Sword Monument represents a copy of King Stephen's sword now kept in the Prague Cathedral and was erected here in 1998 in memory of the battle between King Stephen and Koppány. To this day, it was the largest wooden sword in the world (12 meters high), but on July 16, 2014, it came down because of rotting. The new sword was erected in 2021, at a standard that meets the requirements of the age, and has an height of exactly 18.15 meters.

Elek Fényes made a more thorough description of the village of Sólly in 1854. In his book, he wrote: “Sólly, a Hungarian-German village in Veszprém County, has 254 Catholic and 454 Reformed inhabitants. Before that, the Catholics were all Hungarians, but now there are more Germans among them. The Reformed Church is a very old building, and it is believed that it was built in the time of King St. Stephen, because the Bishopric of Veszprém

was confirmed here, as shown in the end of the [Latin language] letters patent: “Datum in villa nostra Sólly”. The waters of the Séd stream passed through this land, and there is a very artificially made paper mill of the seigneurie on the hillside. Its soil is lean, the pastures are stony, barren, but the meadows are good, their wine is very tasty, and if it stands for a long time, it may challenge the Somlyói wines. Their landlord is the Cistercian Abbey of Zirc.”

The Sólly paper mill operated in the 18th century in the village of Sólly, Veszprém county, and its ruins can be seen a few hundred meters northeast of the village boundaries, on the bank of Séd stream.

The Cistercian Abbey of Zirc decided in the 1780s to establish a paper mill in the territory of Sólly village belonging to them. Paper production began here on April 7, 1790. More than 60 types of watermarked paper were produced, mainly to meet the paper needs of church institutions and government agencies.

The Catholic church of the settlement was built in 1910 by the Cistercian Abbey of Zirc and later served as a school chapel for 64 years.

The monuments and the two-storey Community House, as well as the modern health center that can meet all the needs, fit well in the center of the village. On the north side of the village there is a slightly neglected Calvary Hill, with stations built of stone, featuring small booths where once were paintings. The municipality plans to restore the original state. The Sólly vineyard is located one kilometer southwest, where the Kertbarátok Köre (Local Gardeners' Club) plans to present and popularize modern vine-growing and viticulture. On the edge of the vineyard is the Gál-kútja spring and recreation park, which was built, to the delight of the tourists, by the villages of Litér, Királyszentistván and Sólly. There are three wooded columns (“headstrips”) commemorating the result of the joint community work.

The mayor of the settlement: József Kaptur





SÜMEG

Különleges geológiai értékek, borászati, történelmi és irodalmi értékek, hogy az épített örökségről ne is szóljunk. Sümeg, ez a barokk kisváros ékszerdobozként hordja magában a történelmet, értékek ezreit. Ezek fölé emelkedik mintegy koronaként a vár, ami szigorúan őrködik fölötté, és minden nap élettel teli, élő, lüktető történelemmel dacol az idővel. Épített értékek, amelyek a turisták, látogatók előtt is nyitva állnak, és egész évben várják őket, több napnyi látnivalót ígérnek. Bár a város most Veszprém megyében található, de Szent István király korától az 1950-es megyerendezésig Zala vármegyéhez tartozott. IV. Béla király parancsára a veszprémi püspök erős kővárat emeltetett a sümegi hegyen. 1440 után megépítették a külsővárat, így Sümeg a környék legerősebb kővárává fejlődött. Jelentőségét csak fokozta, hogy a veszprémi püspök is ide húzódott vissza székhelyéről, amit 1552-ben elfoglalt a török. 1553-ban emelték legkorszerűbb védőművét, a több emeletes, vastag falú Kövess-bástyát. A történelem megtépzta ugyan, de jelenleg a Balaton-felvidék legjobban helyreállított középkori kővára, ahol minden nyáron színpompás várjátékokkal idézik fel az egykori vitézek életét. A várat 2016-tól kezdődően a Nemzeti Várprogram keretében felújítják. Az elmúlt évszázadok számos kiemelkedő személyiséget adtak a városnak, az országnak. *Ramassetter Vince* borkereskedő és felesége, *Kompanik Zsófia*, a város nagy mecénásainak köszönhető az iskola, a



kórház és a város polgári életének virágzása. Az ő házuk ma látogatóközpontként üzemel, ahol a múlt és a jelen összekapcsolódása harmóniában és egymást kiegészítve található. Az épület ICOMOS díjat nyert 2021-ben.

Kisfaludy Sándor költő szülőháza is a történelmi belvárosban található. Itt éltek feleségével, *Szegedy Rózával*. A sümegiek méltán lehetnek büszkék a magyar romantika bölcsőjére. A ma emlékházként működő épületben ugyancsak jelen vannak a kor legmodernebb digitális vívmányai és a múlt méltó öröksége. Itt kapott helyet *Darnay Kálmán* régész emlékére berendezett kiállítás.

Sümeg szakrális helyekben is bővelkedik. 1552 és 1762 között a Veszprémi Püspökség székhelye volt. A *Püspöki Palota* mai formája *Padányi Bíró Márton* püspök nevéhez fűződik. A Nemzeti Kastélyprogram és Nemzeti Várprogram keretében megújult épület 2021 novemberétől újra látogatható állandó és időszaki kiállításával. A *Plébániatemplomot* freskói teszik vonzóvá a látogatók előtt. *Franz Anton Maulbertsch*, a közép-európai barokk művészet legnagyobb tehetségű művésze festette 1757 és 58 között. Műve egyedülálló Európában, amit a „magyar rokokó Sixtusi kápolnájaként” is emlegetnek. A *Sarlós boldogasszony Ferences Kegytemplom és Kolostor* Sümeg meghatározó műemléke közé tartozik. A kolostor homlokzata közvetlenül a templomhoz kapcsolódik. Itt minden az elmélyülést, az imádságot szolgálja. Itt található a Sümegi Szűz Mária kegyszobra is, amely „csodatételeiről” vált híressé, és tette búcsújáróhellyé Sümeget.

A város a bor termeléséről is híres. A vidék borait *Ramassetter Vince* ismertette meg a külföldi borfogyasztókkal, ám az elmúlt évszázadokban sokat változott a bor termelése, fogyasztási szokásai. Dr. *Entz Ferenc* nagyon sokat tett a gyümölcstermesztés fellendítéséért mind elméleti, mind gyakorlati értelemben. Kiemelte a gyümölcs kitűnő étrendi hatását. Nevéhez fűződik többek között a szőlő- és a bortermeles tudományos alapokra helyezése.

A sümegi sajátos terroirt az egyedi mikroklíma, a mészkő és a tűzkő keveredése biztosítja. 2019-ben lelkes helyi borászok – Sümeg Penta néven – azzal a szándékkal fogtak össze, hogy Sümeg újra önálló borvidéki státuszt kapjon. Az önálló apelláció szándékának hármasszög alapja: az egyedi, sajátos borkészítési eljárások iránti szigorú elkötelezettség, az ökológia szőlőművelés, valamint a természetes borok készítésének szándéka. Az Agrárminisztérium Bor és Eredetvédelmi tanácsa 2021. május 12-én fogadta el Sümeg önálló OEM státuszát, ezzel létrejött Európa második legkisebb apellációja. Ezzel Sümeg, mint önálló apelláció „visszatért”, megnyílt az út az egyedi karakterű borok és pezsgők készítésére.

Sümeget végigjárva érdemes a temetőben is egy sétát tenni, hiszen irodalmi, ipartörténeti, történelmi nagyjaink sírját is megtalálják.

Vadban bővelkedő erdők, az ország egyetlen kopófalkája, a fazekasság, a gasztronómia mind-mind gyarapítják Sümeg értékeit.

A település polgármestere: Végh László

A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

Ködben a sümegi vár; Sümeg este; Templom oltár; Várdűlő; Ramassetter-ház; Belváros; Kisfaludy emlékház; Francia hangulat; Ranolder sajt; Ferences templom belseje; Sümeg éjjel; Palotakert

SÜMEG



SÜMEG



SÜMEG



Special geological, viticultural, historical and literary values, not to mention the built heritage. Sümeg, this baroque small town, is a jewelry box carrying history and thousands of values. Above these rises the castle like a crown, strictly guarding the town and defying time every day with a lively, vibrant, pulsating history. The built values that are open to tourists and visitors all year round promise attractions for several days. Although the town is now located in Veszprém county, it belonged to Zala county from the time of King St. Stephen until the county reorganisation in the 1950s. Ordered by King Béla IV, the bishop of Veszprém had a strong stone castle erected on the Sümeg mountain. After 1440, the outer castle was built, so Sümeg developed into the strongest stone castle in the area. Its significance was only enhanced by the fact that the bishop of Veszprém also withdrew here from his seat, which was occupied by the Turks in 1552. Its most modern fortification, the multi-storey, thick-walled Kövess bastion, was erected in 1553. Although it has been battered by history, it is currently the best restored medieval stone castle in the Balaton Uplands, where the lives of former heroes are evoked with colourful castle games every summer. The castle has been renovated since 2016 as part of the National Castle Programme. The past centuries have given many prominent personalities to the town and the country. The school, the hospital and the flourishing civil life of the town can be thanked to Vince Ramassetter, wine merchant, and his wife, Zsófia Kompanik, who were generous patrons of the town. Today their house functions as a visitor centre, where the past and the present are connected in harmony, and they complement each other. The building won the ICOMOS award in 2021.

The birthplace of the poet Sándor Kisfaludy is also located in the historic town centre. He lived here with his wife, Róza Szegedy. The people of Sümeg can be rightly proud of the cradle of Hungarian romance. The building, which now serves as a memorial house, features the latest digital achievements of our age as well as the worthy heritage of the past. The exhibition commemorating the archaeologist Kálmán Darnay is located here.

Sümeg also abounds in sacred places. Between 1552 and 1762 it was the seat of the Episcopate of Veszprém. The present form of the Episcopal Palace was the idea of Bishop Márton Padányi Bíró. The building, which has been renovated within the framework of the National Palace Programme and the National Castle Programme, can be visited again from November 2021 with its permanent and temporary exhibitions. The Parish Church is made attractive to the visitors by its frescoes. They were painted between 1757 and 1758 by Franz Anton Maulbertsch, the most talented artist in Central European Baroque art. His work is unique in Europe, and it is also referred to as the "Sistine Chapel of Hungarian Rococo". The Visitation Franciscan Shrine Church and Monastery is one of the defining monuments of Sümeg. The facade of the monastery is directly connected to the church. Everything here serves meditation and prayer. This is where you can also find the statue of Virgin Mary of Sümeg, which became famous for its "miracles" and turned Sümeg into a place of pilgrimage.

The town is also famous for its wine production. Vince Ramassetter introduced the wines of the region to foreign wine consumers, but the

production and consumption habits of wine have changed a lot in recent centuries. Dr. Ferenc Entz has done a lot in order to boost fruit production both in theory and in practice. He highlighted the excellent dietary effect of fruits. Among other things, his name is associated with placing grape and wine production onto a scientific basis.

The special terroir of Sümeg is ensured by the unique mixture of microclimate, limestone and flint. In 2019, enthusiastic local winemakers joined forces – under the name Sümeg Penta – with the intention of regaining Sümeg's independent wine region status. The triple basis of the goal for individual appellation is: strict commitment to unique, specific winemaking processes, the intention to deal with ecological viticulture and to make natural wines. The Wine and Origin Protection Council of the Ministry of Agriculture adopted Sümeg's independent PDO status on 12 May 2021, creating the second smallest appellation in Europe. With this, Sümeg has "returned" as an individual appellation, paving the way for producing wines and champagnes with a unique character.

When visiting Sümeg, it is also worth taking a walk in the cemetery, where you will also find the graves of some literary, industrial and historical greats.

Forests abundant in wild animals, the only kennel of hounds in the country, pottery and gastronomy all contribute to the values of Sümeg.

The mayor of the settlement: László Végh





SZIGLIGET

Szigliget a Tapolcai-medence Balaton-parti települése, mely gazdag történelmi múlttal és természeti értékekkel rendelkezik. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park részeként a község fő gazdasági mozgatója a turizmus, mely az itt élők legnagyobb részének biztosít megélhetést.

A község belső területén található erdőben és a műemléki védettségű Ófaluban található a Kamonkő tanösvény, mely a természeti és kulturális értékeket mutatja be. Szigliget területén két nagy kiterjedésű egybefüggő erdőrészlet van, jellemzően akác, tölgy, juhar alkotja az itteni fás társulásokat. A település körbefogó vízesebb területeken az ezeknek megfelelő társulások jöttek létre, gazdag vízi élővilággal. A változatos domborzati viszonyokat jól jellemzi, hogy több kisebb kiemelkedés is található Szigligeten, többek között a 242 méter magas Várhegy, az Antalhegy, a Hálás-tető vagy a Királyné-szoknyája. Ezek a vulkanikus eredetű dombok nagyrészt bazalttufából állnak, kisebb részben bazaltfolyások nyomai is láthatóak rajtuk. A település házainak építése során nagyrészt ebből a típusú kőből építkeztek, a bazalttufa bástyák, házfalak ma is hozzátartoznak az Ófalu és a Külsőhegy képéhez.

Szigliget és közvetlen környékének történetének első ember alkotta emlékei körülbelül 4000 évvel ezelőtről származnak, ettől kezdve szinte folyamatosan lakott a település. Jelen voltak a bronzkor emberei, a kelták, a rómaiak és a népvándorlás kori germán törzsek. A község első írásos említése 1121-ből származik, az almádi monostor alapítólevelében írják le Szigliget nevét. A mai közigazgatási területen belül több település is létezett a középkorban, azonban a neveiket nem ismerjük. 1260-tól kezdődött el a vár

építése, melyet a bencés rend pannonhalmi apátja, Favus kezdett. Két év múlva visszakerült királyi tulajdonba a felépült erősség, mely egészen 1344-ig a korona alá tartozott. Ezt követően a Móriczhidai, az Újlaki és a tóti Lengyel család voltak hosszabb ideig birtokosai. A török időben Martonfalvay Imre, Palonai Magyar Bálint vagy Lengyel Boldizsár és Lengyel János védelmezték sikerrel a hódító oszmán hadak elől. A vár lepusztulása az 1690-es években kezdődött, mikor egy villámcsapás következtében az egyik toronyban tárolt lőpor robbanása lerombolta a felsővár nagy részét. A vár köveit később széthordták, és az Ófalu házainak építésénél használták fel.

Szigliget műemléki környezetének fontos eleme a műemléki védettségű Ófalu, melynek egyedi értékei a Várhegy oldalába épült nádtetős parasztházak. A főbb nevezetességek még az Árpád-korban épült Avasi-templomrom, a Szentháromság-kápolna, a főtéren található Alkotóház (korábbi Esterházy-kastély), illetve a Balaton fölé magasodó Királyné szoknyáján található Óvár romjai.

A község alapvető szolgáltatásokkal rendelkezik; van saját általános iskolája, óvodája, orvosi rendelője. Emellett öt környékbeli településsel együtt közös önkormányzati hivatalt üzemeltet, melynek központja Szigliget. A településen több sportág szerelemesei is találnak maguknak helyet szenvedélyük úzásához, a strand pedig a környék egyik legjobbjára visszajelzések alapján. Emellett a nyári időszakban rendszeres hajójárat közlekedik Szigliget kikötőjébe.

A település polgármestere: Balassa Dániel

Fotók: Vértesi Eszter, Kónicz László

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Az Aranykagyló télen; Szentháromság kápolna; Aranykagyló és a Királyné szoknyája; kilátás a Rókarántóról; A Kamonkő dombja; A Gólyaliget; Jellegetes udvar az Ófaluban; A Vár Király-tornya; A kikötő felülnézetből; Őszi kilátás a Rókarántóról; Őszi strand; Horgász; Kilátás a várból Badacsony felé az Antalhegygel



SZIGLIGET



SZIGLIGET



Fotó Kónicz László

SZIGLIGET



Szigliget is a village in the Tapolca Basin, on the shores of Lake Balaton and has a rich historical past and plenty of natural assets. As part of the Balaton Uplands National Park, the main economic driver of the village is tourism, which provides livelihood for most of the locals.

The Kamonkő educational trail runs in a forest located within village boundaries and in Ófalu. This latter is a registered national heritage site with protected (listed) buildings and presents the natural and cultural assets of the area. Szigliget has two large contiguous forest fragments. The typical local tree species are acacia, oak and maple, which form tree associations here. In the wetter areas surrounding the settlement acclimatized plant associations have been developed with rich aquatic life. The topography of Szigliget features several smaller hills, for example, the 242-meter-high *Várhegy*, as well as *Antalhegy*, *Hálás-tető* or *Királyné-szoknyája*. These hills of volcanic origin are largely made up of basalt tuff, and traces of basalt flows can still be seen on them in a few places. Most of the local houses were built of this type of stone; the basalt tuff bastions and house walls are still typical in Ófalu and Külsőhegy.

The first man-made artifacts in the history of Szigliget and its immediate surroundings date back about 4,000 years, and since then the settlement has been inhabited almost continuously. Bronze Age people, Celts, Romans and Germanic tribes from the migration period lived here. The first written mention of the village dates from 1121, the name of Szigliget was recorded in a royal grant (letters patent) establishing the Almádi monastery. Several settlements existed in the Middle Ages within today's administrative area, but their names have been lost. The construction of the castle was started in 1260 by Favus, Abbot of the Benedictine order in Pannonhalma. Two years

later, the fortress was returned to the Crown and remained a royal estate until 1344. After that, the area was owned for a long time by the Móricz-hidai, Újlaki and Lengyel of Tóti aristocratic families. During the anti-Ottoman wars the castle was successfully defended by constables like Imre Martonfalvay, Bálint Magyar of Palonai or Boldizsár Lengyel and János Lengyel. The destruction of the castle began in the 1690s, when a lightning strike triggered the explosion of the gunpowder stored in one of the towers and destroyed much of the upper castle. The stones of the structure were later removed and used in the construction of the houses of Ófalu.

An important element of Szigliget's protected environment is Ófalu, with unique thatched-roof farmhouses built on the slopes of *Várhegy*. All of them are registered national heritage assets. Other important sights are the ruins of the *Avasi* church built in the Árpadian era, the *Szentháromság-kápolna* (Holy Trinity Chapel), the *Alkotóház* (handicrafts community house in the former Esterházy Castle) in the main square and the ruins of *Óvár* (Old Castle) rising above Lake Balaton on the *Királyné szoknyája* hilltop.

The village has all the essential utility services, as well as its own primary school, kindergarten and doctor's office. In addition, Szigliget is the seat of a rural district including five other nearby villages. In this place, lovers of several sports will find good opportunities to pursue their hobby. Based on visitor feedback the beach is one of the best in the region. There is also a regular boat service to the port of Szigliget operating during summer.

The mayor of the settlement: Dániel Balassa

Photos by: Eszter Vértesi, László Kónicz





TAPOLCA

Csupa szépség föld alatt és föld felett. Talán legegyszerűbben így lehetne megfogalmazni azt, hogy mit találhat a Balaton-felvidéki kisvárosba látogató akkor, amikor megpillantja a tanúhegyekkel óvón körbevett települést. Gyönyörű utcáival, tereivel, mediterrán hangulatú épületeivel hívogatja a látogatót. Aki pedig csak egyszer is eleget tesz a kérésnek, sohasem felejt el, amit talál. A meleg vízű tó a város szívében, a gyógyító levegőjű barlang a föld alatt, a vulkáni talajon termelt borok tüze nem engedi el többé az ide látogatót.

Mit sem ér azonban a város minden csodaszép épülete, kalandra hívó utcája, ha nincsen tartalom, ami mindezt élővé tenné. Az itt lakók természetesen gondoskodnak arról, hogy pezsgő életet varázsoljanak a minden napokra. A zenei élet központja a Járdányi Pál Zeneiskola, a Tamási Áron Művelődési Központ pedig – amely nem csak a kultúra háza, de a helyi művészeti együttesek otthona is – folyamatosan kínál értékes, tartalmas kulturális rendezvényeket.

A népi kultúra, a hagyományápolás elkötelezettje a város néptánc-együttese, az 50 éves Batsányi Táncegyüttes. Rendszeres fellépői a város kulturális rendezvényeinek. Ezekből pedig akad bőven. Januárban teltház előtt, mindig zajos sikerrel lép fel a város fúvós együttese a hagyományos újévi koncerten. Civilek által életre hívott kezdeményezés a februári Téltemető jelmezes felvonulás, amely a tavaszt hivatott köszönteni, majd pedig a húsvét közeledtével a belvárosi tojásfák díszítése. Tavasszal a boré és a bortermelőké a főszerep. A Szent György-hegyi napok alatt kulturális rendezvények sokasága várja a vendégeket, mindeközben pedig a Tapolca Tavasz Fesztivál és májusban a hatalmas tömegeket vonzó városi gyermeknap miatt bolydul fel a város. A nyár beköszöntével elkezdődnek az esti tóparti koncertek is az ékszerdoboznak is nevezett Malomtónál. Augusztusban a Tapolcai Ünnepi Napok és Borhét hívja a város utcáira-tereire a bor, a gasztronómia és természetesen a kultúra szerelmeseit. Szeptemberben szü-

reti vigadalomtól lesz hangos Diszel városrész. Az októberi utolsó napsugarakat kihasználva a Tópart ad otthont a Tapolcai Pisztráng- és Borfesztiválnak. Az adventi hétvégék mindegyike kínál a városban szép, lélekemelő szabadtéri rendezvényeket a város közepén elhelyezett Betlehem és a hatalmas mindenki karácsonyfája közelében. December 30-án hatalmas kolbásztöltő versenytől lesz hangos és illatos a Tópart, majd Szilveszter napjának délelőttjén óriási tömeg kíséri a legbátrabbakat a Malomtóhoz, ahol lehetőség van megmártózni a télen-nyáron 18 fokos vízben.

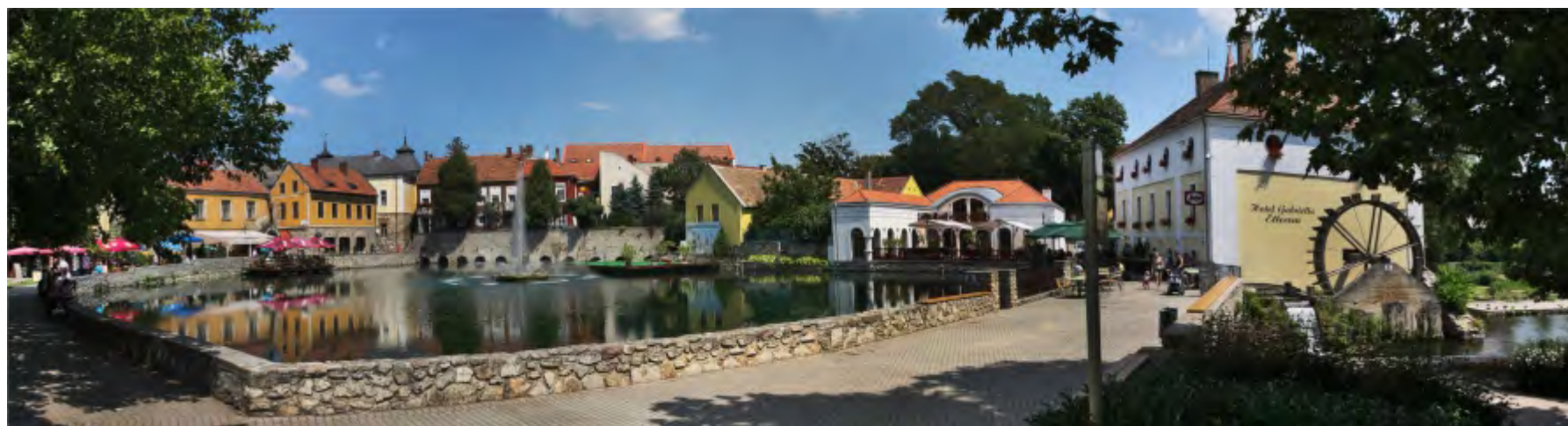
Természetesen nemcsak azoknak lehet úti cél Tapolca, akik a kultúra és a gasztronómia szerelmesei. Az aktív pihenést érdemes egy hatalmas sétával kezdeni a városban, amely érinti a nevezetességeket: a várost híressé tevő, csónakázható tavasbarlangot, melynek kórházi szakasza számos légzőszervi beteg szenvedéseire jelent gyógyírt, és amely hazánk legnagyobb, nemrégiben felfedezett földalatti tavaival rendelkezik. A Köztársaság terén felállított Trianon emlékhelyet, 64 vármegye földjével és egy hatalmas székykapuval. A Tópartot, az ott található római katolikus templomot és városi múzeumot Tapolca szülöttjének, Batsányi Jánosnak emlékszobájával, város- és iskolatörténeti kiállítással. Majd érdemes túracipőt húzni és kerékpárra vagy lóra pattanni, hiszen könnyedén megközelíthetőek a közeli tanúhegyek. A fáradt kirándulókat aztán várja a Tapolcai termálfürdő, amely egy igazi családi strand melegvizes ülőmedencével, élményelemekkel, csúszdákkal, sodrómedencével, gyermekpancsolóval.

Tapolca testvértelepülésétől, az erdélyi Zabolától kapott hatalmas székykapura faragta fel annak készítője Tamási Áron gondolatát: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.” Ezt vallja ez a kedves kisváros és annak lakossága, hiszen az idelátogató vendég valóban úgy érezheti, hogy ez egy olyan biztonságos zuga a világnak, ahol gondjainkat hátrahagyva igazán „otthon” lehetünk.

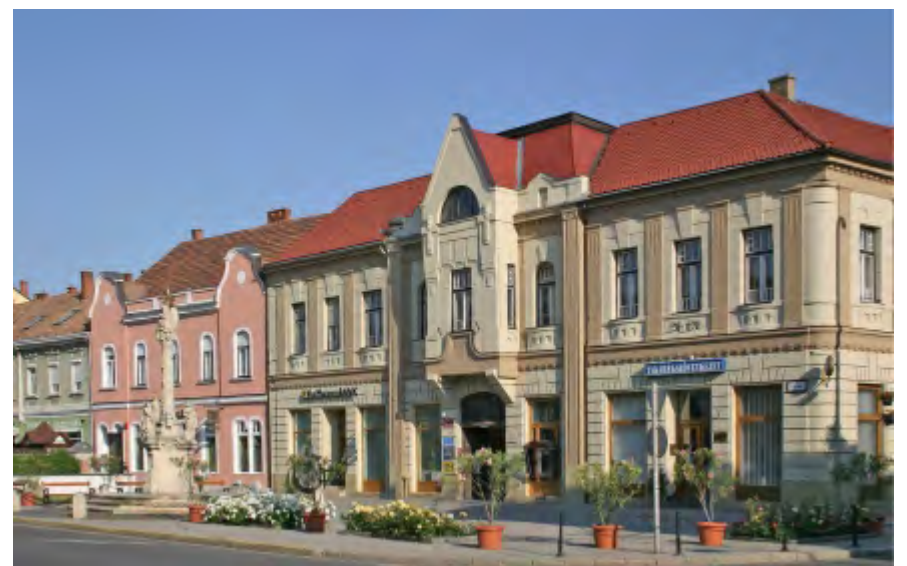
A település polgármestere: Dobó Zoltán

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Malom-tó; Hősök tere; Trianon emlékmű; Tapolca madártávlatból; Kiskirálylány-szobor (Marton László); Fő tér; Szentháromság-szobor a Fő téren; Négy évszak szobor éjjel-nappal; Tavasbarlang; „Y” társasházak



TAPOLCA



TAPOLCA



TAPOLCA



Plenty of beauty both underground and overground. Perhaps this is the easiest way to express what visitors will see when they visit this small town in the Balaton Uplands region surrounded by monadnocks (isolated rock hills). The town welcomes its visitors with beautiful streets, squares and buildings with Mediterranean atmosphere. Those who visit this place even once will never forget what they experienced here. The warm-water lake in the heart of the city, the giant cave with healing air, the fire of wines grown on volcanic soil will surely enchant you.

However, all the beautiful buildings of the town, the streets that call for adventure, are worth nothing if there is no background content that makes them all come alive. The locals take care, of course, to fill everyday life with interesting events. The center of music events is the Pál Járdányi Music School and the Tamási Áron Cultural Center. The latter is not only a house of culture, but also a home for local art ensembles; it constantly offers substantial and high-quality cultural events.

The 50-year-old Batsányi Dance Ensemble is dedicated to folk culture and the preservation of traditions. They are regular performers at the town's cultural events. There are plenty of such programs here. Every January, the town's wind ensemble performs with great success the traditional New Year's concert. *Téltemető* ("Winter Burial") is a carnival parade organized every February by local NGOs. A bit later, when Easter approaches, the decoration of downtown "egg trees" is another occasion for a social feast. In the spring, wine and wine producers play the lead. Cultural events of this season attracting huge crowds are *Szent György-hegyi napok* (St. George's Day, 23rd April), *Tapolca Tavasz Fesztivál* (Tapolca Spring Festival, 1st weekend of May) and *Gyermeknap* (Children's Day on the last Sunday of May). The summer season brings evening concerts on the fairytale-like Malomtó lakeside. In August, *Tapolcai Ünnepi Napok* (Tapolca Festive Days) and *Borhét* (Wine Week) await the lovers of wine, gastronomy and, of course, culture to the streets and squares of the town. In September, the *Diszel* neighbourhood hosts the noisy harvest festival. You can enjoy the last sunny days of October in the *Tópart* (Lakeside) zone hosting *Tapolcai Pisztráng- és Borfesztivál* (Tapolca Trout and Wine

Festival). Each Advent weekend offers beautiful and breathtaking outdoor events near the nativity scene (Bethlehem) and a huge Christmas tree of everyone installed in the town center. On December 30, the *Tópart* zone hosts a huge sausage-filling competition, then on the morning of New Year's Day a huge crowd will accompany the bravest people to Malomtó to dive in the lake with a constant water temperature of 18 °C (64.4 °F) all year round.

Of course, Tapolca can be a good destination not only for those who love culture and gastronomy. It is worth starting an active holiday with a huge walk in the town with many sights. The most important is the spring cave, which is navigable by boat and made the town famous. It has a health care department offering treatment for many respiratory diseases. This cave has the largest recently discovered underground lakes in Hungary. Another site worth visiting is the Trianon Memorial site in *Köztársaság tér* presenting the 64 counties of the former Kingdom of Hungary and featuring a huge Szekler gate. More attractions worth visiting are: *Tópart* zone, including a Roman Catholic church and the town museum with the memorial room of János Batsányi, a native of Tapolca, as well as an exhibition presenting the history of the town and its schools. The more active people are awaited by many hiking, biking or even horse riding routes in the nearby monadnocks which are easily accessible. If you get tired during sports activities *Tapolcai Termálfürdő* (Tapolca Thermal Bath) is the right place for relaxing. It has a real family beach with warm-water cocktail pool and aquapark facilities (waterslides, lazy river pool and paddling-pool).

The huge Szekler gate is a gift from Zabola, the sister settlement of Tapolca from Transylvania (Romania). The creator has carved on it the thoughts of the famous Szekler writer Áron Tamási: "*We are in the world to be at home somewhere in it.*" This is also the guiding principle of this lovely little town and its inhabitants, as visitors can really feel that this is a safe corner in the world where they can truly feel "at home" leaving all worries behind.

The mayor of the settlement: Zoltán Dobó





TIHANY

Tihany, az egykori szőlőművelő és halászfalu a 20. század végére Magyarország egyik leglátogatottabb turisztikai célpontja lett az itt található természeti, táji, kulturális örökségnek köszönhetően. A Tihanyi-félsziget számos vonatkozásban egyedülálló nemcsak hazánkban, de Európában is. Különleges földrajzi helyzete, földtani és történeti emlékei, ritka növény- és állatfajai mind-mind a legszebb és legféltettebb kincseink közé emelik.

Itt alakult meg hazánk első tájvédelmi körzete 1952-ben. 2003-ban az Európa Tanács a védett természeti területek Európa Diplomáját adományozta a félszigetnek. A mediterrán tájképet a vulkanikus erők évmilliókkal ezelőtt alakították ki. A tihanyi táj szépségében három tó játszik fontos szerepet: a Balaton, a Külső-tó és a Belső-tó. A vulkanikus utótevékenység során feltörő hőforrások több mint száz gejzirkúpot formáltak a félsziget területén; közülük legszebb az Aranyház, amelynek fehér szikláit napfényben pompázó aransárga zuzmó borítja.

A szubmediterrán éghajlatnak köszönhető a tihanyi levendulás, a Tihanyi-félszigeten elterülő, Magyarország első ipari célú nagy levendulaültetvénye. A levendula napjainkra meghatározó szimbóluma lett a félszigetnek. Az 1920-as évek közepén Bittera Gyula – korának neves gyógynövényszakértője – telepítette az első levendulás ültetvényt, egyenesen Franciaországból hozott szaporítóanyaggal. Sikerét bizonyítja, hogy a Tihanyban aratott levendula illóolaj tartalma magasabb volt, mint a franciáé.

Tihany Magyarország egyik legszebb szakrális helye, létezése ezer szállal kötődik a keresztény valláshoz. A falu életét, fejlődését mind a mai napig meghatározza, hogy I. András király 1055-ben Tihanyt családi temetkezési helyéül választotta, és bencés apátságot alapított. A templom, miként a régi templomok, a felkelő naphoz igazodik. Az évszázadok során pusztulás és újjáéledés többször osztályrésze volt. Az altemplom – Király kriptá – egyik legértékesebb középkori építménye a mai Magyarországnak. A gaz-

dag díszítésű barokk templom annak a korszaknak a tanúja, amely a pusztulás után az újjáéledésről beszél. A templom nem csupán művészettörténeti emlék, valódi szakrális hely, szellemi központ. Az apátság alapítólevele a magyar nyelv egyik legfontosabb nyelvemléke. A török háborúk idején várrá alakított monostor ugyan elpusztult, de a 18. században barokk stílusban újjáépült, s azóta a félsziget keleti ormán Tihany ősi jelképeként áll.

Egyik legizgalmasabb emlékei a régi koroknak a Barátlakások barlangjai. A X-XI. század környékén keletkeztek, bizánci rítusú szerzetesek lakták azokat a XIV. századig. Feltehetően I. András királyunk (1046-1060) telepítette ide őket a Kijevei Nagyfejedelemség területéről.

Tihanyban 72 műemléki védettség alatt álló építmény található. A műemlék épületek között – az apátság szakrális, illetve gazdasági épületei mellett – magas a népi építészeti épületek száma. A kialakult település-szerkezet egyedi arculatot kölcsönöz a településnek.

Ez a páratlan természeti és kulturális környezet költőket, írókat ihletett alkotásra. Itt élt és dolgozott Illyés Gyula költő, Németh László és Passuth László író, valamint Borsos Miklós szobrászművész. Manapság is élénk szellemi és kulturális élet zajlik a településen. A Bencés Apátság kiállításai, koncertjei, előadássorozatai igazi szellemi műhelyet hoztak létre a félszigeten. A helyi hagyományok előtt tisztelgő rendezvények – Levendula Hetek, Garda Fesztivál – alkalmanként látogatók ezreit vonzzák, az itt működő szabadtéri színház pedig az ország egyik kiemelkedő nyári eseménysorozata.

Tihany vendégszerető lakossága mindig várja vendégeit, mindazokat, akik szeretnék megismerni ezt az 1400 lakosú kis települést, és megismerkednének a „Kincses félsziget” minden értékével.

A település polgármestere: Tósoki Imre

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Levendula ültetvény; Panorámafelvétel a félszigetről; Hajóállomás; Pipacsmező; Tihanyi Apátság belülről; I. András és Anasztázia szobra; Barátlakások; Az apátság a Visszhang domb felől; Gardasütés; Borsos Miklós: Tihanyi Echo; Kirakodóvásár a Levendula Heteken; Tihany a Belső-tó felől



TIHANY



TIHANY



TIHANY



By the end of the 20th century, Tihany, a former wine-growing and fishing village, became one of the most visited tourist destinations in Hungary due to its natural, landscape and cultural heritage. The Tihany Peninsula is unique in many respects not only in Hungary, but also in Europe. Its special geographical position, geological and historical monuments, its rare plant and animal species all make it one of our most beautiful and cherished treasures.

The first landscape protection area of Hungary was established here in 1952. In 2003, the Council of Europe awarded the peninsula the European Diploma of Protected Areas. The Mediterranean landscape was shaped by volcanic forces millions of years ago. Three lakes play an important role in the beauty of the Tihany landscape: Lake Balaton, Külső-tó and Belső-tó. The heat sources erupting during the volcanic aftermath events formed more than a hundred geyser cones in the peninsula; the most beautiful of them is the Golden House, whose white rocks are covered with golden-yellow lichen pomp in sunlight.

The Tihany lavender thanks to the sub-Mediterranean climate is Hungary's first large industrial lavender plantation on the Tihany Peninsula. Lavender has become a defining symbol of the peninsula today. In the mid-1920s, Gyula Bittera, a renowned herbalist of his time, planted the first lavender plantation with propagating material brought directly from France. Its success is proved by the fact that the content of lavender essential oil harvested in Tihany was higher than that of the French.

Tihany is one of the most beautiful sacred places in Hungary, its existence is connected to the Christian religion by a thousand threads. The life and development of the village is still determined by the fact that King Andrew I chose Tihany as his family burial place in 1055 and founded a Benedictine abbey. The church, like old churches, adapts to the rising sun. Over the centuries, destruction and revival have been part of its history several times. The sub-church – King's Crypt – is one of the most valuable

medieval structures in present-day Hungary. The richly decorated Baroque church is a witness to an era that speaks of revival after destruction. The church is not just a monument of art history, a real sacred place, a spiritual center. The establishing charter of the abbey is one of the most important linguistic monuments of the Hungarian language. Although the monastery, which was turned into a castle during the Turkish wars, was destroyed, it was rebuilt in Baroque style in the 18th century, and since then it has stood as an ancient symbol of Tihany on the eastern ridge of the peninsula.

One of the most exciting memories of ancient times are the Caves of the Friars' Homes. They originated around the 10th-11th centuries and were inhabited by Byzantine rite monks until the 14th century. Presumably our King Andrew I (1046-1060) settled them here from the territory of the Grand Duchy of Kiev.

There are 72 listed buildings in Tihany. Among the listed buildings – in addition to the sacral and farm buildings of the abbey – the number of folk architectural buildings is high. The established settlement structure lends a unique image to the village.

This unique natural and cultural environment inspired poets and writers to create. Poet Gyula Illyés, writer László Németh and László Passuth, and sculptor Miklós Borsos lived and worked here. Today, there is a lively intellectual and cultural life in the settlement. The exhibitions, concerts and lecture series of the Benedictine Abbey created a real intellectual workshop on the peninsula. Events that pay homage to local traditions – Lavender Weeks, Garda Festival – occasionally attract thousands of visitors, and the open-air theater here is one of the country's outstanding summer events.

The hospitable population of Tihany is always waiting for its guests, all those who want to get to know this small settlement with 1400 inhabitants and get to know the "Treasure Peninsula" with all its values.

The mayor of the settlement: Imre Tósoki





UGOD

Ugod Veszprém megye északnyugati részében, a Bakonyaljának nevezett dombos, erdős vidéken fekszik, Pápától 15 km-re. A honfoglalás után korán megtelepedtek itt a magyarok, amint azt a Templomdombtól a posta udvaráig húzódó dombháton több helyen előkerült cserépbogrács-töredékek és „fogaskerékmintával” díszített edénytöredékek is jelzik. A legrégebbi épített része a várfal, amely a templomot körül öleli. A vár építéséről pontos évszámot nem tudunk, feltehetően 1241-42-ben dúló tatárjárás után épülhetett. Helyén most a templom díszleg, amelyet Péter-Pál tiszteletére 1759. június 29-én szenteltek fel. A búcsú is ehhez kapcsolódik, minden évben június 29-ét követő hétvégén tartják, illetve a falunap is ezen a napon kerül megrendezésre. A templom lábánál, fából építették a község legszebb szobrát, Szent István király emlékművét. Az augusztus 20-ai kenyérszentelés, valamint az adventi várakozás alatt a gyertyagyújtások hétről hétre itt kapnak helyet.

Ugod közös önkormányzati hivatal fenntartó község, amely egyben a hivatal székhelye is. Az önkormányzat folyamatosan fejleszti szolgáltatásait és infrastruktúráját, így 2014-ben a fogorvosi rendelő, a szolgálati lakás, járda és vízvezető árok újult meg, a templomnak pedig támfal épült. 2015-ben önkormányzati ingatlan, újabb járdaszakasz, fogorvosi rendelő garázsának, majd a tájház felújítása történt meg. A természet és ember alkotta vonzerőt növelő értékek szép számmal megtalálhatóak a községben. Két impozáns tavat hoztak létre mesterségesen a település határában, romantikus helyen, a fák között. Az egyik a Hubertlaki-tó. Gáttal elzárt völgyben helyezkedik el a tó, amelynek népi neve az erdélyi Gyilkos-tóra való hasonlósága miatt lett a bakonyi Gyilkos-tó. A Bakony szívében rejlik, és a hargitai tó szépségével vetekszik. A másik az Ugodi-tó, amely a Mogyorósvölgy és az Öreg-Séd völgyének találkozásánál fekszik. A 1,1 hektár területű tó mellett menedékház található pihenésre alkalmas asztalokkal, padokkal, tűzrakó hellyel. A völgyet gyönyörű középkorú és idős, elegyes

bükkös ál-lományok veszik körül, a tó környékén égeres áll. Csakugyan turisztikai látványosság az Ugod község közelében elhelyezkedő Szár-hegyi kilátó (építtette az Ugodi Erdőbirtokossági Társulat), mely napjainkban (2015-ben) emelkedett 18 méter magasságig.

Az ugodi tájház is egész évben várja látogatóit, a Német Nemzetiségi Önkormányzat üzemeltetésébe adott, védett parasztház. Sváb építészeti értékkel bíró, kb. 260 m² bruttó alapterületű épület, a régi mesterségek bemutató helyül szolgáló múzeum, valamint német nemzetiségi emlékhely.

A településen és közelében több vendégház is épült a természetkedvelő turisták fogadására. Név szerint az Árnyaserdő-vendégház, a Hasprai Vendégház, a Bakonyújvár-Vendégház, az Odvaskő Panzió és Étterem, a Huszárokölöpuszta Vadászház és Üdülőház valamint a Hubertlaki Kulcsosház. Szívesen látogatnak ide vadászok, mert vadfajok idényszerű vadászata és megfigyelése lehetséges. A borkedvelők is megtalálják a számukra szimpatikus programot. Az Ugodi-szőlőhegy lehetőséget ad a bortermelésre, a környékre látogatók az ugodiak vendégszeretetét és a finom nedű ízét is tapasztalhatják. Érdeklődés mutatkozott a lovaglás iránt is mind a gyermekek, mind a felnőttek körében, ezért 2020 márciusában megalakult az Ugod Lovas Klub, ahova az egyesület várja a lovak szerelmeseit. Nagyon szép kirándulóhely a településhez tartozó Witt-kilátó, amelyhez a Bakonyban erdőgazdálkodási út vezet egy apró fennsíkra. Nevét Witt Lajos (1898-1994) erdőmérnökről kapta. Padokon pihenhet meg a fáradt kiránduló, gyönyörködve az erdő szépségében, a Kőrös-hegynék, a Bakony legmagasabb pontjának látványában, a távolban pedig a Pannonhalmi Apátság épületegyüttesében. A helybeliek Kádár-kilátónak is nevezik, mert egykor itt terítették meg vacsorához Kádár Jánosnak.

Jöjjenek, Önök is csodálják meg a települést, és terítsenek meg a fák között piknikhez, élvezzék a természetet!

A település polgármestere: Vörös Tibor

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

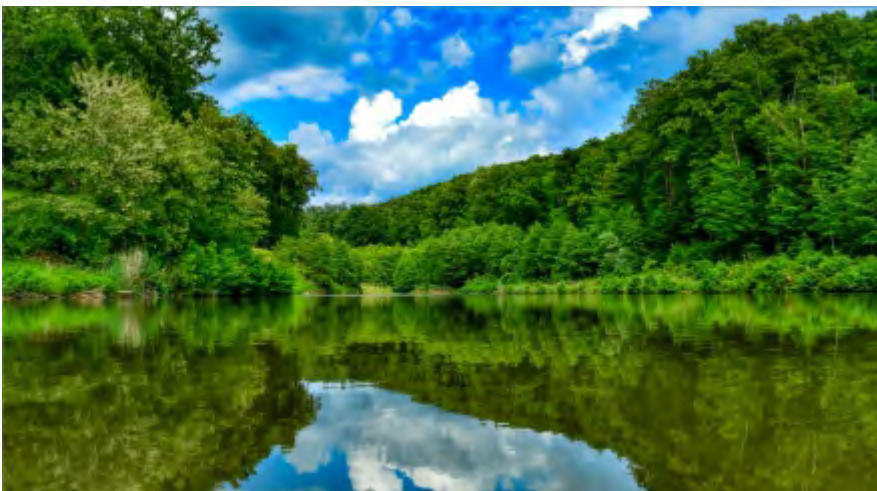
Panorámakép Ugodról; Ugodi templom és iskola; Witt-kilátó; Plébánia épülete; Ugod madártávlatból; Látvány a kilátóból; Ugod Lovas Klub és a létrehozója; Huszárokölöpuszta, vendégház; Ugod felülnézetből és a futballpálya; Ugodi-ó; Bakonyi Gyilkos-tó; Szár-hegyi kilátó



UGOD



UGOD



UGOD



Ugod is located 15 km from Pápa, in the northwestern part of Veszprém County, in a hilly, wooded area called Bakonyalja. Hungarians settled here right after the conquest of the homeland, as indicated by ceramic cauldron and other pot fragments decorated with a “gear pattern”. Such artifacts have been found in several places on the hilltop plateau from Templomdomb to the courtyard of the local post office. The oldest structure is the fortified wall surrounding the church. We do not know the exact year of the construction of the fortress, it may have been built after the 1241-42 Mongol invasion. In its place is now the church, which was consecrated in honor of St. Peter and Paul on June 29, 1759. The patron saints' day and the village festival are held every year in the weekend after June 29. There is a beautiful wooden statue of King St. Stephen next to the church. Candles are lit here during the “Consecration of Bread” (*kenyérszentelés*) on August 20, as well as every week during the Advent expectant waiting period.

Ugod is a rural district having a common mayor's office with several nearby settlements. The village is constantly developing its services and infrastructure, so in 2014 the dental office and a house provided as accommodation by the employer, as well as the sidewalks and the drainage ditches were renovated, and a retaining wall was built next to the church. In 2015, a village-owned building, additional sidewalk sections, the garage of the dental office, and then the village museum were also renovated. Many sights provided by nature or created by man can be found in the village. Two big lakes were created artificially on the outskirts of the village, in a romantic zone among the trees. One is *Hubertlaki-tó* (Hubertlaki Lake). This lake is located in a valley closed by a dam. Its folk name is *Gyilkos-tó* (“Killer Lake”) in *Bakony* due to its similarity to another lake with the same name in Transylvania (Romania). It lies in the heart of the Bakony region and rivals the beauty of lake from Harghita County (Transylvania, Romania). The other is *Ugodi-tó* (Lake Ugodi), which lies at the intersection of the Mogyorós and Öreg-Séd valleys. Next to the 1,1-hectare lake, there is a tourist hut suitable for relaxation, including tables, benches and a fireplace.

The valley is surrounded by beautiful middle-aged and old, mixed beech forests and an alder grove around the lake. A real tourist attraction near Ugod is *Szár-hegyi kilátó*, built by the Forest-Owners Society of Ugod – a lookout tower, which got its final 18-meters height in 2015.

The Ugod village museum is also awaiting the visitors all year round. It has a listed (protected heritage asset) farmhouse operated by the German Minority Self-Government. It is a Swabian style building with a gross area of approx. 260 m² hosting the museum of old crafts and a memorial to ethnic Germans.

Several guesthouses (“*vendégház*”, B&Bs) have been built in and around the village to accommodate nature-loving tourists: *Árnyaserdő*, *Hasprai*, *Bakonyújvár*, *Huszárokölőpusztai*, *Hubertlaki* as well as the *Odvas-kő* guesthouse and restaurant. Hunters are also welcome here for seasonal hunting and observation of wild species. Wine lovers (*oenophiles*) will also find the programs they like. The Ugodi vineyard is a good place for wine growing, and visitors to the area can also experience the hospitality of the locals and the taste of fine nectars. There was also interest in riding opportunities for both children and adults, so the *Ugod Lovas Klub* (Ugod Equestrian Club) was established in March 2020 and now awaits all horse lovers. A very nice excursion destination is the *Witt* lookout tower belonging to the village. The tower located in the Bakony mountains can be accessed by a forest road passing through a small plateau. It was named after Lajos Witt (1898-1994), a forest engineer. Tired hikers can relax on benches and admire the beauty of the forest, the view of Kőrös Hill, the highest point of the Bakony, and can see farther off the building compound of the Pannonhalma Abbey. The locals sometimes call this lookout tower *Kádár-kilátó* (Kádár Lookout), because former Communist leader János Kádár once was hosted here for a dinner.

You are also welcome to admire the village, enjoy the sights and have a nice picnic in the soft lap of nature!

The mayor of the settlement: Tibor Vörös





VASZAR

A Pápától 8 kilométerre északkeletre elterülő község ősi település. A határai között az 1930-as és 1960-as években végzett régészeti kutatások bizonyítják, hogy a táj az őskortól kezdve lakott volt.

Nevének első írásos említését 1238-ból találjuk, amikor Albeus esztergomi kanonok és nyitrai főesperes összeírta a pannonhalmi apátság javait, s az apátság birtokaiként felvett falvak szomszédait is megörökítette (itt „Wascur” néven szerepel). Egy másik oklevél 1290-ben a falu plébánosát említi. A község hosszú századokon át a győri püspök Veszprém megyei birtokainak adószedő központja volt, 25 környező település tartozott hozzá.

A középkori fejlődés a 16. század első harmadáig tartott, amikor a török hadjárat falvak sokaságát pusztította el a Bakony északi peremvidékén. 1531-ben Vaszart fölégették, lakói elmenekültek. 1567 és 1592 között török uralom alatt állt, 1593–1594-ben pedig ismét pusztasággá változott. A lakosok a reformáció következtében előbb reformátusokká, majd 1629-től evangélikusokká váltak. Ez a gyülekezet az 1680-as években fölmorzsolódott, s az újjáalapított katolikus plébánia a 18. század első évtizedeiben egyvallásúvá tette a falut. Az 1697-es betelepítési szerződés nyomán lassanként visszatérő lakosok újjászervezték az életet: 1700-ból fennmaradt a falu pecsétje, tehát a községi önkormányzat létrejött, 1702-ben pedig ismét plébánost kapott Vaszar. Iskolamesteréről már 1711-ből tudunk, tehát a népiskolai oktatás is több mint háromszáz éves múltra tekint vissza. A harcokban romba dőlt templomot 1720 körül építették újjá, s 1780-ban kibővítették. A tisztán magyar falu népessége folyamatosan nőtt: 1698-ban 139 fő, 1785-ben 1277 fő, 1890-ben 1946 fő, 1910-ben 2126 fő, 1941-ben 2189 fő, 1960-ban 2267 fő. A kivándorlási hullám a 19–20. század fordulóján Vaszart is elérte: 1904-ig 418 személy járta meg Amerikát, hogy szerencsét próbáljon. Közülük 182-en tértek vissza, megtakarított pénzükért földet vásároltak.

A falu lakossága mezőgazdaságból élt: határa kétnyomásos, termékeny terület. „Gyula” elnevezésű szőlőhegye a 19. században nyert nagyobb jelentőséget. A szőlőhegy bizonyos fokú önkormányzattal rendelkezett, pecsétje 1800-as évszámmal maradt fent.

1848-ban Kolossváry Ferenc plébános vezetésével 93 fő állt a nemzető-

rök közé, s vett részt a Dráva-vonal védelmében, sokan honvédként harcoltak a szabadságharcban.

1886-tól Vaszar a szomszédos Gecsével együtt önálló körjegyzőséggé vált. A községet a képviselő-testület irányította, melynek felét a választópolgárok választották, másik fele pedig a legtöbb állami adót fizető személyek közül került ki.

1905-ben az egyházközség korszerű, emeletes iskolát épített, mely ma is működik. 1994-ben a község szülöttének, Ihász Gábor (1804–1880) nyelvész-paptanárnak a nevét vette fel.

1945 áprilisában földet osztottak, ám 1948–1950 között a kommunista rezsim államosította az egyházi és uradalmi földeket, valamint a katolikus népiskolát.

1959-ben Vaszaron 3800 katasztrális holdon, 446 taggal megalakult a Vaszari „Hunyadi” Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. Az 1970-es évektől az 1990-es évekig a „Hunyadi” a Dunántúl legnagyobb termelőszövetkezetévé vált, s magába foglalta a környékbeli falvakat és azok művelhető földjeit, mintegy tizenhatezer hektárnyi termőterületet.

1990-ben a tanácsrendszer megszűnése nyomán az első önkormányzat Kiss Andrásné polgármester (1990–2002) vezetésével alakult meg. Őt Kiss Gábor (2002–2006), majd Varga Péter (2006–2019) és Mezei Zsolt (2019–) követte a polgármesteri székekben. A rendszerváltoztatás óta eltelt időszakban a választott képviselő-testületek igyekeztek kihasználni az adódó fejlesztési lehetőségeket, különböző beruházásokkal tovább gyarapítani a települést.

Vaszar ma a Pápai Járás legnépesebb települése (1540 fő), önálló önkormányzatú község, portalanított úthálózattal, vezetékes ivóvízzel, telefon- és földgázhálózattal, bölcsődével, óvodával, nyolcosztályos általános iskolával, kultúrházzal és könyvtárral, sportpályákkal.

Az elmúlt évszázadok során a falu szorgalmas, törekvő lakói sikeresen alkalmazkodtak a külső feltételekhez, miközben megőrizték identitásukat, a szülőföldhöz való kötődésüket.

A település polgármestere: Mezei Zsolt

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Óvoda; Vaszar címere; Községháza; Trianoni emlékmű; Szent György-templom főoltára; I. világhaborús emlékmű; Művelődési ház; 56-os emlékpont; Általános iskola; Szent György-plébániatemplom; Bölcsőde; Falumúzeum; Iskolai emléktábla







VASZAR



The village, located 8 km northeast of Pápa, is an ancient settlement. Archaeological excavations performed here in the 1930s and 1960s prove that the area has been inhabited since prehistoric times.

The first written mention of the Vaszar name dates from 1238, when Albeus, Canon of Esztergom and Archdeacon of Nyitra, recorded the assets of the Abbey of Pannonhalma and also registered the neighbors of the villages that actually were the abbey's property (here the village was called "Wascur"). Another document issued in 1290 mentions the local parish-priest's name. For many centuries, the village was the tax collection center for the Veszprém county estates of the Bishop of Győr and 25 surrounding settlements belonged to it.

Medieval development lasted until the first third of the 16th century, when the Turkish invasion destroyed many villages on the northern edges of Bakony. In 1531 Vaszar was burned down and its inhabitants fled. Between 1567 and 1592 it was under Turkish rule, and in 1593–1594 it became a wasteland again. As a result of the Reformation, the inhabitants became first Reformed and then, from 1629, Lutheran. This congregation crumbled in the 1680s, and the re-established Catholic parish made all people in the village practicing the same religion in the first decades of the 18th century. Residents who returned slowly after the 1697 settlement treaty reorganized the community life: The seal of the village from 1700 has survived, so the village council was already established at that time, and in 1702 Vaszar received a parish-priest again. We know about a schoolmaster as early as 1711, so folk school education also dates back more than three

hundred years. The church building, which was destroyed during the wars, was rebuilt around 1720 and expanded in 1780. The population of the village is made up of purely ethnic Hungarians and has been constantly growing: 1698: 139 people, 1785: 1277 people, 1890: 1946 people, 1910: 2126 people, 1941: 2189 people, and in 1960: 2267 people. Vaszar also was affected by the wave of emigration at the turn of the 19th and 20th centuries: By 1904, 418 people had visited America to try their luck. Of these, 182 returned, buying land with the money they saved.

The population of the village lived from agriculture: the local fertile land is cultivated in a two-field system. The vineyard called "Gyula" gained more importance in the 19th century. The vineyard had a certain degree of self-government, its seal from year 1800 is still existing nowadays.

In 1848, under the leadership of the parish-priest Ferenc Kolossváry, 93 people enrolled in the National Guard and many of them fought as soldiers in the war of independence during the defense of the Dráva Line.

From 1886, Vaszar, together with the neighboring Gecse, became an independent rural district. The village was governed by a council, half of which was elected by the residents and the other half was formed by those who paid the highest state taxes.

In 1905, the parish built a modern, two-story school which is still operating. In 1994, it took the name of Gábor Ihász (1804–1880), a native of the village and a linguist-priest teacher.

Land parcels were distributed in April 1945, but between 1948 and 1950 the Communist regime nationalized the ecclesiastical and manorial lands and the Catholic folk school.

In 1959, the "Hunyadi" Agricultural Producers' Cooperative was established in Vaszar on 3,800 cadastral jugerum [cca. 2187 hectares] land with 446 members. From the 1970s to the 1990s, "Hunyadi" became the largest producers' cooperative in Transdanubia, and included the surrounding villages and their arable land, i.e. about sixteen thousand hectares of production area.

In 1990, following the end of the Communist regime, the first new local council was established under the leadership of Mayor Kiss Andrásné (1990–2002). She was followed in the mayor's chair by Gábor Kiss (2002–2006), then Péter Varga (2006–2019) and Zsolt Mezei (2019–). In the period since the change of regime, the elected representative bodies have tried to take advantage of the existing opportunities and further develop the village with various projects.

Today, Vaszar with its 1540 people is the most populated settlement in the Pápa District, being a self-governing village with dust-free roads, piped drinking water, telephone and natural gas network, day-nursery, kindergarten, eight-grade primary school, community house, library and sports fields.

Over the past centuries, the diligent, aspiring inhabitants of the village have successfully adapted to the external conditions while preserving their identity and attachment to the homeland.

The mayor of the settlement: Zsolt Mezei





VESZPRÉM

A NÉGY VILÁGTÁJ VÁROSA

Egy kevésbé ismert, ősi legenda szerint városalapító Szent István királyunk rózsát ültetett Boldog Gizella királyné kertjének közepére. Oda, ahol a várost ostromló szelek útja keresztezi egymást, nem messze attól a helytől, ahol ma a Tűztorony karcsú alakja nyújtózik az ég felé. A gyönyörű bokor hamarosan szárba szökken, és ágait kiterjesztette a négy világtáj felé. „A szélrózsa minden irányába”, ahonnan a híres veszprémi szelek fújnak szüntelen, azóta is...

A szélfúttá veszprémi fennsíkról csodálatos kilátás nyílik tiszta időben minden irányba.

Égtájak, korok és kultúrák találkozásának színhelye Veszprém, a mi városunk! Sokak véleménye szerint, a történelmi Veszprém színes forgatógában egyesül a négy világtáj kultúrája, és ez meghatározza ezer esztendő településünk múltját, jelenét és jövőjét.

A szelek szárnyán négy irányból érkeznek hozzánk az évszakok és az évek, amelyek sokasága nagy múltú várossá teszi Veszprémet. A tikkasztó nyári hőségben lágy, déli fuvallat járja kanyargós utcáinkat, az áhított felüdülést hozva városlakóknak és turistáknak egyaránt. Esténként megtelnek ilyenkor sikátoraink, utcáink, tereink és parkjaink a fesztiválok önfeledt, vidám közönségével. A Veszprémi Ünnepi Játékok és az Utcazene Fesztivál messzi földről vonzza a kikapcsolódni, szórakozni vágyókat.



Amikor a szél hirtelen északra fordul, betölti városunkat a Bakony friss levegőjével és harangzúgással, amely egyre csak száll az ódon vár fölött, a Szent Mihály Székesegyház felől. A szomszédos Érseki Palota, a Szaléziánus és a Piarista templom a régi Veszprém hangulatát idézik, varázslatnak nehéz ellenállni.

A modern, XXI. századi megyeszékhely látványa sem várat sokáig magára, ha nyakunkba vesszük a fogadóiról, éttermeiről és különleges vendégszeretetéről nevezetes várost.

A középkori vártól és az Óváros tér hangulatos épületegyüttesétől csupán köbhajtásnyira kezdődik a jelenkor Veszpréme. A meredek, merész ívben kanyarodó Kossuth utcával szemközt tűnik fel a Hangvilla meghökentető vonalvezetésű, modern épülete. Legfontosabb közösségi tereink egyike, valószínű ékszerdobozként díszíti a polgári hangulatú belvárost.

A sportolók és szurkolók legnagyobb öröme két ultramodern sportlétesítmény várja látogatóit a történelmi városközponttól távolodva, a „sportoló Veszprém” eszményének megfelelően. A Veszprém Aréna és a nemrég átadott, pompás Sportuszoda az egyesületi és versenysport, valamint a szabadidős tevékenységek iránti igényt elégíti ki.

Amikor az idő ősziestre vált, vidám gyerekzsivajt, a megélenkülő diákélet hangjait hozza és viszi magával a szeszélyes nyugati szél.

Veszprém nem csak a tudomány és a kultúra, de a diákok városa is! A Pannon Egyetem több ezer hallgató számára biztosít magas színvonalú, piacképes képzést, számos tudományterületen. Szeptemberben, amikor kezdetét veszi az oktatás, a jól ismert harangzúgást a csengőszó harsány hangjai kísérik. Sok híres magyar emlegeti büszkén veszprémi iskolás és egyetemi éveit!

A Bakony és a Balaton ölelésében elterülő királynék városa épített örökségén túl csodálatos természeti környezetet mondhat magáénak.

Lenyűgöző tájakon, a természet lágy ölén fogadja ideseregülő látogatóit a Kittenberger Kálmán Növény- és Vadaspark, Magyarország leghíresebb állatkertjeinek egyike. Legendás rácsai mögött élt egykor Böbe majom, aki ceruzával és festőecsettel a kezében, egyszerű csimpánzként alkotott marandót.

Sokáig sorolhatnám még Veszprém nevezetességeit, ezeknek se vége, se hossza. A „négy világtáj városa” 2023-ban Európa Kulturális Fővárosaként szeretné megosztani szépségeit és értékeit az érdeklődőkkel!

Ebből az alkalomból a kontinens minden részéről várunk nagy számban látogatókat. Élményekre vágyó felfedezőket, akik a város újdonsült szerelmeseiként minden bizonnyal visszatérnek majd Veszprémbe, ahol az égtájak, korok és kultúrák találkozási kézzel fogható valóság!

Porga Gyula polgármester

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Porga Gyula polgármester; A kecses Tűztorony; A hólepte Óváros tér; A méltóságteljes Hősök kapuja; A romantikus Benedek-hegyi panoráma; Az Építészeti Nívódíjat kapott Hangvilla; A mindig nyüzsgő, színes veszprémi fesztiválok; István és Gizella szobra a várban; Nyári este – kilátás a várra; Veszprém Zoo – élőben az igazi; Örök kedvenc – a Veszprémi Utcazene fesztivál; Piros a szívünk – hajrá Veszprém!

VESZPRÉM



VESZPRÉM



VESZPRÉM



THE CITY OF FOUR WINDS

According to a little-known ancient legend, our city founder, King St. Stephen, planted a rose in the middle of the garden of Queen Blessed Gisela. Where the paths of winds besieging the city intersect, not far from the place where the slender figure of the Fire Tower stretches to the sky today. The beautiful bush soon jumped into a stem and extended its branches toward the four quarters of the globe. "In all directions of the wind-rose", from which the famous winds of Veszprém are blowing incessantly, ever since ...

The windswept Veszprém plateau offers wonderful views in all directions in clear weather.

Veszprém, our city, is the meeting point of all directions, ages and cultures! According to many, the culture of the four worlds unites in the colourful whirl of the historical Veszprém, and this determines the past, present and future of our thousand-year-old settlement.

The seasons and the years come to us from four directions on the wing of the winds, and their multitude makes Veszprém a city with a long history.

In the scorching summer heat, a soft, southern breeze pervades our winding streets, bringing the coveted refreshment to city dwellers and tourists alike. In the evenings, our alleys, streets, squares and parks are filled with the relaxed, cheerful audience of festivals. The Veszprém Festive Games and the Street Music Festival attract those who want to relax and have fun from far and wide.

When the wind suddenly turns north, it fills our city with the fresh air of the Bakony and with bell-ringing that keeps flying over the ancient castle from the St. Michael's Cathedral. The neighbouring Archbishop's Palace, the Salesian and the Piarist Church evoke the atmosphere of old Veszprém, and their charm is hard to resist.

You can soon catch the modern, 21-century sight of the county seat if you start discovering the city that is famous for its inns, restaurants and special hospitality.

The present-day Veszprém begins just a stone's throw from the medieval castle and the charming complex of buildings in the Old Town Square. You can spot the astonishingly modern Hangvilla building opposite the steep, boldly curving Kossuth utca. One of our most important communal spaces is like a real jewelry box adorning the downtown that has a civic atmosphere.

To the greatest delight of sportspeople and fans, two ultramodern sports facilities await visitors away from the historical city centre, in harmony with the "sporting Veszprém" concept. The Veszprém Arena and the recently opened, magnificent Sports Swimming Pool satisfy the demand for association and competition sports as well as leisure activities.

When summer turns to autumn, the whimsical west wind brings along and carries away happy children's noise and the sounds of a lively student life. Veszprém is not only a city of science and culture but also a city of students! The Pannon University provides thousands of students with high-quality, marketable training in a wide range of disciplines. In September, when education begins, the well-known ringing of church bells is accompanied by the loud sounds of school bells. Many famous Hungarians

proudly mention their school and university years in Veszprém!

Beyond the built heritage in the embrace of the Bakony and Lake Balaton, the city of queens enjoys a wonderful natural environment.

The Kittenberger Kálmán Plant and Wildlife Park, one of the most famous zoos in Hungary, welcomes its visitors in stunning landscapes, in the soft lap of nature. Behind its legendary bars lived Böbe, the chimpanzee who made lasting compositions with a pencil and a paintbrush.

I could list the sights of Veszprém for a long time, and there would be no end to it. In 2023, the "city of the four winds" wants to share its beauties and values with all interested people as the European Capital of Culture!

On this occasion, we welcome large numbers of visitors from all over the continent. Explorers looking for experiences, who, as the new lovers of the city, will surely return to Veszprém, where the meeting of the four corners of the world, ages and cultures is a tangible reality!

Gyula Porga, mayor





ZALAMEGGYES

... „Ki itt született, de mégis távol él,
Álmaiban mindig visszatér.
Falunk népe egy kicsiny kis család,
Ha visszatérsz barátokra találsz.” ...

(Antóni Sándor: Az én kisfalum)

Zalameggyes község Veszprém megyében, a Sümegi járásban, a megye peremén található pár utcás kis falu. A Marcal folyó jobb partján helyezkedik el. Alig félszáz lelkes lakosságával a megye második legkisebb települése.

A régészeti leletek tanúsága szerint ugyan a település csaknem folyamatosan lakott volt, a mai falu történetének kezdetei az írott források hiánya miatt alig ismertek. Az Árpád-kor elején, a XI. században a falu még „mozgó” település volt. Egy adott területen vándorolt és költözött a lakosság, ebből alakult ki később a falu külterülete. A középkorban, 1357-ben az írásokban Meggyes néven feltűnő, Meggyes János birtokában levő település, az Árpád-kor későbbi időszakában már a mai helyén lehetett. 1370-ben a Meggyesi család hat ága osztozik rajta. Meggy szavunk régi helyneveinkben gyakori névelem, olyan helyet jelentett, ahol sok meggyfa volt. A község címerében a felső egyharmad ezüst mezejében a két meggy, szárával keresztben, alatta a zöld mezőben a koronában álló kettős kereszt, két oldalon a kukorica és a búzaszál. „Beszélő címerként” a település nevét idézi fel, valamint utal vallásosságára és arra, hogy a település lakosságának megélhetését évszázadokon keresztül a termőföld biztosította. A régi megyei hovatartozására utal a Zala előtag, mert 1950-ig Zala megyéhez tartozott.

A nemesi lakosok dominanciája mindig jellemző volt, 1542-ben a fennmaradt írások szerint 14 kismanesi család lakta. A terület békés fejlődésének a török hódoltság vetett véget, elnéptelenedett. A falu újraterelése és újraalapítása a XVIII. század közepe után történt meg, ekkor két takács és két kocsmáros is megélt a kicsiny faluban. Lakossága sohasem nőtt túl nagyra, a XX. század elején csaknem 200-an éltek itt.

Az 1900-as évek elején már az evangélikusoknak és a katolikusoknak volt egy közös haranglábjuk, amelynek harangjait az I. világháborúban elvitték. 1925-ben öntettek egy 110 kg-os új harangot a híres soproni harangöntő mesternél, Seltenhofer Frigyesnél, amit elhelyeztek ugyanezen haranglábra, melynek felavatása április 19-én történt meg. Ma kis vadgesztenyeliget veszi körül.

1936. szeptember 6-án történt meg az evangélikus templom alapkövetétele. Négyzetes alaprajzú, déli oldalán három íves ablakú templom háromszintes tornyában helyezték el a haranglábról a harangot, ami mellé egy második 67 kg-ost is készíttettek. A bejárat fölül az „Erős vár a mi Istenünk” felirat került. A templom felszentelését 1939. június 4-én (Szentháromság vasárnapján) végezték.

Az egyhajós, a hajónál keskenyebb szentéllyel rendelkező római kato-

likus kis templom a keleti bejárat oldal mellé északra épített háromszintes, hasábos toronnyal, a hajó-szentély csatlakozásának déli oldalán kis sekrestyével készült 1938-ban, Szent István halálának 900. évfordulójára és az eucharisztia évében. A szentély főoltárképén Szent István a magyar Szent Koronát felajánlja Szűz Máriának. A szentély előtti boltíven a két évszám: 1038 - Szent István halálának éve és 1938 - a templom felszentelésének éve. Búcsúnapja augusztus 20-a, államalapításunk ünnepe.

Egyszerre szakrális, hála és fogadalmi emlék, tájékozódási és határpont az útmenti kereszt a falutól nyugatra, melyet felirata szerint 1922-ben emeltettek, homokkőből készült alkotás. A lakott területtől távolabb fekvő, kis ligetes domboldalon elterülő, mindkét felekezettől által használt temető keresztjét 1906-ban állították. A sírköveken olvasható legrégebbi sírfelirat 1907-es.

Az 1921-ben épült Népház ad otthont a kulturális rendezvényeknek, melyeken a helyi és a környező település lakói szívesen vesznek részt. A programok látogatottsága jó, minden korosztály képviselteti magát, ezzel is kifejezve a község lakóinak összetartozását.

A lakóházak díszkertjei az utcán barátságos, hívogató hangulatot kölcsönöznek a településnek.

A település polgármestere: Szanyi Mária Judit



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Jókai Mór utca; Temetői kereszt 1906-ból; Római katolikus templom oltára; Útmenti kereszt 1922-ből; Római katolikus templom belső; Római katolikus templom; Evangélikus templom belső; Evangélikus templom; Orvosi rendelő; Népház; Kossuth Lajos utca; Kossuth Lajos utca másik fele

ZALAMEGGYES



ZALAMEGGYES



ZALAMEGGYES



*“Whoever was born here, but still lives far away,
Always comes back in his dreams.
The people of our village are a small family,
When you come back you will find friends.” ...*

(Sándor Antóni: My little village)

Zalameggyes is a small village with a few streets in Veszprém County, in the Sümeg District, on the outskirts of the county. It is located on the right bank of the river Marcal. With a population of barely half a hundred, it is the second smallest settlement in the county.

Archaeological finds show that although the settlement was almost continuously inhabited, the beginnings of the history of today's village are hardly known due to the lack of written sources. At the beginning of the Árpadian period, in the 11th century, the village was still a “moving” settlement. The population migrated and moved in a given area, which later developed into the outskirts of the village. In the Middle Ages, in 1357, the settlement owned by János Meggyes, which appeared in the documents as Meggyes, may have been in its present place in the later period of the Árpadian era. In 1370 it was shared by six branches of the Meggyesi family. Our word meggy is a common name in our old place names, it meant a place where there were many cherry trees. In the coat of arms of the village, in the silver field of the upper third, are the two cherries, with their stems crossed, below them, in the green field, the double cross in the crown, with corn and wheat on its two sides. As a “speaking coat of arms”, it recalls the name of the settlement and refers to its religiosity and the fact that the livelihood of the population of the settlement has been ensured by the farmland for centuries. The prefix Zala refers to the affiliation of its former county, because until 1950 it belonged to Zala County.

The dominance of the noble inhabitants was always characteristic, in 1542, according to the surviving records, it was inhabited by 14 noble families. The peaceful development of the area was ended by the Turkish occupation, and it got depopulated. The village was re-settled and re-established after the middle of the 18th century, when two weavers and two innkeepers also lived in the small village. Its population has never grown

too large, with almost 200 people living here in the early 20th century.

In the early 1900s, Lutherans and Catholics had a common belfry, the bells of which were taken in World War I. In 1925, a new 110 kg bell was cast by the famous Sopron based bell-making master, Frigyes Seltenhofer, which was placed on the same belfry. It was inaugurated on 19 April. Today it is surrounded by a small horse chestnut grove.

On September 6, 1936, the foundation stone of the Lutheran church was laid. The bell was placed from the belfry in the three-storey tower of the church with a square floor plan and three arched windows on the south side, next to which a second 67 kg bell was also made. Above the entrance was the inscription “A Mighty Fortress Is Our God”. The consecration of the church was performed on June 4, 1939 (Holy Trinity Sunday).

The single-nave Roman Catholic church with a narrower sanctuary than the nave was built in 1938, the 900th anniversary of the death of St. Stephen and the year of the Eucharist, with a three-storey columned tower built to the north next to the eastern entrance side and a small sacristy on the south side of the nave. In the main altarpiece of the sanctuary, St. Stephen offers the Holy Crown of Hungary to the Virgin Mary. The two years on the arch in front of the sanctuary are 1038 - the year of St. Stephen's death and 1938 - the year of the consecration of the church. Its patronal festival day is August 20, the celebration of the founding of our state.

The roadside cross to the west of the village is at the same time a sacral, gratitude and an oath monument, an orientation point and a border marker, which, according to its inscription, was erected in 1922, a work made of sandstone. The cross of the cemetery used by both denominations on a small wooded hillside away from the inhabited area was erected in 1906. The oldest inscription on the tombstones is from 1907.

The People's House, built in 1921, hosts cultural events in which the residents of the local and surrounding settlements are happy to take part. Attendance at the programs is good, all age groups are represented, thus expressing the togetherness of the residents of the village.

The ornamental gardens of the residential houses on the street lend a friendly, inviting atmosphere to the settlement.

The mayor of the settlement: Mária Judit Szanyi





ZÁNKA

Aki a múltat nem becsüli, annak jövője sincs. Minden közösség, település különbözőképpen emlékezik múltjára, igyekeznek méltó emléket állítani az eseményeknek. Önkormányzatunk meghatározta a különböző ünnepek tartalmát, jellegét. Községünk is jogosan büszke arra, hogy tudja mióta és miért létezik.

Zánka komoly történeti gyökerekkel rendelkezik, ezt bizonyítja Szent László korabeli templomunk is, amely a XI. század végén épült, és éppen államalapító Szent Istvánt választotta védőszentjéül. A templom, többször megújulva, a táj fölé magasodva hirdeti a zánkai nemzedékek dicsőséges és viszontagságos évszázadait egyaránt.

2000-2021 között talán a legsikeresebb, legeseménydúsabb évei voltak településünknek. Felújítottuk a Hegyestű lábánál lévő Orbán keresztet, amely (Szent Orbán, a borászok védőszentje) örökdik településünk sikeres szőlészei, borász hagyományai felett. A létrehozott borászati gyűjteményünk helyet ad kertbarátaink rendezvényeinek, szőlészeti, borászati emlékeknek, valamint a szorgos gazdák kiváló termékeinek. Ismét régi állapotában láthatók az I. világháborús Hősök emléktáblái, emlékfái a temetőben.

Tudatában vagyunk annak, hogy a zánkaiak számára nemcsak az anyagi boldogulás jelenti az emberi létet, hanem a szellemi, kulturális, közösségi együttlét is. Ennek egyik kiváló helyszíne az ezredfordulónk jelentős beruházása, a Faluház. Színvonalas kiadványok örökítik meg történelmi múltunkat, az itt élő embereket, intézményeket, gyermekeinket, klubjaink életét. Felvillantják közelmúltunk jelentős eseményeit, tanúsítják, hogy szilárd történelmi alapokra építve Zánka sikeres faluközösséget működtet, amelynek bizonyítéka az is, hogy a közelebbi és távolabbi jövőben nagyszabású fejlesztési programjaink indulnak. Ilyenek a teljes közművesítés, a faluközpont kialakítása, a község parkosítása, a parti sétány megépítése és tartalék üdülőterületeink ésszerű hasznosítása – összességében Zánka vonzó lakó- és üdülőfaluképpen teljes kialakítása.

Ehhez kívánok minden zánkai polgárnak, üdültulajdonosnak és a minket követő nemzedékeknek a táj szépségéhez, gazdag történelmi hagyományaihoz méltó, sikeres jelent és jövőt.

A település polgármestere: Filep Miklós

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Strand; Református templom; Theodora étterem; Községi könyvtár; Orvosi rendelő; Faluház; Utcai látkép; Polgármesteri hivatal; Bozzay Pál Általános Iskola; Strand bejárata; Útban Köveskál felé



ZÁNKA





ZÁNKA



Those who do not appreciate the past have no future either. In the year of the turn of the millennium, in the year of the Hungarian millennium, communities and settlements remember their past in different ways and try to make a worthy memory of the events on the occasion of the Christian Holy Year. Our municipality has defined the days, the content and the nature of the millennium holidays. Our village is also proud to know how long and why it has existed.

Zánka has serious historical roots, which is also evidenced by our church from the period of St. Ladislaus. It was built at the end of the 11th century and chose St. Stephen, the founder of the state, as its patron saint. The church that rises above the landscape has been renewed several times and proclaims both the glorious and adverse centuries of generations in Zánka.

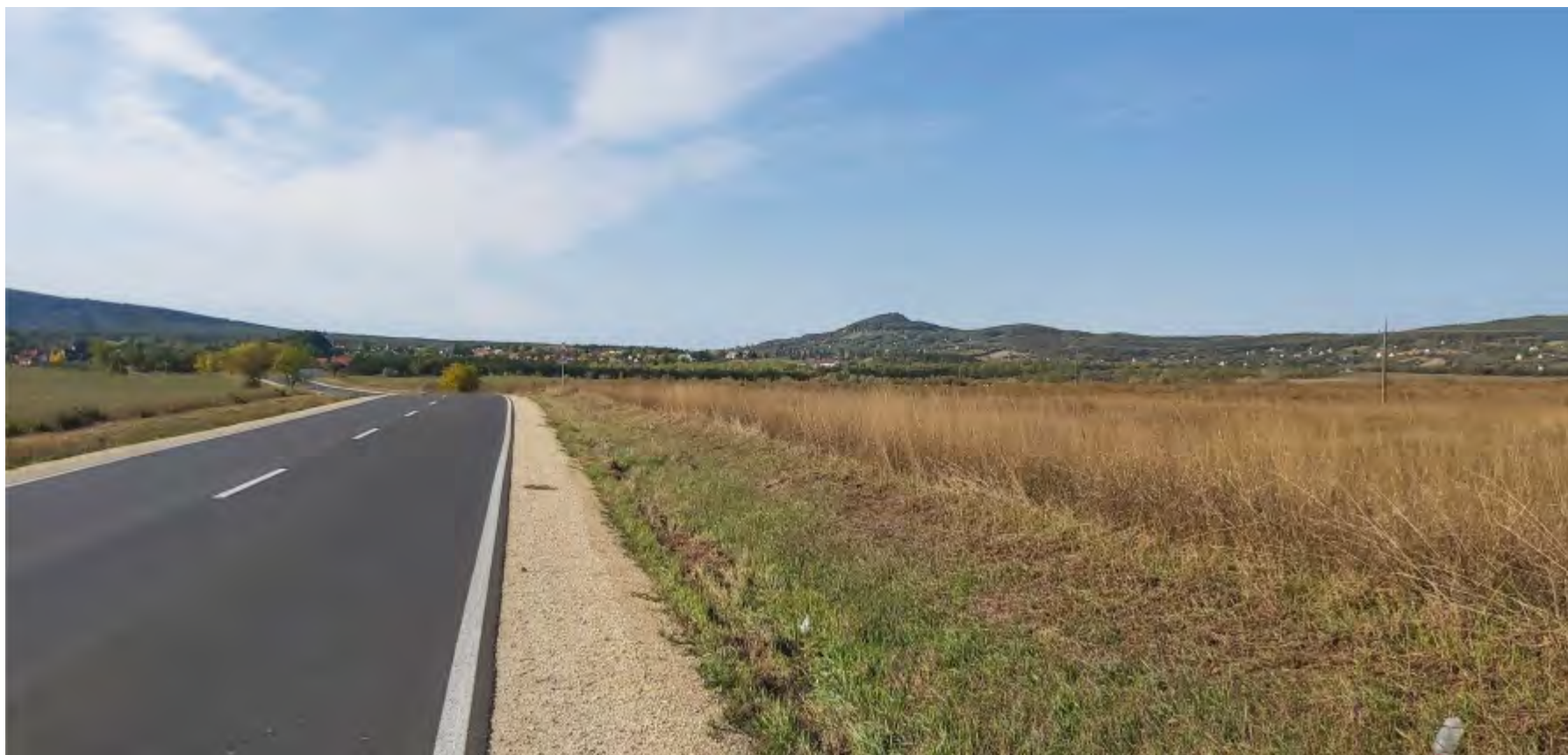
Our millennium year is perhaps one of the most successful and eventful years of our settlement. We have renovated the Orbán cross at the foot of Hegyestű (Saint Orbán is the patron saint of winemakers), which guards the successful winemakers and the winemaking traditions of our settlement. Our viticultural collection, created last year, is a place for the events of our gardeners, for viticultural and wine-making memories as well as for the excellent products of hardworking farmers. The memorial plaques and memorial posts of the WWI Heroes can be seen once again in their old condition in the cemetery. Our Millennium Monument draws from

the past and gives direction to the future: it marks the place of the future village centre, which already exists in part.

We are aware that not only material prosperity means human existence for the people of Zánka but also spiritual, cultural and community togetherness. One of the excellent places for this will be the village house, a significant investment at our turn of the millennium. And finally, let me offer you this millennium memorial volume. Our historical past has been adapted by the authors with high-quality studies. The volume captures the lives of the local people, institutions, children and clubs with photographs. It highlights the significant events of our recent past. It certifies that Zánka operates a successful village community built on a solid historical foundation, which is also evidenced by the fact that we are launching large-scale development programmes in the near and distant future. These include the complete development of public utilities, the development of the village centre, building parks in the village, the construction of the coastal promenade and the rational utilisation of our reserve holiday areas – all in all, the complete development of the image of Zánka as an attractive residential and holiday village.

To this end, I wish all the citizens of Zánka, the holiday home owners and the generations that follow us a successful present and a future that is worthy of the beauty of the landscape and its rich historical traditions.

The mayor of the settlement: Miklós Filep





A BAKONY SZÍVE ZIRC

A festői fekvésű Zirc Veszprém megyében, a Bakony közepén, 400 méter körüli magasságban, a 82-es főút mellett, Budapesttől 120, a Balaton-tól 30, Győrtől 60, Veszprémtől 25 km-re található. Magyarország legmagasabban elhelyezkedő városát a „Bakony fővárosaként” is számon tartják. A kisváros ezt a megtisztelő nevet többszáz éves múltjával és pezsgő kulturális életével érdemelte ki. A település 1984-ben kapta meg a városi rangot. A közel 7000 lakosú járásszékhely a térség gazdasági és szellemi központjaként mintegy 19 000 fő Zirci járási lakos kulturális, oktatási, kereskedelmi, szolgáltatási, egészségügyi és államigazgatási feladatait látja el. A városban működő vállalkozások fő profilja többnyire a kereskedelem, a feldolgozóipar, az építőipar, valamint a személyi szolgáltatások. A település kiemelt kulturális intézményei a minden korosztály számára színes kínálattal rendelkező városi könyvtár, művelődési ház és a Reguly Múzeum. Aktív sportklubok, hagyományőrző és művészeti egyesületek, lelkes civil közösségek teszik még élhetőbbé a „családbarát” várost. Zircen működik bölcsőde, óvoda, általános iskola, szakképző iskola, gimnázium és alapkú művészeti iskola is. Az arra rászorulókat fejlett szociális háttérintézmények segítik. Kiemelkedő turisztikai vonzerői, rendezvényei révén sok ezernyi látogatót vonz. A középkori apátságot 1182-ben III. Béla király hívására a franciaországi Clairvauxból érkező ciszterci szerzetesek alapították, és ők is tették híressé a települést. A török kiűzése után újból felépült apátság ma is

meghatározza arculatát. A Zirci Ciszterci Apátság Látogatóközpontja a Bazilikán kívül a középkori romkerttel, Egyház-és Rendtörténeti kiállítással és az OSZK Ciszterci Műemlékkönyvtárral is várja az érdeklődőket. Az épületegyüttesben Zirci Apátsági Manufaktúra is működik, ahol 300 éves tradíciók alapján készülnek a közkezdvelt kézműves sörök. Az apátság műemléki környezetében angolkert stílusban létesült 18 hektáros arborétum hazánk legmagasabb fekvésű fás gyűjteménye. Egész évben pompás látványt, kellemes felüdülést nyújt egy kellemes sétára inspirálva a természetkedvelőket. Az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeumának a Bakony természeti értékeit, élővilágát bemutató állandó kiállítása, a Kárpát-medence ritkaságaiból összeállított ásványgyűjteménye, a trófeakiállítása és a kuriózumnak minősülő két mamut csontváza különleges élményt nyújt. A Zirc főterén álló Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház tevékenysége a zirci születésű tudós munkássága köré szerveződik. A „Regulyversum-mindent Regulyról” című állandó kiállításon a magyar nyelv eredetével, a finnugor népek kultúrájával, Reguly Antal életútjával interaktív módon ismerkedhetnek meg a látogatók. Az alkotóház műhelyeiben az egyes mesterségek elsajátítására is lehetőség nyílik. Az Agrárműszaki Emlékek Gyűjteménye a XIX. századtól használatos erő- és munkagépeket, európai és hazai egyedülálló ritkaságokat mutat be. A XIII. századi gótikus pillérköteg, a királyi udvarház romjai, az itt élők-alkotók emléktáblái, köztéri alkotások, a Pintér-hegyi Parkerdő és Tanösvény, a horgásztavak, a Múzeumok Éjszakája, a Bakonyi Betyárnapok, az orgonahangversenyek megannyi csábítás a látogatók számára. A központban található „0” km-től induló kék-piros-sárga-zöld jelzéseket követve a Magas-Bakonyt átszelő túraútvonalak mentén közkezdvelt kirándulóhelyekre juthat el a vándor. A település környezetében lehetőség van gyalogos, kerékpáros és lovasútrákra is. A városon áthalad az Országos Kéktúra és a Mária-Út nyomvonala is. A Zircen át közlekedő, műemléki védettségű vasútvonal a Bakony egyik legszebb részének, a Cuha-völgyének lenyűgöző látványát nyújtja az utazónak. Minden évszakra tartogat meglepetéseket, kalandokat a Bakony. Számos természeti csoda és épített örökség ígér maradandó élményt. Zirc és környéke a Bakony hegység egyik legszebb tája, ahol a valaha megbúvó bakonyi betyárok nyomait bejárva, jó levegőt beszippantva, a madárcsicsergést, a lombok zúgását, a patakok csobogását hallgatva rádöbbenünk, hogy a Bakony igazi csoda, amely megigézi és mielőbbi visszatérésre ösztönzi a látogatót. Itt fő érték a csend, a gyönyörű és megnyugtató természeti környezet, a vidék és benne a bakonyi ember, aki messze földön híres hamisítatlan vendégszeretetéről. Várjuk Önt is szeretettel!



A település polgármestere: Ottó Péter

Bővebb információk: www.zirc.hu, pnh@zirc.hu, turizmus@zirc.hu

Fotók: Kaufmann Ferenc, Reguly múzeum, Zirci Ciszterci Apátság, Bittmann Szilvia, Csathó Dániel, Reguly Szakképző Iskola, dr. Károlyi Zsolt.

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

0 km-es bakancs; Légifelvétel Zircről; Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház "Regulyversum - mindent Regulyról" kiállítás; Zirci Ciszterci Apátság; Zirci Apátsági Sör; OSZK Ciszterci Műemlékkönyvtár; Bakonyi Betyárnapok; MTM Bakonyi Természettudományi Múzeuma; Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház alkotóműhely; Agrárműszaki Emlékek Gyűjteménye; Zirci Ciszterci Arborétum; Cuha-völgyi vasút: Alagútból viaduktra

A BAKONY SZÍVE ZIRC



A BAKONY SZÍVE ZIRC



THE HEART OF THE BAKONY, ZIRC



The picturesque Zirc lies in Veszprém county, in the center of Bakony, in a height of about 400 meters, next to main road 82, 120 kms from Budapest, 30 from lake Balaton, 60 from Győr and 25 from Veszprém. It is regarded as the highest city of Hungary, the „capital of Bakony”. The town earned this honorary title through its centuries of history, and cultural background. The settlement gained the town rank in 1984. The region center, with a population of roughly 7000, provides all 19 000 residents of the Zirc region with education, culture, healthcare, safety and administration. The local enterprises mostly take part in the commercial, processing, construction and private industries. The settlement's cultural institutes provide all ages with various opportunities in the local library, cultural center and the Reguly Museum. The active sport clubs, the traditionalist and music groups and the enthusiastic civil associations make the „family friendly” town more cozy. There is a nursery, a kindergarten, a primary school, a secondary school, a trade school and an art school as well. The social institutes provide help to those in need. Due to its tourist attractions and events Zirc attracts thousands of visitors. The medieval abbey was established by the monks from the French Clairvaux, invited by king Béla III, and they made the settlement famous as well. The abbey, rebuilt after the end of the Ottoman rule, still defines the appearance of the settlement. The Visitors' centre of the Cistercian Abbey of Zirc is outside the basilica, with a medieval garden, a religion and sect history exhibition and the OSZK Cistercian Library all await guests. In the buildings the Zirc Abbey Manufacture works, where the popular hand-made beers are produced based on the 300 years of tradition. In the monumental environment of the abbey is an English-garden style 18 hectare arboretum, which is the highest woodland of our country. Throughout the whole year it provides those who love nature with a wonderful sight, and it is there to inspire a relaxing walk as well. The MTM's Bakony Natural Science Museum showcases the flora and fauna of the Bakony as its constant exhibition, as well as the rarities of the Carpathian basin such as the skeletal remains of a mammoth provide an

excellent experience for visitors. In the main square of Zirc the Reguly Antal Museum and the National Craft House both are themed after the Zirc born scientist. The „Regulyverse-everything about Reguly” exhibition is about the origins of the Hungarian language, the culture of the Finno-Ugro nations and the life of Antal Reguly. There is also a chance to master some of the trades in the workshops. The collection of the Agricultural Relics from the machines used in the 19th century to the the European and Hungarian rarities, everything is showcased. The 13th century gothic pillars, the ruins of the royal courthouse, the memorial tablets of the local artists, the public pieces, the Recreational Park and Track of the Pintér hill, the fishing lakes, the Night of the Museums, the Bakony Betyárnapok, the organ concerts are just a few of the many local attractions. From the „0” km stone following the blue-red-yellow-green signs wanderers can cross the Magas-Bakony trough popular tourist tracks. In the settlement horse tours are available as well. The paths of the „Országos Kéktúra” and the „Mária-Út” all cross the town. The protected monument railway of Zirc takes travellers across the most beautiful part of the Bakony, the Cuha-valley. The Bakony holds many surprises and adventures for all seasons. All the natural and man made attractions are sure to make an impact on anyone. Zirc and its surroundings are some of the most beautiful parts of the Bakony, walking where once the Betyárs (bandits) of Bakony walked, breathing the fresh air, listening to the birds humming, the trees buzz, the brooks splash, we can realize how marvelous the Bakony truly is and that it is a place to return to. A main value of this place is its quiet and the wonderful environment, the countryside, and the people of Bakony, who are known far and wide for their hospitality. We can't wait for your arrival!

Mayor of the settlement: Péter Ottó

Further information: www.zirc.hu, pmh@zirc.hu, turizmus@zirc.hu

Photos by: Ferenc Kaufmann, Reguly Museum, Cistercian abbey of Zirc, Szilvia Bittmann, Dániel Csathó, Reguly Vocational School, dr Zsolt Károlyi



TARTALOM

AJÁNLÓ – POLGÁRDY IMRE / 5

ELŐSZÓ – SÁRI ANDREA / 7

TELEPÜLÉSEK / 8

ADÁSZTEVEL / 9

ALSÓÖRS / 13

BADACSONYTOMAJ / 17

BADACSONYTÖRDEMIC / 21

BAKONYJÁKÓ / 25

BAKONYPÖLÖSKE / 29

BALATONFÜRED / 33

BALATONFÚZFŐ / 37

BERHIDA / 41

BORSZÖRCsök / 45

CSEHBÁNYA / 49

CSOPAK / 53

DABRONC / 57

DABRONY / 61

DEVECSER / 65

DÖBRÖNTE / 69

FARKASGYEPŰ / 73

GANNA / 77

GECSE / 81

GÓGÁNFA / 85

HEGYMAGAS / 89

HEREND / 93

ISZKÁZ / 97

KÁPTALANTÓTI / 101

KÉKKÚT / 105

KERTA / 109

KÖVÁGÓÖRS / 113

KÜLSÓVAT / 117

LÓKÚT / 121

MAGYARPOLÁNY / 125

MALOMSOK / 129

MARCALTÓ / 133

MINDSZENTKÁLLA / 137

MONOSZLÓ / 141

NAGYESZTERGÁR / 145

TARTALOM

NAGYTEVEL / 149
NEMESGÖRZSÖNY / 153
NEMESGULÁCS / 157
NEMESVÁMOS / 161
NYÁRÁD / 165
ŐSI / 169
ÖSKÜ / 173
PÁPA / 177
PÁPAKOVÁCSI / 181
PÁPATESZÉR / 185
PÉTFÜRDŐ / 189
RIGÁCS / 193
SALFÖLD / 197
SÓLY / 201
SÜMEG / 205
SZIGLIGET / 209
TAPOLCA / 213
TIHANY / 217
UGOD / 221
VASZAR / 225
VESZPRÉM / 229
ZALAMEGGYES / 233
ZÁNKA / 237
ZIRC / 241

TARTALOM / 245
IMPRESSZUM / 248







IMPRESSZUM



Felelős szerkesztő
Sári Andrea

Szöveg, fotók
A magyar nyelvű szöveget és valamennyi fotót a kötetben szereplő települések önkormányzatai
bocsátották rendelkezésre.
A fotókat az önkormányzatok hozzájárulásával szerkesztettük a kötetbe.

Magyar nyelvi lektor, korrektor
Ötvös-Varga Krisztina

Angol fordítás
Viola Bence, Pályi Gergely és Exalon fordítóiroda

Grafika
Vincze László

A borítón szereplő fénykép Tihanyon készült, felhasználva az önkormányzat engedélyével.

ISBN 978-615-81685-6-4

Készült a Dono Te Libro Kiadó gondozásában.
2021.



Nyomdai munka:
Center Print Nyomda, Debrecen.



Veszprém megye természeti adottságaival, évezredes történelmi, egyházi és kulturális értékeivel hazánk páratlan szépségű vidéke, a Bakony és a Balaton ölelésében.

4493 négyzetkilométernyi területén 217 településen mintegy 360 ezer lakos él. A bakonyi erdők patakokkal, barlangokkal tarkított vadregényes tája, a Balaton hús habjai, a több mint ezer műemlék, mind-mind megannyi felejthetetlen élményt ígér, maradásra vagy visszatérésre csábítva az ide látogatót.

Bármerről és az év bármely időszakában érkezik hozzánk a látogató, barangolásai közben pazar bőségben találkozhat mind a természet, mind az itt élő emberek alkotásaival."

Polgárdy Imre

a Veszprém Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének
elnöke



9 786158 168564